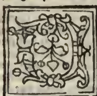
Venerabilis Magistri Fratris Stephani Brulefer Parisiensis ordinis Minorum Formalitatuz Textus Una cuz ipsius commento perlucido.

Cum priuilegio.

Doctissimi sacre theolo-gie doctoris Stephani Brulefer formalitatū textus Incipit.

Um multi pro introductiōe Scoti varia de distinctiōibꝰ et formalitatibꝰ eiusdē docto. subtilis in consona tñ suis dictis scripserūt In qbꝰ scolastici false eruditi a veritate nō modice sūt alienati. Placuit p̄cōi studē volentiū vtilitate mentē eiusdē docto. de ea re in hoc opusculo ostēdere. Et primo quorundā modū dicēdi ponere. Scdo illiꝰ modi dicēdi falsitatē redarguere. Postremo vitas succincte aperiet. ¶ Quātum ad p̄m aduertendū q ab aliqbus formalizātibus docto: ē subti. (vt asserūt) sequētibus. Ponūt septē modi distinctionū. Quorū primus est distinctio rōnis. Scds est distinctio ex nā rei. Tertiꝰ est distictio formalis. Quartꝰ est distinctio real. Quitus est distinctio eēntialis. Sextꝰ est distictio se totis subiectiue. Septimus est distictio se totis obiectiue. ¶ Hi aūt modi distinctionū pñt cognosci p modos idētitatis oppositos. Quorū p̄mus ē distinctio rōnis q̄ bm eos est illa q̄ hz fieri per actū nři itellectus cōparatiuū seu collatiuū. vt sortes est sortes. Sortes positus a pte p̄dicati distinguit a sorte posito a parte subiecti sola rōne et nō ex pte rei siue ex nā rei. ¶ Distinctio aūt ex nā rei bm eos et bm veritatē est illa q̄ est inter aliqua extrema de qbus p̄dicata ɔ̄dictoria pñt verificari preter opus intellectus. Exemplū vt se hñt totū et partes superius et inferius concretū et abstractū. totū. n. hz esse constitutum ptes aūt nō constitutū. ɔ̄stitutū aūt et nō cōstitutū ɔ̄dicunt. Similiter superius est preter actū intellectus multiplicabile in plura. Inferius autē nō est multiplicabile. multiplicabile aūt et nō multiplicabile sunt ɔ̄dictoria. ¶ Distinctio aūt formalis est illa q̄ est inter aliqua duo quorū vnū nō includit aliud in primo mō dicēdi per se vt inter subiectū et propriā passionē suā. ¶ Distinctio realis est illa q̄ est inter aliqua duo q̄ sunt res et res: illa vero sunt res et res quorū vnū pōt corrūpi alio manente et ecōtra vt sortes et plato vel quorū vnū p potētiā diuinā pōt esse sine alio vt paries et color q est i eo et omne accñs per accñs respectu sui subiecti: illa ēt sunt res et res quorū vnū est per se cā efficiēs vel finalis et aliud p se effectꝰ: q: idē realiter ñ pōt causare seipm. Illa ēt quorū vnū ē generās: et aliud genitū: q: nulla res seipsam gignit bm Augu. ca. i. in de tri. dei. Ut in diuinis pr̄ et filius. ¶ Distictio eēntialis est illa q̄ est iter aliqua q̄ p aliquā poam pñt separi a se inuicē. vt sortes et plato paries et sua albedo: et sic nō dñt distinctio realis et eēntialis bm istos in creaturis q: quecūqz distinguūt eēntialit in creaturis distinguunt realiter et ecōtra q̄cunqz distinguunt realr̄ ēt distinguunt essentialr̄ i creaturis. Reperit tñ in diuinis distictio realis sine distinctione essentiali ipsarū cū hēant eādē essentiā. Sic ergo bm eos distinctio realis in plus se hz q̄ distictio eēntialis. ¶ Distinctio se totis subiectiue bm eos est illa q̄ est inter aliq̄ duo extrema quorū realitates sūt distincte et ab inuicē sepate in actuali exñtia ita q nō cōueniūt i aliq realitate subiectiua seu in actu exñdi vt duo indiuidua eiusdē spēi. nec. n. coincidit ista distinctio cū distinctiōe reali: q: ibi ñ requirit de necessitate sepatio actualis h aūt requirit. Uñ corpus et aīa vnita distinguūt realr̄: q: licz nō sint sepata actu pñt tñ separi: et vnū pōt corrūpi alio manēte: et tñ nō distinguunt se totis subiectiue. Couenīunt. n. in realitate subiectiue cum ex his ɔ̄stituatur vnū ens p se. ¶ Distinctio se totis obiectiue ē illa q̄ est inter aliq̄ duo extrema que in nullo cōceptu reali cōi ɔ̄ueniunt qdditatiue et sūt due vltime dr̄ie. Et per istas septē distinctiones facile patet septē idētitates per oppositum ad illas. ¶ Ex his inferūt aliq̄ correlaria. ¶ Primū est q vltima distictio arguit oēs alias et penultima oēs alias p̄ter vltimā et sic descēdēdo ad primā. Non eȝ sic se inferūt. prima. n. nō arguit scdā: nec scda tertiā. et sic de singulis vsqz ad vltimā. ¶ Secūdū corm est q idētitates nō sic se inferūt sicut distinctiōes opposite. Ultima. n. idētitas non arguit penultimā. et sic de alijs vsqz ad p̄mā sz opposito mō se hñt q: p̄a arguit scdā: et scda tertiā. et sic ascēdēdo vsqz ad vltimā. ¶ 3m corm. Maior idētitas q̄ pōt eē est idētitas rōnis: q: ipsa infert oēs alias. ¶ 4m corm. est q minor idētitas q̄ pōt eē est idētitas se totis obiectiue. q: ipsa nullā aliam infert. ¶ 5m corm. maior distinctio q̄ pōt eē est distictio se totis obiectiue. et mior est distictio rōnis. Nō p̄mi est q: distictio obiectiua oēs alias ifert. Nō scdī q: distictio rōnis ifert nullā. ¶ 6m corm. est q cū distinctiōe rōnis stat idētitas ex nā rei et cū distinctiōe ex nā rei stat idētitas formalis. et sic de alijs ascēdēdo. Ut aīal et hō distinguūt ex nā rei et tñ sūt idē formaliter cū aīal includat in hoie in p̄. mō dicendi p se. ¶ 7m corm. est cū distinctiōe obiectiua nulla stat identitas. ¶ 8m corm. est q cū identitate reali stat distinctio formalis et ex natura rei. Hec omnia patent ex premissis.

SEd ista opio lz sit multū cōis et famosa apud multos scotistas vr̄ tñ ɔ̄cedere multa falsa: nec seqt docto. subtilē. imo manifeste asserit aliq̄ ɔ̄ eū. Ideo scdo loco arguo eā iprobādo p̄ q nulla sit distinctio ex nā rei minor distinctiōe formali et q distinctio ex nā rei nō possit stare cū idētitate formali. Quia quecūqz distinguūt ex nā rei distinguunt formalr̄ et ɔ̄. q̄ distinctio ex nā rei nō stat cū idētitate formali nec est minor ipsa ɔ̄ña est manifesta. Añs ɔ̄cedit ab eis quo ad scdam eius partē. Sed quo ad p̄mā pbat: q: quecūqz distinguunt ex nā

rei dicunt aliā ꝛ aliā rōnē formalē sed quecūq͂ di-
cūt aliam ꝛ aliā rōnē formalē distinguunt formalr
minor est euidēs. Maior pbat discurrēdo p oia il
la que ipi ponūt distingui ex nā rei ꝛ nō formalr.
p° de supiori ꝛ inferiori. Manifestū eni est ꝙ supi
us ꝛ inferius hñt aliā ꝛ aliā rōnē formalē cū rō in-
ferioris sit extra rōnem supioris. Silr sic ipi dicūt
rō socratis est icōicabil. Rō aūt hois est cōicabil.
sed eadē rō formalis nō pōt eē cōicabil ꝛ incōica-
bilis. Silr p3 de toto ꝛ ptibus. Rō eni formal toti
us est alia a rōibus formalib° ptiū cū eadē rō for-
malis nō sit ɔstituta ꝛ nō ɔstituta ɔstituēs ꝛ nō cō-
stituēs. Silr de mō itrinseco ꝛ re cuius est mod°.
Lʒ modus intrinsecus sit ille q additus alteri nō
variat rōnē eius formalē vt p3 de albedine ꝛ eius
gradibus. Albedo eni intensa ꝛ remissa sunt eiusdē
rōnis formalis nō est talis modus ɔueniēs rei in
p° mō dicēdi per se quare nō erit ille idē formalr
cū re cuius est modus lʒ forte ppie nō distinguat
formalr a re cuius est modus: qꝛ ad distinctionem
formalē reqrit forsassis ꝙ sit qdditas modus in-
trinsecus aūt nō est pprie formalitas vel qdditas
qꝛ qdditas alteri addita variat rōnē eius formalē
seu ɔstituti p illā. vt rōnale ꝛ irrationale si addant
aiali ɔstituūt spēs hñtes diuersas rōnes formales
nō sic modus intrisecus. ⸿ Vñ nulla rō qdditati
ua pōt addi alteri quin variet spēm vel simplr hoc
ē de vna spē aliā fac spēʒ puta si addat dīia priñs
ad eē qdditatiuū gñi facit spēm aliā. Et nō fuit
talis species media lʒ tm̄ fuit spēs sbalterna. P3
4° de diffinitione ꝛ diffinito. nā rō formal diffini
ti est alia a rōne formali diffinitionis. Rō eni for-
mal diffiniti est rō totius ꝛ rō formal diffinitionis
est rō ptiū. Nā i dictū est ꝙ est alia rō formal totius
ꝛ alia rō ptiū. ⸿ Itē manifestū ꝙ aliud est p se conce
ptus diffōnis alius diffiniti accipiēdo p ɔcepti-
bus signis. g aliā ꝛ aliā ɔceptibilitatē dicūt diffō
diffinitū sed tales ɔceptibilitates nō sunt nisi ratio
nes formales seu obiecta formalia ɔceptibilia. ergo
diffinitio ꝛ diffinitū dicūt aliā rōnē formalē. Assū
ptū est doc. sbti. ij. dis. pe. vbi ex intētione pbat il
lud duobus aut tribus mediys. ɔfirmat illa rō.
⸿ Quecūq͂ ipoꝛtāt aliā ꝛ aliā qdditatē illa distin
guūt qdditatiue ꝛ formalr sed nō que distiguunt
ex nā rei distinguūt qdditatiue ꝛ formalr. igif di-
stinctio ex nā rei nō pōt stare cū idēptitate formali
nec est minor ipsa. Maior est manifesta. Qꝛ ubi-
cūq͂ est alia ꝛ alia qdditas ibi est distinctio qddita-
tiua sic vbi est alia ꝛ alia res ibi ē distictō real. mō
ɔstat ꝙ oīs distinctio qdditatiua est formal. Mi-
nor est sufficiēter pbata p discursuʒ factū in pcedē
ti rōne. p3 eni p ipm manifeste ꝙ oīa ꝙ ipi ponūt
distingui ex nā rei ꝛ nō formalr hñt aliā ꝛ aliā qd
ditatē. vl falte dicunt qdditatiue ad modū intrīse
cum eius. Si dicatur ꝙ concretū ꝛ abstractū disti-
guunt ex nā rei: ꝛ tñ non habēt aliam ꝛ aliā quid-
ditatē. Dico ꝙ hoc est falsum qꝛ quecūq͂ distiguū-
tur solum penes diuersos modos cōcipiēdi. idē3
obiectum formale sola rōne distinguunt: ꝛ non ex
nā rei. Sed concretū ꝛ abstractum solū differūt pe
nes diuersos modos concipiēdi idem obiectū for
male. ergo sola rōne distinguunt ꝛ non ex nā rei.
Maior est manifesta qꝛ sola diuersas concipiendi
idem obiectū in numero non arguit distinctioneʒ
ex natura rei. minor est docto. subti. in. ij. dist. pmi
ꝛ in pluribus aliys passibus sue doctrine. ⸿ Secū
do principaliter arguit ad idem supponēdo ꝙ di
stinctio vna in intellectu est penes diuersos modos
concipiendi idē obiectum formale. ꝛ hoc siue con
cipiendo grāmatice vt homo ꝛ hois siue logice vt
hō ꝛ humanitas. Alia est distinctio maior in intel
lectu concipiēdo duo obiecta formalia duob° acti-
bus. ꝛ hoc siue illis correspondeant diuerse res vt
intelligendo hoiem ꝛ asinū siue vna res ad extra:
vt intelligendo colorē ꝛ disgregatiuū. Ista suppo
sitio est in forma doc. subti. in. ij. dis. primi. vbi in-
uestigat distinctionē formalē iter rōnē eēntie diuī
ꝛ inter rōnem suppositi. Isto supposito probo ꝙ in
ferius ꝛ superius non solū distinguunt ex nā rei:
sed et formaliter: qꝛ intellectus intelligens hoiem
aut fortē aut intelligit ipsa vt diuersa obiecta for-
malia aut precise: vt idē obiectum formale sb alio
ꝛ alio modo cōcipiendi. Non secūdo mō: qꝛ tunc
nō esset maior dīia ꝙ concipiendo hoiē ꝛ huma-
nitatē: ꝛ ita non concipet hoiem seu humanitateʒ
magis cōicabilem ꝙ fortē. Nam hō nō est cōicabi
lis si humanitas est cōicabilis ꝛ eꝫ. igif hō ꝛ for-
tes non plus dīnt ꝙ hō ꝛ humanitas: ꝛ hō nō est
cōicabilis si fortes sit incōicabil nec eꝫ. si primo°
cū ista obiecta formalia sint due rōnes formales in
re ex nā rei repibiles ꝛ nō fabricate p actū intellect°
negociātis seu cōparātis seqt ꝙ iter ista erit distī-
ctio formal. Nā vbicūq͂ ē alia: ꝛ alia rō formalis
ibi ē distictio formal: qꝛ alietas i diuersis rōnibus
formalib° arguit aliā ꝛ aliā formalitatem: ꝛ alia ꝛ
alia formalitas arguit distictionē formalē. Eodeʒ
mō posset argui ō diffinito ꝛ diffinitiōe ꝛ ō toto ꝛ
ptib°. Ex his maīfestū ē ꝙ nō ē ponēda aliq̄ distin
ctio pcedēs actū itellect° mior distictiōe formali q̄
possꝫ stare cū idēptitate formali. ⸿ Preterea 3° ar
guit pncipaliter ꝙ sꝫ ē ɔ doc. sub. ex psse i eadē
di. ij. pmi i loco pdcō vbi pōit distictionē formalē
seu si idēptitatē iter eēntiā diuā ꝛ ppetatē declarā
do q̄lis sit dīia formal seu ñ idētitas q̄ pōit pcedē
oēʒ actū itellect° sic i forma dicēs. Dico āt i rebus
i itellectu dīia aliq̄ maior maīfesta magis ē. Ex illa
ɔcludit freq̄nter dīia mior q̄ ē maīfesta. In re aūt
maīfesta ē distictio rex: ꝛ sꝫ duplr .s. suppositoꝝ ꝛ et
nārū. i itellectu maīfesta ē dīia duplex. s. modoꝝ ɔ
cipiēdi ꝛ obiectoꝝ formaliū. Ex his cōcludit dīia
iā intēta q̄ ē manifesta qꝛ mīma in suo ordine: hoc
est inter oēs que precedūt intellectionem. Hec ille.
⸿ Ex quo manifeste p3 ꝙ doc. nō solū sbialiter. s
et vbalit pōit distictionē formalē siue idēptitatē eē
minimā

minimā inter oēs p̄cedētes itellectionē. Nulla er
go est minor distinctio ex nā rei distictione forma
li. Itē s̄m ipsuz Sco. pbaf. q̄ supiora distiguunt
formaliter a suis inferioribus qḋ negāt isti seq̄ces
sui. Ipso eni in dis. xvj. tertij. Rūdeo ex intētione
ad q̄onē formatā: ibi. s. Ulr imago trinitatis ↄsi/
stat in tribus potētijs aie rōnalis realr distinctis.
Sic rūdet in forma. Iḋ dico aliter sic s̄z dionysiū
v. ca. de diuinis noibus. Cōtinētia vnitiua non est
eoꝝ q̄ oino sunt idē: q̄z illa nō vniūt nec eoꝝ que
manēt disticta ista distictione q̄ fuerūt disticta añ
vnionē. Sz est eoꝝ q̄ sunt vnū realr manēt tñ disti
cta formalr siue q̄ sunt idē idēptitate reali distigu
unt tñ formalr. Hmōi aūt ↄtēta sunt i duplici dr̄a
q̄z q̄dā sunt de nā ↄtinētis vt q̄cūq̄z sunt supiora
ad ↄtinēs. Uerbi grā. Ab eadē re sumit rō forma
lis albedinis coloris q̄litatis sensibilis ꝛ q̄ntita/
tis ꝛ hec sunt supiora ad hāc albedinē: ꝛ iḋ nō sūt
de eēntia eius. Alia sunt ↄtēta i aliq̄ vnione quasi
inferiora q̄z quasi passiones ↄtinētis hec sunt res
alie ab ipso ↄtinēte. Isto mō ens ↄtinet multas pas
siones que nō sunt res alie ab ipso ente vt pbauit
Aristoteles. iiij. metaphi. distiguuntur tñ ab inui
cē formalr ꝛ q̄dditatiue. Hec ille. Pz igit clare q̄
oia supiora ↄtinent vnitiue in suis inferiorib⁹ ꝛ
q̄ ad talē ↄtinētiā vnitiuā reqrit q̄ ↄtēta distiguā
tur formalr a ↄtinēte. ¶ Uñ breuit isti Scotizan/
tes nō dicūt ad doctrinā scoti ↄformit q̄ nusq̄ po
nūt distictionē formalē imo oppositū expsse ponit
Sicut pz ex istis p̄allegatis ꝛ multis alijs passoni
bus sue doctrie quos omitto cā breuitatis. ¶ 4⁰
p̄ncipalr. Arguit ex dictis eoꝝ dicūt eni q̄ distin/
ctio formali est illa que est inter aliqua duo quoꝝ
vnū nō includit reliquū in p⁰ mō dicēdi per se. ex
ista descriptione si sit sufficiēs sequit q̄ superius ꝛ
inferius distinguūtur formalr: simitr totū ꝛ sue p
tes diffinitū ꝛ diffinitio ꝛ nō solū distinguūtur ex
nā rei pbaf. Quecūq̄z extrema sic se hn̄t q̄ vnū in
cludit alteꝝ in p⁰ mō dicēdi p se illa distinguūtur
formalr s̄z totū ꝛ sue ptes supius ꝛ inferius diffini
tio ꝛ diffinitū sic se hn̄t q̄ vnū nō includit aliud in
p⁰ mō dicēdi p se. Maior est euidēs ex descriptio
ne distinctionis formalis data ab eis. minor pz q̄z
supius nō includit inferius in p⁰ mō dicendi p se
cū nullū supius diffiniat p suū iferius imo oia in
feriora sunt extra rōnē p se supioꝝ. Silr diffinitio
nō includit in p⁰ mō dicēdi p se diffinitū q̄z propō
nes p se nō ↄuertunt s̄m p̄hm p⁹ posterioꝝ de sta.
tu p̄ncipioꝝ sic intelligēdo q̄ si p̄dicatuz dicat de
subiecto p se nō ecōtra dicat subiectū de p̄dicato p
se s̄z p accidēs. ergo si ista est p se p⁰ mō hō est aial
rōnale: ista nō erit p se p⁰ mō aial rōnale est hō s̄z
magis p accidēs. Silr ptes nō includūt totū in p⁰
mō dicēdi p se. Si dicat ad ista l̄z supius nō inclu/
dat inferius suū in p⁰ mō dicēdi p se neq̄z diffini/
tio diffinitū: neq̄z ptes totū: tñ ecōtra inferius iclu
dit supius in p⁰ mō dicēdi p se: ꝛ diffinitū diffini/
tionē ꝛ totū suas partes hoc nihil valet: q̄z licet p
hoc ↄcluderet q̄ oē inferius est idez formalr suo
superiori: ꝛ silr diffinitū sit idē formalr diffinitio
ne: ꝛ silr totū suis partibus ppt hoc q̄ quodlibet
illoꝝ includit reliquū in p̄mo mō dicendi per se.
Et ↄfirmat q̄z in causis p̄cisis si affirmatio est cā
affirmationis: ꝛ negatio erit cā negationis p p̄hi
losophū p̄ poste. ḡ si includere aliud in p̄mo mō
dicēdi per se sit rō p̄cisa q̄re includēs est idem for
maliter incluso. Non includere aliud in p̄mo mō
dicēdi per se: erit cā q̄re nō includens sit nō idez
nō incluso. Modo ↄstat si descriptio distictionis
formalis data ab eis sit sufficiēs q̄ eā p̄cisa quare
aliqḋ est idē formalr alteri: q̄z includit aliud in p̄
mō dicēdi per se. Uel igit oportebit eos ↄcedere
ista que in istis instātijs inferunt que tñ fuerūt ne
gata. Uel oportet eos dicere q̄ descriptiones tam
distinctionis formalis q̄z idētitatis sint ab eis in/
sufficienter assignate. ¶ Preterea q̄nto p̄ncipali
ter arguit ↄ modū ponēdi ipsoꝝ distinctionez se
totis subiectiue: q̄z si illa distinguerent solū se to/
tis subiectiue quoꝝ realitates sunt loco ꝛ situ se/
parate ꝛ in actuali existētia vt duo indiuidua eius
dē speciei: sequit q̄ corp⁹ ꝛ aia actualr vnita nō di
stinguerent se totis subiectiue nec etiā hō ꝛ sua al
bedo: neq̄z aia itellectiua ꝛ scia sua: ↄñs est falsū
ḡ ↄña manifesta: q̄z oia illa nō hn̄t realitates loco
ꝛ situ separatas. Falsitas ↄñtis patet: q̄z si illa non
distinguerent se totis subiectiue: sequeret q̄ ↄue
nirent in aliq̄ realitate subiectiua seu in aliq̄ actu
existendi: quod falsū est: q̄z q̄cūq̄z due eēntie essen
tialiter ꝛ realr distinguunt ad se inuicē hn̄t aliuz
ꝛ aliū actū exn̄di: seu aliā ꝛ aliā realitatē subiecti
uā: s̄z corp⁹ ꝛ aia vnita sic: silr hō ꝛ sua albedo: silr
etiā aia ꝛ sua scia sūt realr ꝛ essentialr distincte di
stincta: ḡ nō ↄueniūt in aliq̄ actu existēdi seu reali
tate subiectiua. Maior pbaf: q̄z vnaqueq̄z res si/
ue essentia hz suū pprīū actū exn̄di: cū eē exn̄di et
eē eēntie idētificent realr: sic ergo corp⁹ ꝛ aia hn̄t
aliā ꝛ aliā entitatē: ita hn̄t aliā ꝛ aliā exn̄tiaz actua
lē. Uñ breuiter nō video q̄ aia ꝛ corp⁹ ꝛ silr q̄ ac/
cidens ꝛ subiectū ↄueniūt magis in aliq̄ actu exi
stendi cōi amboꝝ seu in aliq̄ realitate subiectiua
q̄ñ vniūt sit q̄z q̄ñ actualr sūt sepata. ¶ 6⁰ arguo
pbādo q̄ distinctio se totis obiectiue non inferat
oēs alias: nec sit maior oib⁹ alijs: q̄z risibile ꝛ fle/
bile opponunt ꝛ distinguunt se totis obiectiue:
silr risibile ꝛ hō: ꝛ tñ nō distinguunt realr: ḡ disti
ctio se totis obiectiue nō infert distinctionē realē
nec est maior ea. Assumptū pbaf q̄z in nullo cōce
ptu cōi reali q̄dditatiuo ↄueniūt: cū illa habeant
ↄceptus simplices simplr: neq̄z includūt ens q̄d/
ditatiue. Ois eni ppria passio cuiuscūq̄z entis est
simplr simplex: nec aliqd icludit q̄dditatiue. Qḋ
ↄfirmat ꝛ est q̄si idē: q̄z vnitas ꝛ bonitas q̄ sunt p
prie passiones entis distinguūt se totis obiectiue
ꝛ tñ nō distinguunt realr: ḡ distictio se totis obie/

ctiue nõ infert distinctionẽ realẽ nec oẽs alias. Assũptũ pz qꝛ i nullo ꝯceptu cõi qdditatiue ꝯueniũt cũ nullũ sit supi⁹ ad ipsas: dicũt eni ꝯceptum simplr simplicẽ irresolubilẽ in aliqd pri⁹: nec ens qdditatiue pdicaẽ de ipsis cũ sit subiectũ ipsarũ: nullũ eni subiectũ pdicaẽ qdditatiue de suis ꝓprijs passionib⁹. ¶ Et qꝛ oia pdicta idẽtificentur realr: pz qꝛ etiã ꝓpa passio idẽtificaẽ realr cũ suo subiecto: ꝛ oẽs ꝓpe passiones subiecti idẽtificanẽ realr inter se. ¶ Cõfirmaẽ 2°: due differẽtie vltie distinguunẽ se totis obiectiue: ꝛ tñ pñt eẽ idẽ realiter ꝛ eẽntialr: ḡ distictio se totis subiectiue nõ est maior oib⁹ alijs: nec infert oẽs alias. Añs ꝓbatur qꝛ vltia dñia specifica albedinis ꝛ dñia hui⁹ albedinis distinguunẽ se totis obiue: ꝛ sunt ꝓ diuerse cũ sumanẽ ab vltia realitate speciei ꝛ vltima realitate indiuidua: ꝛ dicũt ꝯcep tus simplr simplices ꝛ tñ nõ distinguunẽ eẽntialr neqꝫ realr cũ ois differẽtia speciei idẽtificeẽ cũ per se indiuiduo illius speciei vel cũ dñia ei⁹ indiuiduali. Et ista vltimate sũpta sunt de mẽte doctoris. Subtilis i. ij. dis. pmi. ꝛ i. ij. di. ij. In mã de pn° indiuiduationis ꝛ i multis alijs passib⁹ quos pro nũc omitto. Et sic pz ꝙ formalizantes multa dicũt ꝯ opinionẽ Scoti. Patet etiã falsitas multoꝝ doctoꝝ ab eis. Patꝫ etiã quõ cũ distinctiõe se totis obiectiue stat idẽtitas realis nec infert oẽs alias quoꝝ opposita asserebãt in suis correlarijs. ¶ Preterea septio pncipalr ꝓbo ꝙ distinctio realis ꝛ eẽntialis nõ inferũt distinctionẽ formalẽ: imo cũ idẽtitate formali stat distinctio tã realis qꝫ eẽntialis: qꝛ hõ ẽ idẽ formaliter ꝛ qdditatiue aĩe sue itellectiue et corpori suo que sunt partes essentiales ipsum eẽntialr ꝛ itrinsece ꝯstituẽtes: ꝛ tñ essentialr ꝛ realr distinguunẽ ab eis tam diuisim qꝫ ꝯiũctim sũptis. ḡ distinctio realẽ ꝛ eẽntialis nõ inferũt distinctionẽ formalem: imo cũ idẽtitate formali stat distin° realis ꝛ eẽntialis. ¶ Assũptũ pro pᵃ parte pz: qꝛ tã aĩa itellec⁹ qꝫ corp⁹ includũẽ qdditatiue ꝛ formaẽ in hoie: ꝛ hõ icludit illa duo: i p°° dicẽdi p se: ḡ hõ est idẽ eẽntialr cũ ipsis. ꝯña tenet p descriptionem idẽtitatis formaẽ data ab ipsis. Illa eni sũt idẽ formalr ſm eos qꝝ vnũ icludit alteꝝ in pmo° dicendi per se. Añs ꝓbaẽ: qꝛ de qdditate seu diffinitiõe qdditatiua cuiuslibet rei nãlis est tã mã qꝫ ꝓpa forma sbalis: sed corp° ꝛ aĩa sunt hmõi respectu hoie: ḡ ꝛc. Et ita põt argui de qlibet re nãli: ꝛ h est de intẽtione doc. sᵭ. in. ij. in illa qõne. Utrũ xp̃s fuerit hõ i triduo. 2ᵃ pars pncipalis assũpti. s. ꝙ hõ eẽntialr ꝛ realr distinguaẽ ab eis ab aĩa itellectiua. s. ꝛ corpore tã diuisim qꝫ ꝯiũctim sũptis pz p doc. sbti. in iij. di. ij. Et p oẽs scotizãtes q expsse h determinãt. ¶ 8° pncipalr ꝓbãdo ꝙ idẽtitas rõnis nõ infert oẽs alias idẽtitates: cui⁹ oppositũ dicũt i suis correlarijs. qꝛ pr̃ ꝛ fili⁹ ꝛ sp̃us scũs sunt idẽ rõne seu hñt idẽtitatẽ rõnis: ꝛ tñ nõ sũt idẽ realr suppositaliter seu psonalr. Igiẽ idẽtitas rõnis nõ infert oẽs alias idẽtitates. Assũptũ ꝓ 2ᵃ pte sui manifestũ ẽ. Nã alia est psona pr̃is: alia filij: alia sp̃us sci. ꝛ distinguunẽ inẽ se realr suppositalr cũ nulla res sit q̃ seipsam gignat ꝓducat vel spiret. Sꝫ pᵃ pars assũpti ꝓbaẽ. Nã de qbuscũqꝫ dr̃ vn⁹ ꝛ idẽ respect⁹ numero seu eadẽ relatio numero illa sũt eadẽ rõne ꝛ hñt idẽtitatẽ rõnis. Sed d pr̃e ꝛ filio ꝛ sp̃u scõ dr̃ vn⁹ ꝛ idẽ respectus seu rel° rõnis numero: igiẽ sũt idẽ rõne. Maior pz. Nã sicut illa distinguunẽ rõne d qb⁹ dñr diuerse relatões: ita illa dñr eadẽ rõne: de qb⁹ dr̃ vn⁹ ꝛ idẽ respect⁹ rõnis seu relationis. Minor ꝓbaẽ: qꝛ pr̃ ꝛ fili⁹ ꝛ sp̃us scũs sunt vnus dñs respectu creature vn⁹ creator vn⁹ ꝯseruator ꝛ rector: ꝛ sic de alijs. Mõ ꝯstat ꝙ tale dñiũ ꝛ respectus creationis actiue ꝛ ꝯseruatiõis ꝛ gubernatiõis: ꝛ sic de silib⁹ ipo: tãt solũ relationẽ seu respectũ rõnis ¶ Cõfirmaẽ qꝛ ois respect⁹ dei ad creaturã est cõis trib⁹ psonis psertim loquẽdo de respectu cause ad causatũ ꝛ creãtis ad creatũ cũ opa trinitatis ad ex̃ sint indiuisa. Sed ois talẽ respectus dei ad creaturã est respectus rõnis ꝛ non realis cũ deus nõ possit referri habitudie reali ad creaturã seu ad aliqd aliud ex̃ se. igiẽ in tali respectu cõis tres psoẽ ꝯueniũt cũ sint idẽ tãqꝫ in aliq̃ eẽntiali ad ex̃. ¶ Itẽ 9° pncipalr arguiẽ ad idẽ ꝓdicamẽta sũt eadẽ rõne: ꝛ tñ nõ sũt idẽ realr ꝛ eẽntialr aut saltẽ formalr igiẽ idẽtitas rõnis nõ ifert oẽs alias idẽtitates. Assũpti ꝓ 2ᵃ sui pte pz. Naꝫ pdicamẽta ſꝫ vnã opi. distiguũẽ realr ꝛ eẽntialr. Aut ad min⁹ formalr ſm aliã. Uel 3° ſm vnã opi. aliq̃ pdicamenta ſm suas spẽs alique distinguunẽ realr a se inuicẽ. Sed pᵃ ps assũpti ꝓbaẽ. Nã oia pdicamẽta ꝯueniũt in ista 2ᵃ intẽtione seu relatione rõnis q̃ est gen⁹ gñalissimũ. sbã eniꝫ est genus gñalissimũ. silr q̃litas est gen⁹ gñalissimũ: ꝛ sic de alijs. ¶ Cõfirmaẽ qꝛ hõ ꝛ lapis i istis duab⁹ ꝓpõnib⁹: hõ currit ꝛ lapis ẽ in cẽtro terre. idẽtificanẽ rõne cũ ꝯueniũt in isto respectu rõnis seu 2ᵃ intẽtione q̃ dr̃ subiectũ seu subijci in ꝓpõne: ꝛ tñ ꝯstat ꝙ distinguunẽ eẽtialr ꝛ realr. Igiẽ idẽtitas rõnis nõ ifert oẽs alias idẽtitates. Nec valet si dicaẽ ꝙ nõ ẽ idẽ respect⁹ numero seu 2ᵃ intẽtio q̃ dicaẽ de decẽ pdicamẽtis sꝫ solũ spẽ. Nec eadẽ 2ᵃ intentio numero que dr̃ de subiecto illi⁹ ꝓpõnis vł alteri⁹ sꝫ solũ spẽ: qꝛ tñ nulla entia creata vel paucissima pñt idẽtificari rõne: ꝛ hoc loquẽdo regulariter: ꝛ ſm ꝙ logici cõiter loquunẽ de secũdis intẽtionibus seu respectib⁹ rõnis: qꝛ vt cõiter dicunt nulla entia realiẽ ꝛ eẽntialiẽ disticta totaliẽ ꝛ adinuicem separata pñt ꝯuenire in aliq̃ respectu rõnis numero qui dicaẽ de ipsis. Et notãter dixi cõmuniẽ ꝛ regulariter: quia in aliqbus entibus oppositum inueniẽ vt patebit in ratione sequẽti. Similiẽ nullum ens reale creatũ quantũcũqꝫ sit sequiẽ idem realiter ꝛ penitus ex natura rei põt conuenire cũ seipso in vno respectu seu relatione rationis numero. Sortes enim quamuis sit sibi idem penitus ex

tus ex natura rei:in istis tn̄ duabus ꝓpōnib⁹ Sor
tes legit. sortes disputat nō ꝫuenit cū seipso neq̃
identificaꝛ sibiipsi in vno respectu seu relatiōe rō
nis numero. Alia est enim intentio secūda seu re/
latio rationis numero subiecti vt dr̄ de ipsa in pri
ma ꝓpositione ꝛ alia vt dr̄ de ipsa in scd̄a. Sic igiꝛ
intellectus non posset facere qd̄ idez ens creatū ol
duo modis idem ex natura rei esset sibi idez rōne
n̄ oporteret eundem respectum seu relationem rō
nis numero dici de eiusdem rōne seu de his que
idētificanꝛ rōne. ¶ Decimo ꝛ vltimo Arguiꝛ sic.
Aqua pura ꝛ verba ista. Ego baptizo te in nomīe
p̄ris ꝛ filij ꝛ spūssancti sunt realiter ꝛ essentialiter
distincta. ꝛ tn̄ cōueniūt ī vno respectu seu relatio
ne rōnis numero in qua identificanꝛ. Igitur di/
stinctio realis ꝛ essentialis stat cum idētitate rōne
cuius oppositum dicunt ipsi. Assūptū pro p̄ma
parte probaꝛ. Nam aqua pura est ens ꝑmanens
verba illa sunt successiua. Silr̄ remanēt in actuali
existentia aqua pura verbis transeuntib⁹ igiꝛ illa
duo realiter ꝛ essentialiter distinguunꝛ. Sed secū
dam partē assumpti probo: nā illa duo simul sum
pta faciunt vnū sacr̄m baptismi qd̄ formalr̄ nihil
aliud est nisi relatio signi ad signatū que relatio nō
est nisi respectus rōnis: igiꝛ conueniunt in vna ꝛ
eadem rōne rationis numero ꝛ in eadē identificā
tur. Antecedens probatur per Augustinuz super
Johannē Omelia. xviij. Et poniꝛ in canōe Detra
he. Accedit verbuz ad elementū ꝛ fit sacramentū
Confirmaꝛ ratio quia entia quantūcunq̃ diuersa
in re possunt concurrere ꝛ conuenire in fundamē
to vnius relationis rōnis numero. Igiꝛ illa quan
tūcunq̃ diuersa in re possunt esse eadez rōne. Igi
tur identitas rationis non infert identitatē realez
primū añs probaꝛ: q: huius relationis vnius nūe
ro que est signū musiuz bonū bene pōt esse funda
mentū totum istud scꝫ circulus pendens tabernā
cooptus folijs edere in moduz circuli ꝛc̄. Multe
etiam orōnes cōtexte vel vna oratio ex multis syl
labis que nihil vnum per se faciūt sunt fundamē
tum vnius relationis numero silicz huius que est
signū deo in esse aliq̄ que siue insunt intrinsece cū
tn̄ constet φ illud signatum sit vnum ꝛ idem sim/
plicissimū. Ex his oībus patet qualiter ista opinio
formalizantium cōtinet multa falsa. ꝛ qualiter oīa
illa falsa sunt ꝫtra mentem docto. subti. Patet eti/
am scd̄o qualiter isti sunt turpiter decepti ex eo φ
opinanꝛ se sequi docto:ez subti. sibi tn̄ in istis ꝛ in
multis alijs expresse ꝫdicunt vt prolixius decla/
rauī in diuersis passibus doctrine: prefati docto.
sub. legendo suos quatuor libros sn̄iarum in ma
gnis scolis huius ꝫuent⁹ fratrū. s. minorū. ¶ Po
test igiꝛ aliter dici φ iste distinctiones nō ordinā
tur inter se per modū inferioris ꝛ superioris. Nec si
milr̄ hn̄t necessariam habitudinē adinuicē ꝑ mo/
dū inferentis ꝛ illati. ¶ Quod ꝓbaꝛ p:io q: sicut
cū idētitate reali stat distinctio formalis ita cū idē
titate formali stat distinctio realis ꝛ eēntialis. Pri
ma pars pꝫ q: risibilitas ꝛ flebilitas silr̄ ꝛ humāi
tas sunt idē realiter ꝛ tn̄ distinguūꝛ formaliter: cū
sint diuerse formalitates quaꝝ vna nō includit ali
am in primo mō dicēdi ꝑ se. Scd̄m probaꝛ q: ho
mo est idem formaliter aīe itellectiue ꝛ etiā co:pi
cū includat ipsa in rōne sua qdditatiua seu in pri
mo modo dicendi per se ꝛ tn̄ distinguunꝛ realiter
ab ipsis ꝛ essentialiter sicut manifestū est. Probaꝛ
tertio q: distinctio se totis obiectiue nō infert disti
ctionē realē ꝛ essentialē. Nec eꝫ distinctio realis ꝛ
essentialis infert distinctionē se totis obiectiue. ꝫ
non ordināꝛ inter se ꝑ modū superioris ꝛ inferioris
nec per modū inferentis ꝛ illati. Prima ps añtis
probaꝛ q: vnitas ꝛ bonitas silr̄ risibilitas ꝛ flebili
tas distīguunꝛ se totis obiectiue vt ꝓbatū est ꝫtra
opinionē precedentē ꝛ tn̄ sunt idē realiter ꝛ essen/
tialiter. Silr̄ dr̄ia vltima spēi ꝛ dr̄ia vltima sui pro
prij indiuidui distinguunꝛ se totis obiectiue ꝛ tn̄
sunt idē realiter vt etiā probatum est ꝫ predictaꝫ.
opinionē. ¶ Et pōt addi vna parua ratio q: q̄cūq̃
sūt p̄ diuersa distinguunꝛ se totis obiectiue sꝫ oēs
dr̄iā vltie sunt p̄ diuerse ꝫ distīguunꝛ se totis obie
ctiue. Maior pꝫ q: p̄ diuersa in nullo cōceptu cōi
ꝫueniūt. Aliogn nō eēnt p̄ diuersa. Minor ꝓbaꝛ
q: si dr̄ie vltie n̄ eēnt p̄ diuerse icluderēt aliqd̄ cōe
dictū de eis in q̄ ꝫuenirēt ꝛ ꝑ ꝫñs eū n̄ sint eedez
differēt alijs dr̄ijs a se inuicē ꝛ sic n̄ eēnt vltie dr̄ie:
sꝫ ille alie ꝑ q̄s differrēt a se inuicē. Ul' eēt ꝓcessus i
īfinitū ī dr̄ijs ꝛ differētib⁹. 2ª ps añtis ꝓbaꝛ q: hō
ꝛ asin⁹ distīguūꝛ realr̄ ꝛ eēntialr̄ ꝛ tn̄ nō distīguūꝛ
se totis obiectiue cū ꝫueniāt in aliq̄ ꝫceptu cōi: il/
la etiā ps ꝫcediꝛ ab oīb⁹ formalizātib⁹. ¶ Ulteri⁹
pōt dici φ pter distīctionē rōnis q̄ fit ꝑ actū collati
uū itellect⁹ seu volūtatis cōparatā quā etiā suppo
no cū dictis formalizantib⁹ nō sunt nec̄io ponēde
nisi due distīnctiōes p̄cedētes oēm actū intellect⁹.
s. distīctio formalis ꝛ distīctio realis q̄rū p:ia ē mi
nor distīctio ꝛ imanifesta: scd̄a ē maior ꝛ mālfesta.
Et ad istas duas distīctiōes oēs alie hn̄t reduci nec
ꝓprie distīguunꝛ ꝫ istas. ¶ Pro declaratiōe p̄me
distīctiōis aduertēdū φ illa oppōiꝛ idētitati forma/
li seu vnitati. iō vidēdū ē qd̄ sit identitas formalis.
Possum⁹. n. īuenire multos ḡdus vnitatis. In p̄ ḡ
du ē vnitas siue idētitas aggregatiōis ꝛ illa ē mi
nima vnitas. In 2° ḡdu ē vnitas ordīs q̄ aliqd̄ ad
dit sup aggregatiōez. s. ordinē ꝑtiū ad inuicē. In
tertio ē vnitas ꝑ accn̄s vbi vltra ordinē ē īformatō
lꝫ accītaꝛ vni⁹ ab alio q̄ sic fit vnū. In q̄rto ē ꝑ se vni
tas cōpositi ex p̄ncipijs essentialib⁹ ꝑ se actu ꝛ ꝑ se
po⁴. In q̄nto est vnitas simplicitatis q̄ ē vera idēti
tas. q̄cq̄d eni ē ibi ē realr̄ idē cuilibꝫ ꝛ n̄ tm̄ ē vnū
illi vnitate vniōis sic̄ ī alijs modis. In sexto gra
du adhuc vltra oēs ē idētitas formal' aliō. ¶ Uo/
co āt idētitatē formalē vbi illō q̄ sic ē idez icludit
aliō cui sic ē idē in sua rōne formali ꝛ p̄ mō dicen
di ꝑ se ꝛ ꝑ h̄ pꝫ qd̄ sit distīctio formal' opposita ta/

canonici diceret̄ ꝙ paternitas nõ distingueret̄ a fi
liatiõe nec eꝫ nec q̄ӧcunqꝫ relatiuũ a suo correlatiuo
q̄ꝛ neutrũ illoꝝ põt eẽ sine alio ⁊ sic ſm istũ modũ
nõ oẽs spẽs eẽntialr̄ distincte eẽnt q̄ꝛ spẽs de gñe
relationis nõ distinguerent̄ a seinuicẽ eẽntialr̄ sal
tem ille que opponunt̄ relatiue q̄ꝛ vna non põt eẽ
sine alia. Silr̄ isto mõ nulla creatura distingueret̄
eẽntialr̄ a deo pꝫ q̄ꝛ nulla creatura põt eẽntialr̄ esse
sine deo ſꝫ oĩa ista sunt absurda quar̄ reputo ſmã
opinionẽ ꝓbabilioꝛẽ. s. ꝙ distictio eẽntialis est di
stinctio realis nãruꝫ. Et q̄cũqꝫ distiguunt̄ distictio
ne reali nãrum distinguunt̄ ẽt distinctione eẽntia
li ⁊ ecõtra. Quamq̄ꝫ aliqua distiguant̄ distictione
reali suppositoꝝ q̄ nõ distiguunt̄ eẽntialr̄ ⁊ hoc so
lum in diuinis vt dictũ est. Sic igit̄ pꝫ qӧ distictio
eẽntialis nõ distinguit̄ ꝯtra distinctionẽ realẽ. Si
militer pꝫ qualiter distictio exnã rei nõ distinguit̄
ꝯtra distictionẽ formalẽ. ¶ Ulteri9 dico ꝙ disti
ctio se totis subiectiue aut est distictio formal̄ aut
ẽt aliqñ ẽ distictio realis nãrũ seu suppositoꝝ. Uñ
illa dicunt̄ distigui se totis subiectiue q̄ nõ ꝯueni
unt in aliqua potẽtiali realitate ꝯtrahibili ad ipsa
ꝑ alias realitates cõtrahẽtes vt deus et creatura.
Cuꝫ eni deus sit simplr̄ simplex. i. summe simplex
nõ est in eo ordo realitatũ quaꝝ vna ꝯtrahat altaꝫ
de quo magis alias videbit̄. Isto mõ ẽt distiguũt̄
decẽ ꝑdicam̄ta q̄ꝛ i nulla realitate ꝯtrahibili potẽ
tiali ad ipsa ꝑ alias realitates ꝯueniũt supposito ꝙ
ens nõ descẽdat in ipsa ꝑ dr̄ias formales ſꝫ solũ ꝑ
modos intrĩsecos q̄ non dicũt aliquas realitates.
Ex quo pꝫ ꝙ ꝯuenire i aliqua realitete subiectiua
nõ est ꝯuenire in aliquo actu existẽdi seu in aliq̄ re
vt dicebat ꝑcedẽs opinio ſꝫ est ꝯuenire in aliq̄ rea
litate potẽtiali ꝯtrahibili ꝑ dr̄ias formales impor
tãtes diuersas realitates sicut hõ ⁊ leo ꝯueniũt in
aĩalitate que e.. realitas ꝯtrahibilis ad ipsas spẽs
ꝑ realitates dr̄ales. ¶ Pꝫ vlterius ꝙ distinctio se
totis subiectiue est aliqñ distictio realis nãrũ sicut
exẽplificatũ ẽ de deo ⁊ creatura ⁊ õ decẽ ꝑdicamẽ
tis. Addit eni dũtaxat ꝙ disticta tali distictiõe nõ
hẽant aliquã q̄dditate cõmunẽ ꝯtrahibilẽ ad ipsa
ꝑ realitates. Aliqñ stat ẽt distictio se totis subiectiue
cũ distictione formali dũtaxat sicut sapia ⁊ eẽntia
diuina distiguunt̄ se totis obiectiue cũ i nulla rea
litate ꝯtrahibili ꝯueniũt q̄ꝛ in deo nulla ponit̄ rea
litas ꝯtrahibilis ⁊ ꝯtrahẽs ⁊ iõ nulla ẽ ibi reali
litas subiectiua: ⁊ tñ manifestũ est ꝙ eẽntia diuina
⁊ sapia diuia solũ formalr̄ distiguũt̄. Silr̄ stat di
stictio se totis subiectiue cũ distictione reali suppo
sitoꝝ sicut pr̄ ⁊ filius ⁊ spũssctũs i diuinis distiguũt̄
se totis subiectiue cũ i nulla realitate ꝯtrahibili cõ
ueniãt ⁊ tñ distiguũt̄ distictione reali suppositoꝝ.
¶ Ex oĩb9 igit̄ his euidẽs ẽ ꝙ distictio se totis su
biectiue nõ distiguit̄ ꝯdictionẽ realẽ seu ꝯdictiõeꝫ
formalẽ: ſꝫ aliqñ stat cũ distictione reali nãrũ. Ali
qñ cũ distictione reali suppositoꝝ. Aliqñ cũ distin
ctiõe formali solũ. ⁊ q̄d addat seu ꝯnotet vltra illas
distinctiões dictũ est nup. ¶ Dicit̄ finalit̄ ꝙ distin
ctio se totis obiectiue aliqñ est distinctio realis na
turaꝝ. Aliqñ distinctio formalis solũ addit tñ: seu
cõnotat vltra illas distinctiões ꝙ illa q̄ sicut distin
guunt̄ in nullo cõceptu q̄dditatiuo reali ꝯueniũt.
Unde vltime due dr̄e duaꝝ diuersaꝝ specierũ di
stinguunt̄ realiter: ⁊ similiter se totis obiectiue cũ
in nullo cõceptu quidditatiuo cõi conueniant. Si
militer vnitas ⁊ bonitas vt probatũ est ꝯ ꝑcedẽteꝫ
opinionẽ: ⁊ sic de multis alys distinguunt̄ se totis
obiectiue. ⁊ tñ solũ distinguunt̄ formaliter. stat er
go distinctio se totis obiectiue cũ distinctione rea
li. Ex istis oĩbus euidẽter notũ est ꝙ cũ pluralitas
nõ sit ponẽda sine necessitate ⁊ nõ appareat aliqua
necessitas multiplicandi distinctiões q̄ sunt prece
dentes intellectũ nisi in distinctionẽ formaleꝫ ⁊ di
stinctionem realeꝫ. Sequit̄ ꝙ non sunt necessario
ponende alie distinctiões cõdistincte proprie: ⁊ ꝑ
se ⁊ alie ab istis duabus. patet. n. mãifeste qӧ alie
ꝯtinent̄ sub istis ⁊ ad eas reducuntur.
¶ Formalitatum textus magistri Stephani bru
lefer ordinis minoꝝ feliciter finit.

Incipiunt venerabilis sa cri eloquij professoris alme vniuersitatis Parisiẽ sis fratri Stephani Brulefer ordinis minorũ de obseruantia declarationes identitatuꝫ ⁊ distinctio num reꝝ in doctrinã doctoris subtilis.

PRo huius tituli de
claratione aiaduertendũ est ꝙ titulus
sic põt diffiniri. Titulus est denoĩatio
libri ſm oẽs vel ſm aliquas causaruꝫ
suaꝝ. Pro maiori declaratione huius famosissimi
opusculi siue tractatuli. Sciendũ quatuor causas
in eodẽ titu. esse ꝯtentas scꝫ efficientẽ: formalẽ: mã
lem: ⁊ finalẽ. ¶ Causa efficiens nobis insinuat̄ cũ
dr̄ stephanus brulefer. Formalis sbi: declaratiões.
Materialis vero ibi cũ dr̄ identitatũ ⁊ distinctio
num reꝝ. Et finalis ibi cũ subiungit̄ in doctrinam
doct. subti. ¶ Pro huius dicti clariori elucidatio
ne est sciendũ qӧ cuiuslibet libri pñt assignari qua
tuor cãe. Scientie vero ẽt cuicũqꝫ ꝓprie loquẽdo
nõ pñt assignari nisi tm̃ due cãe. Efficiẽs. s. ⁊ fina
lis. Ex quo sequit̄ ꝙ hi male dicũt q̄ sciẽtie q̄tuor
cãs assignant: ⁊ aliquas cãs nunc ad sciam: ⁊ nũc
ad librũ applicãt. ¶ Pro maiori huius ꝺclaratio
ne diligentissime est aduertendũ ꝙ res sunt in tri
plici dr̄ia. Nã quedã sunt penitus incausabiles ali
qua res tm̃ a duabus causis sunt causabiles. Que
dam aũt sunt causabiles a q̄tuor causis. Res peni
tus icausabiles sunt ille q̄bus repugnat oĩno cau
sari. Uel q̄bus repugnat oĩno hr̄e aliquas cãs: vt
sunt pr̄ filius ⁊ spũssctũs in diuinis. Hi n. sunt plu
res res ⁊ ẽt vna res. i. vna eẽntia siue vna natura.
Unde Augu. de doctrina xp̄iana sic ait. Res q̄b9

fruendū est sunt pr̄ filius ⁊ spūſsctūs: ⁊ hi tres vna res. Ecce dicit res q̄bus fruendū est ad denotādū p̄rem filiū ⁊ spm̄ſcm̄ esse plures res. Alias nō diceret res q̄bus fruendū est: sed magis diceret res qua fruēdū est. Subiungit ēt: ⁊ hi tres vna res ad denotandū nāe siue essentie vnitatē. ¶ Pro maiori noticia predictoꝝ sciendū ꝙ cā sic describit̄. Cā est ad cuius esse sequit̄ aliud scʒ causatū. ¶ Causa aūt est duplex. Extrinseca. s. ⁊ itrīseca. Cā extrīseca est illa q̄ est extra rōnē q̄ddītatiuā vel que est de extrinseca rōne causati. Et talis cā extrīseca ē duplex scʒ efficiens ⁊ finalis. ¶ Causa v̄o intrinseca ē illa q̄ est de intrinseca rōne ⁊ q̄dditatiua causati vt mā ⁊ forma. Uñ si hō diffinirēt a pħo diffiniretur per suas cās intrinsecas sic vʒ. Hō est ens cōpositū ex mā siue ex corpore ⁊ aīa rōnali. ita ꝙ ille due cāe itrinsece corpus scʒ ⁊ aīa rōnalis ponerent̄ in eius diffinitione q̄dditatiua ipsius hoīs. Et vt p̄dicta magis itelligant̄ ponēde sunt aliq̄ ꝓpōnes ꝑ ordinem. ¶ Propositio prima. Oīs cā tam extrinseca q̄ intrinseca distinguit̄ eēntialiter a suo causato. Probat̄ qꝛ cā est ad cuiꝰ esse sequit̄ aliud. Sed hoc relatiuū aliud de neutro genere tā s̄m theologos logicos ⁊ ēt grāmaticos dicit diuersitatē essentialem ⁊c̄. ¶ Scd̄a ꝓpō producere ⁊ causare differūt dupl'r. Uno° sicut superius ⁊ inferius: qꝛ oīe causare est ꝓducere: sed nō omne ꝓducere est causare: ideo ꝓducere est superius ad causare cū ab eo non ꝯuertat̄ subsistendi ꝯña. Maior est māifesta. Minor probat̄ qꝛ in diuinis generare est ꝓducere nō tñ causare. ergo nō omne producere est causare. ¶ Scd̄o mō differūt: qꝛ relatio ꝓducentis ad productū ⁊ ecōuerso relatio producti ad ꝓducēs p̄nt esse in eadē nā. non sic aūt relatio facientis siue cāe ad effectū vel factū. ¶ Pro quo sciendū vlteriꝰ ꝙ triplices sunt relatiōes opposite. Quedā. n. relatiōes opposite sunt penitus incōpossibiles in eadeʒ nā. vt cā ⁊ causatū repugnant. n. in eadem nā siue in eodē supposito: qꝛ si non tunc idē depēderet essentialiter a seipso. Alique aūt sunt relationes opposite q̄ sunt incōpossibiles in eodē supposito: sūt tñ incōpossibiles in eadē nā sicut relatio producētis ⁊ ꝓducte. Producēs. n. ⁊ ꝓductū nō repugnāt in eadē nā: vt in nā diuina pr̄ est producens, filius ⁊ spūſcūs sunt producti. Natura. n. diuina bñ potest cōicari ꝑ ꝓductionē: ⁊ est actu cōicata pluribꝰ suppositis sine sui diuisiōe. Ille tñ relationes repugnāt vel sunt incōpossibiles in eodem supposito. Quedā aūt sunt relatiōes opposite que neq̄ sūt incōpossibiles in eadē nā: neq̄ in eodē supposito vt relatio mouētis ⁊ moti. Nam idem pōt seip̄m mouere. Ex q̄bꝰ sequit̄ ꝙ lʒ pr̄ in diuinis ꝓducat filiū ⁊ filius cū p̄re spm̄ſcm̄: non tñ sequit̄. q̄ pr̄ causat filiū ⁊ pr̄ ⁊ filius causant spm̄ſcm̄: qꝛ relatio ꝓducentis ⁊ ꝓducti sunt cōpossibiles in eadē nā nō sic aūt relationes cāe ⁊ causati. ¶ Propositio tertia. Omne faciēs distinguit̄ non solū realiter verū etiā essentialiter a suo facto. Probat̄ qꝛ oē factū dependet essentialiter a suo faciente. Et idē nō potest dependere essentialiter a seipso. ergo omnis causa distinguitur realiter ⁊ eēntialiter a suo effectu. ¶ 4ª propositio. Omne creans distinguit̄ eēntialiter a suo creato ⁊ econuerso. Et prima tertia ⁊ quarta regule possunt conuerti. Ex predictis sequitur ꝙ pater filius ⁊ spiritussanctus in diuinis sunt res penitus incausabiles. Probatur per primaʒ propositionem quia omnis causa distinguitur essentialiter a suo causato. Et persone in diuinis nō distinguūtur essentialiter igitur. Minor probatur per fidem vnde dr̄ in simbolo athanasij. Fides autem catholica hec est vt vnū deum in trinitate ⁊ trinitatem in vnitate veneremur ⁊c̄. Et post sequitur alia est enīʒ persona patris. alia filij. alia spiritussancti. Sed patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti vna est diuinitas. i. vna essentia siue natura diuina. ergo sunt idem essentialiter sequitur. ergo ꝙ persone in diuinis sūt simpliciter icausabiles. immo omnino repugnet eis causatio passiua cuʒ ip̄sa diuinitas sit simpliciter indiuisibilis nihilominus tamen ipsa diuinitas sine sui diuisione est pluribus personis cōmunicabilis: immo actu communicata. Patet etiam ex illis propositionibus ꝙ nulla persona in diuinis ē ab alia creata siue facta. ¶ Quedā sunt res tm̄ a duabus causis causabiles ⁊ sunt ille quibꝰ repugnat hr̄e aliq̄s causas intrinsecas nō tñ repugnat hr̄e causas extrinsecas vt sunt oēs forme substantiales partes angeli anime ⁊ generaliter oīa accidētia tā spūalia: vt sūt habitus scientifici grā intellectio ⁊ hmōi: q̄ etiam materialia vt albedo nigredo quātitas ⁊c̄. Uñ nullū illorū cōponit̄ ex mā ⁊ forma hoc tñ probat̄ specialiter. Primo de formis accidentalibus sic. Omne illud qd̄ est simplex simplicitate opposita cōpositioni ex materia ⁊ forma non hʒ proprie loquendo materiā ⁊ formā. Sed omnes forme accidentales sunt huiusmōi. igitur nō sunt cōposite ex materia ⁊ forma. Maior est manifesta. Minor probat̄ per auctorē sex principiorum nā s̄m eum forma est cōpositioni cōtingēs simplici ⁊ inuariabili eēntia cōsistens: ⁊ manifestū est ꝙ autor hic loq̄tur de forma accn̄tali si igit̄ forma talis est simplex sequit̄ ꝙ non sit cōposita ex materia ⁊ forma. ¶ Secundo ꝓbat̄ hoc de formis substantialibus ⁊ maxime de forma substātiali partis. Et arguitur sic. Si aliqua forma substantialis partis esset cōposita ex materia ⁊ forma tunc quero de illa forma scd̄a que dicat̄ b. ⁊ prima a. Quero an b ēt sit cōposita ex materia ⁊ forma vel nō. Si dicat̄ ꝙ nō ergo eadē rōne qua b non est cōposita ex materia ⁊ forma. ēt nec a est cōposita ex materia ⁊ forma quod est ꝓpositū. Si aūt dicat̄ ꝙ b ēt est cōposita. tūc quero de illa alia forma ⁊ dicat̄ c. vtrū c sit cōposita ex materia ⁊ forma. ⁊ sic aut stabit̄ in p³ qd̄ est ꝓpositū aut erit ꝓcessus in infinitū ꝙ est absurdū. Seq̄tur ergo ꝙ nulla forma ptis sbāl ē cōposita ex materia ⁊ forma. ¶ Propō sexta. Quicq̄d hʒ

cām efficientē et hēt cām finalē. Probat per phm
q. phisico. dicentem omne per se agens agit ppter
finē per 9ña hūs cām efficientem etiam habet cās
finalē ppter quā cā efficiens agit. Ex quo sequit q
oēs forme create siue sbales siue accidentales hñt
cām nō solum efficientē sed etiā finalē et cū non ha
beāt causas intrinsecas sequit q habeant tm duas
causas extrinsecas efficientē. s. et finalē. g sunt causa
te tm a duabus causis. Ex his sequunt aliqua corre
laria. ¶ Primū est. Nullū accidens siue materiale
siue intellectuale hz cām intrinsecā. Correlarium
secūdū nulla substātia separata creata vt sunt ange
li demones habet causam intrinsecā. Correlarium
tertium nulla aīa intellectiua siue quecūqz alia for
ma simplex hz causas intrinsecas. Correlariū quar
tū multe sunt res tm a duabus causis causabiles.
Correlariū quintū oīs forma simplex hz tm duas
cās efficiētē. s. et finalē. ¶ Cōtra illud argr qd dcm
ē. s. qd oē p se agēs agat pp finē. Et arguit sic. Oē
agēs pp finē cognoscit finē. Sz nō oē p se agēs co
gnoscit finē: igit nō oē p se agēs agit pp finē. Ma
ior vz māifesta. Sz minor pbat qz ignis cōburēs
stipulā agit et tm nō cognoscit finē igit n agit pp fi
nē. ¶ Responsio duplicia sunt agentia. Quedam
sunt agentia a proposito. Alia sunt agentia natura
lia. Agentia a proposito sunt agentia libera et illa
agūt per cognitionem propriam et semp presuppo
nunt intellectū qz nihil volitum nisi cognitū: et illa
agentia cognoscunt finem propter quē agūt. Age
tia autem naturalia non agunt per cognitionē pro
priam sed diriguntur et agunt cognitione superio
ris agentis: et illa agentia noncognoscunt finē vt
sunt agentia inanimata vel etiam animata irratio
nalia. ¶ Alie sunt res causabiles a quatuor causis.
vt sunt omnes res causate ex materia et forma. om
nes enim tales etiam habent causam efficientem et
finalem sicut sunt substantie corporee vt homo leo
lapis lignum et omnia elementa. Nam elementa
et generant et corrumpunt ex aere enim generatur
ignis et econuerso cum igitur ipsa sint generabilia
Sequitur q in eis sit materia quia ipa materia est
subiectū generationis ex pmo de generatione. Im
mo ipsa vt dicit phs est causa generationis et corru
ptionis igit. ¶ Propositio septima. Quicqd hēt
cām intrinsecam hz etiam causam extrinsecā. Pro
batur quicquid presupponit necessario causalitatē
causap extrinsecap necessario hz cām extrinsecaz.
Sed ois res causata ex materiā et forma necessario
presupponit causalitate cārū extrinsecap. iō necess
ario hz cās extrinsecas. 9ña bona in pertz. Maior
est manifesta. Minor probat quicqd nō est ex se sb
aliqua forma: sed est de se in poa passiua et 9dictōis
ad formam tale per aliquā aliā cām reducētē fit sb
tali forma ad quas est i poa: sed materia non est ex
se sub aliqua forma sed est de se in poa passiua et cō
tradictionis ad ipam. ergo materia presupponi t
fit per aliquam aliā cām reducentē sub ipsa forma
talis aūt causa reducēs nō pōt esse forma inducen
forma a. qz vt sic non reducit materiam nisi actuan
do formaliter ipsam: qz nulla forma siue substātia
lis siue accidentalis potest se effectiue vnire ipi ma
terie etiam quantumcunqz disposite: qz alias pos
sit resurrectio naturaliter fieri quod est falsuz. Nā
supposito q in die resurrectionis ministerio ange
lorū cineres corpop colligerent et corpora optime
reformarent et disponerent adhuc oēs angeli om
nes demones et oēs creature nō possent vnam ani
mā vnire corpori optime disposito et anime appro
rimato. Ex quo sequit q qcqd hz cās intrinsecas et
hz cās extrinsecas. Nā res cōposita ex mā et forma
presupponit causam effectiue formam cuz materia
vnientem sed omnis causa efficiens agit propter fi
nem ideo presupponit etiam causam finalē. Scien
dum q causa efficiens huius famosissimi opuscu
li siue tractatuli est profundissimus Sacri eloquij
professor alme vniuersitatis parisiensis frater Ste
phanus brulefer ordinis minorum de obseruātia
Et dicitur ille libellus opusculū siue tractatulus nō
propter huius noticie substantiam qz talis reuera
magna est et profunda: sed dicitur tractatulus siue
opusculū ppter libri paruitatē et verbop paucitatē.
¶ Sed de causa formali sciendū q noticia huius
libri non habet causam formalem intrinsecā cū sit
forma simplex et accidētalis cōiter tamē libris due
cause formales assignari solent. s. forma tractandi
et forma tractatus. Tractatulus tm iste nō habet nisi
vnaz cām formalē. s. formā tractādi que est modus
pcedēdi et talis modus est qdruplex. s. incitatiuus
siue assignatiuus qd idē est redargutiuus pbatiu
et cōclusiuus. Nā in isto tractatulo modus dicendi
quorundam false loquentiu3 recitatur siue assigna
tur. secundo talis modus dicendi reprobatur. ter
tio quantum ad aliqua opposita probat. qrto con
clusiones secundum mentem doctoris subtilis in
feruntur. Forma autem tractatus hic non assignat
cum tractatulus ille per tractatus non diuidit ne
qz tractatus per capitula neqz capitula per partes.
¶ Causa materialis huius tractatuli proprie loqn
do sicut et cuiuslibet alterius libri est papirus et at
tramentū. i. incaustum qz ex illis tanqz ex materia
constituitur. Noticia vero huius opusculi siue tra
ctatuli proprie loquēdo nō habet materiaz ex qua.
¶ Pro maiori declaratione huius dicti sciendum
q triplex est materia. s. ex qua in qua et circa quam.
Materia ex qua dicit omne illō ex quo aliquid fit
tanquam ex subiecto. Materia in qua dicitur om
ne illud quod est receptiuu3 alicuius forme siue sit
sbalis siue accidentalis. Materia vero circa quam
dr oē illud circa qd versat aliqua poa. Un lz sciētia
huius tractatuli sicut qlibet alia sciētia nō habeat
materiam ex qua cum sit forma simplex: habet ta
men materiam in qua et circa quā. Mā aūt in qua
cuiuscunqz scientie est ipsa aīa intellectiua: qz ois
scientia est in aīa et ois color in corpore vt dic phus

In añpredicamẽtis. Materie vero circa quã etiã
cuiuscunq3 scie est subiectũ attributionis illiꝰ scie
cuius est subiectũ. Materia circa quã huius subti
lis⁊ famo. noticie est identitates ⁊ distinctiones re
rũ de illis enim principaliter tractat in hoc opuscu
lo tanq3 de subiecto principali ⁊ adeq̃to. ¶ Pro q̃
sciendũ q̃ identitas sumitur dupliciter. Uno mõ
cõiter siue trãscendenter. Alio modo ꝓprie. Idẽti
tas cõiter siue trãscẽdenter sumpta est quedã pas/
sio entis disiuncta que sola vel oppositũ eius solũ
nõ potest predicari vniuersaliter de ente sed ambo
simul sub disiunctione. Unde illa est falsa oẽ ens ẽ
idem similiter ⁊ illa omne ens est diuersum: sꝫ tñ
conceditur oẽ ens est idem vel diuersum: ⁊ de identi
tate illo modo accepto loquitur phs decimo meta/
phisice dicens omne ens omni enti comparatũ eẽ
idẽ vel diuersum ⁊ isto modo identitas reperit in
diuinis. ¶ Identitas autem stricte sumpta est que
dam relatio equiparantie fundata super vnum in
substantia. Unde phs quinto metaphisice capitu/
lo de relatione distinguit tres relationes fundatas
super vnum. s. simile ⁊ equale ⁊ sic loquẽdo stricte
de istis relationibus ipse appropriant diuersis ge/
neribus: vt identitas substantie equalitas quanti/
tati ⁊ similitudo qualitati ⁊ isto secũdo mõ non su/
mitur identitas in proposito sed primo modo illo
etiam secũdo modo accepto nõ reperit in diuinis
q2 sicut nullũ genus nec aliquid alicuius generis
dicitur formaliter de deo ita nec passio alicuius ge
neris ⁊ per consequẽs nec aliqua relatio cõis si stri
cte sumatur. ¶ Sciendũ ẽt q̃ fundamẽtum illarũ
relationũ stricte sumptarũ est duplex: quoddã ẽ re/
motũ aliud vero propinquũ. Fundamẽtũ remotũ
est res illius generis vt fundamẽtũ identitatis est
res de genere substantie equalitatis res de genere
quantitatis similitudinis vero fundamẽtũ est res
de genere qualitatis. Fundamẽtũ aũt proximũ si
ue proxima ratio fundandi est vnitas talis rei nõ q̃/
dem vnitas numeralis. cũ identitas sit relatio rea/
lis requirit extrema realiter distincta. Unum autẽ
numero in creaturis nõ põt cõicari sine sui diuisio
ne pluribus realiter distictis. Est ergo talis vnitas
que est rõ fundãdi vel fundamẽtũ proximũ est vni
tas specifica ⁊ sic illa indiuidua dñr idẽ vel eadem
que hñt eandẽ sbã in spẽ vt sortes ⁊ plato. His igi
tur visis põt faciliter cognosci qd sit ⁊ quot modis
accipiat distinctio. tot modis enim dr vnũ opposi/
torũ quot modis ⁊ reliquũ dũ aũt dictũ sit idẽtitas
⁊ distinctiones rerũ esse materiam circa quã huiꝰ
noticie oꝫ videre qd sit res ⁊ quot modis accipiat
sed quia iuxta regulã cõem logicalẽ. Oẽ equiuocũ
prius est distinguendũ q̃ diffiniendum ⁊ cũ hoc
non ens siue res sit equiuocũ bm autores de eo lo/
quentiũ: ideo prius erit distinguẽdũ q̃ diffiniẽdũ
¶ Pro quo est aduertendum q̃ hoc nomẽ res po
test sumi tripliciter. Uno modo cõissime. Alio mo
do cõmuniter. Et tertio proprie. ¶ Res commu/
nissime sumpta est: omne illud quod non est nihil.
Unde sciendũ est q̃ hoc nomẽ nihil dupliciter su
mitur. Uno modo illud dicit nihil ⁊ verissime qd
includit ꝯdictionem. vt hoiẽ esse asinũ. Uñ illud
excludit oẽs extra intellectũ ⁊ in itellectu qd. n. est
sic icludẽs ꝯdictionem sicut non põt eẽ extra aiam
ita nec põt esse intelligibile vel aliqd ens in aia: q2
nunq̃ ꝯdictoriũ cũ ꝯdictorio ꝯstituit vnũ intelligi
bile neq3 sicut obiectũ cũ obiecto neq3 sicut modus
cũ obiecto. ¶ Alio mõ illud dr nihil qd nec est nec
esse põt ens extra aiam ⁊ illo modo entia rationis
siue intentiones scõe dñr nihil: q2 nõ hñt nec habe
re pñt esse extra aiam: hñt tñ esse in aia obiectiue.
Et de tali q̃ illoꝰ est nihil bñ põt eẽ scia. Logica. n./
est scia ⁊ est de intẽtionibꝰ secũdis adiũctis primis
de illo aũt qd est nihil. Primoꝰ non põt esse scia. vt
chimera hircoceruo. Res ergo vel ens illo mõ su/
mitur cõmunissime ⁊ extẽdit se ad qdcunq3 q̃ non
includit ꝯdictionẽ siue sit ens rõnis hoc est precise
habẽs esse in intellectu cõsiderante siue sit ens rea/
le hñs aliquã entitatẽ extra ꝯsiderationẽ itellectꝰ.
Res cõiter sumpta est oẽ illud qd hẽt vel hr̃e potest
entitatẽ absolutã extra aiam ⁊ illo mõ sole res abso
lute sunt entia. ¶ Sequunt duo correlaria. Corre/
lariũ primũ. Nullus respectus siue intrinsecus si
ue extrinsecus adueniẽs est res cõiter sumpta. Cor
relariũ secundũ. Nulla res de genere relationis ac
tionis passionis situs habitus vbi quando est res
cõmuniter sumpta. licet quelibet illarum sit res cõ
munissime sumpta. ¶ Tertio sumitur res proprijs
sime pro eo qd est ens cui per se ⁊ primo conuenit
esse. ⁊ illo modo sola substãtia est ens siue res. ⁊ nul
lum accidens siue absolutũ siue respectiuũ est illo
modo ens quia nulli accidenti conuenit primo ⁊ p
se esse. Nam secundum philosophum septimo me
taphisice accidentia dicũtur entia quia sunt entis
vult ergo ibi philosophus q̃ non sunt entia per se
existentia: sed alijs inherentia. ¶ Regula genera
lis. Omnis entitas ẽ quid: idest alicuius entitatis
Unde idem est dicere essentia propria. entitas pro/
pria rõ propria. ⁊ quidditas propria. Tamen lata
est differentia inter diffinitionem quidditatiuam ⁊
quid. Probatur quia omnis diffinitio quidditati
ua est quid: sed non omne quid est diffinitio quid/
ditatiua. igitur. quia quid reperitur in omnibus
entibus. non autem omnis diffinitio quidditati/
ua. diffinitio enim quidditatiua reperitur solum
in rebꝰ pdicamentalibus cũ solius speciei sit diffõ.
qd aũt reperit in oĩbus entibꝰ. ¶ Cã finalis huiꝰ
tractatuli est duplex. Extrinseca. s. ⁊ intrinseca. Cau
sa finalis intrinseca est perfecta: cognitio idẽtitatũ
⁊ distinctionum rerum. Nam cuiuslibet scientie fi
nis intrinsecus est perfecta cognitio sui subiecti.
sic etiam in proposito. Causa finalis extrinseca est
duplex. scilicet prima ⁊ secũda. Causa finalis extrin
seca prima propter quã factũ est illud opusculũ. est
extirpatio errorum quorũdã formalizantiũ docti
nam

nam scoticã deturbantiũ ⁊ doctrine doctoris sub
tilis maculã potentiũ. Causa finalis extrinseca se/
cũda. Et elucidatio ⁊ enodatio mentis p̃fati docto
ris subtilis super materia idẽtitatum ⁊ distinctio
num rerum.

Premissis qbusdã p̃ambulis cõgruẽter ad
tertiũ formalitatũ est accedendũ. Ubi
sciendũ q modus procedẽdi huiꝰ tra
ctatuli est q̃druplex. s. recitatiuus seu
assignatiuus: redarguitiuus. probati
uus ⁊ cõclusiuus. Nam in illo tractatulo modꝰ di
cendi quorundã false loquentiũ recitat siue assi
gnat. Secundo p̃talis modus dicẽdi reprobat.
Tertio quantũ ad aliqua oppositũ pbat. Quarto
cõclusiones bm mentẽ doctoris subtilis inferunt.
¶ Quantũ igit ad primũ sciendũ: q in p̃ncipio hu
ius textus recitat modus dicẽdi siue ponẽdi quo
rund. i moralizantiũ vel potius fatuezantiũ vbi i
ter cetera septẽ assignant distinctiones. s. distictio
rõnis ex nã rei: formalis: realis: eẽntialis se to
tis subiectiue se totis obiectiue. Et per opposituz
septẽ recitant idẽtitates p̃fatis septẽ distinctioni
bus correspõdẽtes. s. idẽtitas rõnis ex nã rei for
malis: realis essentialis se totis subiectiue: se to
tis obiectiue: q: quot modis dr vnũ oppositoruz
tot modis dr ⁊ reliquũ: cũ igit idẽ ⁊ diuersũ sint
imediata opposita circa ens: seq̃t q̃t modis dr di
stictio siue diuersitas: tot modis ẽt dr idẽtitas: et
sic bm eos cũ septẽ distinctiones erũt ⁊ septẽ idẽti
tates. ¶ Sciendũ circa auctem p̃allegatã illaz. s.
quot modis dr vnũ oppositoꝝ ⁊c. Quod ipsa nõ
est simpliciter sic intelligẽda. s. q tot sunt supposita
vniꝰ oppositoꝝ quot sunt supposita alterius op
positoꝝ. Nõ enĩ oportet quot sint tot alba q̃t sũt
nigra: nec oportet quot sint tot ceci quot vidẽtes:
nec tot genera q̃t spẽs: nec tot creatores q̃t creatu
re: sed debet sic intelligi. Quot modis dr vnũ op
positoꝝ ⁊c. i. quotq̃t significata p̃ncipalia hz vnũ
oppositoꝝ: tot etiã significata p̃ncipalia habet al
terũ oppositoꝝ. si saltẽ bm oẽm significationẽ al
terũ sibi opponit: sequit illud ad p̃positũ q non
oportet tot esse distinctiones numerales q̃t sunt
idẽtitates numerales: nec ecõtra. sed q̃tquot sunt
significata p̃ncipalia distinctionũ: tot sunt etiam
p̃ncipalia significata idẽtitatũ. Sciendũ vlterius
q distictio rõnis bm p̃dictos formalizãtes sic dif
finit ⁊ hñ. ¶ Distinctio rõnis est illa que hz fieri p
actũ collatiuũ siue cõparatiuũ intellectus: p cuiꝰ
declaratione ponunt aliq̃ p̃positiones: quarũ pri
ma duplex est actus: intellectus. s. rectus simplex
siue absolutus: ⁊ est actus quo intellectus fert di
recte sup aliqd intelligibile nõ cõparãdo illã rem
ad aliã neq ad seipsam: vt qñ intellectus meꝰ ap
p̃hendit simplr rosam vel lapidez ise ⁊ absolute.
Alius est actus collatiuus comparatiuus siue respe
ctiuus: ⁊ est ille quo intellectus fert sup aliquã rẽ
cõparãdo eã ad seipsam vel ad aliã. Exẽplũ p̃mi
Ut intellectus intelligens hominẽ cõparãdo ho
minẽ ad seipsũ dicendo: homo est hõ: relinquũt
in eodẽ duas intentiones secũdas: quarũ vna dr
subiectũ: alia vo p̃dicatũ: p̃pter quas intentio/
nes secũdas hõ positus a parte subiecti differt a
seipso a parte p̃dicati posito: non quidẽ realiter
sed ratione solũ propter diuersas intentiones se/
cũdas in eo per intellectũ derelictas. Exemplum
secundi. Intellectus intelligens animal ⁊ hoies
comparando vnũ ad aliud attribuit aĩali intẽtio/
nem superioritatis seu maioris cõmunicabilita/
tis ⁊ homini attribuit intentionẽ inferioritatis si
ue minoris cõmunicabilitatis. Et illa intẽtio fun
data in animali speciali nomine vocatur genus:
illa vo in homine dicit species. ¶ Propositio se
cunda. Omnis intẽtio secũda est relatio rationis
siue enis rationis: ⁊ etiam ecõtra: nam in nullis re
peritur distantia. ¶ Tertia propositio. Quando
cũq intellectus intelligit vnũ intelligibile: cõpa/
rando illud ad alterũ intelligibile: talis actus in/
telligendi dr collatiuus seu cõparatiuꝰ. ¶ Quar
ta propositio. Omnis actus cõparatiuus neces/
sario p̃supponit duos actus rectos seu simplices:
quia intellectus non potest cõparare vnũ ad alte/
rum nisi directe ambo illa intelligat: nã illud qd
non cognoscit siue non intelligit hoc nõ compa/
rat. ¶ Quinta propositio. Idem oibꝰ modis idẽ
⁊ penitus indistinctũ in natura potest diuersifica
ri per actum comparatiuũ intellectus: potest eniz
intellectus in eadẽ re causare diuersas intentio/
nes secũdas ad quas sequit distinctio rationis.
¶ Sexta propositio. Quantũcũq aliqua duo sũt
diuersa: quantũcũq etiã distincta: nihilominus
illa duo possunt idẽtificari per actũ cõparatiuum
intellectus. Uerbi grã. Deus ⁊ creatura sunt p̃mo
diuersa: nihilominus tamẽ intellectus potest illis
attribuere eandẽ intentionẽ secundã: vt in his p
positionibꝰ. Deus est: creatura est: vbi tam deus
q̃ creatura est subiectũ. Subiectũ aũt formaliter
sumptũ est intentio secunda ⁊ enis rationis: illa dt
quibus attribuitur eadem intentio siue idem ens
rõnis talia sunt eadẽ rõne: igit p̃positio vera.

Distinctio ex natura rei ponit ab illis formali
zantibus: ⁊ bene. Sed quia ponunt eam esse
distinctã contra distinctionẽ formalez: hoc male.
ideo quantũ ad secundũ hoc efficaciter improba
tur per tertiũ. Pro maiori declaratione huius te
xtus ponende sunt aliquę propositiones: quaruz
prima est talis. ¶ De quibuscũq dicunt p̃dica
menta contradictoria p̃ter opus intellectus illa
distinguuntur ex natura rei ⁊ formaliter: quia de
quolibet affirmatio ⁊ negatio: de nullo vo simul
per primũ principiũ. ¶ Contra hanc propositio/
nem arguit. Si propositio esset vera sequeret q
idem omnibus modis idem non distingueretur
ex natura rei a seipso. sz hoc est falsum. igitur seq̃
la patet: quia de quibuscũq dicunt p̃dicamẽta

ꝯtradictoria ꝑter opus intellectus illa distinguun
tur ex nã rei ⁊ formaliter sed de eodem oibus mo
dis idem in nã rei possunt verificari ꝑdicamenta
ꝯtradictoria que non sunt fabricata ꝑ opus intelle
ctus. vt dicendo hõ est hõ. ibi idem predicat̃ de se
ipso ⁊ hõ est subiectũ ⁊ ẽt est non subiectũ cum sit
ꝑdicatum sed esse subiectũ ⁊ esse nõ subiectũ sunt
ꝑdicata ꝯtradictoria quoꝝ vnum non fit ꝑ actum
intellectus. s. esse non subiectũ. ⁊ ꝑ ꝯñs non ambo
illa ꝑdicata sunt fabricata ꝑ actum intellectus igit̃
ꝓpositio falsa. ¶ Rñdeo in omni ꝯtradictione est
ad minus vnum extremuz ꝑter opus intellectus.
Sed propõ nr̃a debet intelligi sic q̃ nullum ꝑdica
toꝝ fit ꝑ actum itellect⁹. in proposito aũt vnũ ꝑdi-
catorum habet esse per operationem intellectus.
¶ Pro maiori declaratione est sciendum q̃ tripli
cia sunt ꝑdicata ꝯtradictoria. Quedã sũt que nõ
inferunt distinctionẽ realẽ que est inter rem ⁊ rez
sed bñ inferunt distinctionez que est ex nã rei siue
formalẽ: vt cõicabile ⁊ nõ cõicabile. liberꝝ ⁊ nõ liberꝝ
Alia sunt que necessario inferũt distinctionem rea
lem que est inter rem ⁊ rem licet non necessario in
ferant distinctionem realem naturarum vt esse ge
nitum ⁊ esse non genitum productum ⁊ non pro-
ductum: vt in diuinis pater q̃ non est genitus di
stinguitur realiter a filio qui est genitus non tamẽ
essentialiter. Alia sunt ꝑdicata contradictoria: que
necessario inferunt distinctionez realem non soluz
suppositoꝝ verũetiam naturarum: sicut sunt pri
ma predicata contradictoria. s. esse ⁊ nõ esse existe
re ⁊ non existere. ¶ Contra hanc distinctionem a
Modernis Arguitur. Inter omnia contradicto-
ria est equalis distantia. ergo si aliqua cõtradicto-
ria inferunt distinctionem realem per cõsequens
omnia. Confirmatur nulla distantia est maior infi
nita distantia si inter contradictoria est distantia
infinita. ergo ⁊c̃. ¶ Arguitur secundo. Contra
ria non possunt simul ⁊ semel verificari de eodem
ergo nec duo contradictoria. tenet consequentia:
q̃ plus distant contradictoria q̃ȝ contraria. ¶ Ad
primum q̃ antecedens est simpliciter falsuz: q̃ q̃ñ
extrema sunt imediata tanta ꝑcise est eoꝝ distãtia
q̃ȝtum est alteꝝ extremũ maius. Sed constat q̃ ex-
trema ꝯdictionis sunt imediata: q̃ hȝ pbȝ. j. poste.
Contradictio est oppositio cuius ẜm se non est da
re medium. ergo tanta est distantia inter aliqua ex
trema ꝯtradictionis. quãtũ est alteꝝ extremoruz
maius sed nõ omnia extrema ꝯtradictionis sunt
equalia. ergo non est equalis distãtia inter oia cõ-
tradictoria. Nam deus ⁊ non deus sunt extrema
ꝯdictionis. Et inter ista est distantia infinita: q̃ al
teꝝ extremũ maius. s. deus est ĩfinitũ. Tãta est enĩ
distantia dei a creatura ẽt suprema possibili fore:
quãtus est deus ⁊ idõ si poneret̃ suprema creatura
possibilis. adhuc deus distaret ab illa in infinituz.
q̃ deus est infinitus: creatura aũt finita. sic igit̃ in
ter deũ ⁊ nõ deũ ẽt est distãtia infinita: q̃ deus est
infinitus. Aĩa aũt ⁊ nõ aĩa ẽt sunt extrema cõtra-
dictionis: sed inter ista non est distantia infinita:
quia aĩa que est extremũ maius nõ est infinita: igi
tur non est equalis distantia inter oĩa contradicto
ria. Cum inter aliq̃ sit distantia infinita inter aliq̃
ꝟo non. ¶ Ad confirmationẽ dicit̃ q̃ minor est
simpliciter falsa accipiendo infinitũ pro excedẽte
simpliciter quantumcũq̃ finitũ ⁊ infinitũ. Si aũt
accipiat̃ finitũ pro indeterminato: sic minor ẽ ve-
ra quia nulla est distantia tam parua qui sufficí-
at ad ꝯtradictionẽ quantumcũq̃ etiam modicuz
recedat̃ ab vno ꝯtradictorioꝝ statim est sub alte-
ro. Nec est distantia aliqua tam magna etiã si pos
sit esse in infinitũ maior seu maxima quin ad illã
se extendat ꝯtradictio. ¶ Ad secundũ dicitur ne-
gando consequentiã: quia nõ est simile de contra
rijs ⁊ ꝯtradictorijs. Et ad probationẽ quãdo dici
tur plus distant duo ꝯtradictoria q̃ȝ duo contra-
ria dicendũ q̃ aliqua magis distare potest intelli-
gi dupliciter. ¶ Uno modo dicunt̃ aliqua magis
distare quando minus conueniũt in aliquo cõmu
ni vniuoco: ⁊ sic ꝯtradictoria magis distant q̃ȝ cõ-
traria: quia contraria ad minus conueniũt in eo-
dem genere sicut albũ ⁊ nigrũ in colore. Nõ autẽ
sic conueniũt ꝯtradictoria. Etiam inter cõtradicto
ria est maxima distantia permissiue: quia non est
distantia aliqua tam magna etiam si possit esse in
finitum maior maxima quin ad illũ ⁊ eius extre-
ma se extendat contradictio. Est etiam minima di
stantia inter contradictoria permissiue: quia nõ ẽ
distantia tam parua quin sufficiat ad contradictio
nem. Non sic autẽ duo contraria habent minimã
distantiam: ⁊ maxime nec positiue nec permissi-
ue. Alio modo aliqua dicunt̃ distare magis: que
plus repugnant in aliquo sic contraria magis di-
stant q̃ȝ ꝯtradictoria: quia minus compatiuntur
se in eodem q̃ȝ contradictoria.

¶ Habito de distinctione ex natura rei (quam for
malizantes dicũt esse distinctã contra distinctionẽ
formalem: ⁊ male) consequenter videndũ est quid
sit distinctio formalis quam ipsi sic diffiniunt.

Distinctio formalis est illa que est iter aliq̃ duo:
quoꝝ vnũ non includit alteruz in primo mõ
dicendi per se. Pro cuius diffinitionis declaratio
ne etiam ẜm veritatẽ est notandũ: q̃ quattuor sunt
modi dicendi per se. ¶ Primus modus dicendi
per se est quando tota diffinitio vl' pars diffinitio
nis predicat̃ d̃ suo diffinito. Exẽplũ primi: vt hõ
est animal rationale. Exemplũ secundi: vt homo
est rationalis: ⁊ debet hoc intelligi de diffinitione
quidditatiua: que. s. datur per verũ genus ⁊ verã
differentiam. Est autem differentia specifica illa
vltima que sumitur ab vltima realitate forme spe
cifice. Si ꝟo sit vltima realitas forme indiuidua-
lis: dicitur differentia indiuidualis.

¶ Omne superius dicitur in primo modo dicen
di per se de suis inferioribus. ¶ Secũdus mod⁹
dicẽdi

dicendi per se est quandocūq3 propria passio predicatur de subiecto suo: vt homo est risibilis: vbi sciendū q omnis propositio que est in secūdo mō dicendi per se est demonstrabilis a priori: et propter quod per aliam propositionē que est in pmo modo dicendi per se: et hoc est verū dūmodo subiectum non dicat conceptum simpliciter simplicē vt est conceptus entis: illa enim videtur esse imediata et indemōstrabilis ens est vnum: et tamen ē in secundo modo dicendi per se. ¶ Omnis propositio tam de primo modo dicendi per se q̄3 de secundo est necessaria. ¶ Tertius modus dicendi per se non est proprie modus dicendi sed ē magis modus essendi: et est quando aliquid in se et per se subsistit. i. quando aliquid incōmunicabiliter existit: vnde lata est differentia inter existere et subsistere: vt patebit infra. ¶ Quartus mod⁹ dicendi per se qui etiam non proprie dicitur mod⁹ dicēdi: sed magis mod⁹ causandi: et est ille vbi prima ratio inherentie predicamenti ad subiectuʒ includit in ipso subiecto: vt dicēdo voluntas vult non enim est alia ratio quare hic predicamentuʒ insit subiecto nisi quia est tale subiectū: puta non est alia ratio quare voluntas vult nisi quia voluntas est voluntas. Similiter hic interfectū interijt. ¶ Ubi nota. Quandocūq3 non est assignāda aliqua causa euidens per quam possit probari quare predicatū insit subiecto: tunc talis propositio ē semper in quarto modo dicendi per se. Siue talis propositio sit contingens siue necessaria. Iteʒ nō est inconueniens eandem propositioneʒ diuersis respectibus esse in diuersis modis perseitatis. ¶ Existere et subsistere differunt dupliciter. Primo modo sicut superius et inferius: quia omne subsistere est existere: sed non econtra: nam omne quod subsistit incōmunicabiliter existit: sed non econtra omne quod existit subsistit. ¶ Nā homo et asinus etc. existunt et tamen nō subsistunt: quia nō incōmunicabiliter sunt. ¶ Secundo modo qr illud dicit existere quod habet esse reale verum: et hoc extra suam causam. Subsistere vō illud qd totaliter habet esse incōmunicabile et vt quod: et vt quo. ¶ Aliquid est cōmunicabile duobus modis. Uno modo vt quod: et sic est illud quod communicatur pluribus inferioribus per idētitatem quoꝝ quodlibet est ipsum sic vniuersale cōmunicatur suis singularibus: vt homo cōmunicat sorti et platoni: et tam sortes q̄3 plato est ipsum: nam quilibet ipsorum est homo. ¶ Aliud vt quo: et est illud quod cōmunicatur alteri per informationē: ita q illud cui cōmunicatur sit ipsius et nō ipsuʒ: sicut albedo cōmunicat homini vel equo: vt quo quia homo non est ipsa albedo: sed bene est albus albedine. ¶ Pro declaratione predictoꝝ ponuntur alique conclusiones: quarum prima ē. Omne cōmunicabile vt quod predicat in recto de eo cui cōmunicatur: vt sortes est homo. Secūda ē. Nullum cōmunicabile vt quo predicat de eo in recto cui cōmunicat: sed bene in obliquo: hec enim est falsa sortes est albedo: hec autem vera sortes habet albedinē. ¶ Tertia est. Omnis forma siue substantialis siue accidētalis cōmunicata alicui dat illi cui cōmunicat tale esse denominatiue quale ipsa habet quidditatiue. ¶ Notandū circa pmū modū perseitatis q conceptus est triplex. Quidā est conceptus simplex: et est illud quod potest apphendi vel cognosci per primā operationē intellectus siue sit compositū siue nō. vnde licet talis cōceptus possit resolui in plures conceptus se oīs cōceptibiles: vt est ꝯceptus diffiniti vł speciei: adhuc tamē dicit conceptus simplex cum possit apprehēdi per primā operationē intellectus. Alius est cōceptus summe simplex: et est omne illud qd nec est cōpositū nec cōponibile cū aliquo vt solus deus. Tertius est conceptus simpliciter simplex: et est ille qui non est resolubilis in aliquē conceptū priorem quem includit quidditatiue: sed tm̄ se ipsum includit quidditatiue. Et talis est duplex. ¶ Quidam est conceptus simpliciter simplex qditatiuus entis. Alius est conceptus simpliciter simplex qualificatiuus vt est conceptus vltime differentie. ¶ Tunc ponūtur quedam propositiōes: quarū prima est. Qāuis deus sit sūme simplex: nō tn̄ est simpliciter simplex. Patet quia adhuc includit ens qdditatiue. Hec eni ꝓpō est in primo mō dicēdi per se deus est ens. ¶ Secūda ē. Ens habet ꝯceptū simpliter simplicē: qr ꝯceptus entis nō ē resolubilis in aliquē ꝯceptū priorē qn qdditatiue icludat. ¶ 3ª est. Oīs differētia vltima specifica hʒ ꝯceptū simplr: qr nihil icludit qdditatiue. ¶ 4ª est. Oēs differētie indiuiduales habēt ꝯceptus simplr simplices. ¶ 5ª ē. Oīs ꝓpa passio siue entis siue cuiuscūq3 alterius hʒ ꝯceptum simplr simplicē. ¶ 6ª ē. De nullo cōceptu simplr simplici dī aliqd in pmo mō dicēdi per se. ¶ 7ª est. Conceptus qdditatiuus est ille qui est cōicabilis plibus in qd. Et est duplex. s. Quidā est simpliciter et absolute qdditatiuus: vt est ꝯceptus entis et generaliter oīs ꝯceptus generū et specierū et omniū superioꝝ respectu suoꝝ inferioꝝ. Alius est ꝯcept⁹ qlificatiuus vt sunt ꝯceptus differētiarū essentialiū. Uñ phs. v. metha caplo dē qlitate dicit q vn⁹ modus qlitatis est differentia substantie id est differentia substantialis.

Distinctio realis est illa que ē iter rē et rē. Ille vō sunt res et res: quoꝝ vnū pōt corrūpi alio remanente et econtra: vt sortes et plato. Uel quoꝝ vnum pōt per diuinā potentiā esse sine alio vt paries et sua albedo et oē accñs p accñs respectu sui sbi: vel quoꝝ vnū per se est cā efficiēs vel finalis et aliud per se effectus: vel quoꝝ vnū est generās et aliud genitū: qr nihil idē generat seipsum. Pro maiori declaratione hoꝝ ponēde sūt alique ꝓpositiones quarū prima ē. Oīs propositio in qua po

nitur hoc verbum differt vel distinguitur sine aliqua modificatione: tale verbum importat distinctionem realem: vt dicendo sortes differt ab asino. Ratio quia analogum per se positum stabit pro significato suo famosiori. Sed differt et distinguitur sunt analoga respectu distinctionis. ¶ Secunda est. Omnis propositio in qua ponitur hoc verbū differt vel distinguitur aut aliud eis simile: talis propositio est exponenda per positionem suorum extremorum: et per negationem vnius ab altero: vt sortes differt ab asino. Sic exponitur: sortes est et asinus est et sortes non est asinus. Ex illo inferuntur correlaria. ¶ Primū est. Hec propositio est falsa: sortes differt a chimera: patet quia vna suarum exponentiū est falsa: igitur tota. Antecedēs probatur sic exponendo: sortes est et chimera est et sortes nō est chimera: vbi secūda exponēs est manifeste falsa. ¶ Secundū est. Res in esse cognito non differunt abinuicem realiter. Unde illa est falsa antichristus differt ab adam: quia hoc verbū differt per se positum importat distinctionē realem. Sed exponendo hanc antichristus differt ab adam: manifestum est ꝙ ambe exponentes sunt false: sic enim exponitur antichristus est et adam est et antichristus non est adam: iam due exponētes sunt false. Sola illa dicūtur res: et res que ponūtur in rerum natura siue in reali existentia esse distincta.

¶ Distinctio realis et essentialis conuertuntur in creaturis non autem in diuinis.

Distinctio essentialis sic diffinitur a formalizantibus et male. Distinctio essentialis est illa que est inter aliqua duo que per aliquā potentiā possunt a seinuicem separari: vt sortes et plato: paries et sua albedo: et sic de alijs. Sed quia ista descriptio est insufficiens: ideo ponēda est alia et melior. ¶ Distinctio essentialis est illa que est inter duas essentias positiuas: quarum vna vere negatur de alia. ¶ Dicitur primo in hac descriptione (que est inter duas essentias) ex qua particula aliqua correlaria inferūtur: quorum primū est tale. ¶ Distinctio essentialis non habet locum in diuinis: patet quia ibi nō sunt due essentie: hoc enim dicere esset hereticum. ¶ Secundū est. Quicquid est in diuinis est idē essentialiter cum alio. Unde dicit beatus Augustinus. Eo deus simplex est quia est quicquid habet (excepto hoc quod relatiue dicitur) habet enim deus intellectū: et ipsemet est intellectus: habet voluntatem: et est ipsemet voluntas. ¶ Dicit notanter excepto hoc ꝙ relatiue dicitur: habet enim pater filium quia relatiue dicitur: et tamen pater nō est filius: habent pater et filius spiritū sanctū: et tamen ipsi nō sunt spiritus sanctus. Et sic quamuis persone diuine realiter abinuicem distinguuntur distinctione reali suppositorum: non tamē distinguuntur essentialiter siue distinctione reali essentiarum. ¶ Tertium est. In diuinis paternitas filiatio et spiratio passiua sunt eadem essentialiter. Patet quia non habent diuersas essentias: tamen non distinguuntur essentialiter. ¶ Contra istud tertiū correlariū arguitur. Quecunque distinguuntur specie distinguuntur essentialiter: sed paternitas: filiatio: spiratio passiua distinguuntur specie: ergo essentialiter. Maior patet in omnibus specifice distinctis discurrendo: vt homo: leo: capra. Respondeo ꝙ minor est falsa simpliciter: quia nulla distinguuntur specie: que reperiuntur in diuinis: sicut enim nullum genus nec aliquid alicuius generis dicitur formaliter de deo: ita nec passio alicuius generis dicitur formaliter de deo: et per cōsequēs nec aliqua relatio de genere predicamentorum: et sicut in diuinis non reperitur aliquod genus nec species alicuius generis sic nec aliqua differētia generica vel specifica et per consequens: nec ibi reperiuntur aliqua specifice distincta. ¶ Contra quecunque sunt alterius et alterius rationis distinguuntur specie vt videtur: sed paternitas et filiatio sunt alterius et alterius rationis cum sint relationes disquiparantie igitur distinguuntur specie. ¶ Dicendum ꝙ maior est falsa: quia subiectum et propria passio sunt alterius et alterius ratiōis formalis: similiter diffinitum et diffinitio: et tamen non distinguuntur essentialiter: et etiam specie quare maior falsa. ¶ Arguitur. Quecunque distinguuntur quidditatiue distinguuntur essentialiter: sed paternitas et filiatio distinguūtur quidditatiue: igitur essentialiter. ¶ Solutio minor est falsa nam proprie loquendo paternitas filiatio et spiratio passiua non distinguuntur quidditatiue. Illa enim solum distinguuntur quidditatiue que sunt alterius et alterius quidditatis: et per cōsequens alterius et alterius essentie: huiusmodi autem relationes non sunt quidditates: sed sunt entitates hypostatice. ¶ Pro enodatione huius conclusionis est sciendum ꝙ duplex est entitas. Quedam vocatur quidditatiua: et est illa que est cōmunicabilis pluribus in quid: vt est species. Alia est entitas hypostatica: et est que est omnibus incōmunicabilis: et vt quod et vt quo. ¶ Et pro declaratione horum ponūtur quedam propositiones: quarum prima est. Nulla differentia indiuidualis est entitas quidditatiua. patet: quia omnis talis est incōmunicabilis. ¶ Secūda est. Nulla differentia indiuidualis est de quidditate alicuius. Huic dicto consonat commune dictum logicorum. scilicet ꝙ solius vniuersalis est diffinitio. si enim differentia indiuidualis esset entitas quidditatiua daret etiam esse quidditatiuū et si sic daret etiam esse diffinitiuum. Ex quo sequitur correlarium. ¶ Nullum indiuiduum diffinitur proprie diffinitione quidditatiua alia a diffinitione quidditatiua sue speciei. ¶ Sequuntur aliquę propositiones de entitate hypostatica. ¶ Prima est. Quelibet differētia indiuidualis de genere substantie est entitas hypostatica. Dico notanter de genere substantie: quia differentie indiuiduales

alioꝝ

alioꝝ generū cōicabiles sunt vt quo. Secūda ē. Paternitas filiatio ⁊ spiratio passiua in diuinis sunt entitates hypostatice ⁊ non entitates quidditatiue: quia sunt omnino incōmunicabiles: ⁊ vt quo ⁊ vt qd. ℂ Dicebať secūdo in descriptione distinctionis essentialis ꝙ sit inter duas essentias positiuas. Ex quo inferunť aliqua correlaria. ℂ Primū ē. Ubicūqꝫ nō sunt due entitates positiue ibi nō est distinctio essentialis. ℂ Secundū est. Nullus habitus distinguitur essentialiter a sua priuatione vt visus a cecitate auditus a surditate: quia non sunt entia positiua: sed semper vnum est priuatiuum. ℂ Not sciendū ꝙ lata est differentia inter has locutiones dicendo sic. Ista non sunt idē essentialiter: ⁊ ista differunt essentialiter: quia priuatio ⁊ habitus non sunt idem essentialiter: ⁊ tamen non distinguuntur essentialiter: ⁊ per consequens non sequitur ista non sunt idem essentialiter: igitur distinguuntur essentialiter: licꝫ econtra bene valeat ista distinguuntur essentialiter: ergo non sunt idem essentialiter. Differunt ergo nō eē idem essentialiter ⁊ distingui essentialiter sicut superius ⁊ inferius. Cum a non esse idem essentialiter non conuertatur subsistēdi ꝯsequētia. ℂ Tertium est. Nullum ens distinguitur essentialiter a non ente: patet quia illa duo non sunt entia positiua. ℂ Quartum est. Ex quo inferť aliud inter cōtradictoria non est distinctio essentialis: qꝛ semꝑ alterum extremorum est nihil. ℂ Contra ista correlaria arguitur. Antichristus ⁊ rosa in esse cognito distinguuntur essentialiter: ⁊ tamen nō sunt entitates positiue: quia nullum istorum habet existētiam realem. ℂ Responde: antichristus ⁊ rosa in esse cognito eo modo distinguūtur quo sunt entia nam sunt entia in esse cognito in tali esse etiaꝫ distinguuntur. Illa tamen distinctio non est relatio realis: ⁊ per consequens proprie loquendo nō distinguuntur realiter: ergo nec essentialiter. Qꝛ autem inter ista nō sit distinctio realis seu relatio realis: patet quia relatio realis actualis semꝑ requirit duo extrema in actuali existentia realiter distincta: nullum autem illoꝝ extremoꝝ existit realiter in actuali existentia. Itē ꝙ hec sit falsa antichristus ⁊ rosa in esse cognito distinguuntur: patet eā exponēdo: sic enim debet exponi hec ꝓpositio antichristus differt a rosa. Antichristus est ⁊ rosa est ⁊ antichristus non est rosa: sed prime due exponētes sunt false: igitur ⁊c. Si autē queras qualis est talis relatio si nō est realis: imo videť ꝙ sit realis: quia si nullus intellectus eēt antichristus nō est rosa: ⁊ sic differt a rosa: ergo talis relatio nō est rationis cum non causeť per actum intellectus: si ergo nō sit relatio rationis: sequiť ꝙ sit relatio realis. ℂ Respondeo ꝙ talis relatio non est realis: potest igitur dici relatio rationis non quidem positiue sic. s. ꝙ sit fabricata per actū intellectus: vt deducit argumentum. Sed est relatio rationis ꝑuatiue siue negatiue. i. nō ē relatio realis. ℂ Pro cuius declaratione sciendū est ꝙ relatio rationis sumitur dupliciter. Uno modo positiue: ⁊ est illa que est fabricata per actū intellectus cōparatiuuꝫ seu collatiuū: ⁊ sic omnes intentiones secunde dicuntur relationes rationis positiue. Alio modo ꝑuatiue siue negatiue: ⁊ sic ois relatio q̄ nō est realis dicitur rationis: verbi gratia vt relationes reꝝ in esse cognito: similiter relatio idētitatis qua aliqua res est eadem sibiipsi. Nulla enim res distinguitur realiter a seipsa cum ipsa res nō sit duo extrema realiter distincta: que tamen requiruntur ad relationē realē: ⁊ per consequēs talis idētitas nō est relatio realis. Nec tamē est relatio rationis positiua: quia si nullus intellectus esset adhuc sortes esset idem sibiipsi: ergo nec est fabricata per actuꝫ comparatiuum intellectus: cessante enim oi opere intellectus adhuc sortes est idem sibiipsi: est ergo talis relatio rationis priuatiue seu negatiue: hoc est non est realis. i. inter extrema realiter distincta ⁊ realiter in rerū natura existentia. ℂ Ad relationeꝫ realē tria requirūtur. ℂ Primū ꝙ habeat extrema realia ⁊ realiter existentia defectu cuius inter rosam in hyeme non existentem ⁊ antichristum in esse cognito nō est relatio realis siue distinctio realis cum non sit inter extrema realiter existentia. Non enīꝫ oportet ꝙ in esse cognito res habeat actualem existentiā. ℂ Secundū est ꝙ illa extrema sint realiter distincta defectu cuius īter habitum ⁊ priuationem similiter inter extrema contradictoria nō est relatio realis: quia illa non sunt realiter distincta sicut res ⁊ res: similiter idētitas eiusdem ad seipsum nō est relatio realis cum ibi non sint duo extrema realiter distincta. ℂ Tertiū ꝙ ex nā extremoꝝ. i. fundamenti ⁊ termini oriať talis relatio absqꝫ opere alterius potētie comparantis vnū extremū alteri extremo defectu cuius inter deum ⁊ creaturā non est relatio realis: patet. quia omnis talis relatio est vel sit per actū comparatiuum intellectus comparantis vnū ad reliquum. ℂ Dicebať tertio in descriptione distinctionis essentialis quarū vna vera negatur de alia. Ista particula ponitur ꝑp aliquos dicentes essentiā proprie passionis distingui essentialiter ab essentia sui subiecti: hi aūt formalizantes falsum dicūt. Ideo ponēde sunt alique regule. ℂ Prima. Oēs species specialissime eiusdem generis generalissimi siue generis subalterni distinguunť essentialiter. Patet hec ꝓpositio vel regula apud oēs. Nam quodlibet genus diuidiť per suas differentias formales: quarum quelibet ꝯstituit aliā ⁊ aliam speciē: ideo tales species sic constitute distinguuntur essentialiter: verumtamē quidā negant hanc regulam de speciebus diuersoꝝ generū generalissimoruꝫ seu diuersoꝝ predicamentoꝝ: vt patebit īfra. ℂ Secūda regula. Omnia predicamēta distinguuntur essentialiter: quia scdm themistiū essentie

predicamentorum sunt impermixte hoc autem
sine glosa intelligendū est ꝙ essentia vnius predi
camenti non sit essentia alterius predicamēti:igi
tur essentialiter ab inuicem distinguuntur. ¶ Cō
tra hō arguit. Scientia: vitium virtus ⁊ huiusmo
di ponūtur in diuersis predicamentis: si autem p̄
dicamenta sunt realiter ⁊ essentialiter distincta: se
quit ꝙ idē in diuersis predicamentis positum di
stinguatur a seipso: sed hoc est falsuz: ergo ⁊ illud
ex quo sequitur. ¶ Respondeo. Scientia vitium
virtus intellectio visio: ⁊ sic de alijs: sunt simplici
ter entia per accidens ⁊ per consequens: vt sic in
nullo sunt predicamento. Ipsa eniz includūt vtrū
qz. s. respectum ⁊ qualitatē qui quidē respectus ⁊
qualitas denominata realiter ⁊ essentialiter distin
guuntur ab inuicē: vnde qualitas illa denomina
ta ponitur in predicamento qualitatis: sed deno-
minans qualitatē in genere relationis vel actōis
⁊ sic de alijs s̄m exigentiā. Et illa duo. s. qualitatez
denominatā ⁊ relationē pōt deus abinuicē sepa-
rare: imo vt aliqui volunt possit deus illud abso-
lutum sine tali respectu in lapidē ponere. Unde si
deus absolutū scientie ipsius vel visionis pone-
ret in aliquo sine tali respectu iam talis homo ha
beret veram entitatē absolutā scientie. i. qualitatē
denominatā. Non tamen sequitur ex hoc ꝙ talis
aliquid sciret vel videret: quia talis quantitas ca
rēt respectu denominātē: qui respectus dicit attin
gentia: per eum enim attingitur obiectum cogni
tum siue scibile siue visibile. ¶ Ex predictis igit
patet ꝙ nullum vnum per se potest poni in diuer
sis predicamētis. ¶ Contra hoc obycitur: phus
in predicamentis dicit nihil prohibet idez in plu
ribus generibus nūciare vbi videtur velle ꝙ non
sit inconueniēs idem poni in diuersis predicamē
tis. Respondetur auctoritas phi non habet intel-
ligi de aliquo per se vno sed bene de aliquo vno
per accidēs: potest enim illud poni in diuersis p̄-
dicamentis sicut declaratum est in solutione pre-
cedentis argumenti. ¶ Tertia est. Omne illud
quod dependet essentialiter ab alio distinguitur
essentialiter ab illo sine quo etiam nō potest esse si
ne contradictione. Pro quo notanduz ꝙ non est
inconueniens aliqua realiter ⁊ essentialiter distin
cta per nullam potentiā posse abinuicē separari:
vt est totum essentiale respectu suarum partium
quare cōuincit separabilitatē nō esse causam pre-
cisam distinctionis essentialis male: ergo vel in-
sufficiēter dicūt illi formalizātes: illa distinguunt
essentialiter que possunt abinuicē separari. ¶ 4ª
est. Omne creatū essentialiter depēdet a deo sine
quo nulla creatura potest esse absqz contradictio
ne. Probat quia essentialis depēdentia) s̄m docto
rem subtl. in tractatu de primo principio). Est illa
qua depēdens nō potest esse absqz illo a quo depē
det. Sed manifestū est oēm creaturā essentialiter
dependere a deo: ergo nulla creatura potest esse si
ne essentiali dependentia ad deum: imo implicat
contradictionem: ⁊ tamen deus ⁊ creatura distin
guuntur essentialiter igitur diffinitio illorum for
malizantium data de distinctione essentiali est in
sufficiens. ¶ Quinta est. Omne ens creatum cō
tinue dependet essentialiter a deo. Non solum in
essendo verumetiam in conseruando. ¶ Sexta
est. Omne totum essentiale dependet essentiali-
liter a materia ⁊ forma: igitur essentialiter distin-
guitur ab eis: ⁊ tamen totuz essentiale non potest
esse sine suis partibus essentialibus: imo deꝰ non
potest facere hominē sine materia ⁊ forma. ¶ Se
ptima est. Omne totum integrale dependet essen
tialr a suis ptibꝰ integralibꝰ p̄ncipalibꝰ. Dico no
tāter a partibꝰ integralibus principalibus: quia
totum integrale non dependet essentialiter a par
tibus integralibus minus principalibus. Ex hac
regula sequuntur aliqua correlaria. Deus posset
facere hominē sine manibus ⁊ pedibus: quia hō
non depēdet essentialiter ab illis cū nō sint ptes
principales: sed minus principales. ¶ Deus nō
potest facere de potētia sua absoluta ꝙ hō viuat si
ne capite corde ⁊ cerebro: posito ꝙ ille sint partes
integrales principales aialis viuētis vita sensiti
ua ⁊ ronali: quia ab illis aial siue hō essentialiter
dependet. Ex quo sequit falsitas aliquoꝝ p̄dicato
rū asserentiū beatā katherinā de senis ordinis co
rū vixisse sine corde ꝓprio: qꝛ ipsa dederat christo
cor suū: ⁊ ꝙ christus cor suū ꝓpriū qd̄ habuit i car
ne dederat beate katherine. Falsitas aūt probat:
quia cor est pars integralis principalis animalis:
igitur animal non potest esse sine illo per quam-
cūqz etiam potentiam propter dependentiam es-
sentialem. ¶ Contra correlaria arguitur. Aliqs
potest viuere sine capite: ergo etiam sine corde:
quia vtrūqz est pars integralis principalis. Ante
cedens probatur: quia sanctus Dionysius ⁊ san-
ctus Albanus post decollationem receperunt ca-
pita sua in manus suas ⁊ ambulabant per magna
terrarum spacia: puto Dionysius per duo milia-
ria donec locum sepulture attigit: igitur sine capi
te illi viuebant: ergo antecedens verum. ¶ Re
spondeo ꝙ antecedens est simpliciter falsum. Ad
probationem autem de sanctis Dionysio ⁊ Alba
no dico ꝙ non vixerunt post decollationem: sed
fuerunt mortui: ⁊ quod dicitur ambulauerunt p
magna terrarum spacia: dico ꝙ illa progressio nō
erit naturalis nec per ipsos viuentes fiebat: sz an
gelico ministerio: possunt enim angeli taz boni ꝗ
mali corpora mouere imo etiā assumere: ⁊ in illis
motum progressiuū causare. Ex predictis possunt
inferri pla correlaria contra descriptionē distin-
ctionis essentialis ab illis formalizātibus datam.
Quoꝝ primū est tale. Ois cā in actu distinguitur
essentialiter a suo effectu i actu: ⁊ tn̄ vnū ipsoꝝ nō
pōt esse sine alio. ¶ Secundū est. Ois relatio di-
stinguit essentialiter a sua correlatione: ⁊ tamen
nō pōt

non potest esse sine ea. Quod distinguantur essentialiter patet presertim in relationibus disquiparentie in creaturis quia tales semper differunt specie: igitur essentialiter sicut enim homo ⁊ asinus differunt specie ita paternitas ⁊ filiatio in genere relationis. ¶ Tertium est. Nulla relatio intrinsecus adueniens potest esse sine fundamento ⁊ termino: ⁊ tamen distinguitur essentialiter ab illis: ergo male dicunt illi formalizantes quod solum illa distinguuntur essentialiter que per aliquam potentiam possunt separari ab inuicem. ¶ Quartum est. Manifestum est ꝙ relatio extrinsecus adueniens distinguitur realiter ⁊ essentialiter a fundamento ⁊ termino ⁊ tamen talis relatio non potest esse sine illis: igitur insufficienter diffiniunt illi formalizantes distinctionem formalem. Pro intellectu huius notandum est ꝙ relatio est duplex quia. ¶ Quedam est intrinsecus adueniens ⁊ est illa que necessario sequitur positis fundamento ⁊ termino: vt sunt omnes relationes de predicamento ad aliquid: vt impossibile est esse duas albedines etiam si esset vna in celis: alia vero in inferno qui sint similes realiter. ¶ Alia est relatio extrinsecus adueniens ⁊ est illa que non necessario sequitur positis fundamento ⁊ termino vt est actio ⁊ passio ⁊ alia genera relationum preter ad aliquid. Nam non necessario sequitur actio positis agente ⁊ passo. sed adhuc preter illa requiritur aliquid intrinsecum scilicet debita approximatio. Nam ignis si poneretur in stuba ⁊ ligna in coquina non sequeretur immediate actio idest combustio sed si debeat fieri combustio oportet ꝙ illa approximentur. ¶ Quintum est. Omne totum essentiale distinguitur essentialiter a suis partibus probatur: quia omnis effectus distinguitur realiter a suis causis patet ex diffinitione cause. Sed partes essentiales sunt cause sui totius igitur ⁊c. ¶ Confirmatur in morte hominis ipsa humanitas veraciter destruitur ⁊ tamen corpus ⁊ anima manent sicut patet in morte christi ⁊ eius resurrectione. Nam in triduo fuit vere mortuus ⁊ tunc non fuit homo ⁊ tamen tam corpus quam anima veraciter manebant igitur humanitas christi distinguitur essentialiter a suis partibus essentialibus ⁊ tamen notum est ꝙ totum essentiale non potest esse sine suis partibus essentialibus ⁊ per consequens diffinitio horum formalizantium est insufficiens quare ⁊c.

Distinctio se totis subiectiue secundum formalizantes sic diffinitur ⁊ male. Est illa que est inter aliqua duo extrema quorum realitates sunt distincte ⁊ ab inuicem separate in actuali existentia loco ⁊ situ ita ꝙ non conueniunt in aliqua realitate subiectiua seu in actu existendi vt sunt duo indiuidua eiusdem speciei. Ex qua diffinitione inferunt aliquas propositiones multas falsitates in se continentes: quarum prima est talis. ¶ Prima est. Nunquam distinguuntur aliqua se totis subiectiue nisi sint actualiter separata in actuali existentia loco ⁊ situ. Distinctio se totis subiectiue differt a distinctione reali ⁊ essentiali per hoc quia non oportet ꝙ in distinctione essentiali aut reali extrema sint actualiter separata loco ⁊ situ vt patet de corpore ⁊ anima que sunt realiter distincta etiam cum non sint separata sed vnita: sed ad distinctionem se totis subiectiue requiritur ꝙ extrema sint actualiter separata. ¶ Secunda est. Quamdiu corpus ⁊ anima sunt simul vnita: non sunt se totis subiectiue distincta: sed tunc solum quando sunt actualiter separata. Tertia est. ¶ Quandoque aliqua sunt aliquo tempore se totis subiectiue distincta que tamen alio tempore non sunt se totis subiectiue distincta. Exemplum corpus ⁊ anima quando sunt actualiter vnita sunt idem se totis subiectiue sed quando sunt separata in actuali existentia tunc sunt se totis subiectiue distincta. sic etiam est de albedine ⁊ substantia panis in venerabili sacramento altaris. ¶ Illa dicuntur conuenire in aliqua realitate subiectiua que conueniunt in aliquo actu existendi. Unde realitas subiectiua non est aliud nisi aliquis actus existendi sic igitur secundum illos formalizantes ⁊ etiam Thomistas quando accidens ⁊ subiectum sunt actualiter vnita habent eundem modum existendi. Volunt enim ꝙ accidens non habeat aliud esse ab esse subiecti sui: quando accidens ⁊ subiectum sunt vnita quia accidens est ideo ens quia entis scilicet subiecti. Quando autem sunt separata sicut in sacramento eukaristie tunc accidenti conuenit aliud esse supernaturaliter ab esse sui subiecti. Sed hoc est manifeste falsum quia esse essentie ⁊ esse existentie sunt idem essentialiter ⁊ realiter. cum ergo accidens habeat aliud esse substantia sequitur ꝙ habeat aliud esse existentie: ⁊ per consequens non habent eundem actum existendi. ¶ Contra istam descriptionem Ostendo ꝙ modus dicendi illorum est inconueniens ⁊ falsus. Pro quo sciendum ꝙ refert dicere. i. lata est differentia aliqua distingui seipsis ⁊ se totis. Nam illa sunt distincta se totis que in nullo conceptu quidditatiuo conueniunt ⁊ dicuntur distingui se totis quia secundum quodlibet quod habent distinguuntur ⁊ in nullo conueniunt. Illa autem dicuntur distingui se ipsis que distinguuntur per naturas suas proprias vel per proprios suos conceptus vel per intrinseca realiter ipsis identificata. Exemplum primi nam est ipsamet que distinguitur seipsa a quacunque alia. Exemplum secundi vbi. s. aliqua distinguuntur per aliqua intrinseca ipsis realiter identificata vt homo ⁊ asinus distinguuntur per suas differentias essentiales que sunt realiter cum ipsis. ¶ Si queras distinguuntur ne homo ⁊ asinus seipsis. Respondeo ꝙ sic quia distinguuntur per suas differentias proprias ⁊ essentiales que differentie sunt illis realiter identificate ⁊ sunt realiter ipsemet homo ⁊ asinus. s. quia differentia hominis est ipsemet homo: ⁊ differentia asini est ipsemet asinus realiter ⁊ essentialiter. Ex quo ergo distinguuntur per aliqua que sunt ipsamet realiter sequitur ꝙ seipsis distinguuntur. Sed tamen homo ⁊ asinus non distinguuntur se totis quia conueniunt in aliquo

cōceptu q̄dditatiuo in cōceptu puto aīalis quē cō ceptū includūt in pmo mō dicendi p se. Pro huius distinctiōis declaratiōe ⁊ opinionis improbatione ponēde sunt alique ꝓpositiones p ordinē. Quarū pma est talis. ¶ Quecunq̄ distīguunt se totis distinguunt seipsis sed nō ecōtra. pz qꝛ q̄cūq̄ distinguunt se totis distinguunt p ꝓprias naturas igit seipsis. Sed vltra hoc nō conueniūt in aliq̄ ꝯceptu q̄dditatiuo ꝯtrahibili. ¶ Distinctio se ipsis in plus se hz q̄ distinctio se totis vt pz ex pcedenti ꝓpositiōe. Ubi notādū q̄ moderni dicūt. Oīa q̄cunq̄ realiter ⁊ essentialiter distincta seipsis esse distincta. vt asinus distinguit a leone. Si q̄rat leo a boue per q̄d: dicunt seipso. hō distīguit ab asino p quid: seipso. ⁊ sic de alijs. ⁊ si intelligūt ipsi moderni hoc dictū modo supradicto optime ⁊ egregie loquunt. Nec discordāt a nobis in hac pte. Si aūt aliter intelligant ⁊ negāt aliq̄ distīgui seipsis sic. videlicet p ꝯias essentiales realiter ipsis naturis idemptificata ⁊ formaliter ab ipsis distinctas falsū dicūt. ¶ Omne simplr simplex. a q̄cunq̄ distinguit se totis distinguit. Omne simplr simplex aut totaliter scitur aut totalr ignorat. Patet qꝛ omne tale non habet nisi ꝯceptū simplr simplicē ⁊ irrisibilē ⁊ nō habet partē ⁊ partē igit p ꝯns non pōt sciri pro vna parte: ⁊ p altera ignorari: aut ḡ totaliter scitur aut totalr ignorat qꝛ impossibile est eundem conceptū simplr simplicē sciri ⁊ ignorari hoc enī esset oppositū primi pncipij. Illa dicunt distingui se totis subiectiue q̄ in nulla realitate potētiali ꝯhibili ad ipa per aliq̄s realitates ꝯueniūt, vt de⁹ ⁊ creatura q̄ i nullo potētiali. i. generico vel specifico contrahibili conueniunt. ¶ Illa dicunt eadem se totis subiectiue que i aliqua realitate potentiali contrahibili ad ipsa p aliquas alias realitates ꝯueniūt: vt homo ⁊ asinus cōueniunt in conceptu aīalis qui est contrahibilis ad ipsa per aliquas realitates idest differētias specificas ⁊ formales. ¶ Pro maiori intellectu predictorum q̄ntum ad propositū sufficit. Sciendū est q̄ realitas est duplex scz Potentialis seu cōtrahibilis ⁊ illa ē duplex. s. Generica ⁊ specifica. ¶ Generica est illa a qua sumit conceptus generis siue generalissimi siue generis sbalterni vt sunt oīa in recta linea predicamentali preter spēm specialissimā ⁊ indiuidua. ¶ Sed realitas contrahibilis specifica est illa que per differentias indiuiduales immediate contrahitur ad idiuidua sicut est quelibet spēs spālissima. ¶ Alia est realitas ꝯhens ⁊ actualis sicut sunt dr̄e specifica ⁊ indiuidualis, ⁊ talis etiam est duplex. s. specifice ⁊ idiuidualis: ¶ Specifica est differentia specifica contrahens naturam genericam constituendo speciem ⁊ talis dicitur differentia formalis. ¶ Sed realitas contrahens indiuidualis est illa que contrahit speciē specialissimam constituēdo indiuiduū ⁊ talis differētia dicitur materialis quia constituit rem in

vltimo esse subijcibili. ¶ His premissis ponitur alia propositio seu regula que in ordine est septima scz Quecūq̄ dicunt species eiusdem generis sem p conueniunt in realitate potentiali contrahibili ad ipsas per aliquas alias realitates. ¶ Unde nota q̄ realitas subiectiua nihil aliud est q̄ aliq̄ realitas potentialis contrahibilis generica vel specifica. Prima scilicet generica est communis speciebus. Secunda autem scilicet specifica est communis pluribus idiuiduis. Et dicitur realitas subiectiua ideo quia sm commune dictum logicorum genus habet se vt materia respectu differētie que se habet vt forma ⁊ sic sicut materia est subiectum forme ⁊ potentialis ad formam sic etiam genus ē potentiale ⁊ indifferens respectu differentie. Naz animal est indifferens ad contrahendum per rationale vel irrationale. Et ideo dicitur realitas potentialis. sed quia differentia constituit talem naturam siue realitatem in esse subijcibili: ergo illa realitas dicitur subiectiua. ¶ Sequitur correlarie q̄ illa consequentia non valet homo ⁊ asinus sunt idem se totis subiectiue ergo sunt idem quia identitas subiectiua dicit identitatem sz q̄d. Idē autem per se positum. i. sine addito importat idētitatem simplr igit ibi cōmittit fallacia sm q̄d ad simpliciter arguēdo ab identitate sm quid ad idētitatem simpliciter. ¶ Omnes species eiusdē generis sunt eedem se totis subiectiue. patet: qꝛ conueniunt in aliqua realitate potentiali contrahibili per alias realitates ad ipsas. ¶ Omnia indiuidua alicuius speciei sunt eadem se totis subiectiue propter eandem rationem quia omnia indiuidua eiusdem speciei conueniunt in realitate potētiali contrahibili ad ipsa. ¶ Omnis realitas seu entitas generica vel specifica ⁊ sola talis dicit realitas subiectiua: patet quia sola talis est contrahibilis p differentiam formalem vel materialem. ¶ Pro declaratione predictorum est notandum q̄ differentia est duplex quia quedam dicitur differētia specifica vel formalis ⁊ est illa que diuidit genus ⁊ constituit speciem vt rationale ⁊ irrationale diuidunt animal ⁊ constituūt spēs diuersas: rōnale enī cōstituit hominē. irrationale autez brutum. ¶ Differentia indiuidualis seu materialis est illa q̄ diuidit spēm specialissimam ⁊ ꝯstituit indiuiduum illius speciei. Differunt aūt differentia specifica siue formalis ⁊ dr̄ia materialis siue indiuidualis. ¶ Differentia enim specifica semper est de q̄dditate illius q̄d cōstituit qꝛ dicit partem formalē q̄dditatis speciei ⁊ est cōicabilis. ¶ Differētia aūt idiuidualis nō ē de q̄dditate illius q̄d constituit. s. ipsius idiuidui nec dicit ptē formalē q̄dditatis idiuidui ⁊ ē incōicabilis. ¶ Differētia vltia specifica sp ꝯuertit cū spē spālissima quā ꝯstituit. ¶ De⁹ ⁊ creature distīguunt se totis sbiectiue qꝛ i nulla realitate potētiali ꝯhibili ad illa p alias realitates ꝯueniūt ⁊ lz ꝯueniāt i aliq̄ ꝯceptu q̄dditatiuo puta entis

puta entis nõtñ sequit̃ q̃ sint idẽ se totis subiecti ue qꝛ cõceptus entis nõ est potẽtialis cõcept⁹ ꝯhi bilis p aliqs dĩas specificas vel indiuiduales sicut ꝯcept⁹ gñis vel spẽi sed est tm̃ ꝯhibilis p modos intrinsecos scꝫ p infinitatẽ ⁊ finitatẽ. ois aũt realitas subiectiua est realitas generica vel specifica ꝯhibilis p dĩas formales vel materiales cuiusmodi nõ est cõceptus entis. ¶ Oia pdicamenta distinguunt̃ se totis subiectiue pꝫ qꝛ in nullo conceptu potentiali ꝯhibili per alias realitates ad ipsa cõueniunt. ¶ Sapia bonitas sciẽtia iustitia ⁊ q̃cũqꝫ attributa i diuinis distiguunt̃ se totis subiectiue. pꝫ qꝛ in nullo ꝯceptu generico vel specifico ꝯueniũt cũ neqꝫ deus neqꝫ aliqd aliud in deo sit repõibile in aliquo pdicamẽto. ¶ Pater filius ⁊ spũssctũs in diuinis distinguunt̃ se totis sbiectiue pꝫ qꝛ in nullo ꝯceptu potẽtiali ꝯhibili ꝯueniunt. ¶ Corpus ⁊ aia nõ plus distinguunt̃ qñ sũt separata q̃ qñ sunt vnita sed sp̃ distinguunt̃ se totis sbiectiue: qꝛ nõ ꝯueniũt in aliq̃ realitate potentiali ꝯhibili ad illa nõ. n. ꝯueniunt in realitate generica vel specifica cũ aia nec sit genus nec in gñe nisi reductiue. Sic etiã corpus qd̃ est pars mãlis ⁊ eẽntialis ipius cõpositi nõ est genus neqꝫ in aliq̃ gñe directe sꝫ tm̃ reductiue. Quãuis corpus qd̃ ẽ q̃dã qdditas ⁊ realitas ꝯstituta p gen⁹ ⁊ dĩã formalẽ sit in gñe substãtie de illo tñ in pposito nõ est hmõ sed solũmõ de corpe qd̃ est altera ps cõpositi ipi⁹. ¶ Sed ꝯ arguit̃. Aia est spẽs ergo est i gñe. Añs pbat̃: qꝛ oẽ illud est spẽs qd̃ pdicat̃ de plurib⁹ differentib⁹ nũero in eo q̃ qd est: sꝫ aia est hmõi: igit̃ aia est spẽs: maior est mãifesta: minor pbat̃: qꝛ aia pdicat̃ de ista aia ⁊ de illa aia dicendo hec aia est aia ⁊ illa aia est aia iste pdicatiões sũt qdditatiue ergo ⁊c̃. ¶ Rñdeo q̃ spẽs est duplex qꝛ quedam dr̃ subycibilis ⁊ est illa que põit̃ sb assignato gñe. Et ista spẽs eẽntialiter iportat respectũ ad genus. p ipm eni genus spẽs diffinit̃ ⁊ ideo talis spẽs est generica. ¶ Alia est spẽs q̃ dr̃ pdicabilis ⁊ est qd̃ pdicat̃ de plurib⁹ nũero differentib⁹ in eo q̃ qd: talis spẽs nõ dicit eẽntialiter respectũ ad gen⁹ sed ad ipsa indiuidua ⁊ illa spẽs nõ est generica. Et illo mõ ꝯcedo q̃ aia ⁊ corpus sunt spẽs nõ aũt priomõ: iõ nõ sequit̃ sũt spẽs g̃ sunt in gñe cũ nõ oporteat illã spẽm esse in gñe q̃ non hꝫ essentialẽ habitudinẽ ad ipsum gen⁹. ¶ Accidẽs ⁊ suñ sbm non magis differũt qñ sunt separata q̃ qñ sunt vnita: qꝛ q̃litercũqꝫ se habebãt nõ magis ꝯueniũt i aliq̃ realitate sbiectiua vno mõ q̃ alio mõ: nũq̃. n. ẽt vnita ꝯueniũt in aliq̃ cõceptu generico vel specifico igit̃ nunq̃ sũt idez se totis sbiectiue. ¶ Quecũqꝫ entia realr̃ ⁊ eẽntialr̃ ab inuicẽ disticta sp̃ hñt duas existẽtias qꝛ hñt duas eẽntias ⁊ cũ eẽ eẽntie ⁊ esse existentie sint idẽ realiter seqt̃ q̃ albedo ⁊ sba corpus ⁊ aia siue vnita siue separata cũ habeant diuersas essentias etiã habeãt diuersas existẽtias g̃ nõ ꝯueniunt in aliq̃ actu existẽdi qñ sũt vnita magis q̃ cũ sunt separata. ¶ Qualibet entitatẽ mũdi sequit̃ suum ppriũ esse: sꝫ qꝛ eẽ essentie ⁊ eẽ existẽtie sunt idẽ realiter g̃ oia illa q̃ hñt diuersa eẽ hñt diuersas existẽtias. Sicut in xp̃o sunt duo esse scꝫ hois ⁊ dei ita sunt etiaꝫ ibi due existentie ⁊ p ꝯñs illa duo eẽ nunq̃ ꝯueniũt in aliquo actu existẽdi.

Distinctio se totis obiectiue est illa q̃ est inter aliq̃ duo extrema q̃ i nullo ꝯceptu qdditatiuo ꝯueniunt. ¶ Pro cuius descriptiõis declaratione est sciendũ vlterius q̃ ꝯceptus est duplex. s. obiectiuus siue qdditatiuus q est ipsa res vel qdditas concepta siue obiectiuũ cõceptũ. Qualificatiuus est ipamet intellectio siue act⁹ itelligendi q actus est q̃litas de q̃litatis gñe ⁊ dr̃ q̃lificatiuus qꝛ ipse est nã q̃litatis ⁊ de predicamento q̃litatis. ¶ Pro maiori declaratiõe ponẽde sunt aliq̃ regule seu ppões quarũ pria est talis. ¶ Oẽs differentie vltime distiguunt̃ se totis obiectiue: patꝫ qꝛ in nullo ꝯceptu qdditatiuo ꝯueniũt cum habeant conceptus simplr̃ simplices. ¶ Notanduꝫ q̃ multũ refert dicere. ¶ Illa sunt dĩa qꝛ sm̃ phꝫ. x. metaphisice. illa sunt dĩa que in aliquo conueniunt ⁊ in aliquo differũt qꝛ sunt diuersa alicui idez entia. i. i aliquo diuersa ⁊ in aliquo cõuenientia: vt sortes ⁊ plato. ¶ Sed illa sũt diuersa que. s. in nullo cõceptu qdditatiuo cõueniunt. Exemplũ pmi: vt sortes ⁊ plato differũt p suas dĩas indiuiduales ⁊ cõueniũt in hũanitate. Exemplũ scd̃i vltime dĩe tam formales q̃ materiales ⁊ specifice sũt inter se diuersa qꝛ in nullo conceptu qdditatiuo cõueniunt cũ habeãt cõcept⁹ simplr̃ simplices. Qd̃ aũt due vltime dĩe habeãt conceptus simplr̃ simplices. Probat̃: qꝛ nõ conueniũt in aliq̃ conceptu qdditatiuo. Nõ eni cõueniũt in ente qꝛ si sic non eẽnt diuerse sꝫ eẽnt differẽtes qꝛ iam in aliquo cõuenirẽt ⁊ in aliquo differrẽt. q̃re ⁊c̃. ¶ Vñ sequit̃ q̃ illa est concedẽda sm̃ aliq̃s logicos. Aliq̃ inq̃ztum dñt conueniũt. Rõ est qꝛ nã differentium est q̃ in aliq̃ cõueniunt igit̃ inq̃ztũ differunt cõueniunt. ¶ Est tñ aduertendũ q̃ ly inq̃ztũ nõ sumit̃ pprĳssime ⁊ simplr̃ reduplicatiue sꝫ magis gr̃a cõcomitantie: vñ si aliq̃ dñt necessario ⁊ ex cõseq̃nti etiam ꝯueniunt. ¶ Ex his inferunt̃ duo correlaria. Primũ est duo ꝯdictoria nõ dñt: qꝛ in nullo conceptu qdditatiuo conueniunt. ¶ Scd̃m est Buernherus ⁊ chimera nõ dñt ꝓpter eandeꝫ rõnem. ¶ Scd̃a est. Oẽs pprie passiones siue entis siue inferioris ad ens distinguunt̃ se totis obiectiue qꝛ in nullo conceptu quidditatiuo ⁊ cõi conueniunt cũ habebãt ꝯcept⁹ simplr̃ simplices. ¶ Tertia est. Nulla ppa passio cuiuscũqꝫ siue entis siue inferioris ad ens est in aliquo pdicamento qꝛ habet conceptum simplr̃ simplicẽ. ¶ Quarta est. Essentia diuina ⁊ oia attributa sua distinguuntur se totis obiectiue qꝛ in in nullo conceptu cõi ⁊ qdditatiuo cõueniunt cũ nullũ attributũ sit ens formaliter ⁊ qdditatiue. ¶ Quinta est. Quecunqꝫ

entia conceptum simpliciter simplicem habentia distinguunt se totis obiectiue. ¶ Sexta est. In quibuscunq; genus & differentia sumuntur ab alia & alia forma: siue ab alia & alia re: illa differentia non est vltima. Si autẽ sumatur ab alia & alia realitate illa dĩa que sumitur ab vltima realitate forme est vltia. Exẽplũ si i hõie tres anime sint realr distincte. s. aĩa sensitiua: aĩa vegetatiua & aĩa intellectiua: tunc conceptus gñis sumit ab aĩa sensitiua cũ aĩal sit corpus aĩatũ sensibile. Differẽtia autem specifica. s. rõnalitas sumit a forma vltima scz aĩa intellectiua vel rõnali cum hõ sit aĩal rõnale. Et vt sic talis dĩa scz rõnalis non erit vltia: q2 sicut ens quidditatiue dĩ de illa parte essentiali a qua sumitur dĩa talis specifica: sic etiã dĩ in qd de tali dĩa in abstracto. Sicut ergo illa est qdditatiua aĩa intellectiua est ens sic etiã illa est qdditatiua rõnalitas est ens: sed nulla talis dĩa est vltima: q2 in tali ptinent plures realitates ex natura rei distincte & formaliter. Et tunc talis natura põt cõcipi sm alĩquã realitatẽ & sm aliquã ignorari: ideo talis differentia nõ habet conceptum simplr simplicem & irresolubilẽ in aliquos conceptus priores. Differẽtia aũt que sumit ab vltima realitate seu pfectione realitatis nature est simpliciter vltima & oĩno simplr simplex q2 talis realitas a qua sumit est vltima & simpliciter simplex que nõ includit ens qdditatiue sed hz conceptuz simplr simplicẽ. vnde vocat talis realitas. A hec non est in qd a est ens sed est quasi per accidẽs siue a dicat illam realitatem seu differentiã in abstracto sumptã a tali realitate dĩe Quod autẽ dĩe vltime habeãt cõceptus simpliciter simplices: patet quia si due differẽtie vltime includunt ens quidditatiue manifestũ est q nõ sunt omnino idez: ergo sunt diuersa alicui aliquid idẽ entia & talia propria dicunt dĩa sicut pz ex pcedẽtibus q2 in aliquo puenĩunt puta in pceptu entis & sic aliquo differunt ergo erũt differẽtie & p pñs alijs differentijs differũt. ¶ Tũc quero de illis differentijs qbus differũt sicut de priorib9: an sint simpliciter diuerse siue an habeant cõceptus simplr simplices. Si sic habetur ppositũ q standũ est ad aliquas differentias nihil quidditatiue includentes & cõceptus simpliciter simplices hñtes que dicunt vltime dĩe. Si autẽ nõ sunt simpliciter simplices tũc de eis sicut de priorib9 & sic aut stabit ad aliquas dĩas cõceptus simplr simplices hñtes q erunt vltime aut erit pcessus in infinitũ q est incõueniens. ¶ Notandũ q nõ videt esse de intentione docto. subti. vl' eius ppria opinio q scz in eodẽ aĩali siue in eodem hõie sint plures aĩe realiter distincte. Occhaz tñ illam opinionẽ secut9 est ponẽs in quolibet hõie: aĩam sensitiuã: vegetatiuaz & intellectiuã esse realiter ab inuicẽ distinctas. Sed in hoc videt q faciat ptra sua propria principia. In oĩbus enim tam in logica q in theologia clamat & docet pluralitatẽ non esse ponendã sine necessitate sed reuera nulla est necessitas ponẽdi pluralitatem aĩarum realiter distinctarum igit male ponit in hõie pluralitatẽ aĩarũ contra sua principia in oĩ sua doctrina cõia: immo talis pluralitas non põt poni: nõ eñi pñt se ille forme i eodẽ cõpati qd probat per regulã vnã que talis est. ¶ Quecunq; due forme substantiales quarũ vna icludit virtualiter aliã sunt in eodẽ incõpossibiles. ¶ Continere virtualr in pposito est qñ vna forma substantialis põt in omnem operationẽ & effectum in quantũ põt aĩa sensitiua & aĩa vegetatiua igitur sunt incõpossibiles. Nec propter hoc negamus oĩno pluralitates formarũ substantialiũ quia in quolibet aĩmante ponende sunt ad minus due forme substantiales. Exemplum in homine necessario est ponẽda forma corporeitatis. quod corpus est altera pars cõpositi & etiam anima intellectiua. nec tamen talis forma corporeitatis est anima vegetatiua vel sensitiua sed tñ intellectiua virtualr ptinens aĩaz vegetatiuã & sensitiuã exercet opationes ipsarum. Et tantum de prima parte.

Expedita pria huius opusculi parte: in qua est positus modus quorundam formalizantiũ. Et declaratis distinctionibus & multis erroribus illorum formalizantium ostensis. ¶ Hic cõsequenter accedendum est ad secundam partem que est de modo redarguendi falsitates formalizantiũ. Et primo ostenduntur falsitates & periculositates illorum que ex distinctionibus & correlarijs sm modum ipsorum positis inferuntur. ¶ Pro quo sciendũ q omnia correlaria illius opinionis sunt simpliciter falsa: excepto vltimo & sunt multũ periculosa & ex eis possunt inferri multa heretica. Est ergo primum correlarium quod ipsi inferunt tale. ¶ Ultima distictio arguit omnes alias & penultima arguit omnes alias preter vltimam: & sic descendendo vsq; ad primam. Non autem econuerso: prima non arguit secundam: nec secunda tertiam: & sic de alijs ascendendo vsq; ad vltimã. ¶ Pro quo sciendum q quando fit processus a maiori numero ad minorem numerum tunc fit descensus: quando autem fit processus a minori numero ad maiorem: tunc fit ascensus: ita etiam in proposito quando fit processus a maiori distinctione vel identitate ad minorem fit descensus: quando autem fit processus a minori distinctione vel identitate ad maiorem tunc fit ascensus. Et lõ dicitur in primo correlario: penultima distinctio arguit omnes alias preter vltimam & sic descendendo vsq; ad primam. Est enim sm illos distinctio vltima illa se totis obiectiue maxima: & sic cõsequenter vsq; ad distinctionem rationis que est minima quando ergo fit processus a distictiõe vltima ad alias que sunt minores illa tũc fit descensus ecõtra qñ fit ascensus. ¶ Notãdũ etiã p maiori declaratiõe

iori declaratione huius opinionis. Quod quāto
distinctio est maior tanto minor est identitas sibi
opposita cuz igitur distinctio rationis sit minima
ſm illos sequitur q̄ identitas ratiōis sit maxima.
Et q2 ſm istos distinctio se totis obiectiue est ma/
xima nulla stabit cum ea identitas. Sed contra il/
lationem ꝛ correlaria illius opinionis multa falsa
ꝛ periculosa ꝛ erronea dicēs: ponam aliquas ꝓ/
positiones per ordinem ꝛ primo cōtra correlariū
primū talis ponitur propositio. ¶ Multa distin/
guūt se totis obiectiue q̄ tñ nō distinguunt realr
ꝛ essentialiter: igitur correlariū falsum hec est pro
positio ꝛ q̄si principalis ꝛ fundamentalis cōtra il
los formalizantes. ¶ Ex qua infertur scđa ꝓpoſi/
tiō ꝯtra correlariū primum quintum ꝛ septimū su
pra in textu positorū. ¶ Secūda est. Distinctio se
totis obiectiue nō infert distinctionē realē ꝛ essen
tialē igitur nō infert omnes alias distinctiones ꝛ
per ꝯñs illa correlaria falsa. ¶ Tertia ē. Ens ꝛ sue
proprie passiones licet distiguant se totis obiecti/
ue tñ nō distinguunt realiter ꝛ eēntialiter. Hec ꝓ/
positio pro scđa parte ab oībus conceditur: nō soluz
a scotistis verūetiam a Thomistis ꝛ modernis sci
licet q̄ sint idē realiter ꝛ essentialiter: sed primam
partē huius ꝓpositiōis scz q̄ ens ꝛ sue ꝓprie pas/
siones se totis obiectiue distinguantur sic probo:
que in nullo cōceptu cōi ꝛ q̄ddītatiuo conueniūt
distiguūtur se totis obiectiue: sz ens ꝛ eius ꝓprie
passiones sunt huiusmodi igitur maior est manife/
sta minor probatur: q2 si enti ꝛ eius passionibus ali/
qd esset vniuocū in qd sequeretur q̄ aliqd cōius eēt
ente: q̄ est ꝯ Auicennā ꝑmo metaphisice dicentē.
Ens ꝛ res ꝑma ipressione imprimunt in aiaz nec
pñt manifestari ex alijs. Si autez aliqd aliud esset
cōius ente ens ꝛ res possent manifestari ꝑ rōnē il
lius ꝛ sic ens nō esset ꝑmū obiectū adequatū intel
lectus nostri etiā pro quocunq3 statu qđ est falsum
ꝛ ēt ꝯ formalizātes. ē ēt illud manifeste cōtra Ari
stotelē tertio metaphisice. nihil ē (in qđ) qđ rōnez
entis subterfugē possit. Qđ si dicas cōcedo q̄ nihil
cōius sit ente sz nihilominus ens ꝑdicatur in qd de
suis ꝓprijs passionibus ꝛ de seipso ꝛ sic adhuc nō
distinguit se totis obiectiue. ¶ Cōtra nullū subie
ctū dr̄ q̄ddītatiue de suis ꝓprijs passionibus nec
ecōuerso igitur nullū illorū includit reliquū q̄ddīta
tiue. Añs probatur q2 ꝑdicare q̄ddītatiue predicare
formalr ꝛ ꝑdicare i ꝑimo mō dicēdi ꝑ se ē idē. Sz
nullū sbm̄ icludit suā ꝓpriā passionē i ꝑmo dicēdi
ꝑ se. nec ꝓpria passio icludit suū subiectū in ꝑmo
mō dicēdi ꝑ se igr̄ ꝛc̄. ¶ Si aūt diceres q̄uis ens
ꝛ sue passiōes nō includūt aliqd cōius ente in qd
nec passiōes entis includūt ens nec ꝯ: bñ tñ inclu
dūt aliqd inferius ad ens. ¶ Cōtra nullū supius
includit suū inferius in ꝑmo mō dicendi ꝑ se q2
nullū inferius est de rōne q̄ddītatiua supioris cū
nullū supius definiatur diffinitione q̄ddītatiua per
suū inferius bñ ecōuerso lz nō oē inferius diffinia

tur per suuz superius: tñ oē inferius non habens
cōceptū simplr̄ simplicē includit suū supius in ꝑ/
mo mō dicēdi ꝑ se ꝛ nō ecōuerso. ¶ Dico notāter
(oē inferius nō habens cōceptuz simplr̄ simplicē)
q2 tale nō includit suū supius in ꝑmo mō dicēdi
ꝑ se pz q2 propositiones ꝑ se in ꝑmo mō nō cōuer
tuntur. Sed inferius hñs cōceptū simpliciter sim
plicē (vt est propria passio) sp ꝯuertitur cuz eo cuius
est propria passio: igitur ꝛc̄. ¶ Sequitur ḡ ex dictis q̄
ens ꝛ sue proprie passiōes distiguunt se totis obie
ctiue quia nihil q̄ddītatiue includūt vt probatuz
est: igitur prima pars dicte propōnis vera. ¶ Se
cūda autem pars eiusdē tertie propositiōis scz q̄
ens ꝛ sue proprie passiones sint idē essentialiter ꝛ
realiter nō eget probatione q2 ipsi concedunt sz ꝛ
dicere oppositū est manifeste contra scotū quez tñ
vt ipsi dicunt sequūtur. nō intendo aūt in hoc tra/
ctatulo aliquid ostendere q̄ q̄ isti formalizantes
doctrinā scoti maculāt ꝛ falsuz ei imponūt quā tñ
vt ipsi dicūt sequunt in suis formalizātibus i quo
manifeste falsum dicūt. ¶ Pro maiori declaratio
ne notādū passiōes entis sunt duplices. Quedam
sunt simplices ꝛ sunt simplr̄ cū ente cōuertibiles
vt sunt vnū bonū ꝛ vz: nā bñ sequitur ens ē ḡ bonū
est ꝛ ēꝯ bonū est ḡ ens est ꝛ sic de alijs passiōibus
simplicibus. ¶ Alia est passio entis disiuncta ꝛ est
illa q̄ cōtinet duo opposita q̄ se ipsis disiūcta sunt
sic q̄ totū disiūctū cōuertitur cū ente sed nulla eius
ptiū vt depēdēs vl' idepēdēs: finitū vl' ifinitū: limi
tatū vl' illimitatū. possibile vl' necīū. Nā bñ sequitur
ens est ḡ depēdēs vel independēs est ꝛ econuerso
depēdēs vel indepēdēs est ḡ ens est: nulla tñ eius
ptiū disiūctū ꝯuertitur cū ente: vñ lz bñ sequitur depē
dēs est ḡ ens est: nō tñ econuerso sequitur ens est:
ergo dependēs est in casu q̄ nulla creatura sit. Et
q̄uis non oporteat probare contra sic formalizan
tes ens esse realiter ꝛ essentialiter distinctuz a suis
proprijs passionibus. ¶ Contra tñ Tho. arguo q̄
licet concedant ens ꝛ suas passiones esse idē realr
ꝛ essentialr negant tamen hoc in alijs subiectis ꝛ
passionibus. ¶ Contra thomistas ad probanduz
vniuersaliter omnes passiones esse idem realiter
suis subiectis ponam aliquas propositiones: qua
ruz prima est talis. ¶ Omnis propria passio idē/
tificatur realiter suo subiecto igitur nulla distigui
tur a suo subiecto. Añcedēs probatur quia si pro
pria passio esset realiter ꝛ essentialiter distincta a
suo sequeretur q̄ per diuinaz potentiā posset pas/
sio a suo subiecto separari sed cōsequēs est falsum
ergo ꝛ antecedēs. sequela probatur: q2 omne pri
us alio natura si sit absolutum realiter ꝛ essentiali
ter a posteriori distinctum potest per diuinaz po
tentiam ab eo separari sed propria passio est res
absoluta. quia secūduz ipsos predicamento quali
tatis ꝛ est posteriori sbo cum ſm pħm sba sit prior
antecedente: ergo illa potest separari a subiecto.
Maior sic deducitur. posito casu q̄ deus creet

aliqđ subiectuz tūc quero an deus necessario creet ꝓpriaz passionē an nō si necessario: sequit ꝙ deus necessario creat aliquid ad extra ⁊ ꝙ a creatura necessitet: dicere autē deū necīo agere ad ex̄ est hereticū. Si aūt nō necessario creat passionē tūc sequit ꝙ subiectū potest creari sine sua passione ⁊ sic sine ea existere. Qđ si hoc ꝯcedas vel pro inconuenienti non habeas tūc sic. ¶ Arguitur. si ꝓpria passio potest separare a suo subiecto ⁊ subiectū potest existere sine ea sequit ꝙ ꝓpositio demonstratiua ⁊ necessaria erit contingēs: imo pōt esse falsa pz de illa homo est risibilis q̄ est necessaria ⁊ demōstratiua si separet iā ꝑ diuinā potētiā passio a sbo ipsa erit falsa ⁊ sic sciētia esset de cōtingētibus ⁊ falsis. qđ est ꝯ pⁱbum pmo posterioꝝ dicentē. Scīa est necessarioꝝ ꝑpetuoꝝ impossibiliter se alit habentium: igit. ¶ Propō scđa. Licet ꝓprie passiones cuiuslibet subiecti distinguant a se inicē ⁊ a suo subiecto se totis nō tn̄ distinguunt realiter ⁊ essentialr̄. vn̄ oēs ꝓprie passiones eiusdē subiecti sicut est risibilitas ⁊ flebilitas hois sunt idē realiter ⁊ essentialiter inter se distinguūtur tamē se totis obiectiue. ¶ Ois ꝓpria passio a quocūq distinguit se totis obiectiue distiguit cū habeat cōceptū simplr̄ simplicē: nō tn̄ distinguit a q̄cūq eēntialr̄ qꝛ nō distiguit eēntialr̄ a suo sbo. ¶ Quecunq dr̄ie vltime eiusdē rei q̄rū vna est specifica ⁊ altera indiuidualis distiguūt se totis obiectiue ⁊ tn̄ nō distiguunt realr̄ neq eēntialr̄ igit correlariū falsuz. ¶ Lz bonitas ⁊ diuina sapiētia distinguātur se totis obiectiue non tamen distinguūtur essentialiter. sz enī Scotuz: quodlibet attributuz diuinum a q̄cunq distinguit ⁊ tn̄ se totis distinguitur igitur in nullo conuenit. Hec ergo iam dicta manifeste ostendūt illa tria correlaria superiꝰ enumerata simpliciter eē falsa ⁊ erronea: quia in diuinis reperitur distinctio se totis obiectiue sicut probatū est: non autez reperitur ibi distinctio essentialis: immo illam in diuinis ponere est hereticuz: ⁊ tamen ex correlarijs illorum formalizantium infertur illud. qꝛ sm̄ eos quecunq distinguuntur se totis obiectiue distinguuntur realiter ⁊ essentialiter: quod ē falsuz ⁊ hereticum. ¶ Notandum ꝙ secunda pars pmi correlarij illorum formalizantiuz (scz ꝙ distinctio penultima omnes alias inferat preter vltimam ⁊ sic descendendo) posset probari eisdem medijs quibus prima pars eius est improbata: tamen speciales propositiones contra illam secundam partem adducam quarum prima est hec. ¶ Quamq̄ pater filius ⁊ spiritussanctus in diuinis distinguantur se totis subiectiue non tamen distinguunt essentialiter: igitur distinctio se totis subiectiue nō infert omnes alias preter vltimam. Q autem distinguuntur se totis subiectiue probatur: quia in nullo conceptu cōi potentiali per aliques differentias contrahibili conueniunt. Nam sola talis realitas per aliquas differentias contrahibilis dicit realitas subiectiua. Dicere autem ꝙ aliqua realitas in diuinis contrahatur per aliquam differentiam est hereticum. si igitur pater filius ⁊ spiritussanctus in nulla realitate subiectiua conueniūt sequitur ꝙ distinguant se totis subiectiue: non tamen essentialiter distinguūtur vt patet ex fide: igitur correlarium tuum falsum. Et nota licet canonicus posset hoc argumentum forte euadere dicendo illa se totis obiectiue distingui que non conueniunt in aliquo vno actu existendi: sed persone diuine habent eundem actum existendi: ⁊ per cōsequens sm̄ eum non distinguerētur se totis subiectiue: tamen alij formalizantes nequaq̄ possunt effugere: qui dicunt illa se totis subiectiue distingui que non conueniunt in aliqua realitate subiectiua ⁊ sic est in proposito. igitur correlarium falsum. ¶ Secunda est. Attributa diuina licet inter se ⁊ ab essentia diuina distiguant se totis subiectiue non tamen sunt essentialiter distincta: qꝛ hoc dicere esset hereticuz. ¶ In scđo correlario dicūt isti formalizantes ꝙ identitas rōnis inferat oēs alias identitates. hoc aūt videt esse hereticū ideo cōtra istud correlarium sic arguo. ¶ Constat ꝙ pr̄ ⁊ filius ⁊. ss. sunt idez rōne cū identificent in vna relatione rationis quā dicūt ad creaturā nō enim dicūt respectū realē ad extra: sed dicere ꝙ pr̄ filius ⁊. ss. sint idez realiter saltem realiter suppositaliter est hereticū. ĝ nō oīa q̄ sunt idez rōne sunt idē realiter. qꝛ aūt relatio talis sit rōnis pz sm̄ oēs Scotistas q dicūt oēz relationē dei ad creaturam esse rōnis. Cum ĝ pr̄ filius ⁊. ss. sint vnus dn̄s vnus creator sequit ꝙ habeāt vnā relationē dominij ⁊ vnā relationē creationis actiue: alias essent tres dn̄i ⁊ tres creatores: ⁊ cū talis sit relatio rōnis sequit ꝙ sint idē rōne ⁊ tn̄ non sunt idē realr̄ ⁊ suppositalit. igit identitas rōnis non infert oēs alias identitates ⁊ sic ascendēdo vsq ad vltimā ⁊ ꝑ consequēs correlariū falsuz. ¶ Q ēt talis relatio dei ad creaturā sit relatio rōnis ⁊ non realis ꝓbat sic. Dei ad creaturā nō pōt esse relatio realis: qꝛ si sic tūc talis relatio esset deus. Nā qcqd ē in deo ex natura rei est deus. igit talis relatio dei ad creaturā si sit realis erit deus. sed qꝛ nulla relatio potest eē sine fundamento ⁊ termino: sequit ꝙ deus necessario ad sui esse requirat creaturam: cum ipsa creatura sit terminus illius relationis qđ est erroneū. ¶ Itez probatur aliter ꝙ talis relatio non sit realis pater filius ⁊ spiritussanctus sunt dominꝰ creature ⁊ tamen ab eterno non fuerunt dominus creature ꝙ dominus est alicuius dominus. Creatura ab eterno nihil fuit igitur deus ab eterno non fuit creature dominus: sequitur ergo ꝙ talis relatio non sit realis cum non sit realiter deus alias semꝑ ad sui esse requireret creaturam quod est absurduz. cum ergo talis relatio dei ad creaturam sit relatio rōnis ⁊ nō nisi vna qꝛ si plures relationes dominij in diuinis essent ꝑ cōsequens ibi essent plures

domini

dãl quod eſt ꝯ ſidẽ:ſeq̃ ergo ꝙ ſit tm̃ vna relatio
rõnis:⁊ per ꝯñs ille tres pſone ſunt idẽ rõne ⁊ tñ
diſtinguunt inter ſe realiter:ergo idẽtitas rõnis
nõ infert oẽs alias idẽtitates. ¶ Arguit ex alio.
Oĩa pdicamẽta ſunt idẽ rõne ⁊ tñ diſtinguuntur
realr ⁊ eſſentialr:ergo nõ oĩa que ſunt idẽ rõne ſunt
idẽ realiter ⁊ eſſentialr ac formalr ⁊c̃. ergo correlariũ
falſum. Añs ꝓbat:q2 quecũqꝫ ꝯueniũt in vna rõ
ne ſunt idẽ rõne oĩa pdicamẽta ſunt hmõi:igitur
ſunt idẽ rõne. Maior eſt manifeſta:minor ꝓbat:
q2 oĩa pdicamẽta ꝯueniũt in hac ſecũda intẽtiõe
genus generaliſſimũ que oĩbus applicat:probat
q2 ſbã eſt genus generaliſſimũ:q̃litas eſt gen⁹ ge
neraliſſimũ:q̃ntitas eſt genus gñaliſſimũ ⁊ ſic ð
aliĳs:igit pdicamẽta ꝯueniũt in hac intẽtione ſe-
cũda que dĩ genus generaliſſimũ. ſi dicas ꝯcedo
ꝙ oĩa pdicamẽta vł quodlibet pdicamentũ ſit ge
nus generaliſſimũ:tñ nõ ꝯueniũt in vna intẽtiõe
ſecũda numero. Sed eſt alia ⁊ alia intẽtio ſecũda
q̃ fundat in ſbã:alia que fundat in q̃ñtitate:⁊ ſic
de aliĳs. Sed ad hoc ꝙ aliq̃ ſunt idẽ rõne req̃rit:
ꝙ ꝯueniãt in vna rõne numero:ſed ſic nõ eſt i ꝓ-
poſito:igit ⁊c̃. ¶ Cõtra:ſi ſolũ illa ſunt idem rõne
que hñt eandẽ intentionẽ ſecundã numero ſeq̃
ꝙ nulla in creaturis erũt idẽ rõne:quod eſt falſum
imo ſufficit ꝙ ꝯueniãt in vna intẽtione ſecunda
ſpecie ad hoc ꝙ ſint idẽ rõne. Si dicas ⁊ ſi ſuffici-
at ad hoc ꝙ aliq̃ ſint idẽ rõne ꝙ ꝯueniãt in vna rõ
ne ſpẽ:tñ ille intẽtiones ſecũde fundate in diuer-
ſis pdicamẽtis differũt ſpẽ:⁊ per ꝯñs talis vnitas
rõnis nõ ſufficit ad idẽtitatẽ rõnis. ¶ Rñdeo fal
ſum eſt ꝙ tales intẽtiones differãt ſpẽ: imo diffe-
rũt tm̃ numero ſicut hec albedo ⁊ illa. Intellectus
enĩ attribuit hãc intentionẽ ſecundã genus gene
raliſſimũ ſbe ⁊ q̃ñtitate illã intẽtionẽ genus ge-
neraliſſimũ:⁊ ſic de aliĳs que intẽtiones ſecũde ſo
lũ numero dñt:⁊ lꝫ fundamẽta differãt gñe:non
tñ ille intẽtiones in illis fundate:q2 nõ req̃rit ꝙ
ſit tãta diſtinctio in relationib⁹ quãta eſt in funda
mẽtis. ¶ Si ꝯ hoc ſic arguas. Si ille intẽtiones
ſecũde differũt iã enumerate ſm te nõ differũt ni
ſi numero:ſeq̃ ꝙ genus generaliſſimũ erit ſpẽs
ſpecialiſſima:ꝯñs eſt falſũ cũ oppoſitũ pdicet de
oppoſito:igit ⁊ añs eſt falſum:ꝓbatio ſeq̃le q2 ſi
hec intẽtio ſecũda genus generaliſſimũ predicat
de plibus ſolũ numero differẽtibus in eo ꝙ quid
vt dicẽdo hoc genus generaliſſimũ eſt gen⁹ gña-
liſſimũ:⁊ hoc genus generaliſſimũ eſt gen⁹ gene
raliſſimũ:⁊ ſic de aliĳs. ⁊ ille intẽtiones ſolũ dñt
numero ſm te:ſequit ergo ꝙ genus generaliſſimum
erit ſpẽs ſpãliſſima. ¶ Rñdeo:illa ẽ ꝯcedẽda ge-
nus generaliſſimũ eſt ſpẽs ſpãliſſima:nec eſt incõ
ueniẽs in intẽtionib⁹ ſecũdis ꝙ vna intẽtio ſecun
da oppoſita alteri pdicet de illa denoĩatiue:vnde
illa eſt vera maſculinũ gen⁹ eſt neutri generis plu
ralis numerus eſt ſingularis numeri. Genitiuus
caſus eſt noĩatiui caſus:ſſr plurale eſt ſingulare.

Sunt ergo oẽs iſte ꝓpoſitiones vere nõ q̃dditati
ue ſed denoĩatiue. ¶ Pro quo ſciendũ ꝙ q̃ñcũqꝫ
intellectus intelligit aliq̃d cõiter ⁊ regulr̃ eſt vnũ
ſub quo intelligit. Illud aũt quod intelligit ẽ q̃d:
ſed illud ſub quo intelligit aliq̃d eſt modus. Exẽ-
pli gr̃a. Si intelligo hoĩem eſſe albũ:intelligo ho
minẽ ⁊ intelligo albedinẽ:ſed hominẽ intelligo t
q̃d ⁊ intelligo ipſũ ſb albedine tanq̃ ſub modo:
quia ipſa eſt illud ſub quo hominẽ intelligo. Ita
etiã eſt in ꝓpoſito:nam q̃ñ intelligo genus gene-
raliſſimũ ſub ea rõne qua predicat de plurib⁹ dif
ferẽtibus numero in eo ꝙ quid. vtputa de illo ge
nere generaliſſimo et de illo genere generaliſſi-
mo ⁊c̃. tunc intelligo genus generaliſſimũ in q̃d
⁊ intelligo illud ſub illa ratione que dicit ſpecies
ſpecialiſſima:ita ꝙ vera erit illa pdicatio gen⁹ ge
neraliſſimũ eſt ſpecies ſpecialiſſima:⁊ q̃ñ dicis ꝙ
oppoſitũ pdicat de oppoſito. Rñdeo per aliq̃s ꝓ
poſitiones. ¶ Prima eſt q̃ñcũqꝫ ſunt due ſecũde
intẽtiones oppoſite ⁊ vtraqꝫ earũ capit vt quid:
nunq̃ pdicant de ſe inuicẽ. ¶ Secũda eſt. Q̃ñcũ
qꝫ ſunt due ſecũde intentiones oppoſite ⁊ vtraqꝫ
capit vt mod⁹ nunq̃ pdicant de ſe inuicẽ. ¶ Ter
tia eſt. Q̃ñcũqꝫ ſunt due ſecũde intẽtiones etiam
oppoſite quarũ tñ vna capit vt q̃d ⁊ altera vt mo-
dus:tales intẽtiones ſecũde pdicant de ſe inuicẽ
denoĩatiue. In ꝓpoſito ergo q̃ñ illa ſecũda intẽtio ge
nus generaliſſimũ:⁊ hoc ſecũda intẽtio ſpẽs ſpe
cialiſſima ambe capiunt aut vt quid:aut ambe vt
modus ſic ſunt oppoſite ⁊ nunq̃ pdicant de ſe in
uicẽ:q̃ñ aũt vna illarũ ſecundarũ intẽtionũ capit
vt q̃d ⁊ alia vt modus:ſic vna predicat de alia:et
hoc denoĩatiue. Illa ergo ꝯcedit genus generaliſſi-
mũ eſt ſpẽs ſpecialiſſima ꝓut genus generaliſſi-
mũ capit vt q̃d eſt ſpẽs ſpecialiſſima vt modus:⁊
illo mõ nõ ſunt oppoſite ⁊ per ꝯñs oppoſitũ non
predicat ð oppoſito. ¶ Ex pdictis ergo patet oĩa
correlaria eſſe falſa illoꝝ formalizantiũ pter octa
uũ:quod verum eſt:⁊ eſt tale. ¶ Cũ idẽtitate reale
ſtat diſtinctio formalis. Pro declaratione huius
correlarĳ ſeptẽ pncipales per ordinẽ ꝓpoſitiones
ponunt:quarũ talis eſt. ¶ Prima ꝓpõ pncipal.
Licet pfectiones eſſentiales in diuinis ſunt vna ⁊
eadẽ res ſimpliciſſima cũ eſſentia tñ ab inuicem ⁊
ab eſſentia diuina diſtinguunt formaliter. ¶ Se
cũda ꝓpõ pncipalis. Licet paternitas ⁊ eẽntia di-
uina in patre ſint vna ⁊ eadẽ res ſimpliciſſima di
ſtiguũt tñ ex nã rei ⁊ formalr ⁊ ſic ð aliĳs. ¶ Ter
tia eſt. Oĩa notionalia in diuinis idẽtificant reali
ter cũ eẽntia diuina lꝫ ab ea formalr diſtinguãt.
¶ 4ª eſt. Aliq̃ notioalia diſtinguunt ſolũ formalr
inter ſe. Aliq̃ aũt realr:nulla tñ diſtinguunt eſſen
tialiter. He q̃tuor ꝓpõnes ſunt pciſe poſite ð illis
que reperiunt in diuinis. Sequẽtes aũt ponunt
de illis que reperiunt in creaturis. ¶ Quinta ẽ.
Oẽs ꝓprie paſſiones eiuſdẽ ſubiecti idẽtificãtur
realiter cum ſuo ſubiecto:⁊ inter ſe lꝫ formaliter

a se inuicē ꝛ a suo subiecto distinguant. ¶ Sexta
est. Oēs differētie indiuiduales idētificant realr
cū suis indiuiduis quoꝝ sunt differētie: ꝛ tamen
ab illis distinguunt formalr. ¶ 7ª ppō pncipalis
est. Potētie aie mere spūales idētificant realr int
se ꝛ cū essentia aie lꝫ sint distincte formalr. Ex illis
ppōnibus seqꝫ pdictū correlariū simplr esse veꝝ
lꝫ oīa alia sint falsa. ¶ Notandū circa pmā ppoſi
tionē q ipsa habet duas partes: quarū pma est ta
lis. Perfectiones essentiales in diuinis sunt vna
res simplicissima. Secūda pars q ab inuicem for
maliter distinguant. Quantū ad primā parteꝫ est
sciendū q aliter loquit Aristoteles de hoc nomie
essentiale ꝛ theologus ꝫm eni phm. Essentiale est
illud quod distinguit ꝫ accidētale ꝫm vero theo
logos. Essentiale sumit put distinguit ꝫ notiona
le. Essentiale ꝫm phm est illud quod per se inclu
dit i essentia alicuius siue qð predicat de aliquo
in pmo mō dicēdi per se. Exemplū in cōposito nā
li: vt mā ꝛ forma dicunt essentia ipsius cōpositi ꝛ
includunt in illo in pmo mō dicēdi per se. Sed i
cōposito rōnis siue diffinitionis genus ꝛ differē
tia sunt partes essentiales: ꝛ dicunt essentialia dif
finiti siue cōpositi rōnis. Pro quo sciendū q com
positū est duplex. s. Reale est illud quod cōponit
ex re ꝛ re realr distinctis sicut illud qð cōponitur
ex materia ꝛ forma. ¶ Rōnis siue diffinitionis ē
illud quod cōponit nō ex re ꝛ re: sed ex realitate ꝛ
realitate sicut spēs ꝛ genus ꝛ differentia. Sicut ꝫ
genus ꝛ spēs sunt de qdditate ꝛ essentia cōpositi
rōnis siue ipsius diffiniti: sic etiā mā ꝛ forma sunt
de essentia cōpositi realis. Cōpositio autem realis
nō reperit in oibus generibus: quia nō in angelis
nō in demonibus: nō in aia rōnali: neqꝫ in accidē
tibus cū sunt forme simplices: ea. s. simplicitate q̄
opponit cōpositioni ex materia ꝛ forma. Cōposi
tio ꝟo rōnis siue diffinitionis reperit i oibus ge
neribus. Nam oia genera dicunt quandā realita
tem potentialē ꝫhibilē per differētias aliqs: spēs
diuersas ꝫstituentes. Oēs ergo spēs quorumcū
qꝫ generum sic sunt cōposite. s. ex realitate gnis ꝛ
realitate differētie: ꝛ per ꝫns in oi genere reperit
talis cōpositio rōnis: que tñ nō est realis. ¶ Et q̄
uis in diuinis sint plures realitates distincte for
maliter: sicut patet ex ppōnibus precedētibus: tñ
nulla realitas in diuinis est potētialis ꝫtrahibilis
per aliquā differentiā siue specificā siue idiuidua
lem: vt patet ex pcedentibus. Ex illis iam dictis se
quunt alique ppositiones: ex qbus iam dicta ma
gis elucidant: quarū pma ē. ¶ Licet angelus sit
simplex simplicitate opposita cōpositioni ex mā ꝛ
forma: siue cōpositioni rei ꝛ rei: cōponit tñ ex rea
litate ꝛ realitate. ¶ Secūda est. Licet accñs sit for
ma simplex componitur tñ ex realitate ꝛ realitate.
¶ 3ª est. Licet deus habeat plures realitates nul
lo tñ mō est cōpositus: imo est sūme simplex: quia
nulla realitas in diuinis est potētialis. Sed quan
tūcūqꝫ sibi ꝫuenit sūme actualis. ¶ Quarta est.
Tam materia q̄ forma sunt essentialia ipsi cōposi
to. ¶ Cōtra hanc quartā ppositionē arguit. Ni
hil est de essentia alicuius nisi ꝫueniat sibi in pmo
modo dicēdi per se: mā ꝛ forma nō ꝫueniūt cōpo
sito in pmo mō dicēdi per se: igit nō sunt de eēn
tia eius. Maior est nota minor probat: qꝛ qcquid
dꝫ de aliq̄ in pmo dicēdi per se vere pdicat de il
lo in recto: mā ꝛ forma nō sunt hmōi: ꝫ ꝛc. patet
minor: nam hec est falsa hō est corpus: hō est aia:
igit. Rñdeo: minor est falsa: ꝛ ad pbationē eius di
co ꝫm Linconiens. sup p posterioꝝ. Non oportet
q oē essentiale ꝫueniēs alicui in pmo mō dicendi
per se dicat de eo cuius est essentiale in recto: sed
sufficit dicat de eo cuius est essentiale in obliquo.
sic est de mā ꝛ forma respectu totius. ¶ Punctus
etiā includit qdditatiue in linea: ꝛ tñ nō pdicat d
ea in recto: nam ista est falsa: linea est pūctus vl pū
cta. Sed illa ꝫcedit. Linea est lōgitudo sine latitu
do duobus pūctis terminata. ¶ Quinta ē. Oia
genera ꝛ oēs differētie formales sunt de essentia
suarū specierū: qꝛ dicunt de illis in pmo mō dicē
di per se. ¶ 6ª est. Oē superius est de eēntia sui in
ferioris eadē rōne. ¶ Ex pdictis clare patet. quid
sit essentiale ꝫm phos. Oē enim illud dꝫ eēntiale
ꝫm eos quod distinguit ꝫ accidentale: put accñs
ꝫtinet esse accidēs per accidēs siue accidēs cōe et
accñs per se siue propriū. Vñ. Accidēs ē duplex.
qꝛ quoddā est accidēs per accidēs siue accñs cōe:
vt albedo nigredo. Aliud est accidēs pprium: vt
sunt ppe passiones. ¶ 7ª est. Nulla propria passio
est de essentia sui ppꝛij subiecti: qꝛ nulla talis dꝫ
in pmo dicēdi per se d suo subiecto. ¶ 8ª ē. Nul
lum accñs per accñs est essentiale sui subiecti ppt
eandē rōnem. ¶ 9ª ppositio est. Oē illud dꝫ acci
dentale ꝫm phos quod ꝫuenit alicui in pmo dicē
di per se. Ex his ppositionibus patet qd sit essen
tiale ꝛ quid sit accidētale ꝫm phos. Sed ꝫm theo
logos nō sumit essentiale put distinguit ꝫ accidē
tale sicut accipiūt phi: sed sumit ꝫm eos put disti
guit ꝫ notionale. ¶ Pro quo sciendū q in diui
nis est vna entitas pma oino ꝛ absolutissima q̄ q
dem entitas vocat eēntia diuina: ꝛ hec habet talē
modū pdicandi de psonis diuinis q dꝫ de quali
bet psona singillatim in singulari numero: ꝛ pdi
cat etiā de oibus psonis simul ꝛ semel. Exemplū
primi vbi illa entitas predicat de q̄libet psona sin
gillatiꝫ: vt dicēdo: pr est essentia diuina: filius est
essentia diuina: spiritus sanctus est essentia diui
na. Exemplū secūdi: vbi de oibus tribus psonis
simul ꝛ semel pdicat: vt pater filius ꝛ spūs scūs:
sunt essentia diuina. Nā vna ꝛ eadē essentia diui
na numero indiuisa: pluribus tñ cōicabilis ē rea
liter in quacūqꝫ psona. Nūc ergo ad ppositū sciē
dū q essentiale ꝫm theologos est illud quod habꝫ
silr modū predicandi cum essentia diuina ꝛ cum
hoc similē cōmunitatē: vt sapientia: bonitas: iusti
tia: ꝛ

tia: et quodlibet aliud attributũ: predicatur de quali/bet persona in diuinis singillatim: et de oibus si/mul: et cum hoc est cõmunis illis sicut essentia di/na. Nam hec est vera: pater est sapientia diuina: fi/lius est sapientia diuina: spiritus sanctus est sapi/entia diuina. Silr et illa: pater filius et spũs scũs sunt sapiẽtia vna: ergo et eadẽ sapia indiuisa: plu/ribus tamẽ cõicabilis est in oibus tribus psonis: et sic de aliis attributis. Ex illis sequitur regula ge/neralis et theologicalis. s. Oia essentialia in diui/nis sunt cõia tribus personis: quia habent similẽ modũ predicãdi et similẽ cõmunitatẽ cũ essentia. ¶ Notionale aũt est illud qđ nõ ꝯuenit tribus per/sonis in singulari numero: nec habet talẽ cõmu/nitatẽ quam habet essentia diuina. Et reperiũtur quinqȝ notionalia in diuinis. Innascibilitas: pa/ternitas: filiatio: spiratio actiua: et spiratio pass/iua. Nulla eni illarũ relationũ seu realitatũ cõue/nit tribus personis. Nam inascibilitas et paterni/tas tm̃ conueniũt patri et nõ filio neqȝ spiritui scõ. Filiatio ꝯuenit soli filio. Spiratio passiua cõuenit soli spiritui sãcto. Et lȝ spiratio actiua sit cõmunis patri et filio: non tamẽ habet talẽ entitatẽ qualem habet essentia: quia nõ conuenit tribus personis: quia spiritus sanctus nõ est spiratio actiua: nõ eni spirat actiue sed solũ passiue spiratur: ideo nõ habȝ spirationẽ actiuã. Ex pdictis patet clare ꝙ apud theologos aliter sumitur hoc nomẽ essentiale ꝙ̃ sȝ phos. ¶ Essentiale eni ƀm theologos non sumi/tur vt distinguitur ꝯtra accidentale: quia nullũ acci/dens est in diuinis. Sed omne illud dicitur essentia/le quod distinguitur contra notionale: et dicitur no/tionale a nosco: quia facit noscere personã. ¶ Ar/guitur. Non sunt quinqȝ notionalia. Probatur: quia innascibilitas siue ingenitũ non est notiona/le. Patet: quia nedum pater est ingenitus: sȝ etiã spiritus sanctus et essentia diuina probatur quia illa non sunt genita. ergo ingenita: nullũ autem notionale conuenit essentie cum illa sit cõmunis tribus: igitur ingenitũ siue innascibilitas nõ est notionale: et per ꝯñs nõ erũt qnqȝ notionalia. Re/spondetur ad hoc. Ingenitũ capitur dupliciter. ¶ Uno modo vt tantũ valet sicut non productũ per gene/rationẽ: et sic non solũ pater est ingenitus: sed etiã spũs sanctus et essentia diuina: quia nullũ illorũ est genitum. ¶ Alio modo sumitur prout est pro/prietas patris: et illo modo sumitur pro subsisten/te aliquo nõ producto. Et dicitur pro aliquo subsistẽ/te ꝓpter essentiã diuinã que illo modo non est in/genita vel ingenitũ: illo modo nõ cõuenit essen/tie. Et lȝ ipsa nõ sit producta nõ tamẽ est subsistẽs: quia subsistere est incõmunicabiliter existere. Es/sentia autẽ diuina est cõmunicabilis: immo actu cõmunicata tribus personis. Dicitur secundo nõ producto propter hoc spiritus sanctus nõ est ige/nitus illo modo. Nam licet ipse sit subsistens est tamen cũ hoc productus. ¶ Ad propositũ ergo accipiendo ingenitum primo modo. et sic non so/lum pater est ingenitus: sed etiã essentia diuina et spiritus sanctus: tamen illo modo ingenitũ nõ est notionale. Sed accipiendo ingenitum secũdo modo: sic solus pater est ingenitus: et est proprie/tas patris et notionale. Et illo modo nõ conuenit aliis a patre. ¶ Pro maiori declaratiõe predicto/rum ponuntur alique propositiones principales: quarum prima talis est. Omne notionale est re/spectiuum ad intra. ¶ Secunda propositio prin/cipalis est. Omne respectiuum ad intra est notio/nale. Et ꝙ̃uis nullum notionale sit essentiale: non tamen sequitur ꝙ sit accidentale cum in deũ non cadit accidens. Unde beatus Augustinus quin/to libro de trinitate sic ait. In rebus inquit crea/tis ad quod mutabilius ꝙ non ƀm substantiã di/restat vt ƀm accidens dicatur. In deo autẽ nihil ƀm accidens dicitur: nec tamẽ esse quod dicitur ƀm sƀam dicitur: dicitur eni ad aliqđ sicut pater ad filiũ et filius ad patrem. hec ille. Nũc ad propositũ. Prima pars pme ꝓpositionis pncipalis probãs octauũ corre/lariũ. s. ꝙ pfectiones eẽntiales in diuinis sint vna res. Probatur et arguo sic per vnã regulã theologi/calẽ que talis est. Quicqđ est in deo ex natura rei est idẽ realr cũ essentia diuina et ipse deus met. Et breuiter oppositũ dicere est hereticũ: sed mlte sũt pfectiones essentiales: imo infinite ex natura rei i diuinis igitur sunt eedẽ realr cũ essentia diuina: et p ꝯñs pma pars ꝓpositionis vera. 2ª pars eiusdẽ ꝓpositionis. s. ꝙ hmõi pfectiones essentiales di/stinguuntur formalr. Probatur. Illa distinguuntur for/maliter quorũ neutrũ includit alterũ in sua diffini/tione quiddiatiua si habeat diffinitionem quid/ditatiuam: vel si non sit in genere: sed omnes p/fectiones essentiales inter se: et cum essentia sunt huiusmodi. igitur et cetera. Maior ẽ manifesta apud oẽs scotistas. Minor probatur. Sapientia enim in cõ/muni non includit bonitatem in cõmuni in pri/mo modo dicendi per se: quia si vtraqȝ diffiniretur neutra includeret aliam in sua diffinitione quid/ditatiua: ergo nec sapientia infinita includit boni/tatem infinitã in primo modo dicendi per se: quia infinitas est modus intrinsecus: qui nõ variat ra/tionem formalẽ eius cui aduenit ƀm illos forma/lizantes: igitur non facit bonitatẽ cui aduenit in/cludere ipsam sapientiam in primo modo dicen/di per se. nec econuerso: igitur distinguuntur for/maliter. ¶ Pro declaratione secunde propositio/nis principalis ponuntur alique propositiones p ordinem. ¶ Prima propositio. Licet pater et fi/lius et spiritus sanctus sint idem essentialiter: di/stinguuntur tamen formaliter. ¶ Secũda ꝓposi/tio. In eadẽ psona diuina possunt esse plures res realiter distincte. Non oppositũ dicere est simplr erroneum. ¶ Tertia propositio. In eadem perso/na diuina pñt esse plures realitates distincte. Ex illis propositionibus concluditur veritas secun/

de ꝓpoſitiõis ꝑncipalis ⁊ maxime pro pᵃ pte .ſ. ꝙ paternitas ⁊ eēntia diuina i patre ſint vna ⁊ eadē res ſimpliciſſima. ꝓ ſcḋam ꝓpoſitiõē qꝛ in eadez ꝑ/ſona non pñt eſſe plures res realr̄ diſtincte. Scḋa ps eiuſdez ꝓpoſitiõis ꝑncipalis ꝓbaſ .ſ. ꝙ pn̄itas ⁊ eēntia diuina in pr̄e formalr̄ diſtinguunſ. qꝛ pa/ternitas eſt formalr̄ incõmunicabilis. Eēntia aūt diuina formalr̄ cõmunicabilis. mõ cõicabile ⁊ in/cõicabile ſunt ꝑdicata ꝯtradictoria que nõ pñt verificari pro eadē realitate ſimul ⁊ ſemel ⁊ ſm idē. ḡ pn̄itas eēntia ſunt alia ⁊ alia realitas ⁊ ꝑ ꝯn̄s alia ⁊ alia formalitas. Ubicūqꝫ aūt eſt alia ⁊ alia formalitas ibi eſt diſtinctio formalis igiſ pn̄itas ⁊ eſſentia diuina diſtiguunſ formalr̄. ¶ 3ᵃ ꝓpõ ꝑncipalis hꝫ duas ptes. Prima eſt: Oīa notionalia identificaſ realr̄ cum eēntia diuina. ¶ 2ᵃ eſt ꝙ ab eēntia formalr̄ diſtinguūſ. Prima pars ꝓbaſ. Quicqḋ eſt in deo ex nā rei: eſt idez realr̄ deo ſꝫ notionalia ſunt in deo ex nā rei igiſ ſunt idē realr̄ cum deo ſiue cum eēntia diuina. ¶ Notandum pro maio/ri declaratione ꝙ q̄tuor repiunſ ſigna in diuinis per ordinem. Non q̄dem ꝑ ordinez tpis vel durationis: cum ibi non ſit ꝑus neqꝫ poſterius tpe vel durationis. Sed oīa ſunt ibi ab eterno pñt tñ ibi poni ſm modū intelligēdi ſigna nāe. Sunt ergo iſta ſigna quatuor nāe in q̄bus reperio quatuor ꝑ ordinem. ¶ In pᵒ ſigno repio eēntiā diuinā q̄ eſt prima entitas vnica ⁊ abſolutiſſima realis in exi/ſtentia actuali tanq̄ fundamentum. radix: ⁊ origo cuiuſlibet entitatis. ¶ In ſecundo ſunt ibi eēntialia ſiue attributa diuina. eēntiam diuinam circunſtantia ⁊ decorātia tanq̄ ornamēta pulcherrima vt flores ibi pullulātia. ¶ In tertio ſigno ſunt ibi notiōalia. ¶ In quarto ſigno ſunt ibi relationes cõmunes. vtputa ſimilitudo equalitas ⁊ identitates. Eſt ergo in primo ſigno nāe eēntia diuina que eſt formaliter infinita ꝑ ſe a ſe ⁊ in ſe. ¶ Pro quo ſciendum ꝙ ſicut alique res reperiuntur in multiplici differentia ita ⁊ aliq̄ formalitates ⁊ realitates ſiue ꝑfectiones ſunt in multiplici differentia. ¶ Res aūt in triplici differentia ſunt. Quedā res eſt infinita a ſe ⁊ in ſe ſicut pᵃ ꝑſona in diuinis: vt/puta qꝛ a nulla alia ꝑſona hēt infinitatē ſed eſt infinita in ſe. ¶ Alia eſt res infinita in ſe ſed non a ſe ſicut filius ⁊ ſpūſſanctus qui licet ſint infiniti non tñ a ſe ſed a pte. ¶ Aliqua aūt res nec eſt infinita a ſe neqꝫ in ſe ſed ex ſe ⁊ in ſe ſimplr̄ finita vt crea/tura. Sic ēt ſunt aliq̄ formalitates diſtincte ita ꝙ aliqua eſt que eſt formalr̄ infinita a ſe in ſe ⁊ per ſe ſicut eſſentia diuina que eſt radix ⁊ fundamētum oīs ꝑfectionis ⁊ habet a nullo alio infinitatē: ſed oīno a ſe habet illā. Aliq̄ autē realitas ſiue formalitas eſt infinita in ſe ⁊ per ſe: ſed nõ oīno a ſe tan/q̄ prima radix ⁊ fundamentū oīs ꝑfectionis ⁊ infinitatis ſicut ſūt attributa diuina que ſm Damaſcenū dicūt aliquid circa eſſentiā diuinā: ⁊ illa ſūt formaliter infinita ⁊ in ſe ⁊ per ſe ſiue radicaliter in eſſentia diuina ſicut in fundamēto cui ſunt eadem. Tertio ſunt alique realitates q̄ nec in ſe nec per ſe ſunt formaliter infinite: nec ſunt idē formaliter alicui infinito ſicut ꝑſonales proprietates lꝫ ſint realiter idē alicui infinito ſicut eſſentie diuīe.

¶ Pro declaratione ſecunde partis tertie ꝓpoſi/tionis principalis ponuntur alique propoſitiões quarum prima eſt talis. ¶ Nulla relatio ratiõis eſt deus etiam ſi ab eterno fuerit in deo. ¶ Secūda eſt. Nulla eadē entitas eſt reſpectiua ⁊ abſolu/ta formaliter. ¶ Tertia eſt. Nulla entitas abſolu/ta includit formaliſ entitatē reſpectiuā. ¶ Quarta eſt. Nulla entitas reſpectiua includit formaliſ entitatē abſolutam. Ex illis igitur propoſitionibꝰ iam dictis ſequiſ ꝙ eſſentia diuina ⁊ nocionalia ī diuinis ſunt formaliter diſtincta: quia eſſentia diuina eſt abſolutiſſima: nocionalia ſunt reſpectiua quoꝝ nullum illorum includit alterum in primo modo dicendi per ſe. ¶ Quinta eſt. Omnis de/pendētia creature ad deum eſt realiter eadē crea/ture: ⁊ tamē diſtinguitur ab ea formaliter. ¶ Se/xta eſt. Omnis relatio creature ad deum idētifi/catur realiter cum creatura diſtinguitur tamē formaliter ab ea: ratio huius eſt quia nullum reſpe/ctiuum includitur quidditatiue in abſoluto nec econuerſo. ¶ Quarta propoſitio principalis ha/bet tres partes. Prima eſt. Aliqua nocionalia di/ſtinguuntur ſolum formaliter. Secunda pars ē. Aliqua autem diſtinguūtur realiter. Tertia. Nulla tamen diſtinguuntur eſſentialiter. ¶ Prima pars probatur quia innaſcibilitas ⁊ ſpiratio acti/ua ⁊ paternitas in patre: ſimiliter filiatio ⁊ ſpira/tio actiua in filio in eadem perſona diſtinguunſ ſolum formaliter: quia in eadem perſona nõ poſ/ſunt eſſe plura realiter diſtincta. Quod autem formaliter diſtinguantur probo in patre de inna/ſcibilitate ⁊ paternitate: nam innaſcibilitas conſtituit perſonam: paternitas autem vel ſpiratio actiua non cõſtituit perſonā. Cõſtituere autem ⁊ non conſtituere ſunt predicata realia ꝯtradictoria. De quibuſcūqꝫ autem poſſunt verificari ꝯtradictoria illa diſtinguunſ ex natura rei: ⁊ quecūqꝫ diſtiguūtur ex natura rei diſtinguūtur formaliter ſicut ex ſequentibus patebit. Q̄ autem innaſcibilitas cõ/ſtituat perſonā ⁊ paternitas non. probo per bea/tum Auguſtinū ſic dicentē. Si pater non genuiſ/ſet nihil prohiberet eum ingenitū eſſe: igitur ⁊c.

¶ Secūda pars probaſ .ſ. ꝙ aliqua nocionalia di/ſtinguuntur realiter: quia tm̄ diſtinguūtur paternitas filiatio ⁊ ſpiratio paſſiua quantuꝫ diſtinguū/tur pater filius ⁊ ſpirituſſanctus. Sed ille perſo/ne diſtinguuntur realiter igitur etiam ille predi/cte relationes diſtinguūtur realr̄. ¶ Tertia pars illius propoſitionis probatur .ſ. ꝙ nulla notionalia in diuinis diſtiguanſ eēntialiter qꝛ in diuinis non eſt diſtinctio eēntialis: imo hoc dicere eēt hereticum ergo licet aliqua notionalia diſtinguātur

realiter

realiter non tamen essentialiter. ¶ Notandum est diligenter ꝙ in diuinis quatuor genera predicationum reperiuntur. Primum genus est predicationum quidditatiuarum: ⁊ sunt ille predicatiões in quibus predicata dicuntur de subiecto in pmo modo dicendi per se. Et huiusmodi predicata qdditatiua sunt quatuor. ¶ Primum predicatuz est conceptus entis vt dicendo deus est ens illa ẽ qdditatiua: quia superius predicatur de iferiori suo quidditatiue ens autem est superius ⁊ deus suum inferius igitur ⁊c̃. ¶ Secundum predicatum de deo quidditatiue dictum est spiritus: illa eniz predicatio est quidditatiua in qua spiritꝰ predicatur de deo vt dicendo: deus est spiritus. vnde ɓm beatum Augu. Si inquit dicam eternus immortalis iustus bonus beatus spiritus horum autem oium nouissimum quod posui videtur substantiaz significare cetera vero substantie huiusmoi qualitates. Vult ergo beatus Augusti. ꝙ hoc nomen spiritus significet dei essentiam: ⁊ per consequens formaliter essentialiter ⁊ quidditatiue de eo dicit. ¶ Tertium predicatum de deo quidditatiue dictum est vita intellectualis hec eni deus est vita intellectualis est predicatio quidditatiua vbi nota intellectuale sumitur dupliciter. ¶ Uno modo a potentia intellectiua. ⁊ sic illud dicitur habere vitā intellectualem quod habet potentiam intellectiuaz: hoc modo anima ⁊ angeli etiam habent vitam intellectiuam: qꝛ sunt nature intellectuales: isto modo non sumitur vita intellectualis quando est predicatuz quidditatiuum de deo dictum. ¶ Alio modo sumitur vita intellectualis vt sumitur a natura intellectuali tanꝙ ab actu primo: idest a rei essentia vt essentia distinguitur contra potentiam ⁊ cōtra omne attributum ita ꝙ si per impossibile essentia diuina nullam potentiam vel nullum attributuz haberet adhuc esset vita intellectualis: qꝛ illo modo dicit actum primum. i. rei essentiam ⁊ est idem essentialiter essentie diuine sic intelligendo ꝙ nō est tantum idem realiter ipsi eēntie diuine: ⁊ hoc simplici identitate sicut forte quodcunqꝫ attributum ponitur idem ipsi essentie: sed hoc modo est idem sibi ꝙ si ipsa essentia diuina diffiniretur vita intellectiua seu intellectualitas non esset extra eius rationem quidditatiuam sicut sapientia vel bōitas. Confirmatur per beatum Augusti. Ubi inquit est prima ⁊ summa vita ibi non est aliud viuere: ⁊ aliud esse: sed idem viuere eidem esse ⁊ quale sit illō viuere: quia scilicet intellectuale subdit primus ac summus intellectus cui non est aliud viuere: ⁊ aliud intelligere: hec ille. Item quecūqꝫ substātia est intellectualis intellectualitas est inter rationez eius essentialem: sicut exemplariter hoc patet i homine in cuius ratione quidditatiua ponitur rationale: ⁊ per consequens intellectualitas que per se intelligitur per rationale in eadem essentialiter ipsi homini vt actualissimum ⁊ perfectissimum in essentia eius. Ex predictis patet ꝙ hec est quidditatiua deus est vita intellectualis. ¶ Quartum predicatum qḋ in quid dicitur de deo est existētia actualis: vnde hec propositio deus est quidditatiua ⁊ i primo modo dicendi per se ɓm Scotum libro primo. q. ij. distin. ij. vbi dicit ꝙ hec propositio est per se nota que coniungit illa extrema esse ⁊ essentiam diuinam vt est hec: qꝛ hec propositio ex terminis suis habet euidentem veritatem intantum ꝙ hec propositio non est per se: secundo modo quasi predicatuz sit extra rationem subiecti sed per se pmoꝰ ⁊ immediata ex terminis euidens: qꝛ est immediatissima ad quam resoluuntur omnes propositiões aliquid de deo qualitercunqꝫ conceptum enunciātes. Est ergo hec deus est: vel essentia diuina est in primo modo dicendi per se ⁊ propter tale esse natura diuina dicitur essentia. Unde ɓm beatuz Augu. vij. de trini. capi. iiij. quod est sapientie sapere ⁊ quod est potentie posse ⁊ eternitati eternum esse ⁊ iusto iustum esse hoc est essentie ipsum esse ⁊ i eodem libro. Ab eo quod est esse appellatur essentia propter quod deus cui propriissime ⁊ verissime cōuenit esse dicitur essentia: ⁊ ideo dicit etiam beatꝰ Augusti. eodem libro. Manifestum est: deum abusiue vocari substantiam vt nomine vsitatiori intelligatur essentia quod vere ⁊ proprie dicitur ita ꝙ forte solum dicere oporteat essentiam: est enim vere solus: qꝛ incōmunicabilis illudqꝫ nomen suum famulo suo annunciauit moysi cum dixit. Ego suz qui sum tamen siue essentia dicatur quod proprie dicitur siue substantia quod abusiue dicitur vtrūqꝫ ad se dicitur non relatiue ad aliquid hec ille.

¶ Sed diceres quare illa omnipotentia est in primo modo dicendi per se deus est ⁊ non illa rosa est vel ista homo est ⁊ similes. Respondeo non simile ibi ⁊ alibi: qꝛ prima est immediatissima. ⁊ cuz hoc necessaria. ideo esse dicitur in primo modo dicendi per se de illa. Alie autem predicationes: scilicet rosa est homo est vel similes sunt simpliciter cōtingentes. ideo esse non conuenit illis in primo modi dicendi per se. Ista igitur quatuor predicata qdditatiua scilicet ens spiritus vita intellectualis ⁊ esse reperiuntur in diuinis sicut clare patet ex iaz dictis. ¶ Secundum genus predicationum in diuinis est predicatio denominatiuarum: ⁊ sunt ille in quibus perfectiones attributales predicanẗ de deo in concreto vt deus est volens deus est intelligens deus est sapiens: illa enim attributa non predicantur in quid de deo: qꝛ non dicuntur de deo i primo modo dicendi per se. ¶ Notandum tamē ꝙ ɓm docto. subti. predicatiões denominatiue qñqꝫ dicuntur formales. vnde breuiter doctor subtilis quandoqꝫ sumit formaliter pro eo ꝙ est quidditatiue: quandoqꝫ pro eo ꝙ est denominatiue. Et illo secundo modo. Omne nomen adiectiuum. Omne verbum ⁊ omne participium predicatur formaliter de eo de quo predicatur. ¶ Tertiuz ge-

nus predicationum quod reperitur in diuinis. est predicatō identica ⁊ talis predicatio proprie loquēdo solum reperitur in diuinis. Predicatio autem identica dicitur illa vbi abstractum predicatur de abstracto vltimata abstractione abstracto: vt essentia diuina est bonitas: bonitas est sapientia: sapientia est veritas ⁊ sic de alijs. Ratio autem veritatis harum predicationum est: quia vtrunq3 extremorum est formaliter infinitum. vnde notādum pro regula. ¶ Prima est. Quotienscunq3 aliqua predicata verificantur in abstracto de aliquo subiecto propter infinitatem vtriusq3 extremi: vel propter infinitatem vnius extremi: talis predicatio dicitur identica. Exemplum primi vt sapientia est bōitas dicitur identica: ipsa enim non est formalis cū nullum illorum extremorum includat alind in pmo modo dicendi per se. Nec est denominatiua cum sit contra rationez abstracti denominatiue: sed habet modum per se stantis: est ergo predicta predicatio identica propter infinitatem vtriusq3 extremi. Exemplum secundi paternitas est essentia: illa predicatio est identica non propter infinitatē vtriusq3 extremi cum paternitas non sit formaliter infinita. Sed est vera ⁊ identica propter infinitatem formalē vnius extremi scilicet essentie diuine: hec autem predicatio paternitas est filiatio nullo modo conceditur: quia nullum extremorz est formaliter infinitum. Et ideo in creaturis non reperitur predicatio identica sine predicatiōe formali: quia sibi neutrum extremorum est formaliter infinituz. ¶ Secunda est. Omne infinitum proprie loquendo est talis nature ꝙ identificat sibi quodcunq3 cōpossibile. Cum ergo sapientia essentia diuina bonitas ⁊ alia attributa sint formaliter infinita: ideo identificantur inter se ⁊ cum quocunq3 sibi cōpossibili: q2 si non identificarent sibi quodcunq3 compossibile sequeretur ꝙ aliquod esset accidens essentie diuine: quia bonitas ⁊ sapientia ⁊c. Itez sequeretur ꝙ essentia diuina non esset entitas perfectissima probatur quia si ipsa non identificat quodcūq3 compossibile sibi tale compossibile non identificatum erit pars eius. Et sic totum illud resultans ex essentia diuina ⁊ tali parte erit perfectius ꝙ3 essentia diuina cum omne totum sit perfectius sua parte. ¶ Quartum genus predicationum quod pro statu isto in diuinis reperio. Est genus predicationum essentialium: predicationes autem eēntiales sunt ille in quibus expresse exprimitur identitas essentialis predicati cum subiecto vt dicēdo pater est illud quod est filius: filius est illud quod est spiritussanctus. Ille predicationes non sunt proprie identice sed essentiales. ¶ Pro maiori intelligentia predictorum nota has regulas sequentes. Prima est. Quandocunq3 premisse sunt eēntiales nunq3 potest inferri formalis conclusio: vnde non sequitur pater illud est quod ē filius: igitur pater est filius. Similiter non sequitur filius est illud qđ est pater: igitur filius est pater: quia premisse sunt essentiales conclusio vero formalis. ¶ Secunda est. Nunq3 ex premissis identicis potest inferri cōclusio formalis. vnde non sequitur pater est essentia diuina ⁊ filius est essentia diuina: igitur pater ē filius: quia premisse sunt identice, conclusio autez formalis: ideo argumentum non valet. ¶ Tertia est. Ex premissis formalibus potest inferri conclusio identica. ¶ Quarta est. Ex premissis identicis potest inferri conclusio essentialis. ¶ Quinta propositio principalis habet duas partes. Prima est ꝙ omnes proprie passiones identificātur inter se realiter ⁊ cum suis proprijs subiectis: ⁊ hoc loquēdo de proprijs passionibus eiusdem subiecti. Secunda pars est ꝙ a se inuicem ⁊ a suo subiecto formaliter distinguuntur. Prima pars est sufficiēter probata in precedentibus: potest tamen adhuc cōfirmari ratione illa. Si propria passio distingueretur a suo subiecto realiter sequeretur ꝙ posset esse sine illo: sequela probatur. Omne subiectuz se habens pure in potentia passiua receptiua ⁊ contradictionis ad illud quod recipit potest per diuinaz potentiam separari ab eo ⁊ esse sine illo ad qđ habet talem potentiam: sicut paries potest esse sine albedine vel nigredine ad quam est in potentia contradictionis: quia potest stare sub albedine vel nigredine diuisim. Nam potentia contradictionis est indeterminata ad contradictoria diuisim non autem coniunctim. Ex quo sequitur ꝙ deus nō potest esse in potentia contradictoria ad aliquid attributum: seu ad quamcunque realitatem ad intra: quia necessaria sunt sibi omnia intrinseca: licz sint in potentia contradictionis ad aliquid ad extra: quia potest illud velle: ⁊ non velle: ideo esse sine q̄cunq3 ad extra. Nunc ad propositum ſm Thomistas subiectum est receptiuum sue proprie passiōis cum ipsa sit vera qualitas ð genere qualitatis. Si ergo subiectum est receptiuum sue proprie passionis. ergo est in potentia passiua respectu illius: ⁊ per consequens est in potentia contradictionis ad illam: vltima consequentia probatur: quia ſ3 philosophum potentia passiua est potentia contradictionis. ergo subiectuz habet esse sine sua propria passione quod est falsum. Si autem hoc concedūt inferantur illa inconuenientia contra eos que in precedentibus sunt illata scz ꝙ propositio necessaria: ⁊ demonstratiua erit contingens: immo etiaz erit falsa quod est absurdum sequitur ergo ꝙ propria passio identificatur realiter cū suo subiecto. ¶ Secunda pars huius propositionis probatur. Omnia illa distinguuntur formaliter quorum vnum non includit reliquum in primo modo dicendi per se proprie passiones inter se ⁊ respectu suorz subiectorz sunt hmōi. igitur ⁊c. ¶ Sexta ppō principalis hz duas partes. P^a pars est. Oēs dr̄ie idiuiduales identificantur realiter cum suis indiuiduis tamen formaliter distinguuntur ab illis probatio prime partis.

me partis. Sicut se habet differentia specifica ad suam speciem quam constituit sic se habet differentia individualis ad individuum quod constituit. sed differentia specifica identificat cū spē quaȝ cōstituit igitur differentia individualis realiter identificatur cum suo individuo. ¶ Differentia individualis autem est illa que constituit rem in ultimo esse substantiali: ut socrateitas: platoneitas: stephaneitas: vuernhereitas ꝛ sic de alijs. Secunda pars probatur quia nulla differentia individualis est de quidditate ipsius individui: nam quicquid est de quidditate alicuius necessario est cōmunicabile: sȝ differentia individualis non est communicabilis. igitur non est entitas quidditativa sed entitas hypostatica: igitur differentia individualis ꝛ suum individuum distinguuntur formaliter. ¶ Septima propositio principalis habet duas partes. Prima pars est. Potentie anime mere spirituales identificantur realiter inter se ꝛ cum essentia anime. Secūda pars est ꝙ sint distincte formaliter. Pro declaratione prime partis est sciendum ꝙ potentie anime sunt duplices. ¶ Quedam sunt mere spirituales ꝛ non organice. Et sunt ille que in suis operationibus non indigent aliquo organo: nam anima non minus intelligit in una parte corporis ꝙ̄ in alia. Harum autem potentiarum mere spiritualiū sunt due quarum una est cognitiva ꝛ est intellectꝰ: alia autem appetitiva ut voluntas. unde secunduȝ beatum Augustinum. Intellectus habet se ut iudex. Voluntas vero ut domina ꝛ imperatrix: ipsa enīȝ potest imperare omnibus potentijs etiam intellectui non solum contra iudicium falsum sed etiam contra rectum iudicium rationis. Et hoc nota ꝯtra Thomistas dicentes ꝙ stante recto iudicio ratiōis vel intellectus voluntas non potest in oppositum: sed hoc est falsum ꝛ contra voluntatis libertatem ꝛ etiam parisius condemnatum. ¶ Alie potentie dicuntur organice ut potentia visiva auditiva ꝛc̄. Et ideo dicuntur organice quia ad exercendum illos actus anima necessario requirit organa. Nam anima sine organo non potest videre cum non habeat oculos: nec potest audire cuȝ non habeat aures ꝛc̄. Et illo modo omnes potentie sensitive dicuntur organice potentie. Est autem potentia organica aliq̄ entitas tertia resultans ex aliquo formali tenēte se ex parte anime ꝛ ex aliquo materiali tenente se ex parte corporis: sic videlicet ꝙ potentia visiva non est p̄cise oculus nec precise anima nec totum corporeuȝ nec totum spirituale sed aliquid tertium compositum ex illis duobus. Nam organū visus quod est oculus ad quem venit nervus opticus protensus a cerebro ad pupillam tale non est potentia visiva sed potentia visiva est aliquod tertium compositūȝ ex organo visus tanq̄ȝ ex materiali ꝛ ex aliquo formali se tenente ex parte anime. Ulterius sciendum ꝙ in hac propositione septima dicitur notanter potentie mere spirituales quia potentie organice nō sunt eedem realiter cum ipsa anima sed realiter distinguūtur ab ea alias enim anima a corpore separata audiret videret ꝛ sentiret quod est contra philosophum tertio de anima. sed propositio intelligitur de potentijs mere spiritualibus que potentie sunt eedem realiter cum essentia anime. distinguūtur tamen formaliter ab ea ꝛ a se invicem. Quod autem distinguantur formaliter probatur. Illa distinguuntur formaliter quorum unum est oppositum alteri sed ille potentie sunt huiusmodi ergo ꝛc̄. minor patet. Illa sunt opposita quorum unum est liberum ꝛ alterum naturale seu non liberum voluntas autem est libera: intellectus vero non igitur distinguuntur formaliter. quare ꝛc̄.

SEcunda huius opusculi parte expedita: ī qua est positus ꝛ recitatus modus dicendi quorundam formalizantium: ꝛ declaratis distinctionibus ꝛ correlarijs multisq̄ȝ erroribus inde sequētibus quorundam formalizantium. positis quoq̄ȝ multis viam identitatum ꝛ distinctionum clare aperientibus. Hic consequenter accedendum est ad tertiam partem principalem que est de mō redarguendi in qua parte declarantur quedam argumēta opinionum adversariorum: doctrinam scoticaȝ deturpantium: improbantia. Et ponuntur in textu tanquam decem decalogi precepta de quibus preceptis omnia vicia destruuntur sic ꝛ illis argumentis omnia principia ꝛ fundamenta adversariorum ꝛ formalizantium predictorum totaliter evellātur ꝛ eradicantur. ¶ Unde primum argumentum positum in textu est contra hoc quod dicūt illi formalizantes scilicet ꝙ distinctio ex natura rei sit minor distinctione formali. hoc autem est falsuȝ ꝛ efficaciter improbatur ꝛ ostenditur ꝙ quecūq̄ȝ sunt distincta ex natura rei sunt etiā distincta formaliter. Sciendum pro declaratione illius argumenti per qḋ probatur aῆcedens pro prima sua parte ꝙ tale argumentum est bonum non solum secundum materiam sed etiam secundum formā cum sit in debito modo ꝛ in debita figura. Est enim in primo prime. Si dicas argumentum non esse in prima figura: quia medium non subijcitur in maiori ꝛ predicatur in minori sed econtra igitur est in quarta figura. ¶ Respondeo argumentū est in prima figura immo nec quarta figura est ponenda. ¶ Pro quo ponuntur due propositiones quarum prima est hec. Sola trāspositio premissarum non variat debitā figuram. ¶ Secunda propositio. Quotienscūq̄ȝ arguitur debite sic ꝙ medium predicatur in prima ꝛ subijcitur in secunda: syllogysmus est bonus ꝛ ī p̄ma figura patet quia si fiat transpositio premissarū mediuȝ subijcitur in maiori ꝛ predicatur in minori. Sequitur ergo ad propositum ꝙ in argumento in textu posito trāspositio premissis habetur argumentum in barbara ubi medium in maiori subijci

tur ⁊ in minori predicatur. Sequitur etiã contra Auicennam ⁊ sequaces suos ꝙ male ponunt quartam figuram esse distinctam contra primam quod etiam est contra Aristotelẽ qui non ponit in libris priorum nisi tres figuras. ℂ Nota consequenter ꝙ secundum aduersarios ⁊ etiam secundum veritatem. Formalis distinctio quatuor vijs inuestigatur scilicet: diffinitiue: descriptiue: diuisiue ⁊ reduplicatiue. ℂ Primo inuestigatur diffinitiue ⁊ hoc sic. ℂ Quecunq̃ sic se habent ꝙ vnum non est diffinitio nec pars diffinitionis alterius nec vnum includitur in alio quidditatiue seu in primo modo dicendi per se ⁊ ecõtra oĩa illa distinguunt formaliter. ℂ Secundo notandũ ꝙ distinctio formalis cognoscitur seu inuestigatur per descriptionem. ℂ Pro quo sciendum ꝙ descriptio est duplex quedam est descriptio proprie dicta: ⁊ quedã est descriptio large sumpta. Descriptio proprie dicta est illa que datur per vnũ genus alicuius descripti ⁊ per propriam passionem ipsius vt homo est animal risibile. Descriptio large sumpta est illa que datur ꝑ accidentia communia ⁊ non propria. Per descriptionem autẽ sic inuestigatur distinctio formalis. Quicquid ponitur in descriptione alicuius descripti vt passio siue propria siue cõmunis distinguit formaliter a descripto. ℂ Diffinitio causalis est illa que datur per omnes suas causas tã extrinsecas quam intrinsecas vt homo est quid compositũ ex carnibus ⁊ ossibus ⁊ anima intellectiua a deo propter eternam beatitudinẽ. ℂ Diffinitio nominis est illa que notificat quid per nomen confuse importatur. Et illa tam entis quam non entis potest esse. Et illo modo chymera ⁊ hyrcocerus ⁊ entia prohibita diffiniuntur. ℂ Tertio inuestigatur distinctio formalis diuisiue sic. Quandocunq̃ sunt aliq̃ duo membra diuisionis ex opposito distincta illa distinguuntur formaliter absolutum ⁊ respectiuum ⁊ generaliter omnia opposita vel repugnantia sunt huiusmodi ex rationibus suis formalibus. ergo formaliter distinguuntur. ℂ Quarto inuestigatur distinctio formalis reduplicatiue. Pro quo notanda sunt duo documenta. Primum. Omnis dictio reduplicatiua proprie capta addita alicui semper reduplicat aliquam rationem formalem. Secundũ documentum. Quotienscunq̃ aliquod predicatũ dicitur de aliquo subiecto sumpto cũ aliqua ratione reduplicata quod predicatum non dicitur ꝺ eo sub alia rõne reduplicata: ille due rationes distinguuntur formaliter. ℂ His premissis notandum ꝙ argumentum primum probat omnia illa esse distincta formaliter que distinguuntur ex natura rei sicut patet discurrendo per omnia que illi formalizantes dicunt distingui ex natura rei ⁊ non formaliter. Ponuntur autem quatuor genera entium distingui solum ex natura rei ⁊ non formaliter. Primum genus talium entium est superius ⁊ inferius. Secundum est totum ⁊ pars. Tertiũ est de modo intrinseco ⁊ re cuius est modus. Quartum est diffinitio ⁊ diffinitum: patet secundum eos ꝙ superius non includit inferius in primo modo dicendi per se: nec partes totum nec diffinitio diffinitum nec res modum suum intrinsecum. Et licet illud ex textu sufficienter reprobetur: formabo tamen vnã rationem specialem contra sic opinantes qua fundamentum illorum formalizantium euacuatur ⁊ efficaciter reprobatur. ℂ Et arguo sic. Nulla eadem ratio formalis est inter seipsam ⁊ extra seipsam: sed inferius est extra rationem formalem superioris: immo est accidens superioris accipiendo accidens sicut sumit philosophus in libris elencorum in fallacia accidentis scilicet pro omni illo quod est extra rationem quidditatiuam alicuius. inferius autem est extra rationem quidditatiuam superioris cum non conueniat sibi in primo modo dicendi per se. ergo superius ⁊ inferius habent aliam ⁊ aliam rationem formalem: quia ratio superioris includit ĩ ratione quidditatiua inferioris sed ratio formalis inferioris non includitur in ratione formali superioris: igitur est alia ⁊ alia ratio formalis inferioris ⁊ superioris ⁊ per consequens distinguuntur formaliter. Sicut enim illa distinguuntur realiter vbi est alia ⁊ alia res: ita etiam illa que habent aliam ⁊ aliam rationem formalem distinguuntur formaliter igitur ⁊c̃. Ex his sequitur vna regula generalis que talis est. ℂ De quibuscunq̃ verificatur predicata contradictoria quorum vnum est reale illa nõ distinguunt solũ ex natura rei sed ẽt formalr. Sciẽdũ est diligẽter. Cum multa dicantur hic de ratiõe formali siue formalitate. Et multi multa dixerunt qd formalitas seu ratio formalis sit ⁊ ĩter illos vix vel nunq̃ duo concordãt sed quasi quot illorũ capita tot etiam sint descriptiones formalitatis siue rõis formalis assignate. Et multa falsa ab eis sunt tradita. ideo ad cognoscendũ manifeste veritatem ponende sunt opiniones quorũdam formalizantium ⁊ modi ponendi illorum cum improbationibus eorundem opinionum. ℂ Prima opinio est quorundam dicentium ꝙ ratio formalis siue formalitas sumitur proprie ⁊ adequate ab ipsa forma. Et sic secundum eos tot sunt formalitates in homie quot sunt in eo forme ⁊ nõ plures. Si ergo aliquo sit non nisi vna forma non est in eodem nisi vna formalitas: immo scd̃m eos implicat contradictionem esse plures formalitates in eodem q̃ sint forme. Qđ probãt rõne nã sicut se habet materiale ad materiam ita se habet formalitas ad formã: sed in eodem non possunt esse plura materialia nisi ibi sint plures mãe ergo a simili in eodẽ nõ põt eẽ plures formalitates nisi ibi sint plures forme ⁊ ꝑ ꝯñs vbi est tm̃ vnica forma ibi tm̃ vnica erit formalitas. ℂ Contra hanc opinionem arguitur. Essentialia dicuntur ab essentia ⁊ personale dicitur a persona sed cum vnitate essentie in diuinis stant multa essentialia vt bonitas: sapientia: iustitia ⁊cetera.

Et plura psonalia in vna persona: sicut in patre in diuinis est vna psona in qua est inascibilitas et paternitas ergo etiã a simili cũ vnica forma possunt stare plures formalitates. ¶ Scđa opinio est quorundã dicẽtiũ q ratio formalis siue formalitates sint alique realitates existentes in eadẽ re simplici ex natura rei. ¶ Contra hoc arguitur. Isti insufficiẽter nã formalitas non solũ reperitur in rebus simplicibus sed etiã in rebus compositis ex mã et forma. ¶ Arguitur scđo q non solũ in rebus realibus realiter existentibus in aliquo ex natura rei sunt formalitates immo etiã formalitates reperiuntur in entibus rationis. ¶ Tertia opinio est quorundã dicentiuz q formalitas nihil aliud sit q̃ quedã modalitates et modi intrinseci hoc autez est falsum et ptium doctrine scoti q2 vbicunq ipse loquitur de modo intrinseco et realitate distinguit modum p realitatem. ¶ Quarta opinio est illoruz qui dicũt formalitatem nihil aliud esse nisi quandam rõnẽ quidditatiuã et definitiuam et sic oĩa superiora diffinĩẽtia iferiora sunt formalitates diffiniti. ¶ Cõtra hoc Arguitur. Essentia diuina et attributa diuina sm scotum sunt formalitates et tñ nullum illoruz diffinitur. Similiter entitas est vna formalitas et tñ non diffinitur. Similiter omnia predicamenta distinguunt formaliter sz eos ideo dicũt aliam et aliam formalitatẽ. Et constat q nõ habent rationẽ diffinitiuã cũ solius spẽi sit diffinitio. ¶ Sciẽdum est vltimo q formalitas venit a forma et propter multiplicẽ huius nominis forma acceptionẽ multi formalizantes defecerunt et diuersimode dixerunt. ¶ Pro cuius ampliori declaratione sciẽdum q forma nouẽ modis dr: vnde forma est duplex sc3 substantialis et accidẽtalis. Forma accidẽtalis sumit dupliciter sc3 stricte et large. ¶ Stricte vt sc3 est exterior dispositio rei aiate: vel decẽs lineatio membrorum et sic parui homines dicũtur formosi q2 sunt decenter lineati: hoies autem magni sũt pulchri et proprie loqndo non sunt formosi tñ large loquendo vnum qñq sumitur pro reliquo: vt ibi speciosus forma p filijs hominum. hic loquit p pheta de xpo qui tñ fuit vir magnus et forma speciosus fuit ergo formosus hoc est pulcher. ¶ Large pro oĩ accidente quod põt inherere subiecto alicui illud informãdo vel perficiendo illud in eẽ scđo. Et isto mõ capitur forma transcendẽter q2 conuenit omnibus predicamentis a substãtia. Et isto modo etiam diffinitur forma ab autore sex principiorũ sic Forma est cõpositioni contingens. i. cõpoibilis cũ aliq subiecto simplici et inuariabili eẽntia consistens. i. non cõposita ex materia et forma. ¶ Pro vlteriori intellectu formalitatũ ponende sunt aliquẽ propositiones Quarum prima est hec. ¶ Formalitas non dr a forma altera istorum modorum capta p3 quia formalitas etiã reperitur in substantijs que tñ substantie non sunt accidentia. ¶ Forma substantialis est duplex quedaz est entis cõpleta et per se existens que non est nata informare materiã. Et hec forma sumitur dupliciter. ¶ Uno mõ p forma toti9 et est tertia entitas siue qdditas constituta ex materia et forma vt humanitas. Et talis forma etiam dr forma essendi quia per eaz hõ habet esse simpliciter sc3 esse humanum. Et dr forma toti9 per hoc. n. differt a forma partis. Forma enĩ partis nõ componit ex materia et forma. Sili forma partis nata est informari materiã nõ sic forma totius. De forma autẽ substantiali cõpleta simplici fiet mentio habito primo quid sit forma partis. ¶ Alio mõ p forma sbali nata iformare materiam: vt aĩa. Et talis forma dr forma partis cũ sit altera pars ipsius cõpositi. ¶ Forma substantialis et accidentalis differunt tripliciter. ¶ Uno mõ q2 forma substantialis dat esse simpliciter. i. esse substãtiale. Forma autem accidentalis solũmodo dat esse sm quid. i. esse accidentale. ¶ Scđo differũt q2 ablata forma substantiali necessario corrumpitur compositũ: vt ablata aĩa necessario corrũpit hõ. Ablata autem forma accidentali nõ corrumpitur subiectum. Unde ablata albedine non corrumpit paries. ¶ Tertio mõ differunt quia oĩs forma substãtialis adueniens materie cõstituit cum illa tertiaz entitatẽ que vocat cõpositum. Forma autẽ accidẽtalis nullam entitatẽ tertiam et absolutã constituit cũ suo subiecto cui aduẽit. ¶ Scđa ppositio. Formalitas non dr a forma substantiali neq ab illa q̃ dr forma partis neq ab ista que est forma totius: quia etiã in ãgelis reperiunt formalitates qui tñ non habent formã partis cũ non sint compositi ex materia et forma neq habent formã totius cum talis sit etiam cõposita ex materia et forma. Item in diuinis multe repiunt formalitates et tñ ibi simpliciter nulla est compositio. ¶ Forma substantialis cõpleta simplex ẽst duplex sc3 creata vt ãgelus dmõ qui non sunt forme partis. Et licet tamen angeli q̃ demões possint vniri corporibus et possint in illis causare motũ progressiuũ tñ vniunt illis tantum sicut motor mobili: et nõ vniunt illis per informationem. Ideo non sunt forme partis. ¶ Increata vt deus. Et dr deus forma substantialis non vt forma de genere substãtie: sed vt forma substantialis sumit transcendenter sicut etiam substantia qñq sumit transcendenter. Et tũc omne illud dicit substantia q non est natum inherere alicui subiecto. et sic nec deus est substantia. Ne autẽ videat mirũ deum vocari formaz substantialẽ. Nam et Boetius primo de trinitate vocat deum formam dicẽs. Forma simplex esse subiectum non põt sc3 alicui9 accidentis. Loquitur autez Boetius de deo. Naz licet angelus sit forma simplex potest tñ esse subiectum accidentis immo habet actu mala accidentia. ¶ Tertia propositio est. Formalitas proprie loquendo non venit a forma substãtiali cõpleta simplici: quia formalitates etiam reperiuntur in accidentibus que tamen nõ sunt forme substãtiales

¶ Septimo sumit forma pro aliquo exẽplari ſm
quod aliquid est formabile ad extra anteq̃ forme
tur ⁊ talis forma exemplaris dr̃ ydea. ¶ Quarta
propositio est. Formalitas non sumit illo modo s
forma. Nã essentia diuina est vera formalitas. sic
oĩa attributa: ⁊ oĩa personalia in diuinis sũt vere
formalitates. que tñ non hñt in diuinis ydeam: si
ue formam exemplarem. Unde est regula theolo
gicalis. ¶ Nihil habet ydeam in diuinis nisi sit
producibile ad extra. Naꝫ sic diffinit. ydea est ra
tio in mente diuina ſm quã aliquid est formabile
ad extra ¶ Octauo sequitur forma pro forma in
cognoscendo quidditatiue aliud ⁊ sic superius re
spectu sui inferioris ⁊ que ducunt nos in cognitio
nem essentialem alicuius dicunt forma pmo mo
do. ¶ Quinta ꝓpositio. Formalitas siue ratio for
malis nõ sumitur a forma illo modo sumpta pro
prie loquendo: quia porpe passiones dicũtur for.
malitates ſm illos formalizantes quia distinguũ
tur formaliter a suis subiectis: ⁊ tamen non sunt
ratiões cognoscendi sua subiecta eẽntialiter ⁊ qd
ditatiue. ¶ Nono ⁊ vltio. Forma sumit pro ra
tione quidditatiua ⁊ formali alicuius. ¶ Sexta
propositio est. Formalitas siue ratio formalis su
mitur a forma vltimo modo sumpta scilicet a ra
tione quidditatiua. Pro maiori declaratione hu
ius propositionis ponende sunt alique proposi
tiones per ordinem. ¶ Prima propositio est. Ra
tio quidditatiua. ratio formalis. quidditas. forma
litas. Illa quatuor sunt penitus synonima. Pro
batur. Illa sũt synõima penitꝰ que importani om
nino eandem rem: siue que habent ideꝫ significa
tum: sed ista quatuor sunt huiusmodi. igitur ⁊c.
Maior est manifesta. Minor patebit ex proposi
tionibus sequentibus. ¶ Secũda propositio est.
Ratio quidditatiua sumitur dupliciter. Uno mo
do propriissime. Alio modo large. ¶ Tertia pro
positio est. Ratio qdditatiua formalis siue forma
litas non est diffinibilis diffinitiõe quidditatiua
⁊ proprie dicta quia ipsa est transcendens conue
niens deo ⁊ creature: sed transcendentia non ha
bent aliqua genera quia transcendunt ipsa. cũ igi
tur non habeãt genus sequitur q̃ nec diffinitio
nem quidditatiuam siue proprie dictam cuꝫ talis
constituat ex genere ⁊ differentia. ¶ Quarta pro
positio est. Ratio quidditatiua propriissime sum
pta est illa qua res habet suum primarium esse si
ue qua res est in suo pmario siue totaliter siue par
tialiter. Nam omnes concedunt rem habere suũ
esse per rationem quidditatiuam. Sed quia dici
tur in descriptione esse primarium: ideo ponẽda
est quinta propositio. ¶ Quinta propositio est. Es
se alicuius rei est duplex scꝫ. Primarium esse rei
cuiuslibet est suuꝫ proprium esse essentiale. Secũ
darium vero esse est esse accidentale alicuius rei.
Et tale est duplex scilicꝫ. Passionale ⁊ Commune.
Exemplũ primi propria passio cuiuslibet rei. Exẽ
plum secundi. vt accidens per accidens. Ex hi
his dictis sequuntur alique propositiones per mo
dum correlariorũ. ¶ Prima propositio est. Nul
la propa passio dicitur formalitas siue ratio quid
ditatiua proprie loquendo respectu sui proprii su
biecti: quia per propriam passionem nulla res ha
bet suum esse primarium sed habet illud per pro
priam differentiam ⁊ per propriũ genus si sit ens
predicamentale. ¶ Secunda propositio est. Nul
lum accidens cõmune dicitur proprie ratio quid
ditatiua respectu sui subiecti: vt color nõ est ratio
quidditatiua respectu parietis quia paries nõ ha
bet suum esse primarium a colore. potest enim pa
ries esse ablata albedine siue quocunq̃ colore.
¶ Tertia propositio est. Licet accidens non sit ra
tio quidditatiua sui subiecti stricte loquendo. est
tamen ratio quidditatiua sumendo rationem qd
ditatiuam respectu suorum inferiorum: cum infe
riora habeant suum esse primariuꝫ a suo superio
ri. ¶ Quarta ꝓpõ est. Nulla pfectio attributalis
in diuinis est ratio quidditatiua proprie loquen
do: quia per attributa siue per rationes attributa
les essentia diuina non habet suum propriuum es
primarium. Unde ista deus est sapiens non est in
primo modo dicendi per se. igitur. ¶ Quĩta pro
positio est. Nullum nocionale in diuinis est pro
prie ratio quidditatiua. quia nullum nociona
le dat esse primarium. vt paternitas filiatio ⁊ spi
ratio passiua. ¶ Pro maiori declaratione illius
propositionis notandum q̃ licet pater constitua
tur in esse personali proprietate siue per notiona
le: non tamen ergo proprietas est ratio quidditat
tiua: vel nocionale est ratio quidditatiua proprie
loquendo ipsius compositi constituti. quia per il
lam non constituitur in esse deitatis: quod esse est
esse primarium ipsius persone. Unde ſm Au
gustinum. Eodem est deus pater ⁊ est: sed non eo
dem est pater quo deus. ipsa namq̃ deitate est de
us: ⁊ deitate est. idest suum esse primariuꝫ habet a
deitate: licet sit alio pater q̃ deus: quia ipse est pa
ter paternitate. tale autem esse paternitatis nõ est
esse primarium. i. non est ratio essendi ipsi patri:
sed bene dat esse secundarium. Nam si nunq̃ ge
nuisset nihil prohiberet ipsum ingenitum esse. er
go nõ habet esse suum primarium a paternitate.
¶ Sexta propositio est. Idem est dicere esse pma
riuꝫ esse essentiale ⁊ esse in primo mõ dicẽdi p se.
¶ Septima propositio est. Ens est ratio quiddita
tiua stricte loquendo enti creato ⁊ enti increato:
quia de illis dicitur in quid. idest in primo modo
dicendi per se. Sed quicquid dicitur de aliquo in
primo modo dicendi per se est de ratione formali
⁊ quidditatiua illius de quo dicitur i quid. igitur
ens est ratio quidditatiua enti creato ⁊ enti incre
to. ¶ Octaua propositio est. Omnia pdicamẽta
dicunt rõneꝫ quidditatiuã stricte loquendo: quia
omnia predicamenta sunt a quibus sua inferiora
habent

habent suum esse primarium quia inferiora iclu/
dunt illa in primo modo dicendi per se. ¶ Nona
propositio est. Omnia genera subalterna dicũt ra
tionem quidditatiuam respectu suarũ specierũ et
inferiorum propter rationem dictam. ¶ Decima
propositio est. Omnes speciesspecialissime sunt
rationes quidditatiue proprie loquendo respectu
suorum indiuiduorum quia dicunt esse quiddita
tiuum ipsorum: et includunt in illis in primo mo
do dicendi per se. ¶ Pro maiori declaratione il/
lius propositionis notandum q licet in quolibet
indiuiduo sunt duo esse. scz esse indiuiduum et es/
se speciei. Esse tamen speciei magis est de quiddi/
tate ipsius indiuidui et magis formale q̃ esse indi
uidui: quia tale esse indiuidui est quasi eẽ materia
le respectu esse speciei. ¶ Notandum vlterius q
licet genera gñalissima sint genera sbalterna et spe
ciesspecialissime dicant rationem quidditatiuam
suorum indiuiduorum. hoc tamen est diuersimo
de quia genera non dant tale esse primarium sed
tantum partiale. Nam animal non dicit totam ra
tionem quidditatiuam sortis sed solum partem.
Speciesspecialissima dicit totam rationem quid/
ditatiuam ipsius indiuidui cum indiuiduum nõ
habeat aliam rationem quidditatiuaz siue diffini
tionem a diffinitiõe sue speciei. ¶ Differentie in/
diuiduales nullo modo sunt rationes quidditati
ue loquendo stricte: quia differentijs indiuiduali
bus indiuidua non habent suum esse proprium
et primariũ. Nam licet per differentiã indiuidua/
lẽ indiuiduũ habeat esse indiuiduale: tñ tale esse
non est esse quidditatiuũ et formale: sed tñ eẽ ma/
teriale. ¶ Formalitas vt hic sumit et rõ qdditati
ua stricte sumẽdo nõ sunt idez ꝯuertibiliter pz qr
multe sunt formalitates vt oẽs ꝑprie passiones q̃
tñ nõ sunt rõnes qdditatiue stricte loquẽdo: vz pz
ex ꝑcedẽtibus. Cũ ergo in precedentibus dictum
sit q formalitas et rõ qdditatiua sunt synonima
penitus non est hoc dictum de rõne formali siue rõ/
ne quidditatiua stricte loquendo sed large accipi/
piendo. ¶ Rõ qdditatiua large sumpta. Est illa
aliquid est ꝑmo ex nihil vel ꝑrio repugnat nihilo
et q̃ ꝑmo est talis entitas. ¶ Unaqueqz entitas ꝑ
suã ꝑpriã rõnẽ formalẽ et intrinsecã est ꝑmo extra
nihil vel talis entitas. ¶ Nota hic duo principia
metaphisicalia. et est tale ꝑmũ. ¶ Quecũqz sunt
incõpossibilia sibijnuicẽ ex suis ꝑprijs rõnibus for
malibus intrinsecis sunt incõpossibilia. ¶ Scdz
ꝑncipiũ. Quecũqz sunt sibijnuicez repugnãtia ex
suis ꝑprijs rõnibus et intrinsecis sunt repugnãtia.
¶ Entitas realitas qdditas: formalitas. rõ qdditati
ua et rõ formalis. Illa sex sũt penitus (large loquẽdo) sy
nonima et etiã cõuertunt. pz qr qcqd est entitas ẽ
etiã realitas formalitas. rõ qdditatiua etc. Et quic
qd est formalitas ẽ etiam est realitas qdditas etc.
Et qcqd est qdditas etiã est realitas formalitas et
rõ qdditatiua. et sic de alijs sex. ¶ Ex his sequit

correlariũ. Omnes differentie indiuiduales sunt
formalitates: quia oẽs differentie indiuiduales
sunt realitates et omnis realitas large loquẽdo ẽ
formalitas. ergo etc. Male igit dicũt illi formali/
zantes q differentie indiuiduales sunt modi intri/
seci cũ modus intrinsecus non sit realitas sz dicat
tñ modũ realitatis. Ex alio etiã ꝓbat q differen
tie indiuiduales sint formalitates: quia vbicunqz
est distinctio formalis ibi est alia et alia formalitas
sicut vbicũqz est distinctio realis ibi est alia et alia
res: sz sorteitas platoneitas et iohãneitas et sic de
alijs distinguunt formaliter etiã ꝫm aduersarios
cum nulla illaruz includat aliam in primo modo
dicendi per se. igitur differẽtie idiuiduales sunt
formalitates. ¶ Nouez sunt genera formal. tatũ.
primum genus est formalitatum transcẽdentiuz:
vt entitas: bonitas: vnitas: et generaliter omnes
passiones conuertibiles cum ente sunt formalita
tes: quia formaliter ab inuicem et ab ente distigu
untur. ¶ Secunduz genus: sunt genera gñalissi/
ma puta substantia q̃litas quantitas. et sic de alijs
omnibus generibus gñalissimis. ¶ Tertiũ ẽ ge
nerum subalternoꝝ vt sunt omnia genera sbalter
na. ¶ Quartum genus formalitatũ est spẽspecia
lissimarũ. vt sunt oẽs speciesspecialissime. ¶ Qui
tum est differentiarũ vt est rationale et irronale et
omnes differentie specifice. ¶ Sextum est indiui
dualium vt sunt omnes drie indiuiduales vt pz
Johanneitas. et sic de alijs. ¶ Septimum genus
est attributalium sicut sunt oĩa essentialia et attri/
buta in diuis. ¶ Octauũ genus ẽ notionaliuz vt
est p̃nitas. filiatio. spiratio actiua et spiratio passi
ua. ¶ Nonũ genus ẽ formalitatũ passionaliuz vt
sunt oẽs ꝑprie passiões. Et lz passiões entis sint ẽt
passiões tñ cũ hoc sunt trãscẽdẽtes idõ nõ enumeran
tur hic sed inter formalitates trãscẽdẽtes. ¶ No
ta q aliq̃ est formalitas oĩno ĩfinita q̃ nõ ẽ de aliq̃
istoꝝ nouez modoꝝ qr ipsa nõ est trãscẽdẽs cũ nõ
sit cõis deo et creature: nec ẽ generica cũ nõ sit ge
nus: nec in aliquo genere nec indiuiduũ. et sic de/
scẽdẽdo per omnia genera et per omnes modos.
Hec autem formalitas est essentia diuina que non
est trãscẽdẽs vt ĩ ꝑposito capit trãscẽdẽs vt pz. vt
est solũ illud qd est cõe deo et creature. essentia aũt
diuina nõ est hmõi neqz genus in aliquo genere.
igr etc. ¶ Cõtra ꝑdicta Arguit et ꝑcipue q illa sex
supius enũerata. s. ẽtitas. realitas qdditas etc. sint
penitus synonima. vr enĩ q nõ sint penitus syno
nima. Nã doc. subtil distiguit entitatẽ duplicẽ. s.
entitatẽ hypostaticãqz ẽtitatẽ qdditatiuã ẽt distin
guit entitatẽ qdditatiuã ꝯ hypostaticã. cũ ḡ p̃ni
tas: filiatio et spiratio passiua ĩ diuis et oẽs drie idi
uiduales sint entitates hypostatice. sequit qd nõ
sint qdditates: et qr dictũ ẽ q tales ẽtitates sint for
malitates ꝯcludit q formalitas et qdditas nõ cõ/
uertant. ¶ Dico q rõ formalis seu quidditatiua
capitur duobus modis vt patet ex ꝑdictis. large

scilicet ꝛ stricte. vel ꝯ stricte capiendo. ꝛ sic cõcedo
ꝙ paternitas ꝛ filiatio de quibus arguit͛ nõ sunt
rõnes qdditatiue ꝓprie loquẽdo q2 omnis talis
ratio qdditatiua est cõicabilis pluribus: ꝛ sic intel
ligit doctor subtilis. Cum hoc tamẽ stat ꝙ omnia
illa sint rõnes quidditatiue large capiẽdo. ꝛ sic rõ
qdditatiua conuertitur cuꝫ formalitate ꝛ cuꝫ aliis
q̃tuor enumeratis. ¶ Ex ꝑdictis pꝫ manifeste cõ
tra ꝑdictos formalizãtes ꝙ ꝑmũ entiuꝫ scꝫ superius
ꝛ inferius ꝙ ipsi ponũt solũ distinctiue ex natura
rei ꝛ nõ formal͛r. Nõ solũ distinguit͛ ex nã rei sed
etiã formal͛r sicut efficacissime est ꝓbatũ ꝑ ꝑceden
tia ꝛ ẽt sufficientissime ꝓbatur in textu. ¶ Secũ
do restat cõtra eosdẽ formalizãtes ꝙ etiaꝫ totũ ꝛ ꝑ
tes nõ solũ distinguãtur ex natura rei imo etiã for
mal͛r q̃uis ipsi ponãt inter illa tm̃ distinctionẽ ex
natura rei ꝙ aũt distinguãtur formaliter hoc i tex
tu efficaciter ꝓbat: ꝫtñ faciã ꝫ eos vnã rõnẽ specia
lẽ. Et arguo sic. impossibile est ꝙ tota ratio forma
lis sit tota rõ siue essentia totius alicuius: ꝛ nõ to
ta essentia eiusdẽ. Sed rõ formalis ipsius cõpositi
puta hoĩs est tota essentia ipsius cõstituti. rõ auteꝫ
formalis partis cõstituentis nõ est tota rõ siue es
sentia ipsius cõstituti vt pꝫ de rõnalitate ꝛ aĩalita
te quoꝝ nullũ est de rõne totali siue essentia tota
lis ipsius hoĩs. ꝯ totũ ꝛ partes habẽt aliã ꝛ aliam
rõnẽ formalẽ. ꝛ ꝑ ꝯñs humanitas nõ est eiusdẽ rõ
nis formalis cũ ꝑtibus ipam constituentibus: sed
distinguuntur formal͛r. Maior ẽ manifesta. Mi
nor ꝓbat͛ ꝑ scd̃a ꝑte. Nam si pars esset tota ratio
siue essentia ipsius constituti Puta si animalitas
esset tota ratio hominis. sequeret͛ ꝙ sufficeret po
nere solũ animal in diffinitione quidditatiua ipsi
us hominis quia sufficiẽter exprimeret totam es
sentiã ipsius. ergo dicendo homo est animal: hõ
sufficienter esset diffinitus qd̃ est simpl͛r falsum. ꝛ
eodem modo dicet͛ de differentia. ¶ Ad declara
tionem illius particule est notãdũ ꝙ totũ capit͛ du
pliciter. ¶ Uno modo. Sinkathegoreumatice ꝛ
sic valet tãtũ sicut quelibet pars integralis: est eñ
signũ distributiuũ partium integralium vt totus
sortes. i. quelibet eius pars. ¶ Alio modo kathe
goreumatice ꝛ sic valet tantũ sicut ens hñs ꝑtes ꝛ
ꝫ hanc distictionẽ totius possunt formari sophis
mata de quibus patebit. Pro declaratione illius
distinctionis ponenda sunt aliqua Sophismata
quorum tale est primũ. ¶ Totius sortes est sanus
ad veritatem illius sophismatis requiritur si totũ
accipitur sinkathegoreumatice ꝙ quelibet pars
ipsius sortis sit sana. Si autẽ totũ accipitur kathe
goreumatice sufficit ad veritatem sophismatis ꝙ
partes principales itegrales sint sane. naꝫ ꝫ pbꝫ
totus homo sanatur qñ thorax sanat͛. i. qñ pectus
vel cor sanat͛. ꝛ valet tantum propositio pbi totus
homo sanatur. i. homo habens partes integrales
sanat͛. Et autem sensus sophismatis. Totus sortes
est sanus. i. sortes hñs ꝑtes integrales est sanus ꝛ
valo etiã ꝙ sortes dolet in digito adhuc tñ esset sa
nus q2 sufficit ꝙ eius partes principales integra
les sint sane. ¶ Secundum est. Totus sortes ẽ mi
nor sorte. ¶ Totus sortes est minor seipso accipiẽ
do ergo totum sinkathegoreumatice sophismata
sunt vera: primũ valet tantum quelibet partis sor
tis in minor ꝙ ipsemet sortes. Si autem totuꝫ ca
pit͛ kathegoreumatice sophismata sunt falsa sen
sus est primi sophismatis. i. sortes habẽs ꝑtes in
tegrales est minor seipso. Sophisma quartum.
¶ Totum quod est in mundo est in oculo meo po
sito ꝙ habeam minimam rem vel stipulam que ẽ
in mundo in oculo meo. nam tale ens in casu posi
to est in mundo ꝛ est totuꝫ ꝛ est in oculo meo: ergo
totum quod est in mundo est in oculo meo. So
phisma est verum in illo casu capiendo totum ka
thegoreumatice quia valꝫ tm̃ ens habẽs partes i
tegrales existens in mundo est in oculo meo. Si
aũt totum accipitur sinkathegoreumatice sophis
ma est falsum quia denotatur ꝙ quelibet pars in
tegralis etiã cuiuslibet entis sit in oculo meo. No
tandum ꝙ de toto synkathegoreumatice sumpto
nihil loquitur textus in proposito nostro. Totum
kathegoreumatice sumptũ licet sumatur tredeciꝫ
modis tamen de octo modis nihil ad propositũ
ideo obmittuntur. Alie autem ipsius totius acce
ptiones ponuntur. ¶ Totum quoddam est totuꝫ
vniuersale: quoddam est totum integrale aliud ẽ
potestatiuuꝫ aliud est essentiale aliud vero totum
per accidens. ¶ Totũ vniuersale sic describitur ẽ
superius respectu suoꝝ inferioꝝ. Pro quo dicto
ponitur regula talis. ¶ Oẽ superius respectũ sui
inferioris dicitur totum vniuersale: ꝛ dicitur vni
uersale quasi vnum versum in multa ꝛ de isto to
to non loquitur textus. ¶ Totum integrale est il
lud quod constituitur ex partibus quantitateꝫ ha
bentibus sicut domus est totum integrale respe
ctu parietuꝫ ꝛ tecti ex quibus constituitur. ¶ Se
cunda regula est. Oẽ totũ integrale dicit aliqueꝫ
entitatẽ realẽ real͛r distinctã a suis ꝑtibus simul ꝛ
sepatim sumptis probatur. ipossibile est eandem
rem manere ꝛ non manere existere ꝛ non existere.
Sed partes integrales possunt manere toto non
manente ꝑñt existere toto non existente in actua
li existentia. Naꝫ ꝫm philosophum. vij. metaphi
sice. Illa syllaba põt destrui remanẽtibus b ꝛ a q2
b ꝛ a ꝑñt mutuo existere nõ existẽte syllaba illaba.
Et eodem modo dicendum est de aliis totis inte
gralibus: de illo toto etiam non loquitur textus.
¶ Totum potestatiuum siue virtutis est illud qd̃
est in se ꝛ in sua eẽntia simplex nullã hñs quãtita
tem virtualiter tñ plura cõtinens vt essentia ani
me: illa enim est simplex cum non sit composita
ex materia ꝛ forma: cõtinet tamẽ multas virtutes
ꝗbus põt exercere opatiões diuersas q2 ꝯtinet in
tellectũ ꝛ voluntatem mediantibus ꝗbus potest
intelligere ꝛ velle: de isto toto ẽt nõ loquit͛ textus.
¶ Tertia

¶ Tertia est. Omne totum potestatiuũ distinguitur formaliter a suis partibus nam in precedentibus sufficienter declaratũ est essentiã aie formaliter esse distinctã a voluntate ⁊ intellectu: eodez modo dõm est de essentia angeli ⁊ eius potentijs. Qz aũt textus nõ loquatur de isto toto probatur qz loquitur de toto cõstituto per partes anima aũt ⁊ angelus nõ cõstituuntur ex intellectu ⁊ voluntate igitur ⁊c.

¶ Totũ essentiale est quoddã compositũ vnde notãdum qꝫ compositũ est duplex. per se ⁊ ẽ illud qđ compositũ est ex partibus eiusdẽ generis vt hõ cõponitur ex anima ⁊ corpore que sunt eiusdẽ generis: sunt. n. in genere substãtie ⁊ si non directe tñ reductiue: etiam nõ sunt accñtia ergo substantie.

¶ Totũ per accñs est illud quod cõponitur ex ptibus diuersoꝝ generꝝ vt homo albus homo est de genere substantie ⁊ albedo de genere qualitatis.

¶ Totum per se est duplex. qz quoddam est cõpositum compositiõe phica ⁊ est illud quod est cõpositum ex materia ⁊ forma ⁊ illud compositum proprie loquẽdo dr̃ totum essentiale. Et de isto ponitur talis regula.

¶ Quarta est. Omne totum eẽntiale dicit entitatẽ realem realiter ⁊ essentialiter distinctam a suis partibus simul ⁊ disiunctim sumptis: ⁊ hoc probatur primo sic. Omnes cause intrinsece alicuius cõpositi causant aliquid ⁊ nõ causãt se ipsas igitur causant aliquã aliaz entitatẽ per se cũ terminus generationis sit quoddã per se vnũ scꝫ compositũ. Nota regulã licet deus possit supplere causalitatem causaꝝ extrinsecaꝝ nunq̃ tñ supplere põt causalitatẽ causaꝝ intrinsecaꝝ potest. n. supplere causalitatẽ ipsius aie: ita qꝫ potest facere hoiem sine aia supplẽdo causalitatem anime. ¶ Rñdeo impossibile est deũ facere hoiem sine anima ⁊ corpore nec deus potest supplere vicem aie: qz supplere causalitatem anime est informare materiã. Sed deus nõ potest informare materiaz igitur nec supplere causalitatem anime. Alia rõne probatur regula quarta ⁊ principalis. nam totum cõpositum est terminus generatiõis sed partes nõ sunt terminus generatiõis saltem generatiõis completiue. Igitur totũ distinguitur realiter a suis partibus. Tertia ratio ad idem terminus a quo corruptionis dꝫ esse substãtia: qz corruptio incipit ab esse ⁊ terminatur ad non esse. Sed corruptio hoie corrumpitur sba propterea ptes cõpositi siue substantie nõ corrumpuntur. vt patet de christo quo mortuo nõ fuit. tũc homo ergo humanitas eius erat corrupta: sꝫ nec partes: qz nec aia cum sit imortalis: imo in pũcto descẽdit in infernum: nec corpus fuit corruptum quod manifestũ ẽ ergo illa tertia entitas. puta humanitas resultans ex aia ⁊ corpore erat corrupta. Igitur ẽ realiter ⁊ essentialiter a suis partibus distincta cum vna: ⁊ eadẽ res nõ possit simul esse corrupta ⁊ non corrupta. ¶ Quarto probatur hoc idem. Xp̃s suscitãdo mortuos claꝝ ẽ qꝫ fecit aliqđ nouũ qz fecit miraculum: miraculum aũt ẽ aliqđ nouuz ⁊ arduũ ⁊ insolitũ supra speciẽ ⁊ facultatem consistens admirantis. ergo si nõ fecit aliquid noui nõ fecit miraculũ. Sed manifestum ẽ maxime in lazaro qꝫ non fecit aiam cum ipsa sit immortalis nec fecit corpus eius licet fuerit quatriduanum ⁊ fetidũ tñ erat incorruptũ ergo fecit aliquid aliud a partibus realiter distinctũ quia idem nõ potest esse ⁊ nõ esse existere ⁊ non existere: illud autem aliud nõ fuit nisi humanitas igitur talis realiter distinguitur a partibus. ergo regula quarta vera.

¶ Aliud est totũ per se compositũ compositione metaphisica ⁊ est illud quod compositũ est ex quidditate ⁊ quidditate vel ex realitate ⁊ realitate. Et sic oẽ diffinitũ componitur ex genere ⁊ differẽtia ⁊ de isto toto loquitur text⁹ in ꝓposito: vñ notãda ẽ talis rła ⁊ ẽ qnta.

¶ Omne cõstitutum ex quidditate ⁊ quidditate siue ex realitate ⁊ realitate sꝑ dicit aliã ⁊ aliaz rationem sicut in precedẽtibus probatum ẽ: ⁊ etiam in textu efficaciter probatur. Ubi est autem alia: ⁊ alia rõ formal' ibi distictio formal' ẽ. sequitur ꝙ qꝫ totũ illo mõ sũptũ ñ solũ distinguitur ex nã rei a suis ptibus: sed etiam formaliter. Si dicas textus nõ loquitur de illo toto in hac parte: qz postea sit specialis mentio ⁊ probatio de diffinito ⁊ diffinitione. Rñdeo in textu nõ distinguitur totum illo modo sumptum ꝯ diffinitũ. Et licet specialis mẽtio fiat ď diffinitione ⁊ diffinito hoc tñ est propter maiorem expressionem.

¶ Sexta ẽ. Totum per accidens non dicit entitatẽ tertiam realiter distinctã ab ipsis ptibus: pꝫ qz vel ipsa entitas talis tertia esset sba: vel accñs cum omne ens limitatũ necessario sit substãtia vel accñs. nõ primum qz impossibile est sbaz cõponi intrinsece ex accidẽte: nec similiter scdꝫ quia accñs nõ includit sbam tanq̃ partem intrinsece ⁊ essentialiter ipsum cõponẽte. ¶ Tertio dicunt illi formalizantes modum intrinsecũ distinguitur ex nã rei ⁊ nõ formaliter. Pro quo sciẽdum qꝫ licet in ratione prima posita in textu dixerim sic licet mod⁹ intrinsecus sit ille qui additus alteri nõ variat rationez ei⁹ formalem hoc tamẽ nõ dixi ꝺm propriã opinionem meaz: imo talis diffinitio modi intrinseci licet ab omnibus formalizãtibus approbetur ipsa tamen est falsissima sicut postea probabitur: accepi enim eam contra illos formalizantes nõ tanq̃ verum cum sit falsissimũ: sed tanq̃ illud qđ ab eis manifestum ⁊ tanq̃ verum cõceditur. Nõ enĩ oportet arguere semper cõtra aduersarios tãq̃ ex veris inimo q̃nq̃ ex falsissimis tanq̃ vera ⁊ manifesta concessis ab aduersarijs. sicut etiã doctor subti. pluries facit sumendo contra opiniões falsa argumenta ab aduersarijs tamen tanq̃ vera ⁊ manifesta concessa. Unde philosophus etiam contra Parmenidem ⁊ Melissum qui posuerũt omnia esse vnum singulariter vt philosophus eis imponit sic arguit. Si omnia sunt vnũ ergo omnia sunt hoc vnum vel omnia sunt illud vnum: ⁊ tamẽ manifestum est quod consequẽtia nihil tenet: immo

est ibi fallacia figure dictionis arguendo a suppo
sitione confusa tantum ad determinataz nihilomi
nus: q2 dixerunt omnia esse vnum singulare. ideo
tale argumentum fuit satis efficax 9tra eos. ¶ Sci
endum q bm formalizantes (vel potius fatuizan
tes). Modus intrinsecus sic diffinitur. Est ille qui
additus alteri non variat rōnem eius formalē hec
diffinitio quasi ab omnibus scotistis approbatur ta
men probabo q penitus nihil valeat. ¶ Pro cu-
ius declarationis et illius opinionis improbatiōe
ponuntur alique propositiones. Et sic hec prima.
¶ Modus intrinsecus non est conueniēs in pri-
mo modo dicendi per se rei cuius est modus. Hec
propositio est de mente aduersariorum. Et probatur
sic nulla res potest perfecte intelligi sine illo quod
cōuenit sibi in primo modo dicendi per se: q2 nul
la res potest sine sua propria quidditate intelligi p
fecte sed aliqua res potest pfecte intelligi sine suo
modo intrinseco igitur etc. Maior est manifesta.
minor probatur de albedine intensa et remissa que
vtiq3 non differunt specie. Sed vltra differentiam
materialem non differt magis albedo intensa al-
bedine remissa nisi penes modum intrinsecū: naz
albedo intensa habet plures gradus q albedo re-
missa ideo solum bm hoc differt albedo intēsa ab
albedine remissa q albedo remissa ab albedine re
missa. Sed albedo remissa ita perfecte potest intel
ligi quātum ad suam rōnem formalem sicut albe-
do intensiua: igitur modus intrinsecus non con-
uenit rei in primo modo dicendi per se. ¶ Ex illa
propositione arguitur contra aduersarios. Mo-
dus intrinsecus nō conuenit rei cuius est modus
in primo modo dicendi per se scdm te igitur mo
dus et res cuius est modus distinguūtur formalit
quorumcūq3 vnum nō includit alterum in pmo mo
do dicendi per se et ecōtra. sed modus intrinsecus
et res cuius est modus sunt huiusmodi igitur di-
stinguūtur formaliter. ¶ Notādum bm illos for-
malizantes modus intrinsecus nō conuenit rei cu
ius est modus intrinsecus in primo modo dicēdi
per se: nec etiam in secūdo q2 intimior est rei q in
secūdo modo vel q aliqua propria passio. Dicitur
tn conuenire rei in primo modo dicendi per se ad
illum sensum q2 nō exit primum modū dicēdi per
se: sed hoc est falsum. Naz hoc ponere est quasi po
nere modum dicendi medium inter primū et secū
dum quod est falsum et fatuitas. ¶ Scda est. Pro
prie loquendo nō est distinctio formalis inter mo-
dum intrinsecū et rem cuius est modus q2 distin-
ctio formalis proprie loquēdo semper est inter du
as formalitates siue quidditates sicut distinctio rea
lis inter duas res: sed modus intrinsecus et res cu
ius est modus nō dicunt duas formalitates vl qd
ditates ablatas q2 modus intrinsecus nūq addit
aliam realitatem siue formalitatē rei cui aduenit.
Nam ois ratio formalis stricte loquēdo addita al
teri rōne formali. variat eius rōnem formalem: q2
ois ratio formalis siue quidditas loquēdo stricte
si addatur alicui addit seipsam: et q2 addit seipsam
addit aliquid aliud: et per consequēs variat rōnez
formalez illius cui additur vt rōnalitas addita aia
li variat rōnem eius formalem: q2 de specie subal-
terna. s. aiali facit spēm specialissimaz. s. hominez.
¶ Tertia est. Omnis ratio formalis et quidditati
ua proprie loquēdo addita alteri variat rōnem ei9
formalem simpliciter vel bm quid. Pro quo scien
dum q variare rōnem alicuius simpliciter forma
lem. Est facere de vna specie 9tria aliam spēm 9triaz
siue incōpossibilez alteri speciē 9stituere. ¶ Quar
ta est. Quandocūq3 vna forma substantialis quid-
ditatiua addita alteri variat rōnem eius formalez
simpliciter sicut qn aqua additur igni: tunc forma
substantialis et quidditatiua ipsius aque variat rō
nem formalem ipsius ignis q2 facit ex igne spēm
aliam igni incōpossibilem. s. aquā: et sic de alijs ele
mentis: variare aūt rōnem formalem alicuius bm
quid est facere de spē subalterna speciem specialissi
mam vt rōnale additum aiali variat rōnem eius
formalē non simpliciter sed bm quid et facit de aia
li quod est species subalterna spēm specialissimam
puta hoiez: et sic d alijs multis. ¶ Quinta ē. Om
nes differentie diuerse ex opposito diuidentes ge-
nus aliquod variant simpliciter rōnem formalem
constituti sub tali genere et non variāt rōnem for-
malem ipsius generis simpliciter: vt rōnale et irra-
tionale non variāt rōnem formalem ipsius aialis
quod diuidunt duas spēs constituētes ex opposi-
to: sed variant rōnem formalem illarum specierum con
stitutarum: nō sic oportet q rationale faciat d vna
specie aliam: sed constituit aliam spēm impossibi-
lem speciei que constituitur per irrōnale: ratiōale
.n. constituit hominem: irrōnale autem brutū. Se
quitur ex predictis bm illos formalizantes q diffe
rentie indiuiduales sunt modi intrinseci: q2 diffe
rentia indiuidualis addita alteri non variat ratio
nem eius formalē nec constituit diuersas species:
quia sortes et plato non differunt specie. Hec igitur
dicta sunt posita pro opinione aduersariorum.
¶ Opinio propria et famosissima bm quam mo-
dus intrinsecus sic describitur. Modus intrinse
cus est ille qui est de per se conceptus alicuius rei
non addens aliam realitatē qualitercunq3 distin-
ctam a realitate eius cuius est modus. Sciendum
q in hac diffinitione siue descriptione duo notāt.
Primū q modus intrinsecus est de per se concep
tu illius cuius est modus. Secundū q ponitur etiā
q modus intrinsecus non addit aliam realitatem
distinctam a realitate cuius est modus. ¶ Pro de
claratione prime particule ponuntur alique ppo
tiones per ordinez. ¶ Nulla propria passio ē mo
dus intrinsecus sui subiecti: q2 propria passio non
est de per se conceptu sui subiecti. Illud autem di
citur de per se conceptu alicuius rei quod sibi con
uenit in primo modo dicendi per se. Sed propria
passio

passio non est huiusmodi. igitur ipsa nō est mod⁹ intrinsecus subiecti. ¶ Secunda propositio est. Nulla attributa sunt modi intrinseci essentie diuine qꝛ nullum illoꝝ est de per se cōceptu essentie diuine. Nam si ipsa diffiniretur nullum attributum poneretur in eius diffinitione. ¶ Tertia propositio est. Nulla notionalia sunt modi intrinseci eēntie diuine: qꝛ non dicuntur de illa in primo modo dicendi per se. ¶ Quarta propositio est. Nullum accidens cōe est modus intriꝰsecus sui subiecti: qꝛ nullum tale est de per se conceptu sui subiecti. igit nec modus eius intrinsecus. ¶ Quinta propositō est. Modus intrinsecus non est propria passio nec quasi proprietas cōis. Sed dicit modum intrinsecum illius entis cuius est: ⁊ sic intrinsecum circūscribendo quodlibet quod est propria passio vel q̄si proprietas alicuius adhuc intelligitur modus intrinsecus illius. Nam circumscribendo essentiam diuinam ab omni attributo ab omni passione: vel quasi passione adhuc ipsa intelligitur esse infinita. ¶ Sexta propositio est. Deus est infinitus est vera ⁊ in primo modo dicendi per se. probatur qꝛ essentia diuina preciosissime sumpta secludendo esse illud quod conuenit sibi in secundo modo dicendi per se vel quasi in secundo modo dicendi per se adhuc intelligitur infinita igitur infinitas conuenit sibi in primo modo dicendi per se. Añs pꝫ per doctorem subtilē in. iiij. questione qōlibeti. ¶ Pro declaratione secunde particule posite in d̄scriptione scꝫ ꝙ modus intrinsecus non addit aliquā realitatem distinctam a realitate cuius est modus.

Notandū ꝙ alique propositiones ex illo articulo sequuntur. ¶ Prima propositio est. Nulla indiuidualis differentia est modus intrinsecus speciei: qꝛ addit aliquam realitatem distinctam contra realitatem speciei. ¶ Secunda propositio est. Nulle differentie formales specifice sunt modi intrinseci Et licet quelibet talis sit de per se conceptu speciei addit tamen vltra hoc aliam realitatem distinctā contra realitatem potentialem. ¶ Propositio tertia. Nulle partes essentiales sunt modi intrinseci: qꝛ quelibet addit aliam realitatem distinctam contra realitatem alterius partis. ¶ Quarta propositio est. Ens non potest esse modus intriꝰsecus respectu suorum inferiorum: qꝛ licet sit de per se conceptu illorum tamen semper addit aliam formalitatem distinctam contra realitatē inferioꝝ. ¶ Nullum superius est modus intrinsecus respectu suorum inferiorum propter eandem rationem. ¶ Cōtra diffinitionem aduersarioꝝ arguitur specialr. Si diffinitio esset bona sequeretur ꝙ multi essent modi intrinseci igitur diffinitio nō ē bona. Sequela probatur: qꝛ cuicūqꝫ conuenit diffinitio ⁊ diffinitum. sed multis conuenit diffinitio quibus non conuenit diffinitum. igitur ipsa non est bona. Maior est manifesta. Minor probatur qꝛ accidētia addita suis subiectis non variant rōnem eius formalem: ⁊ tamen non sunt modi intrinseci etiā ſꝫ aduersarios. ¶ Preterea. Ens esset modus intrinsecus ꝙ ipsi negant probatur: qꝛ ipsum additum alteri non variat rōnem eius formalem. Sed ꝙ constituit rationem formalem alicuius non variat neqꝫ destruit illam. Ex alio arguit. Infinitas ſm eos est modus intrinsecus ⁊ tamē addita infinitate ſꝫ quod infinitas alicui variat rationem eius formalem: qꝛ ipsa addita creature variat rationem eius formalem: qꝛ facit de creatura deum. Responsio Francisci mardis. Si infinitas per impossibile adderetur creature nihilominus non variat rōnem eius formalem immo maneret creatura. Sed hec responsio est erronea imo heretica loquendo de infinitate cui nihil deest: quia si homini per impossibile adderetur ipse esset deus probatur: quia esset ens infinitum independens necessarium summū bonum ⁊c. igitur deus: ⁊ per consequēs infinitas variaret rationem formalem hominis in rationē formalem deitatis igitur diffinitio modi intrinseci ab illis data non valet. Item dicit idem franciscus. Si necessitas adderetur creature nō variaret rationem eius formalē hoc forte posset habere euidentiam tenendo opinionem philosophi. Quod quicquid deus producit immediate necessario producit: ⁊ sic intelligendo regulam res immediate a deo producta esset necessaria ⁊ tamen ſm philosophum ipsa non est deus immo creatura: sed prima sua responsio est erronea. ¶ Quarto probatur in littera contra illos formalizātes ꝙ diffinitio ⁊ diffinitum distinguuntur formaliter ⁊ non solum ex natura rei: ⁊ hoc duabus rationibus que ponunt in littera ibi vt supra patet quarto de diffinitione ⁊ diffinito probo tamē hoc specialiter sic arguēdo. Quecunqꝫ dicunt alium ⁊ alium conceptum: dicunt aliam ⁊ aliam rōnem formalem. diffinitio ⁊ diffinitum sunt huiusmodi. igitur ⁊c. consequētia bona in tertio modo prime scilicet in darij. Sed quia nulla propositio est euidens dato etiam ꝙ sit primum principium que non indigeat expositione suorum terminorum. Nam principia cognoscimus inquantū terminos cognoscimus igitur etiam pro maiori littere declaratione oportet scire quid sit ⁊ quot modis accipiatur conceptus. Ubi nota. Conceptus sumitur quinque modis. ¶ Primo sumitur pro potentia conceptiua ⁊ illo modo intellectus dicitur conceptus. Unde ponuntur alique propositiones. Quarum hec est prima. ¶ Cōceptus illo modo sumptus solum reperitur in natura intellectuali: quia nihil aliud est potentia conceptiua quam intellectus. ¶ Secunda propositio est. Solum triplex est natura intellectualis: scilicet suprema: infima: ⁊ media. Suprema siue infinita: vt deus. Infima vt homo siue natura humana. Media: vt nā angelica medians inter naturaꝫ diuinā ⁊ humanā. ¶ Correlariū. Cōceptus illo mō sūptus solū reperit in illis trib⁹ naturis. ¶ Secū-

significat ipsas albedinē vt dicit phs in pdicamentis. Albū solū qualitatē significat. ¶ 2° pro denominato: sic significat subiectū ab eo denominatū. ¶ 3° significat aggregatū ex vtroqz. i. ex forma et re denominata et sic albū sigt rem albā. ¶ Pro clariori diuisionis huius declaratione ponunt aliq̄ propōnes et p° de ɔcreto pro p se sigto. ¶ Prima propō est. Concretū siue de gnē sb̄e siue accidētis sigt idez qd̄ suū abstractū p se sigto accipiēdo cōcretū. vn̄ hō sigt humanitatē albū albedinē. iustuz iustitiam. bonū bonitatē. sciētificū scientiā. virtuosus. virtutez: nunq̄ tn̄ sortes dr̄ albedo licet bn̄ sit albus. ¶ 2ª ppō est. Qn̄cunqz dicimus q̄ ɔcretū et abstractū nō distinguunt ex nā rei intelligi debz de concreto p̄o p se sigto sumpto. ¶ 3ª propō est. Qualis ɔcretū et abstractū idem significēt tn̄ hoc est sub alio et alio mō ɔcipiēdi. ¶ Quarta propositio est. Quilibz forma accidētalis pōt ɔsiderari duplr. Uno mō in se et absolute vt qd. Alio mō vt inheret alteri vt albū pōt ɔsiderari in se vt est qd: et sic ɔcedit illa propō. Sortes ē albus et ē in mā cōtingenti. Illa tn̄ sortes est albedo est in mā remota licet enim albedo non repugnet sorti sub mō cōcipiendi concreti: repugnat tamen sibi sub alio mō concipiendi puta in abstracto. De concreto pro denominato sumpto ponunt aliq̄ propositiones. Quarū prima est. ¶ Quolibet concretum de gnē accidentis quando sumit pro re denominata supponit pro re alterius generis a suo proprio genere vt album currit ibi album non supponit pro aliquo de genere qualitatis sed supponit pro denominato de genere subsr̄atie et sic de alijs. Per hāc propositionem possunt solui ista sophismata et consimilia. Album erit quando nullā albedinem habebit. Sanum erit quando nullam sanitatē habebit. Sapiens erit quando nullam sapientiam habebit. Sciens erit quando non sciet. Esuriens erit quando non esuriet. ¶ Tertio modo loquēdo de concreto sic sumitur pro aggregato ex forma et re denominata. Et cum sm̄ philosophuz nō est in genere q: est per accidens. Pro maiori declaratione predictoꝝ ponende sunt aliq̄ regule. Quarum prima est. ¶ In intellectu est duplex distictio. vna maior alia minor. ¶ Secunda regula est. Minor distinctio in intellectu consistit in diuersitate modorum concipiendi idem obiectum formale sine illi modi cōcipiendi sunt grāmaticales siue logicales. Nam aliquando idem obiectum formale soluz distinguitur penes diuersum modum concipiendi grāmaticalem sicut rectus et obliquus. naz homo et hominis sunt penitus idem obiectum formale. Et non distinguitur apud gramaticuz nisi penes diuersos modos concipiendi. q: penes diuersa articularia que illis preponuntur. Sicut etiam hoc aduerbiuz o est articulare appropriatuz ipsi vocatiuo. ¶ Concretum vero et abstractum non differunt nisi penes diuersos modos concipiendi logicales. ¶ Tertia regula est. Sola diuersitas modorum concipiendi idem obiectum formale sufficit q̄ intellectus attribuat quascunqz intentiones secundas qualitercunqz diuersas eidem obiecto formali: vt species et accidens sunt intentiones disparate et tamen attribuuntur eidem obiecto formali sm̄ diuersos modos concipiendi. Nam albedo si comparetur ad substantiam dicitur accidens et q̄n comparatur ad sua indiuidua dr̄ species. ¶ Quarta regula est. Sola diuersitas modorum concipiēdi facit terminos idem significatum importantes pro alio et alio supponere. Exemplum album et albedo habent idem significatum. et tamen in propositione supponunt pro diuersis. Ideo illa. Album habet caput conceditur et valet tantuz res alba habet caput. Similiter et in illis album currit et albedo currit. ¶ Quinta regula ē. Sola diuersitas modorum concipiendi variat veritatem et falsitatem propositionis. Nam homo et hois sunt omnes nō nisi rōne distinguuntur et tn̄ illa (in casu q̄ sortes currit) scz hō currit, conceditur. Illam autem hois currit nullus loycus concedit. Si arguatur ɔ. Qn̄cūqz aliqua sunt penitus eadem ex natura rei: qcquid dr̄ de vno etiam dicitur de reliq̄. ¶ Rn̄deo añs non est verum imo est simpliciter falsum. si n̄ additur nisi impediat diuersitas modoꝝ cōcipiendi. ¶ Arguitur ex alio. hec propositio hois currit neqz est vera neqz falsa neqz propositio. ¶ Rn̄so tn̄ huius non est q: non est nti casus hois. sed ido q: hec est incongrua veꝝ autem et falsum presupponunt cōgruum. Unde pro maiori declaratione sequitur sexta regula. ¶ Nulla oratio incongrua est propositio. Septima regula. Oratio nō est vera vel falsa nisi ipsa sit congrua: q: veritas et falsitas presupponūt congruum. ¶ Nota licet circulus pendēs ante tabernam significet veꝝ vel falsum: non tn̄ sequitur q̄ sit ppositio q: ois propositio ē oratio circulus nō est oratio. igitur. ¶ Octaua regula. Distinctio maior intellectu est illa qua intellectus duobus actibus intelligendi cōcipit duo obiecta formalia vt cum intellectus intelligit hoiem et asinum. per eūdem. n. actum intelligendi nō pt intellectus intelligere distincte et perfecte duo obiecta formalia et disparata. ¶ Nona propositio. Licet distinctioni minori intellectu non correspōdeat aliqua distinctio ex natura rei tn̄ distinctioni maiori semper correspōdet aliqua distinctio ex natura rei. Prima pars huius regule probatur. Nā que sola ratione distinguūtur non distinguuntur ex natura rei: sed illa que correspondent distinctioni minori sunt huiusmodi igitur solum distinguūtur rōne. minor probatur: q: illa nō distinguūtur nisi penes alium et alium modū cōcipiendi. igitur etc̄. Secūda pars probatur per regulam sequētem que in ordine est decima. ¶ Aliquādo distinctiōi maiori intellectu correspondet in re distinctio realis. aliquādo non realis sed solum formalis. Exem

primum primi cum intellectus intelligit hominem ⁊
asinum. Exemplum secũdi qñ intellectus itelligit
subiectum ⁊ suam propriam passionem. hominez
⁊ fortem. homo ⁊ fortes ꝙ sint diuersa subiecta for-
malia probatur. Nam intelligẽs hominem ⁊ fortẽ
vel ergo intelligit illa solum vt vnum. ⁊ idem ob-
iectum vel sub alio modo concipiẽdi ⁊ alio. ⁊ sic ñ
est maior distinctio inter hoiem ⁊ fortem: ꝙ̃ inter
hominẽ ⁊ humanitatem. Sequitur etiam ex hoc si
homo est cõicabilis ꝙ etiaz fortes sit cõicabilis vl
si fortes sit incõicabilis sequitur ꝙ species erit in-
cõicabilis ꝙ est falsum: qꝛ solum diuersitas modo
rum cõcipiendi nõ facit rem esse cõicabilem ⁊ non
cõicabilem. Si aũt concipit illa vt duo obiecta for-
malia hec erũt formaliter distincta. probatur ꝯña.
Illa duo obiecta nõ sunt duo obiecta formalia. Sz
vbicũqꝫ est alia ⁊ alia ratio formalis ibi est distin-
ctio formalis. Undecima propositio. Ubicũqꝫ est
alia ⁊ alia ratio formalis siue alia ⁊ alia formalitas
ibi est distinctio formalis. ¶ Duodecima propõ.
Ubicũqꝫ est alia ⁊ alia formalitas ibi ẽ ⁊ alia ⁊ alia
quidditas: qꝛ formalitas ⁊ quidditas sunt synoni-
ma large capiendo quidditatẽ. ¶ Tredecima ꝓ-
positio. Ubicunqꝫ est alia ⁊ alia rõ formalis ibi est
alia ⁊ alia formalitas. ¶ Quartadecima proposi-
tio. Quecũqꝫ distinguuntur quidditatiue distin-
guuntur formaliter: qꝛ distinctio formalis semper
est inter duas formalitates sicut distinctio realis i-
ter duas res. Si diceres ille rationes formales nõ
sunt proprie formalitates qꝛ oportet ꝙ illud quod
est formalitas reperiatur in re ex natura rei extra
suam causam. Sed rões formales sunt per intel-
lectum igitur ⁊c̃. ¶ Rñdeo ⁊ dico ꝙ hoc est falsũ
ergo ⁊c̃. ¶ Notandum ꝙ ẜm aduersarios sic de-
scribitur. Formalitas est ratio obiectalis reperibi-
lis in re ex natura rei cõprehensa ab intellectu quã
nõ oportet semper mouere intellectum dũmodo
possit actum eius terminare. Hec descriptio habz
tres partes. In prima parte dicũt illi formalizãtes
ꝙ ratio formalis reperta est in re extra naturã rei.
In secunda ꝙ sit comprehensa ab itellectu. In ter-
tia ꝙ non oportet ⁊c̃. ¶ Sciendũ ꝙ hec descriptiõ
est oĩno falsa ⁊ insufficiẽs. Ideo ꝯ eam sic arguit.
primo improbãdo primam eius partẽ sic. Nõ oĩs
formalitas est reperibilis in re ex nã rei. igitur dif-
finitio mala. Añs probat. In entibus rõnis sunt
formalitates. ⁊ tñ non sunt reperte in re ex nã rei:
qꝛ illud dr̃ esse in re ex natura rei quod hꝫ actualẽ
exñtiam in rez natura vel quod est extra suã cãm.
ergo non opꝫ quod formalitas sit ratio obiectalis
in re ex natura rei. ꝯña probatur. qꝛ in intentioni-
bus secũdis siue entibus rõnis reperitur distictio
formalis. sed vbicũqꝫ est distinctio formalis ibi est
alia ⁊ alia formalitas: sed ꝙ in intentiõibus scdis
reperiatur distinctio formalis probatur: qꝛ ibi re-
peritur distinctio essentialis: igitur ⁊ formalis. qꝛ
s[ecundu]m aduersarios distinctio essentialis infert distin-
ctionem formalẽ. ꝙ aũt ibi reperiatur distinctio es-
sentialis probatur: qꝛ quecũqꝫ diuerse species spe-
cialissime sub eodem genere proximo cõstitute di-
stinguũtur essentialiter: sed in entibus rõnis sunt
multe spẽs specialissime sub eodem genere primo
cõtente igitur ⁊c̃. Minor probat qꝛ ẜm eos vle est
genus ad quinqꝫ. igitur mlte spẽs specialissime cõ-
tinẽtur sub eodẽ genere igitur distinguũtur essen-
tialiter. ¶ Scdo arguitur. Quecũqꝫ sunt diffinibi-
lia diffinitione quidditatiua hñt formalitates: qꝛ
rões diffinibiles sunt formalitates: sed scẽe inte-
tiones sunt diffinibiles. Nam in logica diffiniũt
secũde intẽtiones cum ipsa ẜm Auicẽnam sit d̃ se-
cundis intẽtionibus adiunctis primis sił de se-
cũdis intẽtionibus est vera scientia: sed vera scia ẽ
de aliquo diffinibile cũ ipsa diffinitio sit mediũ ad
demonstrandũ propriã passionem de suo subiecto
in demonstratiõe potissima. ¶ Tertio arguitur ꝯ
primã particulã. Res in potẽtia obiectiua hñt for-
malitates: ⁊ tñ ille formalitates nõ reperiũtur i re
ex nã rei. igitur ⁊c̃. sed pro maiori declaratiõe hu-
ius articuli est sciẽdum ꝙ potẽtia obiectiua est illa
ẜm quã aliquid est ꝓducibile ad extra anteꝙ̃ ẽ ꝓ-
ductũ. Unde due ꝯditiones regrunt ad hoc ꝙ ali-
qd sit in potẽtia obiectiua. Prima ꝯditio est ꝙ tale
sit ꝓducibile ad extra. Scda ꝙ nondũ sit ꝓductũ.
Ex quo sequũtur alique ꝓpões. Quaꝝ hec est pri-
ma. ¶ Nullũ ens ꝓhibitũ est in potẽtia obiectiua
qꝛ illud nõ est in potẽtia obiectiua qd̃ nõ est ꝓduci-
biles: ens prohibitũ est hmõi. igr̃ ⁊c̃. Scda ꝓpõ ẽ.
¶ Nullũ ens actũ exñs in actuali exñtia est in po-
tentia obiectiua: qꝛ tale est actu productũ. ¶ Ter-
tia ꝓpõ est. Licet filius dei ⁊ spũssctũs in diuis sint
vere ꝓducibiles: tñ nõ sunt in potẽtia obiectiua:
qꝛ nõ sunt ꝓducibiles ad extra nec causabiles. igi-
tur ⁊c̃. ¶ 4ª ꝓpõ est. A potentia ad actuz in diuis
bene valet ꝯña: vt pr̃ põt generare igr̃ generat. pr̃
põt esse sapiẽs igit̃ est sapiens: qꝛ actus ⁊ potentia
ibidẽ nõ distinguunt̃. ¶ 5ª ꝓpõ est. A ꝓpõne de
possibili ad ꝓpõnẽ de in esse in diuis bñ valet ꝯña
vt pr̃ põt generare: igr̃ generat. pr̃ põt esse sapiẽs
igit̃ est sapiẽs. ¶ A ꝓpõne de possibili ad ꝓpõnẽ
de inesse i creaturis nõ valet ꝯña. Uñ non sequit̃.
vnaliber põt eẽ sapiẽs. ergo est sapiẽs. ¶ Arguit̃ 4º
ꝯ primã particulã sic. Res i potẽtia obiectiua hñt
formalitates: ⁊ tñ ille formalr̃ nõ repiunt̃ in re ex
nã rei: qꝛ rosa laz nõ exñs ⁊ antixps sunt in poten-
tia obiectiua ⁊ distinguunt̃ formalr̃. ꝓbatur qꝛ ẜz
aduersarios distinguunt̃ essentialr̃: sed q̃cũqꝫ: vt
ipsi dicunt: distinguũtur essentialiter etiam distin-
guunt̃ formalr̃. igitur hñt diuersas formalitates.
Sz ꝯ hoc arguit̃. Si antixps ⁊ rosa nõ exñs distin-
guũt̃ eẽntialr̃: igit̃ ẽt realr̃: qꝛ distictio eẽntialis ñ
reperit̃ sine distinctiõe reali ꝯña aũt est falsum. pro-
bat̃. Nã distictio real nõ põt eẽ sine relatiõe reali sz
antixps ⁊ rosa i poª obiectiua ñ fũdũt relatiõez rea-
lẽ cũ n sint due res realr̃ exñtes igr̃ nec realr̃ diffe-
re[n]tes.

rētes. Rñdeo licet antichristus ⁊ rosa ī esse cogni
to non sint entia realia: sunt tamen aliquo mō rea
lia: q̄z non sunt p̄ actum intellectus fabricata ⁊ illo
mō quo sunt res h̄nt distinctionē realē cuȝ nō sunt
vna ⁊ eadē res imo sūt diuerse res ⁊ h̄nt diuersas
dr̄ias eēntiales. igit̄ aliā ⁊ aliā eēntiā igit̄ distigu
unt̄ eēntialr̄. ⁊ p̄ ɔñs realr̄ nō tñ distinctiōe reali
posita. Sȝ ē iter ea distictio real' p̄uatiua hoc ē nō
cāta p̄ actū itellectus. Itē ois p̄pa passio distiguū
tur formalr̄ a suo subiecto siue subiectū existat siue
non existat: igit̄ est ibi alia ⁊ alia formalitas ēt si nō
existat nec tunc reperiunt̄ in re ex nā rei. ¶ 7ª pro
positio est. Ois propa passio dr̄ de suo subiecto si
ue subiectum existat siue nō. Nam si nullus hō sit
adhuc illa est vera hō est risibilis. ¶ Octaua pro
positio est. Omnes propositiones primi ⁊ secūdi
modi dicēdi p̄ se semper sunt vere siue res existat
siue non. ¶ Contra secundam particulam in de
scriptione formalitatis positam in qua dicitur cō
prehensa ab intellectu ponenda sunt aliqua dicta.
Sed vt melius intelligatur. ¶ Sciendum est q̄
dr̄ia est inter Apprehendere ⁊ Cōprehendere. Nā
intellectus dicitur apprehēdere aliquam rem q̄n
aliquid cognoscit siue distincte siue confuse. Sed
comprehendere est simul totum apprehendere.
¶ Notandum anteq̄ȝ intellectus dicatur compre
hendere aliquam rem due requiruntur conditio
nes. Prima est q̄ intellectus intelligat illam rem
quā itelligit s̄m oēȝ rōnē s̄m quaȝ est intelligibilis.
Secūda est q̄ intellectus qui intelligit sit tante in
tellectiuitis ⁊ actiuitatis quante est illud quod in
telligitur. Pro declaratione horum. sequuntur p̄
positiones Quarum prima est. ¶ Nullus intelle
ctus creatus potest comprehendere deum vel eēn
tiam diuinam proprie loquendo. Unde sciendu
q̄ duplex est itellectus creatus scilicet. Angelicus
⁊ humanus: sed nullus illorum potest comprehē
dere diuinam essentiam. quia nullus illorum tāte
est intellectiuitatis quante intelligibilitatis est eēn
tia diuina cum omnis intellectus creatus sit finite
intellectiuitatis essentia autem diuina siue deus
est infinite intelligibilitatis. ¶ Secunda propō
est. Nullus intellectus alius ab intellectu aīe chri
sti cognoscit eēntiam diuinā quantū intelligibilis
est. ¶ 3ª est est. Licet intellectus anime xp̄i intelli
gat eēntiam diuinā quantū intelligibilis est nō tñ
cōprehendit eam. Prima ps illius propositionis
probat̄: q̄z nihil est in eēntia diuina vel ēt in crea
tura quin de facto cognoscat illa clare ēt ɔtigētia.
Et hoc p̄p̄ vnionē p̄fectā ad diuinū suppositū. Se
cunda ps probat̄: q̄z ad hoc q̄ aliquis intellectus
aliq̄d ens cōprehēdat req̄rit̄ q̄ ip̄e sit tāte itellecti
uitatis quāte ip̄m q̄d intelligit est actiuitatis: sed
deus siue eēntia diuina infinite est actiuitatis. In
tellectus aūt aīe xp̄i finite intellectiuitatis cum sit
intellect⁹ creatus. ¶ Quarta propositio est. Nul
lus itellectus creatus est comprehensiuus eēntie
diuine eadem ratione. ¶ Quinta propositio est.
Solus intellectus diuinus est comprehēsiuus eēn
tie diuine. hec propositio probat̄ per propositionē
sequentē. ¶ Sexta propositio est. Solus intellect⁹
diuinus est tante intellectiuitatis, quāte essentia di
uina est intelligibilitatis siue actiuitatis: q̄z vtrūq̄ȝ
est infinitū. Nam intellectus est infinite intellectiui
tatis ⁊ essentia intelligibilitatis. ¶ Cōtra dicta ar
guitur. Theologi dicunt q̄ illi qui sunt in paradi
so dicunt̄ cōprehensores sed nō dr̄r cōprehēsores
nisi cōprehēdant igitur aliquis intellectus cōpre
hendit essentiam diuinam. ¶ Respondeo dictuȝ
illud theologorum non est intelligendum q̄ bene
dicantur comprehensores ideo quia cōprehendāt
essentiam diuinam. ¶ Pro cuius ampliori decla
ratione est sciendū q̄ comprehēsor potest sumi du
pliciter. ¶ Uno modo large ⁊ est ille qui habet no
ticiam intuitiuam de deo. ¶ Alio modo stricte. ⁊
sic est ille qui intelligit essentiam diuinam s̄m oēm
rationeȝ secundum quam est intelligibilis. Et illo
modo nullus intellectus creatus potest comprehē
dere essentiam diuinam. debet ergo cōmune dictū
theologorum intelligi de comprehensore large su
pto. ¶ Ad propositū quando dicitur in diffinitio
ne formalitatis. comprehensa ab intellectu. Si in
telligant q̄ formalitas sit comprehensa proprie lo
quendo de comprehendere sequit̄ q̄ pro statu isto
nulla sit formalitas cum nulla formalitas sit cōpre
hensa: q̄z nulla res mundi simpliciter simplex pōt
cognosci pro statu isto s̄m se ⁊ quantum cognosci
bilis est. Nam s̄m Boetium. Differentie rerū sunt
nobis ignote. Ex hoc tunc sic arguitur. Impossibi
le est cognoscere aliquam rem quantum est cogno
scibilis nisi cognoscatur eius propria differentia.
sed differentie proprie rerum sunt nobis ignote.
igitur ⁊c̄. Item si deus faceret duo entia eiusdem
magnitudinis: eiusdem figure ⁊ eiusdem coloris.
Similiter ⁊ in eodem loco: neq̄ȝ sensus neq̄ȝ intel
lectus iudicaret esse duo entia sed vnum. Eodē mo
do si deus faceret vnum accidens numero in duo
bus subiectis numero distinctis intellectus non iu
dicaret illa esse duo sed vnum. ergo illa que cogno
scimus sunt minima respectu eorum que ignora
mus quare a nobis non poterunt comprehendi p̄
prie loquendo de comprehensione. ¶ Si diceres.
Non oportet ad hoc q̄ aliquid sit formalitas q̄ sit
comprehensum proprie loquendo: sed sufficit q̄d
sit comprehensum large accipiendo comprehēsio
nem. ¶ Contra. Ex hoc sequeret̄ q̄ in p̄tāte mea es
set facere formalitates ⁊ non formalitates: q̄z possū
comprehendere illo modo rem vel non comprehē
dere: immo sequeret̄ quando dormirem q̄ forma
litas non esset formalitas quia tunc non esset com
prehensa. ¶ Contra tertiam particulam vbi dicit̄
quam non oportet semper mouere intellectum dū
modo possit actū eius terminare. Unde sciendum
q̄ alique sunt formalitates que possunt mouere in

tellectum sicut entia realia. Alie sunt formalitates
que non possunt mouere intellectum sed solū tales
terminant eius actum sicut sunt entia rationis.
¶ Mouere autem intellectum nihil aliud est nisi
causare aliquid in intellectu sicut mouens in mo/
bili. sicut ignis mouet producendo aliquid ī aqua
puta calorem. Sic etiam obiectum dicitur mouere
intellectum qꝛ causat aliquid in intellectu puta itel
lectionem non quidem vt causa totalis sed vt cau/
sa partialis. Intellectus enim cum obiecto est vna
causa totalis ipsius intellectionis. Ex his sequunt
alique propositiones. Quarum prima est. ¶ Intel
lectus noster mouet seipsum. ¶ Secunda proposi
tio ē: Quodlibet ens existēs actu in actuali existen/
tia potest mouere intellectum nostrum. Et si nō pro
statu nostro tamen ex natura potentie. Illud autem
dicitur terminare actum intellectus nostri quod in
telligitur. Unde sciendum ꝙ causa est duplex scili/
cet libera ⁊ naturalis. ¶ Causa libera est que posi/
tis omnibus necessario requisitis ad actionem ad
huc potest non agere ⁊ alio nomine vocatur agens
voluntarium vel agens ſm propositum. ¶ Causa
naturalis est que positis omnibus necessario ad ac
quisitionem requisitis non potest non agere ꝺ hac
causa naturali intelligitur dictum Scoti. In cuius
cunqꝫ agentis potestate non est actio neqꝫ modus
agendi vt ignis calefacit naturaliter. ¶ Proposi·
tio tertia est. Quamlibet entitatem in quantum en/
titas consequitur illud quod potest mouere actum
intellectus. ¶ Nota non est maior differentia iter
naturaliter principiare vel causare ⁊ libere ꝑncipia
re ⁊ contingenter precipiare. ¶ Pro declaratione
tertie rationis principalis sequuntur alique propo
sitiones. Quarum prima est. In rebus duplex ē di
stinctio vna maior ⁊ manifesta. Alia minor ⁊ non
ita manifesta. Distinctio maior in rebus vocat disti
ctio realis stricte loquendo. ¶ Secunda proposi/
tio est. Distinctio vero minor ⁊ nō ita manifesta vo
catur distinctio formalis. ¶ Tertia propositio est.
Distin. tio realis stricte loquendo capta est iter ali/
quas res quarum vna non est alia: vt inter sortem
⁊ platonem. ¶ Quarta est. Distinctio formalis est
illa que est inter duas formalitates quarum vna nō
includit aliam in primo mō dicēdi per se. ¶ Qui/
ta est in genere ⁊ generali sunt tm̄ tres distinctiōes
scilicet rationis formalis ⁊ realis stricte sumpta.
¶ Sexta est. Distinctio realis stricte sumpta est du
plex quedam suppositorum tm̄ ⁊ quedā naturaruꝫ
Distinctio realis suppositorum tm̄ solum reperit ī
diuinis personis. ¶ Septima est. Quecunqꝫ disti
guuntur in creaturis stricte loquendo realiter di/
stinguuntur etiam naturaliter vel essentialiter. Oc
taua est. ¶ Distinctio naturarum nullum locuꝫ ha
bet in diuinis nec potest habere qꝛ quecunqꝫ sunt
in diuinis sunt vna ⁊ eadem natura siue vna ⁊ ea/
dem essentia. ¶ Nona est. Implicat contradictio/
nem vnam ⁊ eandem naturam reperiri in duabus

creaturis. ¶ Nota illa distinctio dicitur precedere
actum intellectus que est ex natura rei. ¶ Arguit.
Quecunqꝫ forma specifica que vocatur spēs spāliſ
sima habens latitudinem graduum saluatur ī quo
libet graduum patet de albedine que habet latitu/
dinem graduum ⁊ saluatur in quolibet gradu. Ar
guitur quilibet gradus forme est ipsa forma patet
de albedine qꝛ quilibet gradus albedinis est albe/
do. ergo quilibet gradus distinctiōis formalis erit
distinctio formalis. ¶ Nota. Cuꝫ precepto aliquo
dei nullo modo stat transgressio alterius. ¶ Argu
itur. Quecunqꝫ continentur vnitiue in aliquibus
sunt formaliter distincta ab eis sed omnia inferio/
ra continētur vnitiue in suis superioribus ergo di
stinguuntur ab eis formaliter maior est primuꝫ di/
ctum doctoris sub. secundum dictuꝫ est minor eius
dem. ¶ Sciendum ꝙ continentia est quadruplex
¶ Prima est essentialis ⁊ est illa qua aliquid conti
net aliud in primo modo dicendi per se. Und. Oē
inferius hoc modo continet suum superius quia ī
primo modo dicendi per se includit illud. Secūda
est. Omne diffinitum continet suam diffinitioneꝫ
hoc modo in se essentialiter. ¶ Tertia est. Nulluꝫ
subiectum continet hoc modo suam propiam pas
sionem. Quarta est. Essentia diuina non ꝯtinet sua
attributa hoc modo. i. continentia essentiali. Alia
est continentia vnitiua vel idētica ⁊ est illa qua ali/
quid continens continet aliquid identificatum si/
bi realiter distinctuꝫ tamen formaliter ab eo. Et ad
illam requiritur primo ꝙ continens ⁊ contentum
sint eadem res. vnde sequuntur alique regule. Pri
ma est. Nulla substantia continet suuꝫ accidēs per
accidens absolutum vnitiue. ¶ Secunda est. Deus
nullam creaturā cōtinet hoc mō qꝛ nō est eadē res
cū deo. ¶ Cōtra hoc arguit filius in diuinis conti
net nām humanā vnitiue qa ibi est verissima vni/
tas. Respondeo licet natura humana ⁊ diua vniāt
vnione hypostatica nō tm̄ vniunt vnitiue. ¶ 3ª est.
Oē sbm ꝯtinet suas ꝓprias passiones vnitiue. 4ª
est. Essentia diuina continet vnitiue sua attributa.
¶ Quinta est essentia diuina continet vnitiue rela
tiones reales que sunt in ea. ¶ Sexta est. Omnia
superiora continentur continentia vnitiua in suis
inferioribus. ¶ Tertia est continentia virtualis ⁊
est illa qua aliquis potest producere aliquid in esse
Et est duplex quedam est in esse vero ⁊ est illa qua
aliquid continet aliquid quod potest producere in
esse verū. Uñ regula. ¶ Quecuqꝫ cā potēs ꝑduce/
re effcm̄ aliquē d: virtualiter ꝯtinere ipm. Alia est ī
esse cognito ⁊ est illa qua aliqua res continet aliam
sic ꝙ potest producere cognitionem eius. Alia re
gula. ¶ Quecunqꝫ quidditas cognita ex cuius co
gnitione potest elici noticia alterius continet ipsā
⁊ producit in esse cognitam. ¶ Quarta est cōtinē/
tia potētialis ⁊ est illa q̄ supiꝰ ꝯtiet sua iferiora dire
cte vł idirecte ī q̄dā cōitate vł ābitu. Pro elucidatiō
ne q̄rte rōis ꝑncipal q̄ fūdamēta adu̇sarioꝝ euertūt
Sciendūꝫ

Sciendū q̄ ipsi dicūt supiora eē formaliter idem
suis inferioribus: totū suis partibus ꝛc̄. Et dicunt
q̄ illa solum distinguūtur ex nā rei ꝛ non formalr
Sciendū q̄ ex dictis aduersarioꝝ superius ꝛ infe
rius nō solū distinguūtur ex nā rei imo ēt forma
liter distīguūtur. Ūn notāde sunt diligēter alique
regule logicales multū utiles tam in logica phisi/
ca methaphisica q̄ꝫ theologia quaꝝ pª est. ℭ Nul
lum inferius est de diffinitione q̄dditatiua sui su/
perioris pꝫ q꞉ nihil est diffinitione q̄dditatiua ali/
cuius sine quo ipm pfecte pōt itelligi ꝛ ↄcipi. ſꝫ oē
supiꝰ pōt pfecte itelligi ꝛ ↄcipi sine suo iferiori igr̄
supius non includit suū inferius in sua diffinitio
ne q̄dditatiua: maior est manifesta. minor probaṙ
p phm dicētē ſc̄dam aīataꝫ sensibilē posse intelligi
non intelligēdo rōnale vel irrationale q꞉ inferius
nō est ð diffinitiōe q̄dditatiua sui supioris. ℭ Se
cunda est. Nullū supius includit suuꝫ inferius in
pº mō dicēdi p se. probaṙ. q̄cq̄d includit aliq̄d in
pº mō dicendi p seipm est de diffinitione quiddi
tatiua illius si habeat diffinitionē q̄dditatiuā sed
nullū supius includit suū inferius in sua rōne q̄d
ditatiua ex pª regula ergo nullū supius icludit su
um iferius in pº mō dicēdi p se. Primus modus
dicēdi p se est qn̄ diffinitio vel ps diffinitiōis p̄di
caṙ de diffinito: siue supius de suo inferiori. Infe
rius aūt nō est hmōi respectu sui supioris igiṙ ꝛc̄.
Cum igiṙ ſm aduersarios illa distinguaṙ formalr
quorum vnum non includit aliud in pº mō dicē/
di p se. Sequiṙ sufficienter eē̄ probatū ex duabus
illis regulis supius ꝛ inferius non solum distigut
ex nā rei sed etiam formaliter: dr̄ autē in maiori si
habeat diffinitionem: naꝫ non omne q̄d conuenit
alicui in primo mō dicēdi per se est de eius diffini
tione q̄dditatiua. Omnia eniꝫ predicamēta inclu
dunt ens q̄dditatiue ꝛ tn̄ nō est de diffinitione q̄d
ditatiua predicamētorum cum genera generalissi
ma non habeant diffinitiones q̄dditatiuas solius
enī speciei est diffinitio. Et sic ↄceptus q̄dditatiuꝰ
est cōmunior q̄ꝫ diffinitio quidditatiua: q꞉ omnis
diffinitio q̄dditatiua est ↄceptus q̄dditatiuus sed
non ecōtra. ℭ Tertia est. Omne inferius est extra
rōnem p se sui supioris pꝫ q꞉ nullū inferius est de
diffinitione sui supioris ex pª regula nec includiṙ
diffinitione eius q̄dditatiua igiṙ est extra rōnē sui
superioris. ℭ Quarta est. omne inferius est ac/
cidens sui superioris: ꝛ sic homo est accidens ani
malis: sed ne hoc absurdum videaṙ. Est sciēduꝫ q̄
accidēs sumiṙ dupl'r. ℭ Uno mō prope aliqua en
titate ↄtingēter inherēte alicui ꝛ perficiente illud
post eē suū cōpletū ꝛ illo mō sumēdo accidēs facit
vnū p̄dicabile distinctū ↄtra alia quatuor p̄dica/
bilia. ℭ Alio mō sumitur p aliquo extraneo q̄d
est extra rōnem alicuius alterius ꝛ sic nō facit q̄ntū
p̄dicabile. Et sumiṙ illo mō in proposito nr̄o. Naꝫ
inferius illo mō est accidēs supioris q꞉ est extra ra
tionē eius quidditatiuaꝫ non autem est accidens

pmo modo. Ex illis sequitur manifeste q̄ superiꝰ
ꝛ inferius nō solum distinguanṙ ex natura rei sed
etiā formaliter. ℭ Sequuntur alique regule cōtra
hoc q̄ ille formalizantes dicunt diffinitionē ꝛ diffi
nitū solū distingui ex natura rei ꝛ nō formalr solū.
Et sequiṙ vna regula que est in ordine q̄nta. Nulla
diffinitio includit suū diffinitū in pºº dōi per se. p/
batio regule q꞉ quodlibet diffinitum includit suaꝫ
diffōnem in pºº dicēdi per se igiṙ eꝫ diffō nō inclu
dit diffinitū i pºº dicendi per se. Añs est manifestū
ēt apud aduersarios. Nā ipsi hoc ↄcedūt q꞉ pmus
modus dicendi per se est qn̄ diffō vel pars diffini/
tionis ꝛc̄. Et pro maiori declaratione sequiṙ sexta
regula que est cōfirmatiua ↄñā imediate preceden
ti ꝛ est talis. ℭ Inclusio essentialis siue primi mo
di dicendi per se nunq̄ꝫ est mutua. nā licet hō inclu/
dat aīal rōnale essentialr siue in primo modo nō ta
men econuerso. Illa enim non est formalis siue in
primo modo dicendi per se animal rōale est hō cū
animal rationale possit perfecte intelligi absq̄ꝫ ho/
mine non autem econtra immo implicat contradi
ctionem idem omnibus idem respectu eiusdē esse
includens ꝛ inclusum ideo si animal rationale eēn
tialiter in primo modo dicēdi per se in homine se/
quereṙ q̄ homo non includatur econuerso in pmo
modo dicendi per se quod tamen fieret si esset mu/
tua inclusio. Item in predicationibus essentialibꝰ
non est circulus per philosophum primo posterio
rum. Sed si diffinitio includeret diffinitum in pri
mo modo dicendi per se ꝛ econuerso esset circulus
in predicationibus essentialibus. ℭ Sequitur se/
prima regula ꝛ est probatiua regule precedētis ꝛ ē
talis. Predicationes per se nō ↄuertunṙ per philo/
sophum primo posteriorum. ℭ Pro declaratione
illius regule est sciendum q̄ est differentia inter cō
uersionē: cōuertibilitatē ꝛ cōuertentiam. Naꝫ con
uersio est propria passio propositionū cathegorica
rū ꝛ cōuenit solis propositionibus ꝛ non terminis
neq̄ꝫ rebus neq̄ꝫ propositionibus hypotheticis q꞉
ille propositiones nō cōuertunṙ. Et licet vna res cō
uertatur in aliam sicut in consecratione hostie hoc
tamen non est proprie. ℭ Conuertibilitas est pro/
pria passio terminorum verificabilium de se inuiceꝫ
vniuersaliter affirmatiue conuertibiliter vt risibile
est homo: vnde illi duo termini verificantur de se
inuicem vt dicendo omnis homo est risibilis ꝛ ecō
tra omne risibile est homo. ℭ Conuertentia autem
est propria passio terminorum relatiuorum q꞉ hu/
iusmodi dicuntur ad conuertentiam. Nam posito
vno ponitur ꝛ reliquum ꝛ econuerso. Non tn̄ sunt
conuertibilia. i. vniuersaliter ꝛ affirmatiue ꝛ cōuer
tibiliter de se inuicem verificabilia. nam pater i di
uinis non est filius: neq̄ꝫ filius est pater sic ꝛ adam
fuit pater non tamen filius. ℭ Contra istam regu/
lam sic arguitur. Quelibet propositio cathegorica
potest conuerti in vnam aliam de terminis trāspo/
sitis sed propositiones per se sunt vere propositio/

nes. igitur possunt conuerti ⁊ per ꝯñs regula falsa. minor est manifesta: maior patet ex iam dictis quia conuersio est propria passio propositionū cathegoricarū. ¶ Respōdeo propositio cathegorica est cōuertibilis in aliā de terminis transpositis ⁊ per cōsequēs etiā propositiones per se sed propositiones per se nō sunt conuertibiles sic scilicet ꝙ si in conuersa est predicatio per se ꝙ etiam in conuertente sit predicatio per se. Nam ista homo est animal rationale est per se in primo modo: non autem ista animal rationale est homo quia alias esset circulus in predicationibus essentialibus. Ex illis regulis sequitur manifeste ꝙ diffinitio nō includit diffinitum in primo modo dicendi per se. ¶ Octaua est. Nulla propositio in qua idem omnibus modis idem predicatur de seipso in primo modo dicendi per se. Hec propositio est contra franciscum maronis ⁊ contra plures alios dicentes illam propositionem vbi idē predicatur de seipso esse in primo modo dicēdi per se in primo gradu. ¶ Probatio regule quia p̄dicatio per se non conuertitur per septimam regulam propositiones autem in quibus idem predicatur de seipso conuertuntur: vt dicēdo homo est homo sic conuertitur homo est homo. Eadem ergo ratio q̄ in prima propositione est per se ⁊ in secunda ⁊ sic esset circulus in predicationibus essentialibus. Itē primus modus dicendi per se s̄m linconiensem super primo posteriorum est qñ quidditas subiecti egreditur de quidditate predicati. Sed secundus modus est econtra quando scilicet quidditas predicati egreditur de quidditate subiecti. Exemplum primi homo est animal rationale: homo enim essentialiter constituitur in esse quidditatiuo per genus ⁊ differentiam. Exemplum secundi homo est risibilis propria passio enim habet suam quidditatem ab illo a quo egreditur sed egreditur a subiecto. igitur ⁊c̄. ¶ Ex his arguitur contra Franciscum maronis per dictum linconiēsem qui egregie cōmentatus est libros posteriorum ⁊ formatur ratio sic. Impossibile est idem omnibus modis idem egredi a seipso sed in primo modo dicendi per se subiectum egreditur a seipso predicato igitur idem non potest p̄dicari de seipso in primo modo dicendi per se cum idem non egrediatur a seipso. igitur opinio illorū est falsa. ¶ Contra nō est verior predicatio q̄ quādo idem predicatur de seipso. sed quanto predicatio est verior tanto est essentialior q̄ predicatio primi modi dicendi per se. Respondeo negando illam quāto ꝓpositio est verior tanto est essentialior. Nā s̄m doc. sub. in. iij. sni. hec propositio deus est sapiēs verior ē q̄ illa hō est aīal ⁊ tamen secunda est in primo modo dicendi per se non autem prima. Ratio huius est quia inter essentiam diuinam ⁊ suam sapientiam est identitas perfectissima sine compositione. sed homo ⁊ animal non sunt idem ita perfecte quia ibi est compositio realitatis ⁊ realitatis. Et ideo licet ambe iste propositiones sint vere vna tamen est verior alia propter perfectiorem identitatem. Tertia pars minoris patet ꝙ inter partes ⁊ totum non solum sit distinctio ex natura rei sed etiam formalis sufficienter probatur in littera tamen: vt melius intelligatur continentur regule. Unde nona in ordine regula tamen prima pro tertia pte minoris ad illa. ¶ Nulle partes essentiales includūt suum totum essentiale in primo modo dicendi per se licet bene econtra. Exemplum. Corpus ⁊ anima nō includunt totum hominem in primo modo dicendi per se: sed bene totum essentiale puta homo includit sic animam ⁊ corpus. probatur. Illud non includit alterum in primo modo dicēdi per se sine quo potest manere ⁊ existere natura rerum sed partes possunt remanere sine toto: sicut manifestum est in morte hominis vbi manet anima ⁊ corpus non autem homo igitur partes non includunt totum. ¶ Decima est. Nulle partes integrales includunt suum totum integrale in primo modo dicendi per se licet bene econtra nam partes integrales possūt manere sine toto. ¶ Undecima est. Omne inferius includit suum superius in primo modo dicendi per se: patet quia omne inferius diffinitur per suum superius si habeat diffinitionem. ¶ Duodecima est. Omne diffinitum includit suam diffinitionē quidditatiuam in primo modo dicendi per se. ¶ Tredecima est. Omne totum essentiale includit suas partes essentiales in primo modo dicendi per se sicut post melius videbitur. Sequuntur nunc alie regule negatiue. ¶ Decimaquarta est. Nullum superius includit suum inferius in primo modo dicendi per se quia alias esset circulus in predicationib⁹ essentialibus. ¶ Decimaquinta est. Nulla diffinitio includit suum diffinitum in primo modo dicendi per se. ¶ Decimasexta est. Nulle partes includunt suum totum in primo modo dicendi per se. ¶ Decimaseptima est. Omne inferius est idem formaliter suo superiori licet non econtra prima pars probatur quia illud est idem alteri formaliter quod includit illud in primo modo dicendi per se. ¶ Unde s̄m doctorem subtilem in primo. Identitas formalis est vbi illud quod dicitur sic idem includit illud cui est sic idem in primo modo dicendi per se. Sed omne inferius includit suum superius in primo modo dicendi per se igitur ⁊c̄. ¶ Decimaoctaua est. Nullum superius est idem formaliter suo inferiori probatur: quia tota ratio quare aliquid ē idem alicui formaliter est quia illud quod sic est idem alteri includit illud in primo modo dicendi per se. Sed nullum superius includit suum inferius in primo modo dicendi per se igitur ⁊c̄. ¶ Decimanona est. Omne diffinitum est idem formaliter sue diffinitioni quia includit illud in primo modo dicendi per se sed non econtra. ¶ Uigesima est. Omne totum est idem suis partibus sed non econtra probatur. quia tales predicationes non sunt mutue. Et confirmatur quia in causis precisis si affirmatio est causa affir

mationis ⁊ negatio est causa negationis: sed inclu dere aliud in primo modo dicendi per se est eē idē formaliter sunt due affirmationes quarum prima scilicet includere aliud in primo modo dicēdi per se est causa affirmationis secunde scilicet esse idem formaliter. Unde si quero quare homo est idez for maliter animali respondetur quia includit illud in primo modo dicendi per se: patet hoc ex descriptio ne identitatis formalis. Sequitur ergo q negatio erit causa negationis ⁊ per consequens non inclu dere aliud in primo modo dicēdi per se est vna ne gatio ⁊ erit causa negationis illius. s. non esse idez formaliter sicut inclusio in primo modo dicēdi per se ⁊ causa affirmationis. s. identitatis formalis sic non inclusio in primo modo dicendi per se. est cau sa negationis. s. non identitatis formalis. ¶ No tandum tamen q hec propositio. s. Si affirmatio ē causa affirmationis ⁊ negatio erit causa negatiōis habet exponi dupliciter. s. de rebus ⁊ de terminis. exponendo eam de rebus debet addi in causis pre cisis: si affirmatio ⁊c. q: in causis partialibus non tenet. Nom enim sequitur si domificator est ergo domus est: q: domificator non est precisa causa sed ad esse domus requiruntur etiam lapides ⁊ ligna In terminis autem non tenet vniuersaliter: sed ip sa debet intelligi de terminis conuertibilibus. vt si cut se homo habet ad risibile sic non homo ad non risibile sed homo est risibilis: ergo non homo non est risibilis. In causis autem subordinatis non te net: non enim tenet consequentia sic arguendo si cut se habet homo ad animal ita non homo ad nō aial: sed ois hō est aial ḡ ois nō hō ē nō aial. Nam asinus est non homo non tñ est non animal immo ip se vere est animal. sic etiam non sequitur. Sicut se habet existens ad possibile sic se habet non existēs ad non possibile: sed omne existens est possibile er go omne non existēs est non possibile: immo mul ta sunt non existentia ⁊ tamen sunt possibilia. Pro declaratione quinte rationis principalis qua im probatur modus probandi ponendi distinctionez se totis subiectiue ponuntur plura dicta pulcherri ma physicalia theologicalia ⁊ metaphysicalia quē admodum in precedenti lectione posita sunt pul cherrima dicta logicalia. Et quia illi formalizātes dicunt illa distingui se totis subiectiue quaruz rea litates sunt a se inuicem actualiter loco ⁊ situ sepa rata. Ideo est sciendūz q aliquid esse in loco potest intelligi quadrupliciter. primo aliquid est in loco circūscriptiue. secundo diffinitiue. tertio sacramen taliter. quarto immensiue. ¶ Notandum q idem est dicere aliquid esse in loco circūscriptiue occupa tiue dimensiue ⁊ repletiue. Ista enim quatuor sunt penitus idem. ¶ Esse in loco circūscriptiue siue di mensiue ⁊c. Est quando totum locatum correspon dent toti loco siue est in toto loco ⁊ pars locati corre spondet parte loci. Exemplum homo est in loco cir cumscriptiue totus homo correspondet toti loco ⁊ partes hominis partibus loci. Nam brachium de xtrum est in alia parte loci q̄ sinistrūz vel q̄ pedes vel caput. ergo illis partibus correspondet alia ⁊ alia pars loci. ¶ Pro maiori declaratiōe illius di cti ponende sunt alique propositiones per ordinez quarum est hec prima. ¶ Nullus punctus potest esse in loco circumscriptiue quia cum punctus sit i diuisibilis non habet partes illud autem quod sic est in loco debet habere partes quibus partib⁹ cor respondeant partes loci sicut patet ex predictis. ¶ Secunda est. Nullus angelus potest esse in lo co circumscriptiue quia nullus angelus habz par tes. Unde sequitur. Correlarium. Nullum indiui sibile potest esse in loco circumscriptiue propter eā dem rationem. ¶ Tertia est. Deus secundum na turam diuinam non potest esse in loco circumscri ptiue propter eandem rationem. ¶ Quarta ē. So lum corpus quantum est in loco circumscriptiue quia solum tale habet partes quibus correspondē ant partes loci. Et de illo quarto modo esse in loco intelligitur tertius. ⁊ sic videtur q anima ⁊ corpus nunquam etiam separata ab inuicem distinguun tur se totis subiectiue quod est simpliciter falsum ⁊ falsitas ptz quia anima ⁊ corpus habent diuersos actus existendi ⁊ essentias. Similiter ⁊ essentias di uersas igitur ⁊c. Quod autem nunquam sic distin guantur ponendo motiuum illorum formalizātiū patet quia nunquam differunt loco ⁊ situ cum ani ma ipsa non sit in loco circumscriptiue. Si aūt alio mō velint hoc intelligere tunc manifestū est q cor pus est in loco circūscriptiue ⁊ anima diffinitiue ḡ habet diuersos modos exn̄di: ⁊ per ɔ̄ns ēt vnita di stinguunt se totis subiectiue qḋ ipsi negāt. ¶ Ali qd esse in loco diffinitiue est illḋ qḋ est in loco per realē exñtiā ⁊ per realē p̄ntiam sic tñ q qñ est in illo loco nō pōt ex sua natura esse in alio loco. Et sic an geli sunt i loco. ⁊ dñr eē in loco diffinitiue. i. deter minate vel limitate. Pro cui⁹ declaratione ponende sunt aliq̄ ppōnes q̄rū prima est. ¶ Angelus nō pt eē in loco q̄ntūcūq magno. ¶ 2ª ē. Angelus nō pt in loco quātūcūq paruo loquēdo de loco cōtinuo Probatio harum regularum: quia si angelus pos set esse in loco quantūcunq magno ⁊ in loco quan tumcūq paruo sequeretur q posset esse in oibus locis in vniuerso ⁊ in loco attingēs vsq ad celum empyreum ⁊ posset esse vbiq quod est hereticum q: soli deo hoc cōuenit. ¶ Tertia est. Angel⁹ pōt esse in loco punctuali. si dicas est ꝫ secūdaz ppōnē. Angelus. n. non potest esse in loco quātūcūq par uo: locus aūt p̄ctualis est minimus locus. igitur ⁊c. Respondeo licet locus punctualis sit minimus locus non tamen est locus continuus cū non habe at partes de quo intelligitur secūda ppō. ¶ Quar ta est. Plures angeli possunt esse simul ⁊ semel i eo dem loco diffinitiue. patet in euangelio de demo niaco in quo erat legio demoniorꝫ. ¶ Quinta est. Anima non potest esse in loco circūscriptiue lz be

ne possit esse diffinitiue. ¶ Prima pars probat. qꝛ
nihil est in loco circumscriptiue nisi qḋ hꝫ partes
anima cū sit indiuisibilis nō hꝫ partes. igitur nō
pōt esse in loco circūscriptiue. Et per hoc etiam pro
baretur ꝙ nullum indiuisibile possit eē circumscri
ptiue. ¶ Secunda pars probat. quia anima est mi
hi presens per realem presentiam ⁊ existentiam sic
ꝙ non est presens alio loco. igitur ⁊c̄. Est etiam ea
dem ratio de anima sicut de angelo. ¶ Nota licet
angelus non possit esse in loco quātūcunqꝫ magno
non tamen nego quin possit eē in loco magno: vn
de ⁊ angeli custodientes ciuitates: videt ꝙ habeāt
quilibet eorum totam ciuitatem quaꝫ custodit pro
loco. sic ⁊ angelus ḋputatus pro regno videtur ha
bere totum regnum pro loco suo non tamē potest
habere locū quantūcunqꝫ magnum. Nam ⁊ ange
lus gabriel missus ad virgineꝫ gloriosam: tūc tem
poris non erat in celis sed in ciuitate galilee cui no
men nazareth. ¶ Aliquid esse in loco sacramenta
liter est illud quod est in loco per realem presentiaꝫ
⁊ per realem existentiam ⁊ cuꝫ hoc est ibi sub signo
sensibili: dicitur quod est ibi per realem presentiaꝫ
⁊ existentiam ponitur loco generis. secūdo dicitur
sub signo sensibili per hoc differt ab alijs que alio
modo sunt in loco ꝙ̄ sacramentaliter. Naꝫ verbis
prolatis a sacerdote credimus firmiter sub tali si
gno. s. speciebus panis ⁊ vini corpus christi conti
neri per realem presentiam ⁊ existentiaꝫ quod qui
dem corpus est ibi precise tanꝙ̄ sub signo sensibili
ita ꝙ vbicunqꝫ reponantur huiusmodi species ibi
erit corpus christi presens ꝙ̄diu species remane
rent etiam si in os fetidissimū ⁊ in stomachum im
mundissimum siue etiam in sterquilinium repone
rentur ⁊ ex hoc ex determinatione diuine volunta
tis. ¶ Pro maiori declaratione sequitur vna regu
la. Simul ⁊ semel vnuꝫ corpus est in diuersis locis
sacramentaliter. ¶ Aliquid est quarto in loco. Im
mensiue ⁊ est illud quod est ex sua natura ⁊ eēntia i
quolibet loco per realem presentiam ⁊ per realem
exstientiam vt deus. ¶ Pro maiori declaratione
illius dicti ponende sunt alique propositiones quo
rum prima est. ¶ Solus deus est in loco immensi
ue quia propter immensitatem suam necessario p̄
sens est vbiqꝫ ⁊ non potest non esse in quolibet lo
co alias non esset immensus. Ex illo sequitur ꝙ de
us s̄m suam essentiam ⁊ s̄m propriam naturā non
est verius in celo empyreo ꝙ̄ hic vel in inferno sicut
alique vetule imaginantur immo eque vere scd̄m
suam essentiam ⁊ presentiam est hic sicut in celis.
¶ Unde sciendum ꝙ deus est in loco immensiue
triplici modo. s. per realem presentiam potentiaꝫ ⁊
per essentiam. ¶ Primo deus est vbiqꝫ per realeꝫ
presentiam quia ei omnia clarent. vnde ad Hebre
os. iiij. omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius. ergo
summopere quilibet debet cauere non solum in lo
co manifesto verumetiā in loco occulto: ne mortali
ter peccādo offendat oculos diuine maiestatis. Se
cundo est vbiqꝫ per potentiam. Naꝫ omnia manu
tenet: quia in manu eius sunt omnes fines terre.
vnde vidimus si nauta modicum deficiat naueꝫ re
gendo tota nauis cum omnibus perit si mare fue
rit turbidum: ita si deus gloriosus modicum suaꝫ
omnipotentiam subtraheret totus mūdus periret
¶ Tertio deus est vbiqꝫ per suam essentiam ⁊ per
suam propriam naturam. ¶ Contra hoc arguunt
quidam heretici sic. Si deus esset vbiqꝫ sequeretur
ꝙ macularet in locis immundis ⁊ in stercoribus.
¶ Respondeo non sequitur ꝙ macularetur nam
videmus ꝙ lux ista sensibilis ipsius solis: transiēs
super stercora ⁊ cadauera ⁊ tamen non maculatur
quantomagis lux ista insensibilis immensa ⁊ imu
tabilis non maculatur per huiusmodi loca.
¶ Secunda est. Anima rationalis est tota in toto
corpore ⁊ tota in qualibet parte s̄m phꝫ scd̄o ḋ aīa.
¶ Tertia est. Inter formas informantes materiaꝫ
nulla alia forma est tota in toto ⁊ in qualibet parte
tota: nisi sola anima intellectiua ⁊ hoc propter suaꝫ
perfectionem. probatur: quia si esset aliqua alia for
ma huiusmodi maxime esset forma sensitiua sꝫ hoc
non est quia talis forma extenditur ad extensioneꝫ
corporis sicut manifeste patet in animalibus annu
losis sicut sunt serpentes. Nam illis diuisis diuidi
tur anima sensitiua: qꝛ si partes pungerētur vtiqꝫ
stringerentur ꝙ non fieret nisi partes sentirent: er
go habet etiam animam sensitiuam sic diuisaꝫ s̄m
diuisionem corporis partium. Et li. et anima intel
lectiua sit in qualibet parte tota ⁊ tota in toto nō ta
men habet entitatem diuisam ⁊ partes loco ⁊ situ
separatas ⁊ hoc propter suam perfectionem. Alijs
autem formis hoc non conuenit ⁊ hoc propter im
perfectionem ipsoruꝫ. ¶ Quarta est. Anima intel
lectiua creatur ⁊ creando infunditur ⁊ infundēdo
creatur. Non est ergo imaginandum ꝙ ipsa creat
in corpore nondum perfecto: sed postꝙ̄ corpus est
perfectum ⁊ ad anime inductionem dispositū ani
ma in corpore creatur ⁊ creando infunditur ⁊ crea
tur. Ex quo corrigitur error platonis ⁊ quorundaꝫ
dicentiū animas omnes simul fuisse creatas ⁊ ma
xime error horum qui platoneꝫ volebant sequi: ve
nerunt ad talem fatuitatem ꝙ dicebant datoreꝫ for
marum siue creatorem animarum esse magnuꝫ vi
rum cuius caput pertingeret vsqꝫ ad celum ⁊ pe
dem vnum haberet super terram: alium in mari.
Insuper ⁊ magnas haberet manicas ⁊ in dextera
haberet angelos omnes: ⁊ in sinistra haberet aias
omnes ⁊ tunc quando corpora essent sufficienter
disposita: acciperet ex manica sinistra animas ⁊ ef
funderet eas in diuersa corpora. ¶ Quinta est nul
lum accidens existens in aliquo subiecto habꝫ rea
litatem distinctam a realitate subiecti loco ⁊ situ ei
us est accidens. probatur: quia quecunqꝫ habent
eundem locum ⁊ situm non distinguuntur loco ⁊
situ. Sed accidens ⁊ suum subiectum sunt hu
iusmodi igitur ⁊cetera. minor probatur quia quo
rumcunqꝫ

rumcūqʒ vnū mouet ab vno loco moto alio ⁊ i eo/
dem loco alio existe in loco non distinguunt loco
⁊ situ: subiectuʒ ⁊ acciñs existens in eo sunt hmōi.
igit ⁊c. minor probat: q2 moto nobis mouent oīa
q̄ in nobis sunt. ¶ Sexta est. Quecūqʒ due eēntie
realiter ⁊ essentialiter distincte habēt aliū ⁊ alium
actū existēdi sed aīa ⁊ corpus: aīa ⁊ scia: albedo ⁊
suū subiectū hñt essentias realiter ⁊ essentialr disti
ctas. igit ēt aliū ⁊ aliū modū siue actū existēdi qzq̄
libet essentia hʒ suā propriā exñtiaʒ: ⁊ per ɔñs pro
priū actū existēdi. ¶ Septima est. Esse eēntie nul/
lo mō distinguit ex nã rei ab essentia. nã esse eēn/
tie est abstractū: sed eēntia est concretū mō abstra/
ctum ⁊ concretū nō distinguunt ex nã rei sʒ tm̄ pe
nes diuersum modū cōcipiendi. ¶ Octaua ē. Es/
se essentie ⁊ eē exñtie differunt formaliter. ¶ No/
na est. Quotquot sunt eēntie aliquaꝝ reꝝ realiter
distinctaꝝ tot sunt esse exñtie illaꝝ reꝝ. probat. q2
qñcunqʒ aliqua sunt idē realiter multiplicato vno
multiplicat ⁊ reliquū. sicut pʒ de hoīe ⁊ risibili: q2
quot sunt hoīes tot sunt risibilia q2 risibilitas di/
uidit cū humanitate: sed esse essentie ⁊ eē exñtie st
idē realiter. ergo multiplicato vno multiplicat ⁊
reliquū. ¶ Decima est. Esse eēntie non distinguit
realiter ab esse exñtie. probatur: q2 qñcunqʒ sūt ali
qua duo entia absoluta essentialiter ⁊ realiter disti
cta: ⁊ vnū est prius nã alio: vnū potest esse sine alio.
ergo si esse essentie ⁊ esse existentie sunt realiter di
stincta ⁊ absoluta: pōt esse essentie eē sine esse existē
tie ⁊ eē existentie potest esse sine esse eēntie quod ē
absurdum. Dicitur aūt in maiori duo entia absolu
ta q2 entia respectiua ēt realiter distincta non pos/
sunt sic existere vnum sine alio: vnde pater non po
test esse sine filio. Dicitur secūdo realiter ⁊ essentia
liter distincta: q2 si essent idē realiter vnum nō pos
set esse sine alio. ¶ Undecima est. Esse existētie ali/
cuius rei est oīno inseparabile ab esse essentie illius.
probatur. Quecūqʒ sunt idem realiter vnum non
potest separari ab alio. Esse essentie ⁊ esse existentie
sunt hmōi igitur sunt inseparabilia. ¶ Duodecia
est. Esse essentie reꝝ creataꝝ non fuerunt ab eterno
probatur: q2 esse existentie reꝝ creataꝝ non fuerūt
ab eterno. ergo nec esse essentie. probatur: q2 cum
sint idem realiter vnum non potest esse sine alio.
igitur ⁊c. ¶ Tredecima est. Ponere plura eterna
est oppositū fidei ⁊ est articulus parisius condem/
natus q2 sicut est vnus verus deus: sic vnus solus
eternus. sed ponere essentias reꝝ eternas cum illa
rum sint multe: puta essentia lapidis hominis ⁊c.
est ponere plura eterna igitur illa ponere est oppo
situm fidei hoc contra Albertū. ¶ Decimaquarta
est. Esse quidditatiuū alicuius rei ⁊ eē essentie sūt
idē realiter sed esse eēntie non fuit ab eterno: igit
nec quidditatiuū alicuius creature. hec ꝓpositio ē
ɔ Francis. maronis qui vr idem dicere cū Alberti
stis sub aliis tn̄ terminis seu verbis qz illi dicūt es
se essentie fuisse ab eterno. Ille āt dicit eē quiddita

tiuum fuisse ab eterno. ¶ Si aūt arguat ɔ tale eē
quidditatiuū si est eternū vel ergo est deus vl crea
tura aut est in intellectu vel extra intellectum. Rñ
dit nullum illoꝝ est sed abstrahit ab oīb9 illis: hec
aūt opinio est falsa ⁊ per propositionē precedentez
sufficiēter improbata. ¶ Decimaquinta est. Esse
quidditatiuū est veꝝ esse q2 ɔuenit alicui in pmo
mō dicendi per se. Si ergo hō fuisset ab eterno bʒ
esse quidditatiuū fuisset ab eterno bʒ veꝝ esse ⁊ sic
oēs res mundi fuissent ab eterno bm suū verū esse
quod est erroneū ⁊ falsum: q2 in principio creauit
deus celū ⁊ terram. ¶ Decimasexta est. Esse eēntie
⁊ esse existentie non distinguunt realiter q2 sūt idē
realiter. Hec propositio est ɔ sctm̄ Tho. ponens di
stinctionē realem inter illa. ¶ Illis propositioni/
bus sic habitis pōt faciliter videri ɔ formalizantes
φ quecūqʒ que sunt distīcta se totis subiectiue qñ
sepantur etiā sic distinguunt qñ vniuntur vñ pro
intellectu illius ponit. ¶ Decimaseptima regula
Anima ⁊ corpus qñ sunt simul vnita hñt aliū ⁊ ali
um actū exñdi q2 habent aliam ⁊ aliā essentiā. igr
aliam ⁊ aliam exñtiam. ¶ Decimaoctaua regula.
Subiectū ⁊ accidens ēt qñ sunt vnita habēt aliuʒ
⁊ aliū actū existendi q2 hñt aliam ⁊ aliā essentiam.
¶ Decimanona regula. In xpo sunt plura esse exi
stentie q2 ibi sunt due essentie scʒ essentia diuina ⁊
humana. ¶ Uigesima est. Quotquot sunt accidē
tia in aliquo subiecto realiter ⁊ essentialiter distin/
cta tot sunt esse eēntie realiter ⁊ essentialiter distin
cte. ¶ Uigesimaprima est. Esse subiecti nullo mō
est de rōne intrinseca siue intrinsecū esse ipsius ac/
cidentis: q2 accidētia hñt suum propriū esse essen
tie ⁊ exñtie. vnde falsum dicunt Thomiste φ acci/
dens nō habeat aliud esse ab eē subiecti ⁊ φ recipi
at nouū esse formale post hostie consecrationē. Se
quitur vna ɔclusio generalis ⁊ ꝓpositiō in ordine.
¶ Uigesimasecūda est. Qñcunqʒ aliqua duo acci
dentia vel entia vnibilia ⁊ actu sunt vnita. Illa nō
habent minorem distinctionē qñ actu vniūtur q̄
qñ actu separātur. probatur. q2 vnio nō variat ne
qʒ minuit entitatem vnibiliū. ergo si prius quādo
fuerunt separata fuerūt distincta se totis subiecti/
ue erunt sic distīcta actualiter vnita. ¶ Uigesima
tertia ꝓpō. Tantā distinctionē habent aliqua quā
do sunt actu vnita sicut qñ sunt separata. probatur
ex sequenti. ¶ Uigesimaquarta ꝓpō est. Propter
aliquod accidēs per accidēs non variat esse pma
rium subiecti: q2 propter actū scđm non variat ac
tus primus. Sequit ergo ex quo vnio est accidens
p accidēs non variat eē primariū ⁊ esse eēntie ⁊ eē
exñtie alicuius rei. igitur quantā distinctionē hñt
aliqua sepata tantā hñt vnita q2 eandem essentiā.
¶ Circa rōnem sextam. In textu positā principa/
lem per quā probatur φ distinctio se totis obiecti/
ue non inferet oēs alias necessit maior illis. Suppo
nendū φ ex precedentibus vt argumētaʒ melius
intelligatur φ dñia est iter simplex simplr simplex.

ꝗ sūme simplex his visis ponuntur alique proposi
tiones. Quaꝝ prima est. ¶ Omnis propria pas
sio cuiuscūqꝫ entis dicit conceptū simpliciter sim
plicem. ¶ Secūda est. Omne illud qđ pōt apphē
di vel quod apprehendit per primā operationē i
tellectus est simplex siue sit compositū siue nō. ꝛ sic
propō dr̄ simplex. ¶ Tertia est. Nulla propositio
ſm quod distinguitur ꝯ terminum est simplex.
¶ Quarta est. Solus deus est summe simplex: qꝛ
solus deus non est cōpositus nec cōponibilis cum
alio. Prima pars ꝑpōnis probatur per sequentēz
ꝑpōnem. ¶ Quinta est. Omnis cōpositio dicit i
perfectionē. sequiť ergo cū de⁹ sit summe simplex
perfectus nō est cōpositus probatio ꝑpōnis decla
rabitur ꝑ sequentē. ¶ Sexta est. Omnis pars de
sui rōne dicit imperfectionē. Sed omne qđ cōpo
nitur: cōponitur ex partibus. ergo ois cōpositio di
cit imperfectionē. Quod aūt ois pars impfectōēꝫ
importet probatur. Nam manifestuꝫ est ꝙ ois ps
est imperfectior toto per illud primū principium.
Omne totū est maius sua parte. licet. n. animā cō
parando ad corpus. aīa sit multū nobilior corpe:
tñ totus hō multo nobilior est ipsa aīa. cū ergo ibi
desit nulla imperfectio nulla erit ibi pars: ꝛ ꝑ ꝯñs
nulla cōpositio. Ideo nullus doctoꝝ posuit vł au
sus fuit ponere in diuinis partes. Scđa pars ptꝫ scꝫ
ꝙ deus nō sit cōponibilis cū aliquo: qꝛ deus non
pōt esse pars cū pars de sua rōne importet imper
fectionē. igiť deus cū nullo facit compositionem.
¶ Septima est. Nulla creatura quantūcūqꝫ perfe
cta pōt esse summe simplex. qꝛ si esset aliqua crea
tura summe simplex maxime eēt angelus: sed hoc
non qꝛ in angelo est cōpositio ad minus ex accidē
te ꝛ intellectu. qꝛ sue intellectiones sunt accidētia
que cōpositio in diuinis non pōt esse. Est etiā i an
gelo cōpositio: compositione intrinsece: qꝛ ipse est
in genere substantie. Omnis aūt species cōstituiť
ex genere: ꝛ dr̄ia ex realitate potentiali ꝛ actuali.
¶ Octaua ꝑpō est. Licet vltimum accidēs in or
dine vniuerse non sit compositū ex re ꝛ re vel ex sb
iecto ꝛ accidente. Est tñ cum subiecto compositūꝫ.
Quod aūt non sit compositū ex re ꝛ re ptꝫ: qꝛ acci
dens est forma simplex simplicitate opposita com
positioni ex materia ꝛ forma. Nec componitur ex
subiecto ꝛ accidēte: qꝛ alias tale accidēs non esset
vltimū sed illud ex quo cōponitur. ¶ Nona ꝑpō.
Sicut in ordine perfectionis est deuenire ad pfe
ctissimum ens ita ēt in ordine pfectionis est stat⁹
ad aliqđ imperfectissimū ens. Sꝫ tale impfectissi
mum ens nō pōt esse sba cuꝫ talis perfectior sit ac
cidēte. igitur est aliqđ accidēs. Tale autē accidēs
forte est predicamētum: qñ ꝛ pter tale non potest
reperiri aliud accidēs: qꝛ ipsum est vltimuꝫ: alias
qꝛ si repiretur: aliud non eēt vltimum. Est tñ cum
aliquo cōponibile qꝛ recipitur aliquod subiectuꝫ.
¶ Decima ꝑpō est. Omne accidēs facit composi
tionem cum subiecto suo. hec aūt compositio vo
catur compositio ex subiecto ꝛ accidēte. Ex qbus
manifeste concluditur ꝙ nulla creatura est summe
simplex. ¶ Undecima ꝑpō est. Licet deus sit sum
me simplex ꝛ oīno simplex tñ non est simplr sim
plex qꝛ conceptus deitatis dicit conceptū resolubi
lem in aliquē cōceptum priorē queꝫ quidditatiue
includit puta conceptū entis. ¶ Duodecima ꝑpō
Nullū simpliciter simplex pōt includere aliud qđ
ditatiue probať: qꝛ quicquid includit aliud quid
ditatiue diuiditur in includēs ꝛ inclusum sꝫ nullū
simpliciter simplex pōt diuidi i aliquos partiales
conceptus qꝛ manifestū est ꝙ non esset simpliciter
simplex. Ex hoc sequitur ꝙ nulla propria passio in
cludit aliquid quidditatiue qꝛ ois talis est simpli
citer simplex. ergo sicut passiones non icludūt ali
quid quidditatiue sequitur ꝙ non conueniunt in
aliquo quidditatiue. ꝛ per ꝯñs distinguūtur se to
tis subiectiue. ¶ Tredecima propositio. Ens res
aliquid illa tria sunt penitus synonima. ꝛ iō vnuꝫ
non est propria passio alterius. ¶ Decimaquarta
propositio. Tres sunt proprie passiones entis: cō
uertibiles precise ꝛ adequate. ipso cum ente. s. ve
ritas vnitas ꝛ bonitas. ¶ Decimaquinta propō.
Unum veꝝ bonum nō hñt aliquod superius: qꝛ
sunt eiusdem cōitatis ꝛ ambitus cum ente cōuer
tuntur etenim cū eo. ¶ Decimasexta propositio.
In qualibet re creata reperiunť ista tria scꝫ vnitas
veritas ꝛ bonitas: In quibus pterea reperitur ve
stigium trinitatis: qꝛ non est aliqua res ita instilis
imperfecta. ꝛ ita vilis: quin sit vna bona ꝛ vera. Il
la enim tria conuertūtur cum ente: bū enim sequi
tur ens est: ergo vnum est: vnum ē: ergo ens ē. ali
quid est. ergo verū ē ꝛc̄. Cum ergo omnis res ha
beat illa tria sequitur ꝙ omnis res repñtat vesti
gium trinitatis: vnitas. n. representat vnitatē pri
mi principij. Et aliquod primum quod est origo ꝛ
fons totius trinitatis vt scꝫ pater in diuinis. Veri
tas vero repñtat filiuꝫ qꝛ sibi appropriať. Unde
ꝛ in euangelio veritas de seipsa loquitur. Ego suꝫ
inquit via veritas ꝛ vita. Bonitas. n. appropriať
spūisancto. ¶ Correlariū. Numerus ternari⁹ est
nobilissimus numerus. Nam nullus phoꝝ quan
tumcūqꝫ sapiens quantumcūqꝫ illuminatus posu
it inuenire plures passiones cum ente conuertibi
les qꝫ illas tres superius enumeratas. Aliquid. n.
ꝛ res non sunt passiones: sed sunt nomina penit⁹
synonima. ¶ Decimaseptima propositio ē. ¶ Li
cet in quolibet creatura reperiatur vestigium tri
nitatis. In sola tamen natura intellectuali reperiť
imago trinitatis. Imago autem consistit in memo
ria in intelligentia ꝛ amore vel aliter in parente ꝓ
le ꝛ amore. Parens ē intellectus cum suo subiecto
ꝛ vocatur memoria que parit noticiā. Proles aūt
est noticia genita. ideo ēt filius in diuinis dr̄ noti
cia siue verbū patris. Amor produciť ꝑ voluntatē
Illa autem tria in nulla creatura alia reperiuntur
nisi i itellectuali. ¶ Decimaoctaua propositio est.
Ens

Ens nõ p̄dicat q̄dditatiue de suis proprijs passionibus. Uñ breuiter ponūt due regle gñales. Quarum p^a est. Decimanona propõ. ¶ Nulla propria passio p̄dicat q̄dditatiue de suo subiecto. ¶ Uigesima propõ. Nullū subiectū p̄dicat q̄dditatiue de suis pprijs passionibus. Probatio illarū duarū propositionū siue regularū. Qz oīs propria passio p̄dicat solū de suo subiecto in 2° mō dicēdi p se. Sed nihil p̄dicat de aliquo q̄dditatiue nisi predicet in p° mō dicēdi p se. Idē eni est dicere p̄dicare in p° mō dicendi p se et q̄dditatiue p̄dicare. Nec aliqđ subiectū p̄dicat de suis pprijs passionibus in p° mō dicēdi p se. igit nec q̄dditatiue. ¶ Uigesima prima ppõ est. oēs proprie passiones eiusdē subiecti id[?]ptificant realr inter se. Hec ppõ pbabit ex sequenti. ¶ Uigesimasecūda ppõ. Oīs propria passio idemptificat realr cum suo subiecto: hoc pbatum est efficacissime in p̄cedētibus: iō pbatio eius hic breuitatis gr̄a obmittit. Cū ergo oīs ppria passio realiter cum suo subiecto idemptificet. sequit q plures passiones entis cū suo subiecto idēptificent ex quo ergo sunt vna res cum subiecto erūt ergo vna res inter se. ¶ Uigesimatertia propõ. Deus non pōt facere ēt de potētia sua absoluta rē suā absq; sua propria passiōe qz sunt vna res. ¶ Uigesimaquarta propõ. Implicat ɔtradictionē q deus faceret aliquā rem que nō eēt bona vera et vna qz impossibile est q deus faciat aliquā rē sine eo cum quo est idem realr s3 sic est cum illis passionibus. igit etc̄. Ex his igit manifeste p3 q argumentum sextū ɔtra aduersarios est efficacissimū. Nā proprie passiones cuiuscunq; subiecti distinguūtur se totis obiectiue et m̄ passiones eiusdem subiecti sunt eadē realr. ergo distinctio se totis obiectiue nō īfert oēs alias. Ex illis iam dictis manifeste claret ɔfirmatio p^a sexte rōnis. s. de passionibus ētis.

¶ Pro declaratione scđe ɔfirmationis ponende sunt alique distictiones. Prima e^t. ¶ Differētie q̄dā sunt eētiales: q̄dā vero accidētales. ¶ Drīe accidētales sunt ille qbus sua extrema differūt accidētalr vt album et nigrū. Nam sortes albus et sortes niger nō differūt nisi accidētalr. Similiter sortes senex et sortes puer. ¶ Drīe eētiales sunt ille q̄ faciūt drīam eētialē īter sua extrema vt rōnale et irratiōale. ¶ Scđa distictio. Drīe eētiales sunt duplices: qz Quedā sunt specifice et sunt ille que sunt diuisiue gñis et constitutiue spēi vt rationale et dicunt ille drīe magis specifice a ɔstitutiōe spēi q̄3 generice a diuisione gñis. ¶ Alie sunt Indiuiduales et sūt ille que sūt diuisiue spēi et ɔstitutiue indiuiduorū sub spē vt sorteitas ioāneitas. ¶ Tertia distinctio Differētie eētiales specifice sunt duplices: qz Quedā sunt que sumunt ab alia et alia re siue alia et alia forma quā a qua sumit genus p̄ serti ponēdo pluralitatē forārū ī eodē ɔceptu sbali. ¶ Alie sūt q̄ sumūt ab alia et alia realitate: q̄3 gñica realitate: sicut in albedie et in q̄cūq; forā simplici non composita ex re et re. Nam in albedine genus sumitur ab alia realitate q̄3 differentia sc3 disgregatiuitate. Sed si ponatur opinio de pluralitate formarum: tunc rationale in homine ab anima intellectiua sumitur. et animalitas siue genus ab anima sensitiua que forme sunt distincte realiter. Si autem non ponatur huiusmodi pluralitas cū nulla sit necessitas differentia et genus sumuntur ab alia et alia realitate. Pro quorū intellectu sequētes nota propositiones. ¶ Prima propositio. nulla drīa specifica q̄ sumit ab alia et alia forma q̄3 sit forma a qua sumit genus est differentia vltima p3 qz omnis talis differentia includit ens quidditatiue sicut et ipsa forma. Sicut enim anima includit ens quidditatiue. sic etiam rationale si sumatur ab illa includit ens quidditatiue: et per consequēs nō erit vltima differentia: qz resolubilis etc̄. ¶ Secūda propositio. Nulla differētia vltima īcludit ens quidditatiue alr̄s non esset vltima. Differentia vltima non debet includere duos conceptus: quorū vnus sit quidditatiuus. alius qualitatiuus. qz tūc non esset vere vltima differentia: esset. n. resolubilis in plures conceptus priores: quorū vnus esset quidditatiuus et alter qualitatiuus. et sic compositus qualitatiuus esset differentia vltima. ¶ Notādum s̄m sanctū Thomam et suos sequaces in homine non est ponenda nisi vnica forma substātialis scil3 anima intellectiua. s̄m vero okam in hoīe ponende sunt ad minus tres forme realiter distincte sc3 anima vegetatiua sensitiua et intellectiua.

¶ Doctor vero subtilis et virtuosus virtuose procedit declinando extrema et eligendo medium. nā et ipse mediat inter illas duas opiniones: quia ipse nō ponit formas realiter distinctas sicut Okā. Nec ponit vnicam tantū sicut sanctus Thomas. Sed ponit animam vegetatiuam sensitiuam et intellectiuam: vnicam esse in homine. contra okam et ponit formam corporeitatis contra sanctū Thomam: ita q ad minus duas formas oportet ponere in quolibet animali. ¶ Corpus etiam sumitur dupliciter non loquendo de corpore prout est ī genere quantitatis. ¶ Uno mō sumitur pro aliqua quantitate generica que ponitur in recta linea predicamentali. ¶ Alio modo sumit pro forma corporis quod est altera pars cōpositi. A corpore primo modo sumpto sumitur realitas. ¶ Quarta propositio. Omnis differentia specifica siue sit de genere substantie siue accidētis que sumitur ab alia realitate q̄3 sit illa realitas a qua sumitur gen^9 dicitur vltima. quia talis differentia non includit aliquem conceptum in quid sed tantum includit cōceptum qualitatiuū. ¶ Quinta propositio. Omnis drīa essentialis siue specifica siue indiuidualis de genere accidentium est vltima: quia sumit ab alia realitate rei cum ibi non sit compositio materie et forme. ¶ Sexta propositio. Omnes differentie indiuiduales siue sint de genere substantie.

siue accidentiũ dicunt dñie vltime: q: omnes tales sumunt ab alia realitate ꝙ ab illa a qua sumit species. ¶ Nulle dñie accidentales possunt dici dñie vltime respectu hoꝝ quoꝝ dñr accidentales: quia differentie vltime semper sunt essentiales: q: semp faciunt differre essentialiter. Accidentales aũt differentie solũ faciũt differre accidentaliter. ¶ Octaua propositio est. Dñia vltima est illa que sumit ab alia realitate ꝙ sit realitas sui ꝯtrahibilis ⁊ que dicit conceptũ simplr simplicem. Dicit que sumitur ab alia realitate propter dñiam que sumit ab alia forma ꝙ a qua sumitur suũ ꝯtrahibile. Dicitur ꝯtrahibilis per hoc innuitur ꝙ non solũ genus: species verũetiam sit ꝯtrahibilis. ¶ Nona propositio. Omne genus ꝯtrahitur per dñias formales ⁊ essentiales. Sed species ꝯtrahitur per dñias essentiales materiales ⁊ indiuiduales ⁊ nõ formales. ¶ Decima propositio. Omnis dñia specifica cuiuscũqꝫ speciei est eadẽ cum indiuiduo illius speciei cuius est indiuiduũ. ¶ Undecima ꝓpõ. Differentie essentiales ⁊ formales sunt dñie que predicant in quid de eo quod cõstituũt. Sed dñie materiales ⁊ indiuiduales sunt dñie essentiales que nõ in quid predicant de eo quod cõstituũt. Ex his pꝫ declaratio sexte rõnis principalis.

¶ Circa septimã propositionẽ principalẽ. In qua probatur ꝙ non oĩa que distinguunt essentialiter distinguunt formaliter. Ponẽde sunt alique ꝓpõnes. Quaꝝ prima est. Homo ẽ idẽ formaliter ⁊ qdditatiue anime sue ⁊ corpori suo: ⁊ tñ homo distinguitur realiter ⁊ essentialr ab eis. igitur distinctio essentialis ⁊ realis non inferunt formalẽ distinctionem. ¶ Secunda propositio que probat primam ꝓpositionem ⁊ est ista. Omnis res naturalis includit in primo mõ dicendi per se materiã ⁊ formaꝫ ex quibus cõponitur intrinsece. Pro maiori dclaratione huius ꝓpositionis est. Sciendum ꝙ Res sunt triplices ſm cõmentatorem sexto metaphisice. Quia quedaꝫ sunt que sunt ꝯiuncte materie tã ſm esse ꝙ ſm diffinitionem. ¶ Alie sunt res que sunt separate a materia tam ſm esse ꝙ ſm diffinitionem. ¶ Tertie aũt sunt res que coniunguntur materie ſm esse non aũt ſm diffinitionẽ. Exẽpluꝫ primi omnis res naturalis includit materiã ⁊ formam. Nam implicat ꝯdictionem deum facere aliquam rem materialẽ sine materia. Implicat etiam ꝯdictionẽ deum facere aliquam rẽ materialẽ sine forma q: ens naturale est illud qđ est compositũ ex mã ⁊ forma. ¶ Tertia est. Ois res nãlis ⁊ oĩe totũ essentiale est idẽ formaliter ⁊ quidditatiue cũ mã ⁊ forma. Iste ꝓpõnes sunt de mẽte doctor. subtilis in .ij. sniaꝝ dis. xij. vbi vult ꝙ tam mã ꝙ forma sint de quidditate rei nãlis ⁊ allegat ibi opiones quorũdam quas recitat phs. vij. metaphisice ca. ij. ⁊ primo de aĩa quoꝝ aliqui diffiniebant res nãles per materiã tm̃. Alij per actũ tm̃. aliqui aũt per vtrũqꝫ .i. tam per materiã ꝙ per formã. Et isti vltimi ſm phm̃ recte definiunt rẽ naturalem. Unde cõmendat Architã qui tam materiã ꝙ formã cõplexus est in diffinitione: Sequit ergo ꝙ tam mã ꝙ forma includunt in primo modo dicẽdi per se ⁊ per ꝯñs impossibile est ⁊ implicat ꝯdictionẽ reꝫ nãlem esse sine mã ⁊ forma. Exẽplum secundi scꝫ de rebus que sunt separate a mã tam ſm esse ꝙ ſꝫ diffinitionẽ: vt angeli: demones. Et ista de quibꝰ est metaphisica. Exẽplum tertij vt accidentia illa enim sunt cõiuncta materie ſm esse non aũt ſꝫ diffinitionẽ: q: nullum accidens diffinit diffinitione quidditatiua per suũ subiectum tãꝙ per aliquod sibi intrinsecum. Ex his ergo concludit cũ res nãlis sit idem quidditatiue materie ⁊ forme ex qbus componitur a quibus tñ cum hoc sit realiter ⁊ essentialiter distincta ꝙ distictio realis ⁊ essentialis non inferant distictionem formalem. Q. autẽ res naturalis realiter ⁊ essentialiter distinguat a materia ⁊ forma pꝫ q: omne compositum distiguit realiter ⁊ essentialiter a suis partibus ipsum realiter constituẽtibus sicut pꝫ ex precedẽtibus. Ex his septime rõnis declaratio pꝫ. ¶ Pro elucidatiõe octaue none ⁊ decime rõnum sciẽdum idẽtitas rationis non infert omnes alias idẽtitates: pꝫ q: pater filius ⁊ spũssanctus sunt idem rõne vel habẽt idẽtitatem rationis: ⁊ tñ distinguũtur realiter suppositaliter siue personaliter. ergo idẽtitas ratiõis nõ infert omnes alias idẽtitates sed stat cum distictione reali. Añs probatur pro secũda parte: q: alia est persona patris alia filij alia spũssancti. ergo distinguuntur personaliter. Unde distinctio realis ẽ duplex: sicut pꝫ ex precedẽtibus. Nam quedã est realis essentiaꝝ: alia realis personaꝝ siue suppositoꝝ: prima nullo mõ ponẽda est in diuinis: sed secunda. prima pars añtis probat. Nã de qbuscũqꝫ dr vnꝰ ⁊ idẽ respectus rõnis vna ⁊ eadẽ relatio rõnis numero sunt ideꝫ ratione pater filius ⁊ s.ss. sunt hmõi igit sũt idẽ rõne. maior ꝓbat: q: sicut illa sũt diuersa ratione de quibꝰ dicunt diuerse relationes rõis vt sortes a parte subiecti: ⁊ a parte ꝓdicati differt a seipso ratione: q: in ipso fundantur diuerse secũde intentiones. s. intẽtio subiecti ⁊ intentio predicati. Ita illa dicunt eadẽ rõne de quibꝰ dicitur vna relatio rõnis: siue vnus respectus rõnis. minor ꝓbat: quia pr̃ filius ⁊ s.ss. sunt vnus dñs ⁊ vnus creator q: habent vnam relationẽ rõnis dominij. ⁊ vnam relationẽ creationis idõ sunt vnus creator: vnus dñs sicut sunt vnus deus ꝓpter vnitatẽ essentie. Nam si in prẽ filio ⁊ s.ss. essent diuerse relationes dñij in diuinis essent plures dñi quod est erroneum. Nam rex francie ⁊ rex vngarie sunt diuersi dñi quia habent diuersa dominia. Sic etiam esset in diuinis si essent diuerse relationes dñij. Essent etiam in diuinis plures creatores si ibi essent diuerse relationes creationis. Q: aũt relatio dñij ⁊ creationis in diuinis sint relationes rõnis ꝓbatur per ꝓpositiones sequentes. ¶ Prima est. Impossibile est deum referri

referri ad creaturam relatione reali. ¶ Secunda est. Quicquid est in deo ex natura rei siue sit relatõ siue absolutum est realiter deus: patet per Augus. 8m enim eu3. Deus est quicquid habet excepto q relatiue dicitur. ¶ Tertia est. Omnis relatio realis siue etiam rationis quecunq3 sit illa necessario coexigit suũ correlatiuu3: & sic est impossibile vnũ respectum esse sine alio etiam loquẽdo de relationibus rationis. ¶ Quarta est. Deus nullo modo potest exigere vel preexigere creaturam ad sui esse qz ab eterno fuit ita pfectus quãdo nulla erat creatura: sicut modo p3: secundo qz res summe necessaria nõ necessario coexigit ens contingens. Ex his probatur faciliter propositum sc3 q deus non põt referri ad creaturam relatione reali: qz si sic tũc deus necessario ad sui esse coexigeret creaturam.

¶ Quinta est. Omnis respectus dei ad creaturã est respectus rationis. ¶ Sexta est. Omnis respectus dei ad creaturam concernens causalitate3 vel creationem est cõis oĩbus tribus personis: qz creationes & factiones ad extra sunt cões tribus personis. Cum igitur tales respectus sint relationes rõnis sequitur q persone in diuinis quib9 illi respectus sunt cões sicut eedem ratione: nihilomin9 tñ licet persone in diuinis sint eedem ratione distinguuntur tñ realiter. & per consequens identitas rõnis non infert idẽtitatem realẽ & essentialẽ. ¶ Notandum tamen qz dictum est in vltima precedenti propositione q relatio causalitatis & creatiõis sũt cões tribus personis. Relatio tñ sustentationis siue terminationis non est cõis tribus personis: immo ipse tantum filius humanam naturam sustentat ab eo assumptam: & ipse solus terminat relationem dependẽtie nature hũane ad diuinã. ¶ Septima est. Predicamenta sunt idem ratione: & tñ distinguuntur essentialiter igitur idẽtitas rõnis nõ infert idẽtitatem essentiale3. Q. autem predicamẽta sint idem ratione. probatur. Illa sunt ide3 ratione que conueniunt in vna relatione rationis. predicamenta sunt hmõi. igit &c̃. minor probatur qz omnia predicamenta conueniunt in intentione. secunda que dicitur genus generalissimũ. Na3 substantia est genus generalissimũ: quãtitas est gen9 generalissimũ: qualitas est genus generalissimũ: & sic de aliis. Item hõ & lapis distinguuntur realiter & essentialiter & tñ sunt idem rõne. Q. autẽ sũt idem rõne p3 qz conueniant in vna relatione rationis. nam dicendo hõ est & lapis est ibi tam lapis q̃ homo est subiectũ propositionis. igitur in illa intẽtione: scdã que est subiectum cõueniunt. Itẽ probatur ex alio sic. Aqua pura & illa verba. Ego baptizo te in no. pa. & fi. & spi. san. idẽtificantur p vnam intentionẽ: scdãm & tñ distinguũtur realiter & eẽntialiter. igitur distinctio rõnis non infert eẽs also. Añs probatur pro prima pte qz aqua pura & v̾ba prenoĩata distinguunt realiter & essentialr: qz illa distinguũtur realiter & essentialiter. quo3 vnũ põt existere sine alio: sed sic est d̾ istis verbis & aqua pura. Nam quodlibet illo3 potest esse sine alio. Similiter eadem res non põt esse permanens & successiua: sed aqua est res permanens: verba aute3 sunt res successiua igitur distinguuntur realiter. Secũda pars probatur. s. q aqua & verba predictã sint idem ratione: qz de quibuscũq3 dicitur vn9. & ide3 respectus rationis numero sunt. idem rõne sed aq & verba predicta sunt huiusmodi. igitur minor pbatur. Nam verba predicta & aqua faciunt vnum sacrm̃. vnde Augu. Accedit verbum ad elemẽtu3 & fit sacrm̃. Et sic ambo illa tam aqua q̃ verba faciunt sacramẽtum & non vnum sine alio. Sed cõstat q sacrm̃ non est nisi signum gratie: cum sacramẽtum sit signum visibile inuisibilis forme. Si dicas ista relatio est realis nõ rationis qz est instituta ad placitum voluntatis diuine: sed omnis relatio causata per actum voluntatis est relatio rationis. igitur &c̃. ¶ Octaua est. Entia quantumcũq3 diuersa in re3 natura possunt per intellectum in aliqua intentione secunda identificari. ¶ Nona est. Intellectus cõiter & regulariter non potest attribuer̃ entibus creatis quantumcũq3 diuersis vnam & eandem intentionem numero licet possit eis attribuere vnam & eandem intẽtionem specie. Et dicit̃ entibus propter personas diuinas: qz illis vna & eadem relatio rationis numero attribuitur. vt puta relatio dominij & relatio creationis. Dicitur cõmuniter & regulariter propter sacramentu3 baptismi: quia in illis verbis & aqua realiter distinctis fũdatur vna & eadem relatio ratiõis numero hoc tamẽ non est cõmuniter & regulariter. Si contra hoc arguas. Relatio non potest esse vna nisi habeat vnũ fundamentum: sed in illo sacramento. puta baptismi sunt multa fundamenta realiter distincta. puta aqua & verba igitur talis relatio non est vna relatõ numero. Respondeo q si forte maior vera sit in relationibus realibus de quibus est dubium: quia in multis forte trahentium vnam nauem est vna relatio trahentium ad vnum tractum tamen in relatõnibus rationis propositio est manifeste falsa: quia quantumcũq3 diuersa possunt concurrere in fũdamento vnius relationis rationis. Non enim op3 q multa ibi concipiantur quasi vnu3 in ordine ad aliquid signatum. hoc patet quia huius relatiõis vini que est sigãre mustu3 bonum bene potest esse fundamentum istud totum: scilicet circulus coopertus folijs hedere in cruce positis. ergo etiam multe orationes contexte vel vna oratio ex multis syllabis que nihil vnum per se faciunt sunt fundamentum vnius relationis huius que est sigãre dõ in esse aliqua que sibi intrinsece insunt cum tamen illud signatum sit vnum. & idem simplicissimum. ¶ Ex his patet manifeste q identitas rationis nõ infert identitatem essentialem & realem. & per consequens non infert omnes alias identitates. Et tñ de tertia principali parte.

Irca huius opusculi quartam ⁊ vltimā partem q̄ dicitur resolutoria ⁊ recollectiua oium precedētium dictoꝝ: in qua ipsa veritas ſꝫ mētem propriam aperiẜ. Notanda sunt aliqua dicta logicalia. Et si sunt cōia sunt multum subtilia ⁊ vtilia. ¶ Pro declaratione huius partis ponunẜ alique propositiones. Distinctiones prenotate nō habent se ad inuicē per modū iferioris ⁊ superioris. Distinctiones prenotate non habēt necessariaꝫ habitudinem ad inuicē per modū inferentis ⁊ illati. Pro declaratione prime propositionis aduertenda sunt aliqua dicta quibus notatis potest ipsa faciliter intelligi. quoꝝ est tale primū. ¶ Multum differt dicere aliqua duo se habere ad inuicē vt verum inferius ⁊ superius ⁊ aliqua se habere ad inuicem per modum inferioris ⁊ superioris. ¶ Scdꝫ est. Illa dicunẜ se habere ad inuicē vtveꝝ inferius ⁊ superius que sic se hn̄t ꝙ vnum dicitur de altero vniuersaliter sumpto vere ⁊ affirmatiue in aliquo mō dicendi per se: vnde ad hoc ꝙ aliquid sit superius ad alteꝝ requirunẜ due conditiones. Prima est ꝙ superius dicatur vlr vere ⁊ affirmatiue d̄ suo inferiori: defectu cuius hō ⁊ album non habēt se ad inuicem vt superius ⁊ inferius: q: nullū illorū diciẜ de altero vlr. Naꝫ hec propositio est falsa ois hō est albus. Similiter ⁊ illa omne album est hō. Scda conditio est ꝙ superius dicatur de suo inferiori in primo modo dicendi per se: defectu cuius bonū ⁊ lignum non hn̄t se ad inuicē: sicut inferius ⁊ superius. Naꝫ licet bonū dicatur vere ⁊ affirmatiue de ligno vt dicendo sic omne lignū est bonuꝫ tñ bonum non d̄ de ligno in primo modo dicēdi per se cū bonum sit ipsius entis propria passio: idō de nullo inferiori ad ens dicitur in primo mō dicēdi per se. Tertium dictū probat secundā conditionem iam dictam ⁊ eius probationem. ¶ Tertiuꝫ est. Nulla propria passio d̄ in primo mō dicēdi ꝑ se de suo subiecto neqꝫ de aliquo per se ꝯtento sub illo: sed ꝯ scdm dictū. Arguiẜ probādo ꝙ bonum sit superius ad lignū ⁊ est argumentū Thomistaꝝ ⁊ primo sic. Bonū in plus se hꝫ q̄ȝ lignuꝫ ⁊ est cōe ad ipm. igitur est superius ad illud. scdo sic. bonū est transcendēs ⁊ tāte cōitatis sicut est ens igitur sicut ens est superius ad lignū ⁊ hoiem lapidem: ⁊ ad alia ita ⁊ bonū. Ad primū d̄ ꝙ licet bonū i plus se habeat q̄ȝ lignū ⁊ sit cōe ad ipm lignum hoiem ⁊ ad cetera non tñ sequiẜ ꝙ ergo sit superius. Vñ pro solutione illius argumēti poniẜ. ¶ Quartuꝫ. Licet omne superius sit cōe respectu suoꝝ inferiorū non tñ omne cōe est superius ad illa respectu quorum d̄ cōe. Nā color est quoddā cōe ad hoiem lignum lapidē ⁊ ad alia colorata q: ois homo est coloratus non tñ omne coloratū est hō. ita ēt omne lignum est coloratū non tñ omne coloratū est lignū non tñ coloratū est superius ad ipsa ꝙ probaẜ per dictū sequens. ¶ Quintū est. Nullum accidēs de genere accidentis pōt esse superius ad aliquā substantiā vel ad aliquod de genere substantie hoc ꝓbatur per sequens dictū scꝫ sextum. ¶ Omnia illa que ordinanẜ ſm sub ⁊ supra sunt subalternatiꝫ posita sed diuersa predicamenta non sunt subalternatim posita. ergo nullū accidens potest esse superius ad hoiem. ⁊ per consequēs thomistaꝝ consequentia nihil tenet qn̄ arguunt hoc est cōe ad illō. ergo superius. Itē nigredo est cōis color ethiopi ⁊ carboni ⁊ tñ non est superius ad illa: q: illa sūt d̄ genere substantie nigredo vero de genere accntis. igitur non est superius cōsequentia probatur per septimū dictum scꝫ. ¶ Nulla species specialissima potest esse superius ad aliqua distincta spē q: ſm pħm in aīt predicamentis diuersoꝝ generū: ⁊ non subalternatim positoꝝ diuerse sunt spēs. ¶ Octauum dictū ⁊ probat septimū. Omne superius creatum. cōe aliquibus est diuisibile in ipsa per hoc ad formā argumenti. ¶ Ad formā ergo primi argumenti conceditur aīs: ⁊ negatur consequentia: q: non sufficit ad hoc ꝙ aliquid sit superius ad aliqua ꝙ etiam sit cōe ad ipsa: sed requiritur etiā ad hoc ꝙ predicetur de illis in primo modo dicendi per se. Similiter est fallacia consequētis arguendo ab insufficiente enumeratione inferioꝝ. Non. n. sunt vera eius inferiora. Ubi nota. ¶ Quotienscunqꝫ fit argumentū ab insufficienti diuisione siue enūeratione inferioꝝ siue singulariū procedēdo ad vniuersalē semp cōmittitur fallacia ꝯn̄tis. ¶ Nonuꝫ est. Nulla propria passio predicaẜ de suo subiecto in primo mō dicendi ꝑ se vel de aliq̄ per se inferiori illius subiecti cū igitur bonū sit ꝓpria passio entis ⁊ homo lignuꝫ ⁊c̄. sint inferiora entis sequitur ꝙ non predicetur de illis in primo modo dicendi per se. igitur non est superius. ¶ Ad secūdum argumentum concedo aīs: negando consequētiam q: vltra illam cōitatem requiritur ꝙ predicetur in primo modo dicendi per se ⁊ de illis. ¶ Decimuꝫ est. Omne superius vniuersaliter ⁊ affirmatiue ꝑdicatur de suo inferiori licet non ecōtra. ¶ Undecimum est. Omne superius per se loquendo de superiori predicatur de inferiori suo in primo modo dicendi per se. ¶ Duodecimum est. Illa dicuntur se habere per modum inferioris ⁊ superioris que sic se habent ꝙ vnum dicitur vniuersaliter ⁊ affirmatiue de alio licet denominatiue vel quasi denominatiue vel quorum vnum infert reliquū per consequentiam subsistendi licet non econtra: hoc dictum duas partes habet. prima pars est ista: illa dicuntur se habere per modum inferioris ⁊ superioris que sic se habent ꝙ vnum dicitur vniuersaliter ⁊ affirmatiue de reliquo licet denominatiue vel quasi denominatiue: vt bonum verum dicunẜ de homine ligno ⁊ lapide non tamen quidditatiue sed denominatiue. ¶ Tredecimū est. Predicari denoīatiue in ꝓposito valet tñ sicut ꝑdicari nō qdditatiue.

quidditatiue. ¶ Decimūquartū est. Omne illud
qd̄ nō predicat de alio in primo mō dicendi per se
dr̄ predicari de illo denoiatiue large accipiēdo pre
dicari denoiatiue. 2ª pars. xij. dicti est vel quorum
vnū infert reliquū per ꝯñam subsistēdi lꝫ nō ecōtra
Pro cuius declaratione ponit̄. xv. dictū. s. ¶ Cōse
quētia subsistēdi est illa in q̄ arguit̄ ab añte de ē 2º
adiacēte ad ꝯñs de ē 2º adiacēte. vt hō ē igr̄ risibile
ē. Et ē ꝺclaratiuū p̄cedētis dicti imediate. ¶ 16m
est. Illa ꝓpositio dr̄ esse de est scdo adiacente in qua
preter sbm ⁊ copulam nō ponit̄ aliquod predicatū
materiale vt homo est. ¶ Decimū septimū est. Pro
positio est de tertio adiacēte est illa in qua p̄ter sbꝫ
⁊ copulā ponit̄ aliqd̄ in tertiū. s. predicatū materia
le vt hō est aial. ¶ Ad propositū ergo illa dicūtur
se habere per modū inferioris ⁊ superioris quorū
vnū infert reliquū in ꝯña subsistendi ⁊ nō eꝫ. vnde
sequit̄ hō est ergo bonū est sed nō eꝫ. Similiter seq
tur duo sunt ergo vnū est tria sunt ergo duo sed nō
econtra. maior numerus semꝑ se hꝫ vt superius re
spectu numeri minoris. Et pro maiori declaratiōe
dicta aliqua sequunt̄. ¶ Dictū. xviij. Posito iferio
ri necessario suū superius ponit̄. ¶ Dictū. xix. Po
sito superiori nō necessario ponit̄ suū inferius. Di
ctum. xx. ⁊ est regula generalis. Numerus minor
respectu maioris se hn̄t ad inuicē per modū iferio
ris ⁊ superioris. vñ bene sequit̄ duo sunt g̃ vnū est
sed nō eꝫ. quinqꝫ sunt igitur tria sunt non ēt eꝫ ⁊c̄.
Illa ergo nō habent se adinuicē sicut superius ⁊ in
ferius. Nā posito minori numero nō ponit̄ maior
sed econtra habēt se adinuicem per modū inferio
ris ⁊ superioris. Ex his ergo manifeste pꝫ p̄me pn
cipalis ꝓpositionis declaratio. ¶ Pro secūde p̄nci
palis ꝓpositionis declaratione in qua dr̄ ꝙ distin
ctiones prenoiate nō hn̄t necessariā habitudinē ad
inuicē per modū inferentis ⁊ illati. Nota ꝙ iferēs
est añs: illatū aūt est ꝯñs. Et vt melius illa intelligā
tur sequunt̄ aliqua dicta. ¶ Primū dictū. In om
ni ꝯña necessaria quatuor inueniunt̄. s. añs ꝯñs cō
sequētia ⁊ nota illationis. ¶ Dictū. ij. Añcedēs est
ꝓpositio kathegorica vel hypothetica ad quā seq̄t
alia. Exēplū primi vt hō currit ergo aial currit: exē
plū scdi oē aial est sba ⁊ ois hō est aial igit̄ ois hō ē
sba. Dictū. iij. In syllogismo due premisse dn̄r añs
ita ꝙ nec maior est añs nec minor sed maior ⁊ mi
nor simul sumpte sunt añs. ¶ Dictū. iiij. Quotiēs
cunqꝫ in añte alicuius ꝯñtis ponunt̄ plures propo
sitiones totū aggregatū ex illis dr̄ añs. ¶ Dictum
v. Quotienscunqꝫ in añte alicuius ꝯñe ponuntur
plures ꝓpositiones quaꝝ vna est vera ⁊ reliq̄ false:
nunq̄ añs est negandū sed maior vel minor. Dcm̄
vj. Consequēs est ꝯclusio que sequit̄ ex añte. ¶ Di
ctū. vij. Quotiēscunqꝫ añs est verū ⁊ ꝯñs falsū nun
q̄ negandū est ꝯñs sed semꝑ ꝯña est neganda. Di
ctū. viij. Nota ꝯñe est aliqua ꝯiūctio rōnalis vel est
illa ꝯiunctio que mediat inter añs ⁊ ꝯñs. ¶ Dictū
ix. Consequētia est habitudo añtis ad ꝯñs ratione
cuius añs infert ꝯñs. vt hō currit igit̄ aial currit.
ꝯsequētia nō est hec propositio hō currit q̄ est an
tecedēs neqꝫ hec ꝯiunctio igit̄ q̄ est nota ꝯsequentie
sed ꝯña est habitudo añtis ad ꝯñs ⁊ nisi añs hēat
aptitudinē ad ꝯñs nunq̄ valet ꝯña vt ddo aq̄ cur
rit igitur homo currit. ¶ Dictū. x. Ois ꝯña neces
saria vel est simplr̄ ꝯcedenda vel simplr̄ neganda ⁊
nulla est distinguenda q̄ ois ꝯña vel est bona vel
mala. Si bona est cōcedenda: si mala est refutanda
¶ Dictū. xj. Quotienscunqꝫ añs nō habet habitu
dinē ad ꝯñs etiam si antecedens sit veꝝ simplr̄ ⁊ cō
sequens ꝯña nō est bona sed est negāda. Nā posito
ꝙ baculus stet in angulo ⁊ vacca bibet in rheno nō
tn̄ sequit̄ baculus stat in angulo igitur vacca bibit
in rheno: immo neganda est consequentia: q̄ ꝯñs
nō sequit̄ ex antecedente: cū añcedens nō hēat ha
bitudinē in ratione inferentis ad ꝯñs. ¶ Dictum
xij. Quotienscunqꝫ añs pōt esse verū sine ꝯsequēte
nunq̄ talis ꝯña est bona. ¶ Dictū. xiij. Stat ꝙ con
sequentia sit necessaria ⁊ concedenda ⁊ tñ ꝙ tā añs
q̄ ꝯñs sint simplr̄ impossibilia ⁊ falsa: vt pꝫ in hac
ꝯña hō est asinus: igit̄ hō est rudibilis ꝯña: igitur
est bona ⁊ cōcedenda ⁊ tñ tā añs q̄ ꝯñs est impossi
bile: hoc dictum ꝓbat̄ ex sequēti. ¶ Dictum. xiiij.
Quotienscunqꝫ añs alicuius cōsequentie non pōt
esse verū sine ꝯsequente talis ꝯña est bona ⁊ conce
denda ⁊ ēt si añs ⁊ ꝯñs sint impossibilia. ꝓbat̄ hoc
per ꝯñs dictū. ¶ Dictū. xv. Quotiēscūqꝫ nō potest
aliter esse in re sicut per añs signat̄ qn ita sit sicut ꝑ
ꝯñs sigt̄ur talis ꝯña est bona. Sꝫ sic est vbi añs nō
pōt esse veꝝ sine ꝯñte. igit̄ ⁊c̄. Nā nō pōt aliter esse
si homo est asinus quin ēt sit rudibilis: igit̄ homo
est asinus: ergo est rudibilis est bona ꝯña. ¶ Dcm̄.
xvj. ⁊ est declaratiuū precedentiū. Duplici de cā po
test esse ꝙ añs nō pōt esse verū sine ꝯñte. Primo cā
habitudinis necessarie añtis ad ꝯñs. 2º ꝑꝑ impos
sibilitatem añtis in se ⁊ absolute. Prima regula est
vera. s. ꝙ illa ꝯña est bona in qua añs non potest eē
verū sine ꝯñte ꝑꝑ necessariam habitudinem añtis
ad ꝯñs. Scda regula predicta non est vera. Ex quo
sequit̄ ꝙ falsa est illa regula generalis noialiuꝫ sal
tē vniuersaliter. s. Ad impole sequit̄ qd̄lꝫ nō. n. seq
tur homo est asinus: igit̄ baculus stat in angulo q̄
añs nō hꝫ habitudinē ad ꝯñs. ¶ Ubi sciendū ꝙ li
cet non sequat̄ qd̄libet vl̄r ad omne impossibile ad
aliqd̄ tñ impole sequit̄ qd̄libet. Uñ vna generalis
regula ponit̄. ¶ Ad ꝓpositionē copulatiuā cōposi
tam ex partibus ꝯdicentibus sibi inuicē sequit̄ qd̄
libet añs: vñ bene sequit̄ sortes currit ⁊ sortes non
currit igit̄ hō est asinus. ¶ Dictū. xvij. Cōsequētia
est duplex. s. materialis ⁊ formalis. ¶ Dictū. xviij.
Formalis est illa que tenet in omnibus terminis con
simili forma retēta vt ois hō currit. igit̄ quidꝫ hō
currit hec ꝯña est formalis q̄ simili forma arguen
di retenta nunq̄ dat̄ instantia quotiēscūqꝫ enīꝫ ar
guit̄ ab vniuersali ad suā pticularē semper est bo
na ꝯña. ¶ Dictū. xix. Ex parte forme vniuersalitas

ꝛ particularitas affirmatio ꝛ negatio se tenent. Di
ctum. xx. ¶ Materialis ꝯña est illa que solū tenet rōe
aliquoꝝ terminoꝝ in cōsequēti positoꝝ ita ꝙ non
tenet in oībus terminis cōsimili forma arguēdi re
tēta vt quidē hō est risibilis quidē hō est aīal: ergo
ois hō est aīal a simili. n. non sequit quidē hō est al
bus ergo ois homo est albus qꝛ nō semꝑ valet ꝯña
a particulari ad suam vniuersalē lꝫ eꝑ. Ex his id di
ctis manifeste pꝫ declaratio predictarū duaꝝ ꝓposi
tionū. Sed ad probandū predictas duas proposi
tiones ponit talis ꝓpositio generalis. ¶ Sicut cū
identitate reali ꝛ essentiali stat distinctio formalis
ita ꝙ cū identitate formali stat distinctio realis ꝛ es
sentialis ergo nō hñt se adinuicē per modū inferio
ris ꝛ superioris nec necessitatē hñt habitudinē in
ferentis ꝛ illati. prima pars huius ꝓpositionis pro
batur. s. ꝙ cum identitate reali ꝛ essentiali stat disti
ctio formalis. Nā hō ꝛ risibile sunt idē realiter ꝛ es
sentialiter ꝛ tñ distinguunt formaliter igit distictio
formalis stat cū identitate reali ꝛ essentiali. Añs pri
ma pro parte probat per regulā generalē in prece
dentibus sufficienter propriatā qꝛ ois propria pas
sio aptitudinalis est idem realiter cū suo subiecto.
Pro quo est aduertēdū ꝙ propria passio est duplex
s. ¶ Aptitudinalis est illa que dicit aptitudinem si
ue inclinationem ad aliquē actū: vt risibile dicit ap
titudinē ad actū ridēdi ideo est passio. Sꝫ ꝙ dicat
aptitudinem pꝫ ꝺm cōem regulā grāmaticorum.
Nomina verbalia in bilis vel in tiuus terminata
dicūt aptitudinē. ¶ Actualis est illa que importat
actum ꝛ non aptitudinē. Et isto mō hře tres angu
los equales duobus rectis est propria passio actua
lis trianguli. Non. n. potest esse triangulus nisi ac
tu habeat tres angulos equales duobꝰ. Pro maio
ri declaratione ponuntur alique propositiones.
Quarum est hec prima. ¶ Omnis propria passio
aptitudinalis est idem realiter cum suo subiecto.
Et licet hec propositio in precedentibus sufficiēter
declarata sit ꝛ probata. Probo tamen eaꝫ sub aliqͦ
sic. Quicquid conuenit alicui subiecto in secundo
modo dicendi per se non potest quacunqꝫ potētia
ab illo separari subiecto cui sic conuenit vel inest i
mo necessario dicitur de illo sed propria passio ap
titudinalis est huiusmodi igitur nō pōt separari a
suo subiecto sed necessario cōuenit ipsi ꝫ ꝓpria pas
sio non est aliqua alia res a suo subiecto. Probatio
vltime consequentie quia si esset aliqua alia res po
sterior ꝛ absoluta a suo subiecto deus posset eam se
parari a subiecto quod est falsum. ¶ Secūda pars
antecedentis probatur per generalem regulam il
lam. ¶ Ois propria passio distinguit formaliter a
suo subiecto probatur quia illa distinguunt forma
liter quoꝝ vnū nō includit in altero in primo mo
do dicendi per se. Subiectuꝫ ꝛ propria passio sunt
huiusmodi igitur distinguunt formaliter. ¶ Se
cunda est. Omnes proprie passiones eiusdem su
biecti sunt eedem realiter ꝛ essentialiter ꝛ tamē di

stinguuntur inter se formaliter igitur distictio for
malis non arguit distinctionem realem ꝛ essentia
lem. Prima pars propositionis probatur: qꝛ ois ꝓ
pria passio est realiter ꝛ essentialiter eadem cum
suo subiecto: ergo si idem subiectum plures habe
at passiones ille realiter erunt eedem suo subiecto
cum ergo sint eedem realiter alicui tertio ꝛ essen
tialiter sequitur ꝙ inter se sint realiter ꝛ essentiali
ter eedem igitur ꝛc. ¶ Sequuntur nunc alique
propositiones de diuinis declarantes propositum
nostrum. ¶ Tertia est. Cum identitate reali ꝛ essen
tiali essentie diuine cum perfectionibus attributa
libus distinctio formalis. Prima pars propositio
nis probat. s. ꝙ perfectiones attributales sint reali
ter ꝛ essentialiter eedem cum essentia diuina: per
Augusti. Quicquid est in deo ex natura rei est reali
ter ipse deus sed perfectiones attributales sunt in
deo ex natura rei igitur ꝛc. Secunda pars proposi
tionis probatur per Damascenum: Si dicis de
um iustum esse bonum esse sapientem esse ꝛc. Nō
naturam dicis sed illa que circunstant naturam er
go illa non dicunt naturam sed circūstant naturaꝫ.
sequitur ꝙ ab essentia diuina siue a natura diuina
distinguantur ex natura rei ꝛ per cōsequēs forma
liter. ¶ Quarta est. Cum simplicitate ꝛ identitate
vnius persone in diuinis stat distictio formalis ip
sius essentie diuine ꝛ proprietatibus personalibus
probatur: qꝛ proprietates sunt in essentia diuina ex
natura rei igitur sunt idem realiter cum ea. Secū
da pars quia vnum non includit aliud in ꝑmo mo
do dicendi per se igitur distinguuntur formaliter
¶ Quinta est. Cum identitate vnius persone stat
distinctio formalis proprietatum personalium suo
rum patet in patre in quo est innascibilitas paterni
tas que sunt eedem realiter ꝛ essentialiter sicut pa
tet ex precedentibus. Sed ꝙ distinguantur forma
liter patet per beatum Augustinum dicentem. De
us non est eodem pater quo est ingenitus. Si enim
pater non genuisset nihil prohiberet eum esse ige
nitū. Sequit ꝫ ꝙ alia est proprietas inascibilitas ꝛ
pternitas qꝛ si pr̄ nō genuisset adhuc eēt ingenitus.
Sicut ēt infideles cōcipiūt vnū suppositū ingenitū
nō tñ credunt illud esse prem sequit ergo ꝙ distin
guant formaliter. ¶ Cōtra. Si in diuinis sit distin
ctio formalis vꝫ ꝙ deus non sit simplicissimus qꝺ
est falsum. Rñdeo per sequentē propositionē gene
ralē que est talis. ¶ Distinctio formalis nulloꝰ va
riat nullo modo violat nullo mō obuiat, nullo mo
do impedit simplicitatem diuinam. probatur: qꝛ
distinctio realis est multo maior ꝗꝫ sit formalis: igi
tur si distinctio realis potest stare cum simplicitate
diuina afortiori hoc potest distinctio formalis. Itē
si distinctio minor impediret simplicitateꝫ diuinaꝫ
distinctio realis maior impediret magis simplici
tatem diuinā tenet ꝯña per maximā. Si illō ꝙ ma
gis vꝫ inesse nō inest ergo nec quod minus: ex his
sequuntur correlaria. ¶ Corꝰᵐ primū. Distinctio
formalis

formalis nõ arguit distinctionẽ realẽ probat quia
illud nõ arguit siue nõ infert aliud qd̾ potest stare
cũ opposito illius. Sed distinctio formalis põt sta/
re cũ identitate reali: igit nõ arguit eã q̃ aũt cũ ip/
sa posiit stare ex predictis p3. Secũda po ꝓpositio/
nis generalis ꝛ principalis. s. q̃ cũ identitate fo2ali
possit stare distinctio realis. probat sic: hõ est forma
liter idẽ ꝛ qdditatiue aĩe sue intellectiue ꝛ corpori
suo ꝛ tñ distinguit ab illis realiter ꝛ eẽntialiter. igr̃
propositio vera. Añcedens pro ꝑma parte probat:
quia illud est idez formaliter ꝛ quidditatiue alicui
qd̾ includit illud in ꝑmo mõ dõi per se sed aĩa īclu
dit aĩam ꝛ corpus suũ in primo mõ dõi per se igit
ꝛc̃. maior est manifesta. minor probat per sequentẽ
regulã gñalem que. s. talis est. ¶ Oẽ totũ essentia
le includit suas partes essentiales in primoº dicen/
di per se. Probatio regule quia q̃libet res phĩca ne
cessario includit in primoº dõi per se mãm ꝛ fo2ã3
sed oẽ totuz essentiale est res phĩca. igitur ꝛc̃. Mi/
nor est nota. maior probatur q2 illud includitur in
aliquo in primo mõ dõi per se qd̾ ponit in diffini/
tiõe quidditatiua alicuius sed materia ꝛ forma po
nunt in diffõne quidditatiua rei naturalis igit ꝛc̃.
minor probat per cõmẽtatorẽ. vj. metha. vbi vult
q̃ res phĩca nec põt esse nec diffiniri sine mã ꝛ for/
ma. vnde ꝛ phs. viij. metha. ꝛ. ij. de anima. h̾ vult
expresse vbi recitat opiniones quorũdã diffinientiũ
res phisicales q̃ diffiniebãt res per mãm tm̃: alij p
actum tm̃: alij vero per vtrunq3. s. tam per materiã
q̃3 per actum. s. formam. Et isti vltimi perfecte diffi
niunt: iõ ẽt recomẽdat phs. Architã qui vtrũq3 cõ/
plexus est diffinitione. ¶ Est aũt res naturalis illa
que est cõposita ex materia ꝛ forma. Sequit ergo
ex his q̃ homo formaliter ꝛ qdditatiue ꝛ in primo
modo dicẽdi per se includit corpus ꝛ aĩa3 itelle ti
uã ergo est idẽ illi formaliter. Q2 aũt distinguatur
ab illis realiter ꝛ essentialr̃ p3 per regulã illã gñalẽ
prius sufficiẽter ꝓbatã q̃ oẽ totũ eẽntiale distingui
tur realiter ꝛ essentialiter a suis partibus essentiali
bus etiam simul sumptis. ¶ Corrm 2m. Distinctio
essentialis ꝛ realis nõ inferũt formalez. ꝓbat: q2 il/
lud nõ infert aliud qd̾ põt stare cũ opposito illius
sed distinctio realis ꝛ essentialis potest stare cũ idẽ
titate formali igit nõ infert distinctionẽ formalez.
¶ Pro declaratione maiori principaliũ ꝓpositio/
nũ ponẽda est regula generalis. Sicut distictio re/
alis ꝛ essentialis nõ infert distinctionẽ se totis ob/
iectiue: ita etiam distinctio se totis obiectiue nõ in
fert distinctionẽ realẽ ꝛ eẽntialẽ ergo nõ hñt se ad
inuicẽ per modũ inferentis ꝛ illati. probatio regu
le pro prima parte q2 homo ꝛ asinus distinguũtur
realiter ꝛ essentialiter ꝛ tñ non distinguunt se totis
obiectiue igitur ꝛc̃. maio2 probat q2 hõ ꝛ asinus hñt
diuersas essentias. igitur essentialiter distinguunt
ꝛ tñ nõ distinguunt se totis obiectiue q2 ꝯueniunt
in aliquo conceptu cõi ꝛ qdditatiuo vtputa in cõce
ptu aĩalis igitur ꝛc̃. ¶ Secũda pars regule ꝓbat

s. q̃ distinctio se totis obiectiue nõ inferat distictio
nẽ realẽ ꝛ essentialẽ. probat q2 vnitas ꝛ bonitas di
stinguunt se totis obiectiue ꝛ tñ nõ distinguuntur
realiter ꝛ essentialiter. Qd̾ aũt distinguant se totis
obiectiue. probat. Illa distinguunt se totis obiecti
ue que in nullo ꝯceptu cõi ꝛ qdditatiuo ꝯueniũt s3
bonitas ꝛ vnitas sunt hmõi. igit ꝛc̃. maior est ma/
nifesta ẽt apud aduersarios. minor ꝓbat: bonitati
ꝛ vnitati nihil est cõmune igit in nullo cõceptu cõi
quidditatiuo ꝯueniunt. añcedens probat: q2 com
munissimo nihil est cõius sed bono ꝛ vno nihil est
cõius p3 q2 sunt eiusdẽ cõitatis cũ ente. Nã oẽ ens
est vnum ꝛ oẽ vnũ est ens. Similiter oẽ ens est bo/
nũ ꝛ omne bonum est ens: cum igitur nihil cõius
sit illis sequitur q̃ non conueniunt in aliquo cõce/
ptu cõmuni quidditatiuo ꝛ per ꝯñs distinguũtur
se totis obiectiue vt probatum est ꝛ tñ sunt eedem
realiter. ergo ꝛc̃. Qd̾ sint eedẽ realiter p3 per regu
lã generalẽ. Ois ꝓpria passio est eadẽ realiter ꝛ es
sentialiter suo subiecto sed vnitas ꝛ bonitas sunt
passiones entis. igit sunt eedẽ realiter illi ꝛ p conse
quens ẽt inter se. Itẽ vnũ ꝛ bonũ nõ includũt ens
qdditatiue: q2 illud non includit aliud quidditati
ue qd̾ nõ dr̃ de eo in primo mõ dicẽdi per se. s3 ens
nõ dr̃ de vnitate ꝛ bonitate in primo modo dicẽdi
per se. igitur nõ includũt illa ens qdditatiue. Itez
q̃3 vnũ ꝛ bonum sint idem realiter cũ ente probat.
Quicquid distinguitur realiter ꝛ eẽntialiter ab en
te est nõ ens. ergo si bonũ ꝛ vnũ distinguunt reali/
ter ab ente sunt nõ ens: ꝯñs est falsum. igitur ꝛ añ/
cedens: q2 omne bonũ est ens igitur sunt idem rea
liter. ¶ 3m corrm. Distinctio se totis obiectiue non
arguit distinctionem realẽ ꝛ essentialẽ probat. Il/
lud nõ arguit siue nõ infert aliud qd̾ potest stare cũ
eius opposito sed distinctio se totis obiectiue põt
stare cũ identitate reali ꝛ essentiali que est opposita
distinctioni reali ꝛ essentiali. igitur ꝛc̃. Minor pro
bat q2 vnitas ꝛ bonitas distiguunt se totis obiecti
ue: ꝛ tñ nõ sunt idẽ realiter ꝛ essentialr̃. Similit ri
sibilitas ꝛ flebilitas distinguunt se totis obiectiue
ꝛ tñ sunt eedez realiter suo subiecto ꝛ inter se. Qd̾
aũt distinguant se totis obiectiue probat per ꝓpo
sitionem sequentem. ¶ Prima propositio est: nul/
la propria passio includit ens quidditatiue. ¶ Se
cunda propositio est. Quelibet propria passio hẽt
conceptum simpliciter simplicem. Prima proposi
tio probatur que est contra thomistas qui ponunt
proprias passiones in predicamẽto qualitatis: ꝛ sic
includunt ens quidditatiue sed contra eos. Argui
tur sic. Quicquid icludit ens quidditatiue ꝛ ẽ ens
creatũ limitatum finitum incomplexu3 ꝛ reale po
test poni in predicamento. ergo si proprie passiões
includũt ens quidditatiue ꝛ quelibet talis est ens
creatum limitatũ finitũ icõplexũ ꝛ reale pt̃ poni in
ꝑmẽto. ꝯñs est falsũ. igr̃ ꝛ opio thomista2. Qd̾ au
tem nulla propa passio ponat in aliquo gñe salte3
directe. s. in linea ꝑdicamẽtali p3 q2 si ponat in ali

quo p̄dicamento vel hoc erit vt genus vel vt spēs
aut vt indiuiduū simplr̄.ergo risibilitas illa non
pōt poni in aliquo p̄dicamēto vt genus pꝫ vel er/
go poneret̄ in illo vt genus gn̄alissimū sꝫ hoc est
falsum q: tm̄ decē sunt gn̄alissima nec vt genus
subalternū q: nō p̄dicat̄ de plibus differētib⁹ spē
in eo ꝙ qd nec ponit̄ in aliquo p̄dicamēto vt indi
uiduū q: indiuiduū de vno solo p̄dicat̄. Risibili/
tas aūt nō p̄dicat̄ de vno solo nec pōt poni in ali
quo gn̄e spēspecialissima probat̄. Ois spālissima
hꝫ aliquā propriam passionē demōstrabilē de ipsa.
pꝫ q: de qualibet spē pōt eē sciētia igit̄ de propria
passione pōt eē sciētia qd̄ est falsuꝫ.falsitas ↄn̄tis p
bat̄. Omnis scientia habet̄ p demōstrationē in cu
ius ↄclusione ppria passio demōstrat̄ de suo subie
cto si ergo de ppria passione habet̄ sciētia. Ergo
de e 3 est demōstrabilis alia propria passio: pᵃ dicat̄
a.scd̄a b que est demōstrata tūc quero de b vtꝝ in
cludat ens qdditatiue vel an ponat̄ in aliquo p̄di
camēto vt p̄us argutū est de a vel an hēat ↄceptuꝫ
simplr̄ simplicē. Si habet ↄceptū simplr̄ simplicē
ꝙ nō est reponibilis in aliquo gn̄e pari cā standuꝫ
est in a: sic.s.ꝙ a hēat ↄceptū simplr̄ simplicē ꝙ nō
sit possibile in aliquo gn̄e p̄dicamētali directe sal
tem. Si dicas ꝙ b sit ponibile in aliquo p̄dicamē
to. Arguit̄ vt p̄us. Et sic aut stabit̄ ꝙ pᵃ hēat ↄce/
ptum simplr̄ simplicē vel ꝙ in demōstratione po/
tissima ꝙ in pprijs passionibus erit pcessus in in/
finitū. ¶ Tertia propō gn̄alis est. Ois ppria pas
sio ponit̄ reductiue in illo gn̄e in quo ponit̄ suum
subiectū. ¶ Cōtra si ppria passio ponit̄ in aliquo
gn̄e sequit̄ ꝙ nō hēat ↄceptū simpliciter simplicē
probat̄ q: oē illud qd̄ ponit̄ in p̄dicamēto includit
ens qdditatiue.ergo ꝛc̄. ¶ Rn̄deo. Negando se/
quelā ad p̄bationē dico ꝙ veꝝ est. Omne qd̄ dire
cte ponit̄ in aliquo p̄dicamēto ꝙ in recta linea p̄di
camētali includit ens qdditatiue ēt.propria passio
aūt cuiuscūqꝫ subiecti nō ponit̄ in aliquo gn̄e nisi
indirecte. Itē d̄ria specifica ꝙ idiuidualis in codeꝫ
indiuiduo dicunt̄ se totis obiectiue ꝙ tm̄ sunt eadē
realr̄ ꝙ eēntialr̄.ergo vna illaꝝ distinctionū nō in
fert reliquā. Pria pars an̄cedētis probat̄: q: d̄ie
specifice vltime ꝙ d̄ie indiuiduales hn̄t ↄceptus
simplr̄ simplices.igitur in nullo ↄceptu cōmuni ꝙ
qdditatiuo ↄueniūt ꝙ p ↄn̄s distiguūtur se totis
obiectiue. Scd̄a ps propōnis probat̄ p sequētem
propōnē. ¶ 4ᵃ propō. Ois d̄ria specifica alicuius
speciei idēptificat̄ realr̄ cum indiuiduo illius spēi
ꝙ cum d̄ria indiuiduali illius. Exēplum sicut hō
realr̄ idēptificat̄ cum indiuiduo speciei humane
vtputa cum sorte ioāne platone ꝛc̄. Item etiam rō
nabilitas idēptificatur realr̄ cū differētijs indiui/
dualibus illorum indiuiduorum. ¶ D̄ria vltima
autem est illa que sumitur ab vltima realitate sui
constituti siue illud constitutum sit species subal
terna siue sit indiuiduū. Et nō dicitur ideo vltima

differentia q: est indiuidualis: sed ideo dicitur vl/
tima quia sumitur ab vltima realitate: vnde albe/
do differt a nigredine per differentiam suam vlti/
mam que sumitur ab vltima realitate que dicitur
disgregatiuitas ꝙ illa sumitur ab vltima realitate
ipsius albedinis. Quod autem vltime differentie
distinguantur se totis obiectiue.patet quia in nul/
lo conceptu cōmuni ꝙ quidditatiuo conueniūt pro
batur quia si conuenirent in aliquo conceptu qd/
ditatiuo maxime in conceptu entis: sed hoc est fal
sum probatur. Sed differentie vltime icludūt ens
quidditatiue ergo in aliquo conueniunt ꝙ per con
sequens sunt diuersa aliquid idem entia sed talia
sunt proprie differentia igitur vltime differentie
erunt differentes ꝙ per consequens ab alijs differē
tijs dfnt. Tunc querit̄ de illis alijs differentijs vtꝝ
includunt ens quidditatiue vel non. Si non habe
tur propositum ꝙ vt patet ille differentie sint vlti/
me habentes conceptus simpliciter simplices. Si
autem includunt ens quidditatiue. Arguitur de il
lis sicut de prioribus ꝙ ita processus in infinitum i.
differentijs vel stabitur ad aliquas omnino non in
cludentes quidditatiue quod est propositūꝫ. ¶ Ex
his ergo habetur ꝙ differentie distinguuntur se to
tis obiectiue ꝙ tamen in eodem homine sunt eedē
realiter ꝙ essentialiter igitur distinctio se totis obie
ctiue non infert distinctionē realem ꝙ essentialem.
¶ Pro declaratione textus vbi dicitur. Vlteri⁹ po
test dici ꝙ preter distinctionem rationis que fit per
actum collatiuum intellectus ꝛc̄.ponende sunt pro
positiones. Quarum prima est. ¶ Preter distictio
nem rationis que fit per actum collatiuum intelle/
ctus vel voluntatis quam etiam suppono cum pre
dictis formalizantibus non sunt necessario ponen
de nisi due distinctiones precedentes omnem actū
intellectus. ¶ Secunda propositio. Harum duaꝝ
distinctionum precedentium omnem actum intel/
lectus prima vocatur formalis ꝙ est minor distictio
ꝙ immanifesta. Secūda vocatur realis ꝙ est maior
ꝙ manifesta. ¶ Tertia propositio. Ad has duas di
stinctiones reducuntur omnes alie distinctiōes ex
natura rei nec proprie distinguuntur contra illas.
¶ Sciendum ꝙ pro declaratione illarum proposi
tionum declarande sunt aliqui termini quid scili/
cet sit distinctio rationis. quid act⁹ collatiuus siue
comparatiuus itellectus.quid distinctio formalis.
realis. Sed quia in precedentibus lectionibus suf
ficienter declaratum est quid sit distinctio rationis
ꝙ actus comparatiuus intellectus. Ideo ad declara
tionem distinctionis formalis accedam. Et licet in
precedentibus multa dixerim de ipsa. Pro maiori
tamen declaratione aliqua sub alijs tamen verbis
sumam. Et aliqua que prius non fuerunt dicta ad/
ducam. Ideo sequuntur propositiones ad hoc. 4ᵃ
propositio. Distinctio formalis opponitur identi/
tati formali quia idem ꝙ diuersum opponuntur: sꝫ
quia

quia opposita iuxta se posita magis elucescũt ideo
volens perfecte cognoscere distinctionem formalē
oportet q̄ sciat quid sit identitas formalis. Quinta
propositio. Identitas ⁊ vnum idez sunt. Ad cogno
scendum ergo perfecte identitatem formalem opz
scire gradus identitatis siue vnitatis. ¶ Sexta ꝓ
positio. Sex gradus possumus inuenire in vnitate
Primus dicitur aggregationis. Secundus ordi-
nis. Tertius vnitas per accidens. Quartus vnitas
compositi. Quintus identitas simplicitatis. Sext⁹
gradus est indentitas siue vnitas formalis. ¶ No
tandum q̄ gradus vnitatis siue identitatis dicun-
tur gradus per similitudinē graduum materialiũ
qz in materialibus gradibus primus gradus ali-
quid altitudinis habet ⁊ altius q̄ cōmunis terra.
secundus habet aliquid altitudinis super p imũ.
tertius super secundum. quartus super tertiuz ⁊c̄.
Ita etiam in gradibus vnitatis. ¶ Primus gra-
dus est vnitas aggregatiōis. Et est illa vnitas qua
aliqua dicuntur vnum aggregatione vt aceruus
lapidum vnde plures lapides aggregati licet reali
ter ⁊ essentialiter distinguantur tamen dicunt vnũ
aggregatione. Pro latiori declaratione huius gra
dus vnitatis ponenda sunt aliqua dicta. Quorum
est tale primum. ¶ Cũ vnitate aggregationis stat
simpliciter diuersitas aggregatorum. Nam cuz la
pidum aceruo stat aggregationis vnitas ⁊ tamen
lapides inter se nō identificant realiter diuersi ma
nent. ¶ Secundum dictum. Unitas aggregatio-
nis est simpliciter minima vnitas quia illa est sim-
pliciter minima vnitas in qua illa que sic sunt vnũ
remanent simpliciter diuersa sed sic est in aggrega
tionis vnitate. igitur ⁊c̄. ¶ Tertium dictum. Nul
la est vnitas aggregatiōis in diuinis. immo pone-
re talē est erroneum hoc declarabitur per sequens
Quartum dictum. ¶ In diuinis nulla res potest
aggregari alteri rei vt aliqua perfectio alteri perfe
ctiōi probatur: quia aggregata sunt simpliciter di
uersa. Nam idem non potest sibiipsi aggregari: sz
omnia que sunt in diuinis sunt summe eadem. igi
tur ⁊c̄. Item quicquid est diuersum ab alio distin-
guitur essentialiter ab eo. sed in diuinis nulla ē di-
uersitas. probatur vbi summa est idētitas siue vni
tas ibi nulla est diuersitas. in diuinis est sũma vni-
tas. igitur nulla est ibi diuersitas ⁊ per consequens
nulla ē ibi aggregatio quia aggregata simpliciter
sunt diuersa. Item aggregata nunquam faciunt ꝑ
se vnum: sed quecunqz sunt in diuinis sunt sum-
me vnum ⁊ idem entitate ⁊ numero: igitur ibi nō
est vnitas aggregationis.

¶ Secundus gradus identitatis siue vnitatis est
vnitas ordinis. Et illa addit super aggregationis
vnitatem: ordinem partium adinuicem vt exerci-
tus ordinatur ad regem vnde in omni exercitu est
aggregatio plurium hominum. vltra hoc autez est
ordo quia in acie peditum vadunt bene armati po
tentes inimicos penetrare: sequuntur alij cum ba-
listis. Alij autem cum cuspidibus. ⁊ sic de alijs. sic
etiam in processione vbi vtraqz est aggregatio plu
rium hominum sed vltra aggregationez est ibi or
do partium siue personarum seu hominum aggre
gatarum: quia iuniores precedunt: seniores vero
sequuntur sic etiam in quacunqz religione saltem
vera ⁊ reformata est ordo fratrum. Et omnibus in
istis duplex ordo reperitur. Unde in exercitu repe
ritur seu est ordo vnus partium inter se: ⁊ alius or-
do propter commune bonum ad bonum ciuitatis
aut ad aliud bonum alias non aggregarentur: sic
⁊ in religione est ordo fratruz inter se ⁊ alius ordo
est ad dei honorem ⁊ ad eternam beatitudinem: sz
in lapidum aceruo non est talis ordo: immo ma-
gnus quandoqz iacet super paruum: ⁊ paruus su-
per magnum: ⁊ magis grauis super leuem.

¶ Propositio prima. Quecunqz sunt vnum vnita
te ordinis necessario debent habere duplicem or-
dinem scilicet ordinem partium inter se: ⁊ ordinez
partium ad aliquod vnum bonum. Sequũtur cor
relaria. ¶ Uniuersum non est aliqua entitas reali
ter distincta a partibus simul sumptis. ¶ Propo-
sitio secunda. Deus non est pars vniuersi probatur
quia per se non est pars nec pertinet ad vniuersum
tanquam pars. licet ipse sit ens etiaz perfectissimũ.
Quod autem deus non sit pars probatur quia nul
lum ens formaliter infinitum potest esse pars: de-
us est huiusmodi. igitur ⁊c̄. Maior probatur: qa
nullum ens formaliter infinituz potest esse ab alio
ergo nullum potest esse pars. probatur: quia si pos
set esse pars vniuersi consequens est falsum. igitur
⁊ antecedens. falsitas consequentis probatur. Nã
quelibet pars imperfectior est suo toto igitur deus
est imperfectior vniuerso. antecedēs probatur per
illud principium. Omne totum est maius sua par
te. ¶ Secundum correlarium. Omnes creature
simul sumpte cum deo non sunt tante perfectionis
quante deus intensiue licet bene extensiue.

¶ Tertius gradus est vnitas per accidens. Et est
illa vnitas qua aliqua sic sunt vnum q̄ vnum in-
format aliud. Et illa super alias duas vnitates ad-
dit informationem vt homo albus est vnuz per ac-
cidens ⁊ est ibi aggregatio plurium. vt homo ⁊ al
bedo. Et vltra illam aggregationis vnitatem ē ibi
ordo quia substantia est prior accidente quod non
reperitur in primis duabus vnitatibus. Sequun-
tur propositiones pro declaratione.

¶ Prima propositio. Si aliquod accidens esset i̇n
timum ⁊ presens alicui subiecto per intimeitatem
aliquam vel presentialitatem intimam sic q̄ tale ac
cidens non informaret ipsum subiectuz non fieret
vnum per accidens quia ibi non esset informatio
que ad hoc requiritur. ¶ Secunda propositio.
Quotienscunqz subiectum ⁊ accidens faciunt si-
mul vnum per accidens preter subiectum ⁊ acci-

dens est vnus respectus realis qui dicitur informa/
tio vnius ab altero qui respectus non est realr idem
neqꝫ ipsum accidens neqꝫ vtrūqꝫ simul quia sepa·
rato accidēte a subiecto per diuinā potentiam am/
bobus remanentibus non remaneret informatio.
Igitur talis respectus realiter distinguit a subiecto
& accidente. ¶ Tertia ppō. Totū per accidēs pter
illas partes & preter informationē nō addit aliquā
tertiā entitatē realr distinctā ab illis partibꝰ simul
sumptis probat quia si aliqua alia entitas realiter
distincta ab illis partibꝰ ēt simul sumptis resultaret
vel ergo talis entitas esset substantia vel accñs non
primū. probat quia ex non substantia nō fit substā
tia sed homo albus non est substantia sed vnū per
accñs neqꝫ secundū quia ex nō accidente non fit ac
cidēs. ¶ Quartus gradus vnitatis siue idētitatis
Est vnitas cōpositi & est illa qua aliq̄ res est sic vna
qua ipsa cōposita ex parte actu & per se poᵃ. ¶ No
tandum per se actus vocatur in proposito forma &
per se poᵃ vocatur ipsa materia. vnde hō est qd cō
positū per se vnū & cōponit ex per se actu. i. aīa rō
nali & per se poᵃ. i. materia siue corpore. ¶ Sciēdū
q ille idētitatis gradus addit super alios gradus
precedentes q ex materia & forma resultat vna ter
tia entitas realr ab ipsis partibꝰ simul sumptis di/
stincta. Unde ibi est aggregatio quia materia & for
ma: & ibi est ordo q materia prior est forma. Simi
liter materia & forma sunt priores cōposito. Et est
ibi informatio quia a forma materia informatur: &
vltra hoc resultat aliqua tertia entitas composita
realiter & essentialiter ab illis distincta partibus es/
sentialibus. Et potest hic dare tale dictum. ¶ Pri/
mum dictū. Licet anima esset intime presens cor/
pori ita tamen q non informaret corpus non face/
ret per se vnum cuꝫ corpore sicut neqꝫ diabolus fa
cit vnum per se cum corpore assumpto. ¶ Secun/
dum est. Ex quacunqꝫ materia & forma substantiali
resultat vna tertia entitas abiecta realiter & eētia/
liter a materia & forma ēt simul sumptis distincta.
Et per hoc iste quartus gradus idētitatis differt a
tertio qui nō sic facit vnū. ¶ Quitus vnitatis gra
dus est vnitas siue identitas simplicitatis. Et ē illa
qua aliquid pp infinitatē formalis est perfecte ideꝫ
alteri. Pro maiori declaratione illius gradus vni/
tatis subnectēde sunt alique ppositiones. Quaruꝫ
est hec prima. ¶ Nulla entitas formaliter infinita
est cōponibilis cū alia hec propositio probatur per
tres sequētes. ¶ Secunda est. Quicquid est cōpo/
nibile cum aliquo pōt esse pars alicuius probat p
sequentē. ¶ Tertia est. Quicqd est cōponibile cuꝫ
aliquo est pars componens cū illo. Sed quicquid
est pars componēs cū alio & cōpositi igit &c. ¶ 4ᵃ
est. Quicquid est pars alicuius potest excedi in per
fectione ab alio quia a toto illo cuius est pars cum
omne totum sit maius sua parte. ¶ Quinta est. In
finito repugnat excedi ab alio in perfectione quia
vnum infinituꝫ non est plus alio. ¶ Sexta ē. Om
nis formaliter entitas infinita idētificat sibi quod
cunqꝫ sibi compossibile. ¶ Septima est. Illa dicū
tur compossibilia que simul esse possunt. ¶ Octa
ua est. Illa dicūtur incōpossibilia que non possunt
simul esse sicut albū & nigrum non possunt simul &
semel esse in codeꝫ subiecto. ¶ Nona est. Omnis
entitas compossibilis cum alia quando est cum il
la vel facit compositionem per accidēs sicut substā
tia & accidens vel facit compositioneꝫ per se vt for
ma cum materia: vel perfecte identificat inter se vt
intellectus diuinus & essentia diuina aut sicut bo
nitas & sapientia. ¶ Decima est. Omnis entitas i
tēsiue infinita est perfectio simpliciter quia omnis
talis non potest esse perfectior igitur est perfectio
simpliciter. ¶ Undecima est. Omnis pfectio sim/
pliciter est formaliter infinita. probatur. per sequē
tem propositionem. ¶ Duodecima est. Ens perfe
cte intensiue & ens formaliter infinitū conuertuntur.
¶ Tredecima est. Perfectio simpliciter intensiue
est illa que habet ex materia sua formalem infinita
tem. Et illo modo perfectio non reperitur in creatu
ra. ¶ Decimaquarta est. Perfectio simpliciter per
missiue sicut sunt sapientia scientia etiaꝫ reperit in
creatura. ¶ Decimaquinta est. Quelibet perfectio
simpliciter ꝫm suam rationem formalem & transcē
dentē reperitur in deo & creaturis vnitate. Et dico
transcendentem ad excludendū perfectiones sim/
pliciter attributales quia tales nō conueniūt crea/
ture cum sint simpliciter & formaliter infinite. Deci
ma sexta est. Perfectio simpliciter permissiue est il/
la que de se formaliter nō est infinita potest tñ esse
idem alicui formaliter īfinito. ¶ Decimaseptima
est. Perfectio simpliciter est illa que in quolibet est
melius ipsum q̄ non ipsum. Et hec descriptio est
beati Anselmi in monologio. ¶ Sciendū q hec d
scriptio perfectionis simpliciter est multum subti/
lis & quasi omnes doctores simpliciter & eam sine
declaratione transeunt. Doctor tamen subtilis sub
tiliter & profunde eaꝫ declarat plus q̄ aliquis alio
rum doctorum. Et vt melius intelligatur declara/
bo eam ꝫm mentem doctoris subtilis: ideo sciēduꝫ
q in hac descriptiōe dicuntur duo propter que ip
sa est multum difficilis: primo dicitur in quolibet.
secundo melius est ipsum q̄ non ipsum. ¶ Circa
secundum notandum q ista diffiniti o debet sic in
telligi. Perfectio simpliciter est illa que in quolibꝫ
habēte ipm melius est habere ipꝫ q̄ nō habere ip/
sum. Pro declaratione huius clariori ponende sūt
alique per ordinem propositiones. Quarū prima
est. ¶ Per non ipsuꝫ non debet intelligi oppositū
contradictorium illius quia tunc sanctus Anselmꝰ
nihil noui posuisset in hac diffinitione: manifestuꝫ
est enim q affirmatio melior est negatione: quodli
bet enim ens melius est q̄ non ens. Nam meliꝰ est
esse murem q̄ non murem: melius est esse asinum
q̄ non asinum &c. ¶ Secunda est. Per non ipsuꝫ
non debet intelligi oppositū priuationis quia ma/
nifestuꝫ est

nifestum est ꝙ habitus semper melior est q̄ priua
tio. Nam auditus melior ē q̄ surditas: visus me
lior est q̄ cecitas: ⁊ tamen illa non sunt perfectões
simpliciter. Debet ergo sic intelligi. Melius est
habere ipsum q̄ non ipsum: id est q̄ quālibet rez
incompossibilem sibi: ⁊ sic melius est habere sa/
pientiam q̄ stultitiam: melius est habere humili
tatem q̄ superbiam: castitatem q̄ luxuriam: ⁊ me
lius est habere scientiam q̄ ignorantiaz. Ubi sciē
dum est ꝙ ignorantia sumitur tripliciter. ℂ Pri
mo sumitur negatiue: ⁊ illo modo valet tantū si/
cut non scientia: ⁊ ignorare sicut non intelligere.
Et illo modo lapis est ignorans .i. non intelligēs.
ℂ Secūdo: ignorantia sumitur priuatiue: ⁊ illo
modo non ponit negationem: sed cum hoc ponit
aliqđ suppositiuū aptitudinē ad scientiaz. Et illo⁹
puer ignorat q2 nō hʒ sciētiā: sʒ ē apt⁹ nat⁹ hr̄e sciē
tiam. ℂ Tertio: ignorantia sumitur contrarie qñ
scilicet quis habet actualem notitiam erroris: et
talis est ignorantia praue dispositionis. ℂ Pro
declaratione prime particule posite in descriptio/
ne perfectionis simpliciter ⁊ vbi dicitur perfectio
simpliciter est in quolibet ⁊c̄. ponende sunt alique
propositiones: quarum prima est. ℂ Per ly quo/
libet positum in diffinitione non intelligitur .i. in
qualibet natura. Nam clarum est ꝙ sapientia est
perfectio simpliciter: ⁊ tamen non in qualibet na
tura est melius ipsam habere q̄ non habere: quia
sapientia non est melior cani q̄ non ipsa: quia ipsa
est cani incompossibilis: imo sapientia destrue/
ret canis naturā. Nam si haberet sapientiam ipse
non esset canis. ℂ Secūda est: In quolibet intelli
gitur in quolibet supposito. ℂ Tertia est. Suppo
situm cuiuslibet nature potest sumi dupliciť. Uno
modo s̄m se absolute ⁊ indeterminate. Alio mo/
do potest sumi determinate .i. determinando cui⁹
nature suppositum sit. ℂ Quarta est: descriptio p
fectionis simpliciter beati Anselmi intelligitur ꝙ
quolibet .i. in quolibet supposito idētitate s̄m se:
⁊ absolute considerato. ℂ Quinta est. Perfectio
simpliciter est illa que in quolibet .i. ī quolibet sup
posito s̄m se absolute ⁊ indeterminate considera/
to non determinando cuius nature sit melius est
ipsam habere q̄ non habere ipsam .i. q̄ habere
quālibet rem incompossibilem sibi. Nota lʒ sim/
pliciter loquendo melius sit esse angelum q̄ ho/
minem: quia includit sibi annihilationem quod
sibi non est bonum. Nam si deus vellet me facere
angelum: clamarem vtiq3 dicendo. Non domine
non volo vt me facias angelum quia licet melius
sit esse angelus q̄ hominē: tñ mihi nō est melius
quia repugnat nature mee: oporteret enim ꝙ deus
me annihilaret. ℂ Sexta ē. Omnis perfectio sim
pliciter est cōmunicabilis. Probatur: quia in quo
libet est melius ipsum esse q̄ nō esse. Si igitur bo
num est ipsum esse in quolibet: sequitur ꝙ sit cō/
municabilis pluribus. ℂ Septima est. Nulla p/
prietas personalis in diuinis est perfectio simpli
citer quia est incōmunicabilis. ℂ Octaua est sup
positum inquantum suppositum non includit na
turam quidditatiue. Si diceres perfectio simpli/
citer est illa que in quolibet melius est ipsuz q̄ nō
ipsum. Cum igitur sapientia sit perfectio simpli/
citer: sequitur ꝙ melius est ipsam esse in cane q̄
non esse cum canis sit suppositum. ℂ Respondeo
sumendo suppositum s̄m se absolute ⁊ indetermi
nate inquantū .s. suppositū sic nō repugnat sapiē
tia cani: quia si repugnaret supposito inquantum
suppositum: tunc repugnaret cuilibet supposito.
Alio modo sumitur suppositum determinate: et
sic sumendo suppositū determinate: vt patet pro
supposito ipsius canis inquantuz .s. illius nature
sic repugnat cani: non autem primo mō. ℂ Se/
xtus gradus vnitatis est vnitas siue idētitas for/
malis. Pro maiori declaratione huius grad⁹ po
nenda sunt aliqua dicta: quorū est tale primum.
ℂ Identitas formalis est illa qua illud quod est
alicui formaliter idem includit illud cui sic ē idez
in primo modo dicendi per se. Probať exempla/
riter homo est idem formaliter animali: ⁊ breuiť
omne inferius sui superiori quia homo includit
animal in primo modo dicendi per se. Similiter
omne inferius includit suuz superius in primo⁹
dicendi per se. ℂ Correlariuz. Idētitas formalis
idētitas primi modi dicendi per se: ⁊ inclusio for
malis similiter iclusio essentialis sunt penitus sy
nonima. ℂ Secundū dictū. Idētitas formalis ē
maxima idētitas reperabilis ex natura rei. Dico
ex natura rei ad differentiam idētitatis rationis.
Qz autem idētitas formalis sit maxima idētitas
ex natura rei reparabilis. probatur. Nam s̄m do
ctorem subtilem solum sunt sex gradus idētitatis
in quibus semper sequens addit aliquid sup aliū
precedentē: cum igitur ipsa idētitas formalis sit
sextus ⁊ vltimus gradus idētitatis: sequitur ꝙ
ipsa sit perfectissima: imo ipsa est maior idētitate
simplicitatis: quia cum idētitate simplicitatis stat
distinctio formalis. ℂ Tertium dictū. Distinctio
formalis est minima distinctio rep̄ibilis ex natu/
ra rei. probatur per dicta aliorum formalizantiū:
nam s̄m eos maxima distinctio opponitur mini/
me idētitati: ⁊ idētitas minima opponitur maxi/
ma distinctione: sed maxima idētitas rep̄ibilis ex
natura rei est idētitas formalis. quia minima di/
stinctio rep̄ibilis ex natura rei est distinctio forma
lis que opponiť idētitate formali: maior est ipso/
rum aduersariorum. minor patet ex primo dicto
⁊ etiam per doctorem subtilem in primo qui po/
nit eam in sexto gradu vt visum est. ℂ Quartum
est. Quicquid includit aliud in primo modo dicē
di per se est idem formaliter cum eo. ℂ Quintuz
est. Quicquid non includit aliud in primo modo
dicendi per se non est idez sibi formaliter quia ni
hil est idem alicui nisi includat illud in primo mō

dicēdi per se. ¶ Sextū ē. Quecūq3 entitas q̄ sic se habet ad aliam q͂ non includat aliā entitatē in primo modo dicēdi per se distiguitur formaliter ab ea quia distinctio formalis est illa que est inter aliquas entitates formales quarum vna non includit aliam in primo modo dicēdi per se. ¶ Septimum est. Identitas formalis aliquorum extremorum siue inter duo extrema non est mutua: patet quia inferius est idem formaliter suo superiori: non tamen econuerso. ¶ Octauū est. Distinctio formalis inter duo extrema non est mutua. probatur: quia idētitas formalis et identitas primi modi sunt penitus idem sed identitas primi modi non est mutua: igitur nec idētitas formalis: vnde dicendo: homo est animal: homo est idem formaliter animali sed non econuerso: quia s̄m philosophū primo posteriorum predicationes per se nō conuertuntur: igitur etc. Et per idem probatur q͂ distinctio formalis non est mutua: quia omne illud quod non includit aliud in primo modo dicendi per se distingitur ab eo formaliter: sed nullum superius includit suum inferius in primo modo dicendi per se: igitur distinguitur formaliter a suo inferiori: non tamen econtra: quia omne inferius includit suum superius in primo modo dicendi per se. ¶ Ex his dictis alique propositiones sequuntur: quarum prima est hec. ¶ Omne inferius idem formaliter suo superiori. ¶ Secunda est. Omne diffinitum est idem formaliter cū sua diffinitione. ¶ Tertia est. Omne totum essentiale est idem formaliter cum suis partibus essentialibus: he tres propositiones vnica probatione probantur. Et est talis. Omne illud est idē alicui qd̄ includit illud in primo modo dicendi per se. sed omne inferius includit suum superius in primo modo dicendi per se: similiter omne diffinitū suā diffinitionem: et omne totum essentiale suas partes essentiales. igitur etc. ¶ Quarta est. Nulla diffinitio est idem formaliter suo diffinito. ¶ Quinta est. Nullum superius est idem formaliter suo inferiori. ¶ Sexta est. Nulle partes essentiales sunt idem formaliter suo toti essentiali. probatio vnica istarum trium propositionū est talis. Quia omnis entitas sic se habens ad aliam q͂ non includit eam in primo modo dicendi per se non est eadem illi formaliter. Sed nullum superius includit suum inferius in primo modo dicendi per se. Similiter nulla diffinitio suum diffinitū nec partes essentiales suum totum essentiale: igitur etc. Contra predicta vt veritas magis elucescat. Arguitur primo sic. Omne inferius est idem formaliter suo superiori: similiter omne totum essentiale suis partibus essentialibus et omne diffinitum sue diffinitioni: igitur econuerso omne superius est idem suo inferiori: et omnis diffinitio etc. Probatio consequentie: quia tāta est idētitas superioris ad inferius: q̄nta est iferioris ad superius etc.

¶ Secundo sic arguitur identitas est relatio equiparantie que denominat vtrūq3 extremorum. vnde si aliquid est simile alicui illud aliud est etiā3 simile eidem: sicut est albedo que est similis alie albedini: illa alia albedo etiam est similis econuerso priori. Sic ergo inferius est idem suo superiori et contra superius erit idem formaliter suo inferiori. ¶ Tertio arguitur idētitas formalis et distinctio formalis sunt de primo modo relatiuorum et tales s̄m philosophū sunt mutue. Na3 relatiua dicuntur ad conuertentiā: et habent maximā mutuitatem: igitur ipsa identitas formalis et distinctio formalis est mutua. ¶ Pro solutione argumentorum. Ad primū respondeo: concedo q͂ omne inferius est idem formaliter suo superiori. Et quando infertur igitur econuerso omne superius etc. Nego consequentiam. ¶ Ad probationem dico q͂ falsa est illa propositio q͂ tanta sit identitas superioris ad inferius quanta est identitas inferioris ad superius. Nam quando aliquid includit alterum in primo modo dicendi per se Nō oportet q͂ tale inclusum includat includens econtra in primo modo dicendi per se: quia propositiones per se s̄m philosophū non conuertunt: igitur sicut inclusio in primo modo dicendi per se non est mutua sicut nec identitas formalis est mutua cū sint penitus idem. Nam non oportet q͂ si homo includit animal rationale in primo modo dicendi per se: q͂ ecōtra animal rationale includat hominē in primo modo dicendi per se. Et ideo non oportet q͂ tanta sit identitas animalis ad hominē quanta est hominis ad animal. probat per sequentē propositionem generale3 que est talis. ¶ Non oportet tantam identitatē esse inclusi ad includens q̄nta ē includētis ad inclusum: quia homo est includens et animal rationale est inclusum: quia in homine includitur: sed non oportet esse tantam idētitatem animalis ad hominē quanta est econtra. Nam homo nunq̄ potest esse sine animali: sed tamen bene contra sequitur: igitur propositū quod non oportet si homo est idem formaliter animali q͂ econtra aial sit idē formaliter homini. ¶ Ad secundū argumentū negat antecedens. s. q͂ identitas formalis sit relatio equiparantie. Unde notādum relatio est duplex. s. disquiparantie et equiparantie. ¶ Disquiparantie est illa que semp est alterius et alterius speciei in fundamento et termino vt paternitas et filiatio: ille enim due relatiōes sunt relationes disquiparantie et differunt specie. Probat q: magis differūt paternitas et filiatio q̄ paternitas et paternitas: s3 paternitas et paternitas differūt numero: igitur paternitas et filiatio differunt specie. Ad argumentū ergo dicendū q͂ idētitas formalis non est relatio equiparātie s3 ē disquiparātie. ¶ Equiparantie est illa relatio que est eiusde3 rationis in vtroq3 extremorum: vt similitudo et sic de aliis. Si dicas omnis idētitas est eiusdem ratiōis

in fundamēto

In fundamento & termino:igitur est relatio equi/
parantie. ¶ Respondeo falsum est q identitas p
mi modi dicendi per se est verissima identitas:et
tamē non est equiparantie:nam identitas forma/
lis non est mutua quare falsa. ¶ Ad tertiuz argu/
mentum quādo arguiť q omnis relatio de pmo
modo relatiuoꝝ sit mutua:sed distinctio & relatio
sunt de primo modo relatiuoꝝ:igitur &c. ¶ Pro
declaratione est sciendum q phus quinto metaphi
sice ponit tres modos relatiuorum distinguēs pe
nes diuersa fundamenta dicens q quedā sunt re
lationes fundate super vnū:& ille faciunt primuz
modū relatiuoꝝ. Alie sunt relationes fundate su
per potentiam actiuam & passiuā:& faciunt scdm
modum relatiuorum. Quedam autem sunt que
fundanť super mensurabile & mensuram:& sunt
relationes tertij modi relatiuoꝝ. ¶ Relationes p
mi modi fundate super vnū.quedam fundanť su
per vnum in numero:sicut sunt proportiões ma
teriales:vt duplum & dimidiū. Alie sunt relatões
que fundantur solūmodo super vnuz in potentia
& tales relationes faciunt identitatez. ¶ Relatio
nes secundi modi sunt ille que fundanť super po
tentiam actiuam & passiuam:vt paternitas funda
tur super potentiam actiuam generandi & filiatio
super potentiam passiuā. Unde phus ibidem di
cit:pater dicitur eo q genuit & filius eo q genit⁹
est. Ex hoc sequitur correlarium contra Jurlion:
qui Rome disputauit:& tenuit q christus in cru/
ce pendens potuit facere q ioānes esset filius na
turalis beate virginis per illa verba. Mulier ec
ce filius tuus:quia fuerunt talis efficacie sicut il
la:hoc est corpus meū. ¶ Correlarium. Christus
in cruce pendens per illa verba ad matrem suaz.
Ecce filius tuus.non potest efficere q ioānes eēt
verus & naturalis filius virginis marie:neq per
illa. Ecce mater tua.potuit facere q gloriosissima
maria virgo esset mater vera ioannis. ¶ Arguiť
cōtra correlariuz. Primo tante efficacie & potesta
tis fuere illa verba christi in cruce pendētis. Mu
lier ecce filius tuus &c.sicut illa in cena dicta. Hoc
est corpus meū:ergo sicut potuit substantiam pa
nis mutare in corpus suum per illa verba:hoc ē
corpus meum:etiam potuit facere per illa verba.
Ecce filius tuus:q ioannes esset verus & natura/
lis filius beate virginis marie. ¶ Arguiť secūdo
sic. Quandocūq alique due res sic se habent q
vna distinguitur formaliter ab alia:& vna ē poste
rior alia:deus potest illa abinuicem separare: sed
subiectum et suum accidens sunt huiusmodi:er
go deus potest illa separare:vnum conseruare et
alterum annihilare. Et per consequēs christus de
potentia sua ablata potuit a seipso separare suam
filiationem que est accidens & realiter a christo di
stincta & dare illam ioanni:& per consequens ve/
rus virginis marie filius fuisset. ¶ Ad primum
argumentum. Implicat manifeste contradictio/
nem q ioannes esset effectus naturalis filius vir
ginis marie nisi eum genuisset:deus tamen bene
potuisset fecisse q ioannes fuisset verus filius vir
ginis gloriose & hoc si eum genuisset. Nā si adaz
non cecidisset:sed in innocentie statu permansis/
set:tunc fuissent illi soli geniti qui nunc sunt ele/
cti:& tales electi non fuissent geniti a parentibus
dānatis sed ab alijs. Unde sm scotū libro secūdo.
Idem homo numero potuit esse filius ade aut fi/
lius abrahe:et quocūq istorum duorum fuisset:
idem in numero fuisset. Ita etiam potuisset deus
fecisse q fuisset genitus ioannes de virgine glo
riosa:& per consequens q verus & naturalis fili⁹
eius fuisset:sed quia cum non genuerit:ideo chri
stus in cruce non potuit facere q ioannes esset ve
rus & naturalis filius virginis marie. Nam filia/
tio presupponit genitū eē sicut paternitas genuis
se &c. ¶ Nota illa quatuor habent se per ordinē.
generans:generatiuū:potens generare: & pater.
Unde potēs generare est generatiuū:sed nō ecō/
tra quia pueri parui similiter & virgines sunt ge
neratiui & tamē non possunt generare. Silr omē
generans est potēs generare sed nō econtra. Ois
enī pater est generans sed nō ecōtra. patet. Nam
si aliqs vir diffundat semen cū muliere:& postea
statim moriať:tūc vtero mulieris generať fetus &
erit proles. Sed in casu posito vir iste est mortu⁹
anťq fil⁹ est genit⁹:& nullū mortuū ē pr: imo ille
nūq fuit pr: q nūq huit filiū.nā an formationē fi
lij ipse fuit mortuus:sed tn fuit generās:igiť &c.
¶ Correlariū. Multi genuerūt & tn nūq erūt pa
tres vsq ad diē iudicij. Ad argumentuz ergo qn
diciť tante potentie & efficacie fuere verba illa &c.
¶ Respōdeo:falsum est. Si dicas potuerunt esse
tante efficacie. Respōdeo. Nulla verba christi pñt
esse incōpossibiliū:quia potētia dei ad extra nō ex
tendit se ad illud quod nō est effectibile: sic autez
est in pposito:supposito q btā virgo nō genuerit
ioannē non potuit christus efficere q ioānes essz
verus gloriose virginis fili⁹ & naturalis. ¶ Ad se
cundū argumentū dī q maior est simplr falsa in
respectiuis:& si apparentiaz habeāt in absolutis.
¶ Relationes tertij modi fundate sup mēsurā et
mensurabile:vt sciētia & scibile:intellectio & itel
ligibile. Nā scia mēsurať a scibili & intellectio ab
itelligibili:act⁹ enī intelligēdi aptus natus ē mē
surari & depēdere i entitate & cognoscibilitate ab
obiecto percipiendo ipsum sicut similitudo cui⁹
est. Pro maiori declaratione huius tertij modi
relationis. ¶ Sciendum q mensura est duplex:
scilicet quidditatiua & quantitatiua. Quantitati/
ua & illa iterum est duplex:vna per replicationē:
& est illa qn mēsura ē nob notior mēsurato. Alia p
applicationē & ē qn sūt eqlia. Alia ē mēsura qddi
tatiua vel entitatiua:& hac mensura omne illud
dicitur mensurari ab alio qd est causatum ab eo
quidditatiue & sic totus mundus dicitur est mēsu

retus a sua causa. Sequuntur aliq̄ propositiones.
Quarum hec est prima propositio. Omne illud di
citur mensurari q̄dditatiue siue entitatiue ab alio
quod est causatum ab eo quidditatiue. Omnis mū
di effectus dicitur hoc modo mensuratum a sua p̄
se causa. Cum ergo sententia nostra causetur a sci/
bili ⁊ intellectio nostra ab obiecto intelligibili: ⁊ es
sentialr̄ dependeat ab ipso sequitur q̄ sciētia a sci/
bili ⁊ intellectio ab intelligibili mensuratur. Si di
cas ex illo sequitur q̄ tam scientia q̄3 intellecto mē
suratur ab intellectu quia essentialr̄ ab ipso depen
det ⁊ causatur. ¶ Respondeo dicendo q̄ omnis
scientia ⁊ etiam intellectio mensuretur ab intelle/
ctu cum ab eo essentialr̄ dependeat. Sed quia idē
est intellectus omniū scientiarum a deo ideo obie
ctum dicitur magis mensurare scientiam siue in/
tellectionem magis participant similitudinē obie
cti q̄3 ipsius intellectus. ¶ Secunda propositio.
Licet sit mutuitas relationum primi ⁊ secūdi mo/
di tñ nūq̄3 est mutuitas tertij modi. Exemplum pri
mi modi. Si dimidium est duplum est ⁊ econtra si
duplum est dimidium est. Exemplum secundi. Si
pater est filius est ⁊ econuerso si filius est pater est.
Exemplum tertij. Sciētia est non tamen sequit̄ q̄
scibile est. Stat enim q̄ scientia sit de aliquo scibi
li. scibili non existente. Et ideo non est mutuitas re
lationū tertij modi. Unde in primis duobus mo/
dis vnum est relatiuorum dependet ab alio ⁊ vnū
potest existere altero non existente. Sed scibile nō
dependet essentialr̄ a scientia ⁊ ideo non requirit
mutuitas. ¶ Tertia propositio. Idemptitas for/a
lis ⁊ distinctio formalis non sunt de primo vel se
cūdo mō relatiuor̄ s3 de 3° mō iō nō reqrit ibi mu
tuitas. Si dicas relōnes tertij modi relationes
fundate super mensuram ⁊ mensurabili modo in
distinctione formali vel etiam idemptitate forma
li non videt̄ esse talis habitudo scilicet mensurabi
lis ad mensuram igitur ⁊c̄. Respōdeo. ¶ Quar/
ta propositio. Omnis res eo modo quo dependet
a suis principijs intrīsecis illo modo mensuratur
ab illis. vnde homo mensuratur a suis principijs
intrinsecis. s. ab anima ⁊ corpore q: essentialr̄ ab il
la dependet. ¶ Quinta propositio. Mēsurare ali
quid non est nisi vnam quantitatem p̄ aliam siue
vnam entitatem p̄ aliam entitatem notificare ⁊ p/
fecte cognoscere. ¶ Sexta propositio. Res creabi
les mensurant intellectionē nr̄am q: ab illis eēn/
tialr̄ dependet ecōtra autem intellectio diuina mē
surat res intelligibiles ⁊ creabiles. ¶ Septima p
positio. Licet intellectio nostra mēsuretur ab obie/
cto creato non tamen ab intellectu dei: sed ipsa dei
intellectio est mensura rerum. ¶ Octaua proposi
tio. Res create vel creabiles ideo dicuntur intelli/
gibiles: quia intelliguntur ab intellectu diuino.
Et ideo non intelliguntur ab intellectu diuino q:
sunt in se intelligibiles. ¶ Nona propositio. Res
create vel creabilis illo modo sunt intelligibiles:
quo intelligunt̄ ab intellectu diuino: ⁊ ecōtra eo
modo est de intellectu nostro. quia illo modo res
intelligunt̄ ab intellectu nostro quo sunt intelligi
biles. ¶ Decima propositio. Intellectio diuina ē
mensura rerū. ¶ Undecima propositio. Uolūtas
diuina non ideo amat res creabiles quia in se sūt
bone ⁊ amabiles: sed q: vult eas ⁊ amat eas: ideo
etiam sunt amabiles. ¶ Correlarium. Deus non
amat beatam virginem: ideo quia in se bona vel
virtuosa optima vel perfectissima: sed quia amat
eam ideo amanda ⁊ quia deus eam dignificat: iō
dignificanda est. Et sicut voluit eam esse sanctissi/
mā: ideo sanctissima est. Et sicut deus diligit eam
post christum super omnes creaturas: ideo super
omnes creaturas diligenda est. ¶ Arguitur con
tra hoc correlarium ex dictis beate virginis. Nā
in cātico eius Luce primo dicit: quia respexit hu
militatem ancille sue ecce enim ex hoc ⁊c̄. Videt̄
igit̄ q̄ ideo dilexerit eam deus quia virtuosa et
humilis erat. ¶ Respondeo hoc argumentū vir
go gloriosa met soluit in cantico eodem dicens.
Quia fecit mihi magna qui potens est ⁊ sanctum
nomen eius. Ideo enim fuit humilis quia deus
ei dedit humilitatē: ⁊ per consequens ideo erat di
ligenda: q: deus voluit eam esse amabilē. ¶ Duo
decima propositio. Omnis res dependēs ab alia
mensurat̄: vel potest dici mensurari ab ea. ¶ De/
cimatertia propositio. Licet distinctio specifica sit
in primo modo relatiuorum non tamen distinctio
formalis. Ex his clare patet quid sit dicendum ad
tertium principale argumentum. ¶ Pro textus
declaratione vbi dicit̄. Tertio patet q̄ distinctio
formalis ⁊c̄. ponende sunt alique propositiones/
quarū prima est. Distinctio formalis est distinctio
ex natura rei precedens omnē actum intellectus.
¶ Secunda propositio. Tantū triplex est distin/
ctio i genere. s. minima: maxima ⁊ media. ¶ Ter
tia propositio. Distinctio minima est distinctio ra
tionis maxima realis: sed media formalis. Nam
distinctio formalis est maior reali rationi ⁊ distin
ctio rationis est maior reali. ¶ Quarta proposi
tio. Distinctio media est ex natura rei ⁊ precedens
actum intrinsecus. Illud vero dicitur ex natura rei
q̄ est in re absq3 aliqua operatione intellectus.
¶ Quinta propositio. Distinctio realis ē duplex.
Quedam est que est inter duas res positiuas qua/
rum vna vere negatur ab alia. ¶ Sexta pro/
positio. Alia est distinctio realis: ideo quia non est
precise fabricata siue causata per actum intellect⁹
⁊ illa vocatur ex natura rei seu formalis. ¶ Sexta
propositio est. Distinctio realis ex natura rei ē di
stinctio que est circūscripta operatione intellect⁹.
¶ Arguitur contra secundam propositionem ⁊
alias sequentes sic. Omne ens aut est reale aut ra
tiōis: ḡ ois distictio aut ē realis aut rōnis. Uñ sciē
dū q̄ ens reale ē illud qđ pōt eē vel h3 fieri circū/
scripta omni opatione intellectus. Ens rōnis vo
ē illud

est illud q̄ habet esse vel fieri per actum compara
tiuū vel collatiuum intellectus vel voluntatis cō/
sequentia probatur: quia omne ens est distinctum
a quolibet ⁊ idem sibiipsi. Cū autem distinctio sit
propria passio entis sequitur q̄ si vnū multiplicaṫ
etiam reliquum: quia multiplicato subiecto multi
plicatur etiā propria passio. Sed vt prius dictum
est oē ens aut est reale aut rationis ⁊ per ɔ̄ñs nul/
la debet poni media. ergo propōnes false. ¶ Ad
argumētū Rn̄deo sic omne ens est reale aut ratio
nis ita etiam omnis distinctio aut est realis aut ra
tionis. i. omnis distinctio est causata per opus in/
tellectus. Prima est rōnis. Secunda realis cōmu
niter accipiendo distinctionem realē ⁊ talis diui/
diṫ in distinctionem realem proprie dictā: ⁊ large
sumptam probatur prima ppō per sequentē pro
positionē. ¶ Septima propositio. Illa distictio
est ex natura rei ⁊ precedens omnē operationem
intellectus que est inter duas quidditates actuali
ter existentes ⁊ non fit per opus intellectus sed di
stinctio formalis est huiusmodi. igiṫ ⁊c̄. Maior
est manifesta. Minor probatur. Nā illud dr̄ esse
ex natura rei qđ est in re absq̄ operatione intelle
ctus sed distictio formalis est huiusmodi. igiṫ ⁊c̄.
¶ Confirmatur. Ille entitates formalr̄ differētes
⁊ actualr̄ existentes in rerum natura nō sunt entia
rōnis neq̄ sunt secunde intentiones. ergo distin/
ctio illoꝝ non erit rōnis s₃ ex natura rei. ¶ Octa
ua ppō. Nulla secunda intentio nullū ens rōnis
potest esse in rerum natura q̄ propō probatur p se
quentem. ¶ Nona propositio. Omne illud dr̄ es
se in rerum natura siue extra causā suā siue extra
intellectum qđ habet verā existentiā realem ⁊ nō
per intellectum sed intentiōes secunde non habēt
veram existentiā realē sed habent suam existētiā
per intellectū. igitur nulla intentio secunda pōt es
se in rerum natura: ⁊ per ɔ̄ñs quidditates actualr̄
in rerum nā existentes ⁊ formalr̄ nō sunt secunde
intentiōes. ¶ Decima ppō. Qn̄cūq̄ aliquod op/
positum dr̄ de aliquo in primo modo dicendi per
se. oppositum illius nō pōt dici de illo neq̄ per se
neq̄ per accidens. Ens autē rōnis includit in pri
mo modo dicendi per se q̄ sit diminutū igitur nō
potest esse simplr̄ neq̄ esse in rerū natura siue exi
stere preter operationem intellectus. ¶ Pro effi/
caciori declaratione prime propositiōis. s. q̄ disti
ctio formalis sit distinctio ex nā rei p̄cedens om/
nē actum intellectus ponunṫ ppositiōes. ¶ Pro
positio prima. Essentia diuina ⁊ paternitas in di/
uinis habent aliquā distinctionē precedentē om/
nem actū intellectus. ¶ Scđa ppō. Essentia diui/
na: voluntas: intellect⁹: bonitas ⁊ sapiētia diuina
⁊ cetere pfectiones attributales habent aliquā di/
stinctionē ex nā rei precedentē omnē actum intel/
lectus. ¶ Probatio prime ppōnis. Essentia diui/
na est realiter ex nā rei pluribus cōmunicabilis.
imo actu tribus personis cōmunicata paternitas
autē ⁊ filiatio est realiter ⁊ ex natura rei incōmuni
cabilis sed eadē realitas non pōt esse realiter ⁊ ex
natura rei cōmunicabilis ⁊ incōmunicabilis: igi/
tur essentia diuina est alia realitas a paternitate ⁊
filiatione ex natura rei ⁊ disticta formalr̄. Maior
p₃ pro prima parte quia essentia diuina est actu cō
municata patri filio ⁊ spiritui sancto. ¶ Secunda
pars probaṫ. Nam paternitas est icōmunicabilis
patet quia implicat ɔ̄dictionem in diuinis eē plu/
res patres. ergo implicat cōtradictionem in diui/
nis plures esse paternitates. igiṫ paternitas est in
cōmunicabilis. Nam si filio in cōmunicaretur pa
ternitas. filius esset realiter ⁊ formaliter pater qđ
p₃: q̄ꝛ sic fili⁹ est de⁹ iō q̄ꝛ sibi cōmunicaṫ deitas ita
etiam esset pater formaliter quia sibi cōmunicare
tur paternitas. Minor probaṫ quia impossibile ē
vnam ⁊ eandem entitatem penitus indistinctā eē
cōmunicabilē ⁊ incōmunicabilē probo: q̄ꝛ de vna
⁊ eadem realitate penit⁹ nō p̄nt verificari duo pre
dicamenta ɔ̄dictoria: s₃ cōmunicabile ⁊ nō cōmu
nicabile sunt predicamenta ɔ̄dictoria. igitur ⁊c̄.
¶ Notandū q̄ ppter istud argumentū Ockam
cogebaṫ cōcedere ⁊ ponere in diuinis distinctio/
nem ex nā rei. ¶ Si dicas p̄nitas ⁊ essentia sunt
penit⁹ vna realitas oīno eiusdē rōnis. ¶ Contra
sequitur q̄ sicut pr̄ cōmunicat filio essentiā diuinā
ita etiā cōmūicat sibi p̄nitatē ergo sic est deus ita
etiā erit pr̄ ɔ̄ñs est falsū. ergo ⁊ antecedēs. ¶ Ul/
tima ppō probatur sic. sicut in diuinis est essentia
diuina ex nā rei. Ita ibi est sapientia diuina ex nā
rei ⁊c̄. ⁊ vna nō includit aliā in primo modo dicē
di p se. igitur vna nō est idē alteri formalr̄. Quod
autē sapientia sit ibi ex natura rei p₃ q̄ꝛ deus est sa
piens cessante omni opere intellectus probaṫ: nō
solū de sapientia sed de intellectu volūtate ⁊ aliis
pfectionibus attributalib⁹ q̄ꝛ sapientia voluntas
intellectus ⁊ quodlibet attributū est pfecto simpli
citer sed oīs perfectio simpliciter est ex natura rei
in essentia diuina preter oē opus intellectus. pro/
batur. nam si quelibet pfectio simpliciter nō esset
in deo ex nā rei. deus nō esset simplr̄ pfectus. pro
batur: q̄ꝛ nō esset quo melius excogitari non pos/
set. aliqs. n. poss₃ excogitari mai⁹ q̄ꝛ poss₃ aliqđ ex
cogitaṫ qđ haberet oē₃ pfectionē simplr̄ ex nā rei
illud āt eēt melius q̄₃ nō hn̄s oē₃ pfectionē simplr̄
ex natura rei. Scđo probatur ⁊ redit quasi in idē.
Essentia diuina nō includit sapiētiā in primo mō
dicēdi p se. igitur differūt formaliter. Antecedēs
probatur q̄ꝛ sicut essentia diffiniret p sapiētiā pba
tur q̄ꝛ essentia infinita includeret sapientiā infini
tam in primo modo dicendi per se. tunc etiā essen
tia in cōmuni includeret sapientiā in cōmuni in
primo modo dicendi per se quod est falsū alias p
sapientiam in cōmuni diffiniret essentia in cōmu
ni quod est falsum. ¶ Arguitur scđo q̄ eēntia di
uina ⁊ intellectus diuinus habeant aliquā distin
ctionē ex natura rei p̄cedentē omnē opationē intel

lectus probatur sic distinctio qua essentia diuina distinguitur ab intellectu suo est precedens omnem actum intellectus. ergo est realis. i. ex natura rei consequentia est bona. Aũs p3 pro prima parte sc3 q inter essentiam diuinam et intellectum diuinũ sit distinctio aliqua etiam sm oẽs thomistas tñ dicunt illã esse rationis. Scd'a pars assumpti pbatur q sc3 sit distinctio ex natura rei pcedens oẽs actum intellectus qr si talis distinctio nõ esset realis. i. ex natura rei sed rõnis sequeretur q sint ibi plures rõnes probatur. Quecunq3 distinguunt rõne includunt plures rõnes sed per se essentia diuina et intellectus diuinus differũt rõne igitur includũt plures rõnes. Maior probatur. Ubicunq3 est distinctio rõnis ibi est alia et alia ratio. ¶ Confirmatur distinctio vel diũa est species multitudinis quia oẽ ens aut est idem vel diuersum. vnum vel multa. ergo vbicunq3 est distinctio ibi est multitudo qr distinctio et multitudo conuertunt. igit vbicunq3 est distinctio rationis ibi sunt plures rõnes. Ulterius tũc quero vel ergo iste plures rationes in diuinis sicut est ratio essentie et rõ intellect9 pcedũt oẽs actũ intellect9 vel sequunt actum intellectus. Si precedunt ergo sunt ibi ex natura rei et per 9ñs non distinguunt rõne sed ex nã rei et formaliter quod est propositum. Si sequuntur actu3 intellectus ergo ille rõnes sunt per actum intellectus: et per 9ñs intellectus facit seipsu3 qr ratio intellectus sit per intellectum. Sed ratio intellectus nihil aliud est nisi intellect9 sicut ratio hoĩs est homo et rõ aialis est aial et cẽ. ergo itell's sive rõ itell's sit p actũ itell's. Ulteri9 q̃ro p quẽ itell'm nõ p itellectum creatum qr intellect9 ab eterno fuit in deo. Si autem fiat per intellectũ increatum diuinũ: qr cũ rõ formalis intell's sit ipe itell's: et talis sit p itellectu3 sequit q intellect9 facit seipsum. ¶ Arguit tertio. Quecunq3 aliqua sunt penitus eadem ex nã rei et oĩno indistincta quicqd dr de vno etiam dr de reliquo. Si ergo essentia diuina et itellectus diuinus sint penitus idẽ ex nã rei et oĩno indistincta quicqd dr de vno dr de reliquo. ergo sicut intellectus diuinus facit distinctionẽ rõnis. Ita etia3 essentia diuina facit distinctionẽ rõnis. Si dicas intellectus facit distinctionẽ rationis et non essentia sequit 9 te q alia est rõ formalis ipius intellectus diuini q̃ ipius eẽntie. igitur distiguunt ex nã rei qd est ppositum. ¶ Confirmat. Intellectus inq̃ntum intellectus distinguit. Essentia autẽ inquãtu3 essentia nõ distinguit. igitur est aliq̃ distinctio inter essentiam diuinã et intellectũ precedens omnẽ actũ intellectus. ¶ Tertia ppõ est. Quecunq3 due spẽs cõplete distinguunt specifice distinguuntur formalr. Distinctio ex natura rei nõ distiguitur a distinctione formali qr distinctio formalis est minimavt p3 ex pcedẽtib9. Quecũq3 distiguũt ex nã rei distiguũt fo'alr et cẽ. ¶ Pro declaratiõe obiectiõis facte 9 illud q dr in textu. vt p3 q distinctio

ex natura rei nõ est minor q̃ distictio formalis et cẽ. ¶ Notandũ ex quo dictũ est prius q omne inferius includat suũ superius in primo mõ dicendi per se et sit illi idẽ formalr licet non ecõtra. Ex hoc pbatur q sit aliq̃ distinctio minor distinctione formali precedens omnẽ actum intellectus. ergo falsum est q distinctio formalis sit minor distinctiõe ex natura rei. Ubi sic Arguit. Inferi9 distinguitur a suo superiori aliquo mõ etiam distructo quocunq3 actu intellect9 sed talis distinctio non est formalis cum omne inferius sit idem formaliter suo supiori neq3 distinctione reali vt manifestum est neq3 distinctione rationis cum talis distinctio sit penitus actus intellectus: sequitur ergo q sit distinctio ex natura rei mior distictiõe formali. ¶ Pro huius argumenti solutione nota seq̃ntes propositiones. ¶ Prima propositio. Distinctio formalis capitur duobus modis. Uno mõ proprie. Alio modo large. ¶ Secunda propositio. Distinctio formalis pprie dicta est illa que est inter duas realitates. entitates siue quidditates: vel formalitates quarum vna non includit aliam in primo modo dicendi per se nec econtra. ¶ Tertia ppositio. Omne subiectum distinguitur formaliter a sua propria passione formali proprie dicta quia semp inter subiectum et propriam passione3 est talis distinctio sic q vnum non includit alterum in pmo modo dicendi per se nec econtra. igitur et cẽ. Unde si homo diffiniat non diffinitur per suam propriã passionem vipute per risibilitatem. ¶ Quarta ppositio. Omne genus distinguitur formalr a sua per se differentia diuisiua proprie capiendo distinctionem formalẽ. Nam aial non includit irrationale: sicut nõ includit rationale in primo modo dicendi per se. Alias omne aial esset ratiõale et sic ası nus esset rõnalis. probatur hec ppõ per sequentẽ. ¶ Quinta propositio. Oĩs differẽtia diuisiua est extra rationem formalẽ sui generis quia si differẽtia diuisiua esset de formali ratiõe sui generis: sequeretur q in qualibet diffinitione quidditatiua esset nugatio. Nam diffiniendo hominem sic homo est animal rationale ibi si rationale includat animal. aial semel ponitur implicite puta in rõne li et etiam semel explicite et sic ponitur bis in diffinitione et per consequẽs erit ibi nugatio. ¶ Sexta propositio. Oĩs spẽs specialissima distinguitur formalr distinctiõe formali pprie dicta a q̃lib3 individuali differentia quia spẽs specialissima in primo modo dicendi per se differentiam indiuidualem non includit nec econtra. ¶ Septima propositio. Essentia diuina attributa essentie et perfectiones attributales distinguuntur formaliter distinctione formali pprie dicta qr eẽntia diuina est vna quidditas: et q̃libet pfectio attributalis est vna quidditas q̃rũ vna nõ includit aliã in pmo mõ dicẽdi p se. ¶ Octaua ppositio. Essentia diuina et pprietates psonales et nociõales distinguunt formalr distinctione

ctione formali ꝓprie dicta ꝓpter eandez rationē.
¶ Nona ppō. Modus intrinsecus nō distinguit
distinctiōe ꝓprie dicta a re cuius est modus. Naz
distinctio formalis est semꝑ inter duas qdditates
realitates siue formalitates sꝫ modus intrinsecus
ꝛ res cuius est modus non sunt plures formalita
tes vel realitates sed tm̄ vna realitas: qꝛ modus i
trinsecus nunq̄ꝫ addit realitatē vel qdditatez sup
illud cuius est modus sed dicit precise modū rei
cuius ē modus. ¶ Decima propositio. Modus
intrinsecus cōuenit cuilibet rei cuius est modus
in primo mō dicendi ꝑ se: probo qꝛ illud cōuenit
alicui in primo dicendi ꝑ se sine q̄ ipsum nō pōt
qdditatiue intelligi. Sed nulla res pōt qdditati-
ue cognosci absq̄ꝫ eo ꝙ cōuenit sibi in ꝑmo mō di
cendi ꝑ se. ¶ Nota non dixi nulla res pōt ꝑfecte
cognosci sed qdditatiue pꝫ qꝛ nulla res est in vni-
uerso quātūcunq̄ꝫ modica ꝛ imperfecta que pos-
sit perfecte cognosci quātū ad vnam habitudinē
quam habet ad deuz absq̄ꝫ deo perfecte cognito:
quia relatio non potest cognisci nisi cognitis fun
damento ꝛ termino. Sed nullus intellectus saltē
creatus potest perfecte cognoscere deum igit̄ nec
habitudinez alicuius rei ad deū: ꝛ tm̄ deus nō est
de qdditate rei pōt tm̄ res cognosci quidditatiue
deo nō cognito. Inde est increpāda imaginatio
quorundā sacerdotū simpliciū q volūt cognosce
re quō deus sit in sacramēto eukaristie cū tamen
nō possint minimā rē imo nec seipsos perfecte co
gnoscere quantū ad suā propriā naturā. Unde ea
dem ꝓpositio que est ex fidei articulo pōt probari
naturalr̄ naturali ratione sicut patet de illa. Deus
est vnus: Unde scriptuz est Deuteronomȷ̈. Audi
israel deus deus tuus vnus est. Articulus tamē fi
dei qui est mere fidei nō pōt ꝓbari ratione natu-
rali. Et sic nō pōt rōne naturali ꝓbari ꝙ aia mea
sit imortalis ꝛ incorruptibilis qꝛ est articulus me
re fidei nec philosophus hoc probauit sed ipsum
sub dubio reliquit. Minor ꝓbat̄. illa scꝫ ꝙ nulla
res pōt qdditatiue cognosci sine suo modo itrin
seco: qꝛ quātūcūq̄ꝫ res abstrahat̄ etiaz precissime
siue abstractissime sumpta adhuc includit modū
intrinsecū. Uñ essentia diuina abstractissime. i. ꝑ-
cisissime sumpta adhuc includit īfinitatē. ¶ Un-
decima ꝓpositio. Modus intrinsecus dicit̄ ꝑ se
determinatiuus superioris ꝛ cuꝫ hoc est inclusus
in rōne inferioris. vñ infinituꝫ hꝫ ens in cōmuni
ꝓ superiori: qꝛ ens diuidit̄ ꝑ finitū ꝛ infinitū ꝛ est
cū hoc determinatiuū supioris scꝫ entis. Nā dicē
do ens: ens est cōmune deo ꝛ creature. Sed dicē-
do ens infinitū tunc ens mō cōtrahit̄ ꝑ infinitatē
ad deū ꝛ ens infinitū includit̄ in deo qdditatiue.
¶ Duodecima propositio. Licet modus intrinse
cus nō variat rōnē formalē supioris: tm̄ variat. i.
distinguit rationē formalē illius cuius est modus
qꝛ ens stat in deo ſm suam rationē formalez simi
liter ꝛ in creaturis. ꝛ ideo modus intrinsecus nō

variat rōnē formalē superioris sed variat rōnem
formalē illius cuius est modus siue illius in quo i
cluditur. Nam deus differt a creatura sed non ꝑ
aliquam differentiam quia talis semper est cōtra
ctiua alicuius speciei vel generis: sed nullum ge-
nus vel ponitur in diuinis. nihilominus adhuc
differt a creaturis ꝛ hoc per infinitatē que est mo
dus intrinsecus ꝛ sic modus itrinsecus variat. i.
distinguit rationem formalem in quo includitur
quidditatiue. ¶ Decimatertia propositio est. Ens
descendit ad decem predicamenta ad deuz ꝛ crea
turam solum per modos intrinsecos. Nā ens nō
pōt descendere i deuz ꝛ creaturā ꝛ ad ꝑdicamēta
per differentias materiales neq̄ꝫ formales: non ꝑ
materiales quia sola specisspecialissima per diffe
rentias materiales descendit ad indiuiduas: neq̄ꝫ
per formales quia tunc esset genus quod est fal-
sum. Si dicas ens predicatur de pluribus differē
tibus spē in eo ꝙ quid est igitur est genus proba
tio ꝯñie quia ſꝫ phm̄ dicentem quando aliquid
predicatur de pluribus differentibus spē in quid
difficile est euadere quin sit genus. ¶ Respōdeo
lꝫ phs dicat ꝙ sit difficile euadere ꝛc̄. non tamen
dicit ꝙ sit impossibile. Naz si est difficile sequitur
ꝙ sit possibile. Est ergo possibile ꝙ aliquid predi-
cetur de pluribus specie differentibus in quid ꝛ
ꝙ non sit genus. nam ens nō est genus qꝛ genus
contrahitur per differentias formales ad suas spe
cies. Sed ens licet in quid ꝑdicatur de pluribus
specie differentibus non tamen descendit ad sua
inferiora per aliquas differentias sed tantum per
modos intrinsecos igitur non est genus. ¶ Deci
maquarta propositio. Superius bene potest dici
distingui a suo inferiori formaliter distinctiōe for
mali proprie dicta licet non econtra. Similr̄ dicē
duꝫ est de diffōne ꝛ diffinito de ꝑtibus eēntialib⁹
ꝛ toto essentiali. Nam ratio hominis ꝛ ratio ani-
malis est alia ꝛ alia ratio formalis: ꝛ ratio aialis
non includit rationem hominis in primo modo
dicendi per se. ¶ Decimaquinta propositio. Di-
stinctio formalis large sumpta est illa que est īter
aliqua extrema quorū ratio vnius non est precise
ꝛ adequate ratio alterius. ¶ Decimasexta propo
sitio. Omne iferius distiguitur formaliter a suo
superiori distinctione formali large sumpta: quia
distinctio formalis illo modo est inter illa quorū
ratio vnius nō est precise rō alterius ꝛ adequate.
¶ Decimaseptima propositio. Omne illud dicit̄
esse idē adequate cū alio quod conuertit̄ cum eo.
Et illo mō rō iferioris nō est adeq̄te eadē cū rōne
supioris qꝛ hō nō ꝯuertit̄ cū aiali qḋ ē eius supi⁹.
¶ Decisoctaua ꝑpō ꝛ vltima. Oē diffinitū disti-
guit̄ formalr̄ a sua diffinitiōe qꝛ rō diffiniti nō est
ꝑcise ꝛ adeq̄te rō diffinitiōis qꝛ alia ē rō diffinitio
nis ꝛ alia diffiniti lꝫ cōuertant̄. ¶ Sciēdū. Sicut
in cōposito ꝑ se nāli qḋ cōponit̄ ex ꝑ se actu ꝛ ꝑ se
po⁹ resultat vna 3ª entitas. Ita ēt in composito ra

tionis.i.diffinitiōis:vt ex corpore ꝛ anima rōnali
resultat vna tertia entitas scꝫ humanitas ꝛ talis i
morte destruitur. Illa etiā tertia entitas in xp̄o in
morte eius destruebatur:ꝛ ṫn xp̄o deus dimisit eaꝫ
nō tñ dimisit ipsam animaꝫ neqꝫ corpus suū. Un
illa auctoritas. Quicqd christus assumpsit nunq̄
dimisit. non debet intelligi ꝛ ꝙ illa tertia entitas
non fuerit dimissa: imo fuit vere corrupta. sed de
bet sic intelligi. Quicqd xp̄s semel assumpsit scꝫ
de partib⁹ pn̄cipalibus nūq̄ dimisit ꝛc. Sic etiā
in cōposito rōnis ꝛ diffinitionis vnde tota diffini
tio ꝯstituit ipsuꝫ diffinitū. vnde aial rōnale cōsti/
tuit hominē ergo diffinitio ꝯstituit ꝛ nō diffinitū
ergo alia est rō diffinitiōis ꝛ alia est rō diffiniti.
igit nō sunt idē adequate ꝛ ꝑ consequēs diffinitū
large loquendo distinguitur formaliter a sua dif
finitione. ¶ Nota propter talē non idēptitatē in
ter aliquas rōnes formales q̄ scꝫ vna nō est adeq̄/
te alteri eadem doctor subtilis negat p̄dicationeꝫ
idempticā in creaturis. Illā enim nunq̄ cōcedit
humanitas ꝛ animalitas ꝛ ħ idē quia ratio forma/
lis vnius non est precise ꝛ adequate rō alterius.
¶ Pro maiori predictoꝝ declaratiōe sunt alique
ꝓpōnes ponende. Quarū est hec prima. Quāto
aliquid plura concernit tāto a pluribus potest ab
strahi. ¶ Scđa ꝓpositio. Quot sunt concretiōes
tot etiā sunt abstractiōes. ¶ Tertia propositio ē.
Cuilibet cōcretioni correspondet sua propria ab/
stractio ꝓbat qꝛ quot modis dr̄ vnū oppositoꝝ tot
modis dicitur ꝛ reliquuꝫ: sed cōcretū ꝛ abstractū
sunt opposita quot sunt ꝯcretiōes tot ꝛc. ¶ Quar
ta propositio. In genere substātie est tantum vna
abstractio. ¶ Nota impossibile ē abstrahere siue
per suffossioneꝫ siue aliquo alio modo aliquod ab
aliquo quod non est in illo. Quomodo possuꝫ ali
quid inuenire in aliquo in quo tamē non est. quo/
modo possum abstrahere aliqd vbi non est. Spe/
cies aūt amicitie ꝛ inimicitie non sunt species sen
sibiles: ergo tales non possunt abstrahi a sensibili
bus falsum est ergo dictū quorundā dicentium ꝙ
ouis sub intentionibus sensitiuis cognoscat inte
tiones insensatas: vt nociui vel proficui amicitie
vel inimicitie ꝛ qñ ouis videt lupum sic esse figu
ratū vtputa habentē magnū caput tales crines ꝛ
hmōi accn̄tia: tunc sub intentionibus suffodiēdo
sensatis abstrahit inimicitie sp̄ēs ꝛ fugit lupū. Si
militer aliā ouē sub sp̄ēbus sensibilibus suffodiē/
do abstrahit amicitie sp̄ēs isensibiles ꝛc. Sed hec
opinio est falsa: qꝛ nunq̄ suffodiendo inuenit illō
qō nō est sub suffossione: immo si ouis maneret in
ꝓpria natura ꝛ in eodē affectu naturali ad agnuꝫ
mutaret: tamen ouis vt esset similis lupo in acci/
tibus sensibilib⁹ puta in colore figura sono ꝛ mo
tu ꝛ huiusmodi agnus fugeret ouem sic mutataꝫ
sicut lupum: ꝛ tamē in oue sic mutata non esset in
tentio nociui neqꝫ inimicicie: sed proficui ꝯueniē
tie ꝛ amicitie ꝛ sic agnus non suffoderet abstrahē
do intentionē inimicitie vel disconuenientie sub
sp̄ēbus sensibilibus sed precise ita maneret ꝫꝫ ap
petitum sensitiuū sicut accidētia sensibilia moue/
rent sub quibus non est intentio inimicitie noci/
ui vel disconuenientie sed magis proficui conue
nienti ꝛ amicitie. ¶ Quinta est. In genere substā
tie est tantuꝫ vna abstractio a proprio supposito. i.
ab inferiori. ¶ Sexta est. In genere accidentium
absolutoꝝ sunt tm̄ due abstractiones. ¶ Septi a
est. In gn̄e accidentiū respectiuoꝝ pn̄t esse tantuꝫ
tres abstractiones. he due vltime ꝓpōnes proban
tur ꝑ sequentē ꝓpōnem. ¶ Octaua est. ¶ In ge
nere loquendo est tm̄ triplex abstractio scꝫ a sup/
posito a subiecto ꝛ a fundamento. Prima abstra/
ctio. s. a supposito est i subā. scđa est a supposito ꝛ
sb̄o ꝛ est in predicamētis accidētiū absolutoꝝ. ter
tia a supposito sb̄o ꝛ fundamēto ꝛ est in p̄dicamē/
tis relatiuoꝝ. ¶ Nona est. Abstractio a supposito
est illa quando superius abstrahitur a suo inferio
ori: vnde suppositum in proposito sumitur large
scilicet pro inferiori. ¶ Decima est. In p̄dicamen
to substantie prima abstratio est vltima probatur.
quia nisi vnica est ibi abstractio: nam ibi non po/
test fieri abstractio a subiecto quia substantia non
est in subiecto sed est ens ꝑ se existens neqꝫ potest
fieri abstractio a fundamēto qꝛ subā nō est in alio
tanq̄ in fundamēto. ¶ Si dicas. Contra vltima
dicit relationē ad p̄cedēs qꝛ si aliqd est vltimum
nūc hꝫ p̄cedēs sꝫ vna tm̄ abstractio nō hꝫ p̄cedēs
igr̄ nō p̄t dici vltia. Rn̄deo. Ultimuꝫ capit dupl'r.
Uno⁰ positiue ꝛ ē illud qō hꝫ aliq̄ p̄cedētes nullū
sequēs. Alio⁰ negatiue ꝛ sic valꝫ tm̄ sic post qō nul
lum: vnde si tantum vnus esset in scolis ꝛ ille exie
ret exeundo esset vltimus negatiue qꝛ esset postq̄
nullus exiret. Sic ēt pari mō potest capi primuꝫ.
¶ Uno modo positiue ꝛ sic est illud quod habet
sequens nullum autem añs seu p̄cedens. ¶ Alio
modo negatiue ꝛ sic valet tantum sicut ante queꝫ
nullus: Et illo vltimo modo debꝫ intelligi de bea
ta virgine que genuit christum filium suum pri/
mogenitum. i. ante quam nullum alium genuit.
Et in hoc aliqui heretici errauerāt non distinguē
tes sacramenta scripturam sed dixerunt ꝙ beatis
sima virgo habuerit cuꝫ ioseph plures filios post
ꝙ genuit. Jesum suum primogenitum: alias nō
esset primogenitus nisi haberet filios sequentes.
Sed hoc est hereticum christus eniꝫ ideo dicitur
primogenitus quia ante ipsuꝫ nullus alius est ge
nitus. Sic in proposito in genere substantie pria
abstractio est vltima non qdem positiue sed nega
tiue quia post primam non est alia in genere sub
stantie abstractio. ¶ Abstractum vltimate abstra
ctū est illud quod in se preciosissime ꝛ abstractissi
me consideratur absqꝫ habitudine ad omne illud
quod nō conuenit sibi in primo modo dicendi ꝑ
se. Et ideo cum sortes nō ꝯueniat homini in prio
modo dicendi ꝑ se. sequit ꝙ est sibi extraneuꝫ sub
tali mō

tali modo ⁊ per consequens illa erit falsa fortes est humanitas qꝛ humanitas sic est abstracta abstra/ctione vltima ⁊ nullam habet habitudinem ad for/tem cum non includat illū in pᵒ modo di endi p se. ¶ Duodecima est. In creaturis ⁊ entibus limi/tatis vltimati abstracti vltimato d abstracto predi/catio est falsa. Et dico in creaturis propter illa que reperiuntur in diuinis vbi predicationes alique in abstracto conuertuntur: dico etiam in entibus limitatis quia in trāscendentibus est instantia: vñ hec conceditur homo est entitas. ¶ Contra predi/cta Arguitur. Quandocunq; aliqua duo sunt pe/nitus idē ⁊ eadem ex natura rei ⁊ nullo modo di/stincta de quocunq; dicitur vnum de eodem ⁊ re/liquū sed homo ⁊ humanitas sunt penitus idem ex natura rei ⁊ non distincta igitur de quocūq; di/citur homo ⁊ humanitas. ¶ Respondeo. Negan/do maiorem sed debet addi nisi impediat diuersi/tas modorum concipiendi. Sic etiam exponit eā ockam qui non concedit ꝙ suppositum diuinum assumpsit hominem. Illam tamen concedit. Sup/positum diuinum assumpsit humanitatem ad pro/positum licet illa sit concedenda: fortes est homo non tamen illa fortes est humanitas: quia licet hu/manitas nō repugnat forti ex natura rei repugnat tamen sibi sub tali modo concipiendi puta in ab/stracto. ¶ Tredecima est. in diuinis vltimati ab/stracti predicatio de vltimato abstracto semper est vera per identitatem vbi ambo extrema sunt for/maliter infinita vel vnum est tantū formaliter in/finitum. Exemplum primi sapiētia est bonitas ibi enim ambo extrema sunt formaliter infinita. Exē/plum secundi paternitas est eēntia diuina ibi licꝫ paternitas non sit formaliter infinita est tamen di/uina essentia formaliter infinita. ⁊ ideo talis predi/catio est concedenda: vnde infinitū de ratione sua identificat sibi quodcunq; compossibile. ¶ Deci/maquarta est. Sicut nulla res potest abstrahi ab il/lis predicatis que sibi conueniūt in primo modo dicendi per se: ita nulla res potest abstrahi a suo intrinseco. ¶ Unde sciendum ꝙ in diuinis repe/riuntur triplices predicationes. Quedaꝫ predica/tiones sunt vere in diuinis tam in concreto ꝙ etiā in abstracto ⁊ sunt ille quibus alterum extremorū est formaliter infinitum vel ambo sunt formaliter infinita. ¶ Alie sunt pdicatiōes que nec sunt ve/re in abstracto nec in concreto ⁊ sunt ille in quibᵒ oppositum predicatur de opposito. Et debet hoc intelligi de oppositis relatiuorum. vnde illa est fal/sa pater ⁊ filius. similiter ⁊ illa in abstracto paterni/tas est filiatio. ¶ Alie sunt que sunt vere in concre/to sed non in abstracto sicut sunt predicatorum ali/quorum predicationes que sunt compossibilia in eodem supposito licet neutrū sit infinitum forma/liter. Exemplum pater est spirans illa conceditur in concreto: nunq; tamen in abstracto: vnde illa est falsa paternitas est spiratio quia neutrum extre/morū ē formaliter infinitū. ¶ Sciendū ad hoc ꝙ aliq̄ predicatio sit idētica due ↄditiones requirunt. Prima ꝙ subiectū ⁊ predicatū sint idem realiter. Secūda ꝙ alterū extremū sit ad minus infinitū: vel ambo simul formaliter infinita. Et ideo illa nō conceditur hō est aīalitas: qꝛ nullū extremorū est for/maliter infinitū lꝫ realiter sint idē: sapiētia aūt et bonitas lꝫ sint abstracta vltimata abstractione re/manent. tñ formalr infinite. ideo illa ↄcedit sapie/ntia est bonitas sicut illa ↄcedit paternitas est essentia p/pter infinitatē essentie. Sequunt nūc ppōnes de abstractionibus in genere accidentiū. ¶ Prima est. In genē q̄litatis ⁊ in genere quātitatis est du/plex abstractio: vna a subiecto ⁊ alia a propo sup/posito siue a pprio inferiori quod idē est in ppōsi/to: hec ppositio probat per sequentē. ¶ Secūda est. Quodlibet accñs vl'e de genere q̄litatis ⁊ q̄nti/tatis pōt ↄcernere duplex suppositū. s. suppositum alliene nature ⁊ suppositū prope nature vt albedo quod accñs ↄcernit suppositū aliene nature. s. sub/iectū in quo est: qꝛ oē accidēs ↄcernit suū subiectū ⁊ illa ↄcretio dr albū. Et etiā ↄcernit suū ppriū sup/positū. i. inferius. ⁊ illa ↄcretio dr albedo. ¶ Ter/tia est. Oē accñs quodcūq; sit illud ↄcernit suppo/sitū aliene nature: qꝛ accidēs est ī alio tanq̄ ī sbo. Sed pncipale subiectū albedinis est sba qꝛ ē alie/na nā a q̄litate: ⁊ qñ subtrahit a tali supposito alie/ne nature: tūc dr albedo ⁊ illa sic abstracta concer/nit ppriū suppositū: quia dicit adhuc de supposi/to ppe nature: vñ hec est vera albedo est albedo. Sed qñ abstrahit vlterius a supposito ppie natu/re tūc dicit albedeitas: ⁊ tūc nō predicat de suppo/sitis ppie nature: nam hec tūc est falsa albedo est albedeitas. Cū igit tale accñs ↄcernat duo suppo/sita. sequit pbatio ppie propositionis ꝙ vt patet sint due abstractiones: qꝛ tot sunt abstractiōes ꝙ sunt ↄcretiones. ¶ Quarta est. In genere quātita/tis ⁊ q̄litatis nulla abstractio est vltima. probatur quia illa est vltima post ꝙ nulla alia sequit: sꝫ post secundā abstractionē nulla alia sequit: lꝫ aliq̄ pce/dat qꝛ secūda est vltima: ↄfirmat per propositionē sequentē. ¶ Quinta est. Quotienscūq; superius abstrahit a suo pprio supposito siue singulari tal' abstractio est vltima. ¶ Sexta est. Illud quod est abstractū in pma abstractione remanet ↄcretū in secūda: vt albedo est abstractū in prima abstractio/ne qꝛ a supposito aliene nature viputa a lapide vl' ligno ⁊c. Et ideo nullus loicus ↄcedit illā lapis ē albedo: attamē respectu secūde abstractionis albe/do est ↄcretū: ⁊ hoc ad sua ppria inferiora: nec est incōueniēs idē esse ↄcretū ⁊ abstractū. Abstractū respectu suppositorum aliene nature ⁊ ↄcretū respe/ctu suppositorum ppie nature: sic ergo habet ꝙ ille est falsa fortes est albedo. Illa tñ cōcedit hec albe/do est albedo: qꝛ albedo adhuc ↄcernit suppositū proprie nature: sed qñ sit abstractū ⁊c. a supposito proprie nature: tūc etiā illa negat hec albedo est

albedeitas quia albedeitas est abstractum vltima
ta abstractione. ¶ Septima est. In genere relati
uoꝝ ꝛ in oibus alijs sex vltimis predicamētis po
test inueniri triplex abstractio. s. a subiecto: a fun
damento ꝛ a proprio supposito. ¶ Octaua est.
Quodcūq; accidēs vniuersaliter potest ꝯcernere
tria. s. subiectū: fundamentū ꝛ suppositū proprie
nature. Cū igitur triplices sint ibi ꝯcretiones se
quit ꝙ etiam triplices sint ibi abstractiones: quia
quot modis dicit vnū oppositoꝝ tot modis ꝛ reli
quum. Exemplū. Causa est quoddam relatiuum
ꝛ dicit respectū ad causatum: ꝛ talis relatio causa
litatis ꝯcernit primo subiectū. i. ignē. Alio modo
concernit fundamentū: ꝛ est ipsa ratio causandi
s. calor: calor eniȝ est ratio causandi calorē. Tertio
modo concernit propriū suppositū. Causa ergo ꝓ
dicit cōcretuȝ ad subiectū. i. ad ignē: sed abstrahē
do a subiecto remanet adhuc concretio ad funda
mentū: puta si dicatur potētia vel ratio causandi.
Calor enim est ratio siue potentia causandi calorē
in ligno ignis autem est potentia. Ignis autē nō
est ratio siue potentia causandi illum. Secūdo po
test fieri abstractio a fundamento ꝛ talis dicit cau
salis: ꝛ tūc nec ignis nec calor recipit predicatum
illius. Hec enī est falsa ignis est causalitas: lȝ hec
sit vera ignis est causa: sic hec est falsa calor ē cau
salitas: lȝ hec concedat calor est ratio causandi ca
lorem in ligno. Adhuc enī remanet ꝯcretio ad ꝓ
priū suppositū: ꝛ ideo ꝯcedit hec causalitas ē cau
salitas. Sed tertio fit abstractio a ꝓprio supposito
ꝛ illud abstractuȝ dicit q̄dditas causalitatis: ꝛ sic
hec est falsa hec causalitas est quidditas causalita
tis. ¶ Nona est. Lata est differētia inter subiectū
alicuius relationis ꝛ fundamentū eius. Subiectū
dicit illud quod est principale sustentās: ꝛ quod
vltimo denominat a tali relatione vt relatio causa
litatis habet ignē pro subiecto: quia ipsa denomi
nat vltimate ipsum subiecū ignis. Ignis eniȝ est
causa caloris in ligno. vnde est regula generalis.
Omne subiectū vltimatū alicuius accidentis est
ipsa substātia: ꝛ sic substantia ignis est subiectū vl
timatū ꝛ principale ipsius causalitatis. ¶ Funda
mentum est illud quod est proximū subiectū illi⁹
relationis: ꝛ quod est ratio quare subiectū princi
pale vltimate denominat a tali relatione vt calor
in igne est fundamentū quia est subiectū proximū
causalitatis: ꝛ ratio quare ignis dicitur causa ca
loris in ligno. ¶ Decima est: super fundamentū
alicuius relationis est ratio quare subiectū princi
pale denominat a tali relatione: vnde si ignis nō
haberet calorem nunq̄ diceret calefacere: simili
ter est in similitudine. Nam subiectū principale ē
substantia ipsa que denominat a similitudie. Sȝ
fundamentū. i. ratio quare aliquid denominat si
mile ē ipsa albedo, vel aliqua alia qualitas. ¶ Un
decima est. Illud quod est abstractum in prima ab
stractione vocat concretū in secunda abstractōe:
ꝛ illud quod est abstractum in secunda abstractio
ne est concretū in tertia abstractione vt causa con
cernit substantiā ignis tanq̄ subiectum principa
le: sed abstrahendum illam a subiecto remanet
concretū in secunda abstractione: ꝛ dicitur ratio
causandi vt in igne ratio causandi concernit ad
huc calorem qui est ratio causandi. Sed si abstra
hatur a fundamento remanet adhuc concretū in
tertia abstractione: ꝛ dicitur causalitas: vnde illa
nō est ampli⁹ vera. calor est causalitas: q2 causali
tas est abstractum a fundamento: sed tamē adhuc
remanet in tertia: quia concernit adhuc supposi
tum, proprie nature: ꝛ sic illa adhuc concedit cau
salitas est causalitas. Sed si vlterius abstrahatur
non habemus nomen impositū ad exprimenduȝ
illud abstractum: sed circuloquimur illud dicēdo
quidditas causalitatis. ¶ Duodecima est. In tali
bus predicamentis tertia abstractio est vltima.
¶ Tredecima est. Nullum vltimate abstractum
intantū potest abstrahi quin necessario includat ꝓ
dicata. in primo modo dicendi per se: nam nulla
res potest abstrahi a predicatis primi modi: quia
ipsa sunt essentialissima rei: ideo necessario inclu
dit. Et h̄ est de mente docto. subti. in primo di. iij.
in q̄ōne de vestigio trinitatis vbi exponit auicen
ne auctoritatē dicentis. Equinitas est tm̄ equini
tas vbi doctor sic dicit ly tm̄ nō excludit illa q̄ sūt
de per se rōne equinitatis: sed excludit illa que sūt
per se passiones entis. ¶ Decimaquarta est. Licet
predicata primi modi dicendi per se sumpta cum
mō nō repugnāte possint verificari ꝛ ꝓdicari ve
re de abstracto vltimate abstracto: tñ nō pñt hoc
cū mō repugnanti. ¶ Decimaquinta est. Nihil est
quantūcūq; abstractuȝ quod possit subterfugere
extrema ꝑme ꝯdictionis vt sunt ens ꝛ nihil: cum
igit humāitas nō sit nihil seqt ꝙ sit ens: ꝛ per cō
sequens entitas ꝛ vltra si est ens vel ergo est ens i
alio vel ens per se. Non ens in alio cum non sit
accidens: est ergo ens per se ꝛ per consequens est
substantia. Sed hūanitas non est substātia incor
porea: ergo corpus: sed non est corpus inanima
tum: igitur animatum: ꝛ si est corpus animatum
ꝛ non īsensibile: ergo sensibile: ꝛ per consequens
est animal: sed humanitas non est asinus neq; leo
ꝛ sic de alijs: ergo est animal rationale: sequitur
ergo ꝙ nullum vltimate abstractum possit intan
tum abstrahi quin necessario includat predicata
primi modi dicendi per se: nisi talia sumantur cū
modo repugnanti. ¶ Decimasexta est. Quotiens
cūq; predicatum sumitur in vltimata abstractio
ne de facto sumitur cū modo repugnanti: proba
tur: quia superius sic abstrahatur a suo inferiori:
ergo non dicitur de illo: ꝛ per consequens talis
modus repugnat inferiori. ¶ Cōtra predicta ar
guitur. Ex predictis propositionibus sequitur ꝙ
hec ꝓpō erit vera: ꝛ sic ꝯcedēda humanitas ē cō
posita ex mā ꝛ forma siue ex aīa ꝛ corpore cum sit
corpus

corpus animatū sed pz q ipsa est falsa. falsitas p
batur. nā cōpositio est quedā relatio sed humani
tas est quoddā absolutū ⁊ nunq̄ relatio includit
in primo mō dicendi p se in absoluto. ¶ Rn̄deo.
Hec propositio humanitas est cōposita ex materia
⁊ forma est vera ⁊ in primo modo dicendi p se qz
humanitas est quoddā totū eēntiale sed omne ta
le includit suas ptes essentiales in primo mō dicē
di p se. igit ⁊c. Et qn̄ vlterius arguitur nullū ab
solutū includit relationē in pmo modo dicendi p
se. sed compositio est quedam relatio. igitur nō in
cluditur in humanitate que est quoddam absolu
tum in pmo modo dicendi per se. ¶ Rn̄deo. Cō
positū ex corpore ⁊ anima pt sumi dupl'r. ¶ Uno
modo formaliter ⁊ sic capit p relatiōe que ē vnio
corporis ⁊ anime ⁊ sic non capit in predicta pdi
catione dicēdo humanitas est composita ex aīa
⁊ corpore. ¶ Alio mō sumit fundamentaliter.
⁊ sic dicit pcise entitatē absolutā sic cōpositā ex cor
pore ⁊ anima: ⁊ sic facit pdicationē fundamētal'r.
¶ Aliter pōt respōderi scz q Predicatiōes pmi
modi dicendi p se sunt duplices scz. ¶ Quedam
sunt ↄstitute ex termis pcise recti casus: ⁊ sic nul
lus rectus pdicatur de entitate absoluta in recto.
¶ Alie sunt pdicationes pmi modi ↄstitute ex re
cto ⁊ obliq̄. Et illo mō rect' bn̄ pōt dici de aliquo
absoluto in pmo mō dicēdi p se. vt hec hūanitas
est cōposita ex corpe ⁊ aīa. ¶ Decimaseptima p
pō est. Predicatiōes et hz laycos varianī sicut ca
sus i grāmatica. qdā enī est pdicatio dicēs hoc ē
hoc qn̄ scz rectus pdicat de recto vt hō est animal
qdā aūt est pdicatio dicēs hoc est huius qn̄ pdica
tū est genitiuscasus vt cappa est francisci. Alia est
pdicatio dicēs hoc ē huic. ⁊ sic de alijs. ¶ Quotī
enscūq in diuinis aliqd essentiale absolutū pdica
tur de alio eētiali vel ipm essentiale de personali
vel qn̄ ipm met psonale pdicat de essentiali taz in
abstracto q̄ in ↄcreto talis pdicatio est vā. ¶ De
cimaoctaua propositio est. Predicatio idemptica
sumitur sex modis. ¶ Primo mō cōmunissime
⁊ est illa in qua subiectū ⁊ pdicatum supponūt p
eodē siue sint eadē res siue non. Regula genera
lis. Ois ppositio affirmatiua in qua est pdicatio
dicēs hoc est hoc ois talis est idemptica. ¶ Scdo
mō cōmunius ⁊ est illa in qua subiectū ⁊ pdicatū
distinguunt realiter q̄q̄ de facto sunt idez essen
tialiter. vt pater est illud quod est filius. filius est
illud quod est spiritussanctus. hec enī predicatio
est idēptica licet pater ⁊ filius distinguantur real'r
sunt tamen idez essentialiter ⁊ ideo vocatur predi
catio essentialis. ¶ Tertio modo sumitur cōmu
niter ⁊ est illa in qua subiectum ⁊ predicatuz sunt
idem realiter siue distinguant formaliter siue nō.
Et illo modo omne genus predicatur idemptice
de sua differentia: similiter ⁊ omnis propria pas
sio de subiecto ⁊ econtra. ¶ Quarto modo sumi
tur proprie ⁊ est illa in qua subiectum includit p
dicatum in primo modo dicendi per se vt homo
est animal homo est rationalis. ¶ Quinto modo
sumitur magis proprie ⁊ est illa in qua idem om
nibus modis idemptificatur de seipso. ¶ Sexto
modo predicatio idemptica sumitur proprijssime
⁊ est illa in qua extrema sunt idem realiter ⁊ essen
tialiter ⁊ in qua vnum est formaliter infinitum vl'
ambo infinita. ¶ Nota ad hoc q aliqua predica
tio sit idemptica vltimo modo ⁊ pprijssime due re
quiruntur conditiones. Prima est q̄ ista extrema
sint idem realiter ⁊ essentialiter ⁊ propter hoc illa
non conceditur nec est idemptica paternitas est fi
liatio vel pater est filius quia extrema nō sunt idē
realiter illa tamen conceditur essentia est sapiētia.
¶ Secunda conditio est q vnum extremorum
sit formaliter infinitum vel ambo sint formaliter
infinita. Exemplum primi. paternitas est essentia.
Exemplum secundi. bonitas est sapientia.

PRo realis distictio
nis intellectu. Sciendum licet in pre
cedentibus plura sint dicta de distin
ctione reali tamen ibi aliqua alia q̄ p
us in precedentibus nō sunt habita dicentur. Et
si aliqua que prius sunt dicta dicentur hoc erit ad
maiorem expressionem ⁊ sub alijs verbis ideo po
nenda sunt aliqua dicta. Quorū primum est. In
genere tantum triplex ē distictio scilicet rationis
formalis ⁊ realis. distinctio autem rationis est du
plex similiter ⁊ distinctio formalis sicut i precedē
bus sufficienter declaratum est. ¶ Secundum di
ctum est. Distictio realis est duplex: quia Quedā
est realis. i. ex natura rei precedens oēm actum
intellectus hoc modo capit generaliter. ¶ Alia ē
que semper est inter duas res positiuas quarum
vna non est alia de distinctione reali secundo mo
do capta est hic ad propositū. ¶ Tertium dictū
est. Distinctio realis proprie sumpta inuestigatur
septem vijs. scz via originis. generationis. corru
ptionis. separatiōis dependentie. ordinis: ⁊ cau
salitatis essentie. ¶ Primo inuestigat distinctio
realis via originis vnde ponitur talis regula pri
ma. Quādocunq vna res vere originat ab alia
ille res distinguuntur realiter distinctione reali p
prie sumpta. ⁊ per istam viam inuestigauit bea
tus Augustinus distinctionē realē inter psonas
diuinas. Nā manifestū est etiā apud oēs phos q nl
la res pōt pducere neq generare neq originare
seipaz. ¶ Nota q originare i plus se hz q̄ gn̄are
qz oē generatū ē originatū sz nō eō. Nā spūssctūs
originat a pre ⁊ filio ⁊ tn̄ nō generat. ¶ Secūdo
inuestigatur distinctio realis pprie sumpta via
generatiōis. Quandocūq due res sic se habēt q
vna pōt eē terminus gn̄atiōis nec generari: ⁊ alia
nō potest esse terminus nec generari ille res disti
guūtur real'r. Et illa regula est generalis ⁊ mani
festissima apud phm probantem materiam ⁊ for

maz distinguit realiter: quia forma potest eē termi
nus generationis: materia aūt nō: quia ſm phm.
In oī generatione ⁊ corruptione necesse est aliqd
subiici: ⁊ illud est materia que est ingenerabilis ⁊ in
corruptibilis. ¶ Sciendū q generare sumit du/
pliciter. Uno modo obiectiue ⁊ terminatiue ⁊ est
illud quod potest esse terminus generationis. Et
illo modo materia est ingenerabilis. Nā si eēt ge
nerabilis oporteret q haberet subiectū generatōis
sue vel aliqd quod subiiceret generationi. Tunc
quero an illud quod subiicit generationi sit mate
ria vel non. Si dicis q sit materia qro de illa mā
utrū sit generabilis sicut prius. Si dicas q nō: ḡ
pari rōne standū est in pma. Si dicas q sit gene
rabilis tūc quero iterū vt prius: aut ergo erit pro/
cessus in infinitū aut stabit ad primū. ¶ Alio mō
aliqd ē gñabile ⁊ corruptibile sbiue. Et ē illud qd
est subiectū generationis vel corruptionis: ⁊ illo
modo materia est generabilis ⁊ corruptibilis cō
tra Thomistas. ¶ Materia prima ē vnū ens rea
le productū ⁊ creatū a deo. patet ſm beatū Aug⁹.
in lib. ɔfes. dicentē. Dñe duo fecisti vnū prope te:
⁊ alterū ppe nihil: ppe te: vt materiā angelicam.
Aliud prope nihil. i. materiā primā. ¶ Secundo
inuestigat ⁊c. per viā corruptionis. Quandocū
qz aliq due res sic se hñt q vna pōt corrūpi altera
remanēte: aut ecōtra ille due res distinguunt rea
liter distinctione reali ppe sumpta. ¶ Ista regu
la vsus est doctor subtilis in multis documentis ⁊
pcipue in secūdo libro vbi pbat relationē esse rea
liter distinctā a suo fundamēto: qr relatio corrum
pitur fundamento remanente. Silr albedo pōt
remanere sine silitudine: igit silitudo ⁊ albedo di
stinguunt realr. Silr partes essentiales pñt existe
re sine toto essentiali sicut manifeste patet in mor/
te hois: igit distinguunt realr. ¶ Quarto inuesti
gat ⁊c. per viam separationis: ideo ponit quarta
regula. Quotienscūqz alique due res sic se habēt
q vna pōt separari ab alia sine distinctione amba
rū rerum vel sine distinctiōe vnius illa distinguū
tur realiter. Ista propositio magis declarabitur p
regulam sequentē. ¶ Quinta regula. Separatio
vnius ab alio est duplex. vna positiua. alia negati
ua. ¶ Positiua est illa quādo aliqua duo separan
tur vtrisqz remanētibus. Et illo modo aīa est sepa
rata a corpore christi in triduo. Et sanguis chri/
sti a corpore in passione christi: quia vtrūqz remā
sit vtrisqz separatis. ¶ Separatio negatiua vel p
uatiua est quando vnū extremū separat ab alio cū
distinctione vnius extremi: sicut est in ɔsecratiōe
eucharistie: ibi enim accidētia remanēt pane disti
cto. Illo mō etiā totū essentiale destruit in morte
remanētibus partibus. Similiter et humanitas
christi sic fuit separata in triduo a deitate. Nā hu
manitate christi destructa remāsit diuas. ¶ Quin
to inuestigat distinctio realis per viam dependen
tie essentialis. Ideo ponitur sexta regula. ¶ Quā

cūqz aliqua res dependet essentialiter ab alia: il/
la distinguit realiter ab alia. Et illo modo inuesti
gatur distinctio realis inter creatorē ⁊ creaturaz:
quia creatura dependet essentialiter ab eo: igitur
distinguuntur realiter. ¶ Septima regula ē. De/
pendentia essentialis est illa qua dependens non
potest absqz contradictione esse sine illo a quo de
pendet. ¶ Nulla res creata dependet proprie lo/
quendo essentialiter a sua causa secunda extrinse/
ca: s. efficiente ⁊ finali. Probat per propositionez
sequentē. ¶ Nona regula. Quicqd potest deus
facere cū cā secūda: hoc etiā pōt facere sine ea: ḡ
si deus pōt facere hominē cū sole vel filiū cum pa
tre ⁊ matre pōt ⁊ sine illis: quia vnus hō nō depē
det essentialiter ab alio. Naz deus pōt facere vnū
hominē sine quocūqz alio hoie: ⁊ sic de aliis reb⁹
creatis: igitur nulla res creata dependet essentia/
liter a suis causis secūdis extrinsecis. Dico notan
ter sine causa secūda extrinseca. Nam licet deus
possit supplere causalitatē cuiuscūqz cause secūde
extrinsece non tamē pōt supplere causalitatē cau/
se intrinsece. ¶ Decima regula. Implicat contra
dictionē facere hominē sine corpore ⁊ aīa. Pro/
batur quia omne totū essentiale depēdet essentia
liter a suis partibus essentialibus: sed aīa ⁊ corp⁹
sunt partes essentiales ipsius hois. Similiter pro
batur de toto integrali ⁊ eius partibus. ¶ Sexto
inuestigat distinctio realis per viam ordinis eēn
tialis specierū. ¶ Undecima regula. Quotienscū
qz sunt due species specialissime contente sub eo/
dem genere ille distinguunt realiter distinctione
reali ppe sumpta probat hec regula: quia distin
ctio specierum ē essentialis igit ē realis probatio
consequentie: quia quecūqz distinguunt essentia
liter distinguunt realiter lz nō econtra sicut perso
ne in diuinis. ¶ Duodecima regula. Inter spe/
cies specialissimas est ordo essentialis: quia nun/
qz in vniuerso possibile est esse duas species spe
cialissimas eiusdem perfectionis siue nobilitatis.
¶ Septimo inuestigatur distinctio realis per vi
am causalitatis. ¶ Ideo ponenda est tertiadeci
ma regula. Quandocunqz alique due res sic se
habent q vna est per se causa alterius. Ille distin/
guuntur realiter distinctione reali proprie sum/
pta. Et dico notāter q vna est per se causa alteri⁹.
¶ Decimaquarta regula ea. Causa per se est qua
druplex scilicet: efficiens: finalis: ⁊ he sunt cause
extrinsece: materialis ⁊ formalis: que sunt cause
intrinsece. ¶ Decimaquinta regula est. Non solū
est distinctio realis inter effectuz ⁊ suas causas ex
trinsecas: sed etiam inter effectum ⁊ suas causas
intrinsecas. Probatur. Quia nihil causat seipsuz
vt sit: sed materia ⁊ forma sunt vere cause et per
consequens aliquid causant ⁊ non seipsas: igitur
aliquid aliud: tale ē realiter distinctū a mā ⁊ forā
¶ Decimasexta regula. Distinctio realis proprie
loquēdo est duplex vna est suppositoꝝ tantuz alia
naturarū.

naturarũ. Suppositorũ tñ soluz reperitur in diuinis ⁊ nullo modo in creaturis. probatur. Nã sm omnes aliud est suppositũ patris. aliud filij: ⁊ aliud est suppositum spũssancti: ⁊ sũt tres realiter distincte ⁊ tamen sunt vnica natura qꝛ tres vnũ sũt. ¶ Decimaoctaua regula. Naturarum illa est inter omnes res creatas quarum vna non est alia vl quarũ vna negatur vere ab alia vt est inter sortez ⁊ platonem. asinum ⁊ equum. ¶ Decimanona regula. Distinctio realis naturarum ⁊ distinctio eẽntialis conuertunt ⁊ sunt penitus eedez. pbatur: qꝛ quecunqꝫ hñt aliã naturam hñt aliam ⁊ aliã essentiam qꝛ natura ⁊ essentia sunt idem. Et quecunqꝫ distinguunt distinctione reali naturarũ distinguũtur etiã distinctione essentiali. Uigesima regula. In diuinis solum inuenit distinctio realis sine essentiali. vnde lꝫ pr̃ filius ⁊ spũssanctus distinguantur realr̃ non tamen essentialr̃. ¶ Sciendũ ꝙ Canonicus dicit distinctionẽ esse illam que est inter aliqua duo quoꝝ vnum non põt esse sine alio. Ex illo dicto inferunt duo correlaria. ¶ Quotiẽscũqꝫ vnum põt separi ab alio distinguũtur essentialr̃. ¶ Scõm correlariũ. Quotienscũqꝫ aliquod ens sic se habꝫ ad aliud ꝙ nõ põt esse sine existere sine alio tale est idem illi essentialr̃. Ideo dicit totuz lꝫ distinguat a partibus realr̃ non tamen essentialr̃. ¶ Contra illud dictum Canonici Arguit ꝙ ipm est falsum probatur. Illud est falsum ad qð sequũtur multa falsa ⁊ fatua: sꝫ pñs opinio est huiusmodi. igitur ⁊c̃. Minor probatur: qꝛ non potest esse sine corpore ⁊ aĩa ⁊ tñ distinguitur realiter ⁊ essentialiter ab illis. Item sequeretur ꝙ paternitas in creaturis nõ distinguatur essentialr̃ a filiatione qꝛ paternitas nõ potest existere sine filiatione nec ẽꝯ. Item sequeretur ꝙ nulla spẽs relatiuorum distingueretur essentialr̃ a correlatione sibi apposita qð est falsum. probatio sequele: quia non potest existere sine alia sed ꝙ distinguatur essentialr̃ probatur qꝛ oẽs species specialissime contẽte sub eodẽ genere distinguunt essentialr̃. Item sequeretur ꝙ nulla creatura esset essentialr̃ distincta a deo: quia nulla creatura potest existere sine deo. ¶ Contra illaz Canonici opinionẽ ponende sũt propõnes: Quarum prima est. Distinctio essentialis nullo modo distinguit ꝯ realẽ naturarũ pbatur: qꝛ que oĩbus modis sunt idẽ non distinguunt sed distinctio essentialis ⁊ realis nãrũ sũt hmõi. igitur ⁊c̃. ¶ Secũda ppõ. Distictio eẽntialis nullo mõ reperit in diuinis sicut declaratũ est in pcedẽtib᷒. ¶ Tertia ppõ. Distinctio ex nã rei nullo mõ distiguit ꝯtra distinctionem formalem. nec minor ea. ¶ Quarta propositio. Totuz integrale est duplex: qꝛ quoddã est homogeneũ ⁊ alterũ ethcregeneũ. ¶ Quinta ppõ. Homogeneũ est illud qð est eiusdez rõnis in toto ⁊ partibus sic scꝫ ꝙ quelibet pars recipit pdicationẽ totius vt aqua est totũ integrale ⁊ quelibet aque pars est aqua: sic ⁊ quelibet pars vini est vinũ ⁊ sic de alijs. Et dr̃ homogeneũ ab homos ꝙ est vnũ ⁊ genus quasi vnius vel eiusdẽ generis vl nature oĩbus in suis partib᷒. ¶ Sexta ppõ. Ethcrogeneũ est illud qð est alterius ⁊ alterius rõnis cum suis partibus. vt homo nõ eni quelibꝫ hominis pars est hõ. Et dr̃ etherogeneũ ab etheron quod est variũ ⁊ genus quasi varij generis rõnis siue nature. ¶ Septima ppõ est. Totum integrale etherogeneum etiam per diuinã potentiam nõ potest esse siue existere quin habeat omnes principales partes simul sumptas quia totũ itegrale dependet essentialiter ab oĩbus suis partib᷒ principalibus simul sumptis. ¶ Dico notanter partes principales: quia homo bene potest sine suis partibus minus principalibus: vtputa sine manibus pedib᷒ auribus ⁊ digitis ⁊ hmõi qꝛ sũt partes minus principales. ¶ Probatio ppõnis. Deus non põt facere illud qð implicat ꝯdictionẽ. manifestũ est qꝛ tale est infactibile sed totũ essentiale esse sine suis partibus pncipalibus implicat ꝯdictionem manifestã. igit ⁊c̃. Maior est mãifesta. Minor pbat: qꝛ de rõne totius est ꝙ constituat ex partib᷒. Si ergo non habeat suas partes non erit totũ. Ex his sequitur correlariũ ꝙ Impossibile est ⁊ nõ intelligibile ꝙ dicũt predicatores beatã katherinã de senis vixisse per tres dies sine corde suo pprio. Cuz eni cor sit pars integralis ⁊ principalis hois sequit ex predictis ꝙ ipossibile est hoiem esse sine corde: dr̃ autem in legẽda eius ꝙ xp̃us in triduo ante mortẽ eius venerit ad beatam katherinaz ⁊ ipsa dedit christo cor propriũ: ⁊ christus dedit cor suum proprium beate katherine: sed hoc videtur esse erroneũ ⁊ falsum. Ubi est animaduertendum ꝙ aliquis potest alteri tradere cor suuz duob᷒ modis. ¶ Uno modo metaphorice de quo dicit sapiens. Fili prebe mihi cor tuum: ⁊ sic intelligũt bene dicunt ⁊ est possibile immo quilibet sanctus sic suuz cor xp̃o tradidit. ¶ Alio modo realiter ⁊ sic dico ꝙ sit impossibile hominẽ viuere sine corde. Si dicas ꝙ beata katherina non vixit per triduũ sine corde. imo xp̃us prebuit cor suum proprium beate katherine. vel tunc diuinitas fuit vnita cordi vel non. Si non fuit vnita cordi tunc sequitur ꝙ deus aliquam partem principalem dimisit quã assumpsit quod est falsum. Nã sꝫ Damasce. Quicquid deus assumpsit nunqꝫ dimisit: hoc exponit sm omnes doctores de partibus pricipalibus ergo falsum est ⁊ contra doctores ꝙ deus dimiserit cor christi qð videt esse hereticũ. Si dicas cor fuisse vnitũ diuinitati. ¶ Cõtra seqt ꝙ beata katherina fuerit de᷒ qð est hereticũ qꝛ cor xp̃i vnitũ diuinitati fuit tũc cor beate katherine. igit ⁊c̃. Silr̃ in morte beate katherine. Illud cor fuit corruptum caro autem christi non vidit corruptionem. Seqt in textu vlteri᷒. ¶ Dico ꝙ distictio se totis subiectiue ⁊c̃. Pro quo sciendum ꝙ plura sunt dicta in precedẽtibus improbationib᷒ opinionum aliorũ

formalizantiu; de distinctione se totis subiectiue que etiam modo recapitulantur ad maiorem expressionem ⁊ declarationem ⁊ forte aliqua dicentur in lectione presenti que prius non sunt dicta. ¶ Prima propositio ē. Distinctio se totis subiectiue aliquādo est distinctio formalis. aliquādo realis naturarum. aliquando realis suppositorum. Et ideo non distinguitur contra illas. Pro declaratione huius propositionis opus esset declaratio terminorum de qua supra latius patuit. ¶ Secūda propositio est. Illa dicuntur distingui se totis subiectiue que non conueniunt in aliqua realitate communi contrahibili ad ipsa per aliquas alias realitates contrahibiles. ¶ Tertia propositio est. Deus ⁊ creatura distinguūtur se totis subiectiue: quia non conueniunt in aliqua realitate cōtrahibili cōmuni ad ipsa p aliquas realitates. ¶ 4ª propositio est. In deo non potest inueniri aliqua entitas potentialis contrahibilis. Probatur qa deus est purissimus. igitur non patitur secum aliquā realitatem potentialem. probatur consequentia: quia actus purissimus nihil potentialitatis p mittit alias nō esset actus purissimus sed mixtus. Item deus est summe simplex sed in entitate summe simplici non potest inuenire aliqua potentialitas. ¶ Quinta propositio est. In deo non est ordo realitatum quarum vna est cōtrahibilis ⁊ alia cōtrahens sequitur igitur q deus ⁊ creatura distinguuntur se totis subiectiue: quia in nullo conceptu communi contrahibili conueniunt. ¶ Sexta propositio est. In quocunq; ente est ordo realitatum sic se habentium q vna est contrahibilis ⁊ alia contrahens illud ens est necessario compositum aliqua compositione: quia realitas contrahibilis est potentialis respectu realitas contrahentis. ¶ Septima propositio est. Compositio est duplex scz phisica ⁊ metaphisica. ¶ Octaua propositio ē. Cōpō phisica est illa q̄ est sic ex re ⁊ re: quarum vna non est alia. ¶ Nona propositio Cōpositio autem metaphisica est illa que est ex realitate ⁊ realitate. ¶ Decima propositio est. Nulla compositio neq; phisica neq; metaphisica potest eē in diuinis immo implicat contradictionem. ¶ Undecima propositio est. Omnia predicamenta distinguuntur se totis subiectiue que conueniūt in aliqua realitate communi potentiali contrahibili ad ipsa per aliquas differētias formales vel materiales. ¶ Duodecima propositio est. Omnes species contente sub eodem genere idemptificantur se totis subiectiue: quia conueniunt in aliqua realitate subiectiua. idest communi potentiali cōtrahibili. igitur ⁊c̄. ¶ Tredecima propositio est. Realitas subiectiua non dicit aliquem actum existendi sed dicit aliquam realitatem communē potentialem contrahibilem per aliquas differentias siue formales siue materiales. ¶ Decimaquarta propositio est. Conuenire in aliqua realitate subiectiua non est conuenire in aliquo actu existendi s; est conuenire in aliqua realitate communi potentiali contrahibili per aliquas differentias siue formales siue materiales. ¶ Decimaquinta propositio est. Omnia indiuidua contenta sub eadē; speciespecialissima dicuntur esse eadem se totis subiectiue quia conueniunt in aliqua realitate potētiali contrahibili communi ad ipsa per differentias materiales siue indiuiduales. ¶ Decimasexta propositio ē. Entitas generica siue specifica ⁊ ideo dicitur realitas sbiectiua quia talis realitas respectu differentiarum formalium siue indiuidualiu; se habet vt materia quia sicut materia est potentialis ⁊ in differentijs ad quamcunq; formam: ita etiam entitas generica est potentialis ⁊ in differētijs quantum ex se est ad quamcūq; spēm illius generis ⁊ entitatis specifica ad quodcunq; indiuiduū illius speciei. Ex his ppōnibus sequuntur aliqua correlaria: Quorum primum est. Distinctio se totis subiectiue aliquando est distinctio realis suppositorum. ¶ Secundum correlariu; est. Distinctio se totis subiectiue aliquando fiat cum distinctione reali naturarum. Nam deus ⁊ creatura distinguuntur se totis subiectiue ⁊ cum hoc distinguuntur distinctione reali naturarum. ¶ Tertiū correlarium est. Distinctio se totis subiectiue aliquando est distinctio formalis dūtaxat. Nam eēntia diuina ⁊ sapientia diuina distinguūtur formaliter se totis subiectiue ⁊ tamen sunt idem realiter ¶ Ex his omnibus manifestu; est q distinctio se totis subiectiue non distinguitur contra distinctionem realem siue formalem vt habet textus formalitatum. vt patet ex supradictis. ¶ Sequitur Correlariu; finale. Preter distinctionem rationis nō sunt ponende plures distictiōes ex rei natura precedentes omnem actum intellect⁹ nisi due scilicet distinctio formalis ⁊ realis.

¶ Finit Tractatulus idemptitatum ⁊ distinctionum rerum in doctrinam doctoris subtilis Reuerēdi magistri Sacri eloquij professoris alme vniuersitatis Parisiensis fratris Stephani brulefer ordinis minorum de obseruantia.

Registrum.

a b c d e f g Omnes sunt terni: exceptis f g que sunt duerni.

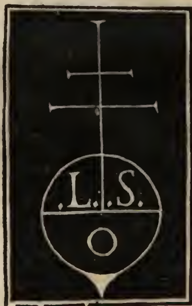
¶ Venetijs per Lazarum de Soardis: qui obtinuit a dominio Veneto q̄ nullus possit imprimere: nec imprimi facere in eorum dominio sub pena vt patet in suis priuilegijs. Die vltimo Julij. 1504.

Excusatio Lazari.

Si quid forte tuos offendet lector ocellos
  Quod mihi mendoso grãmate versus eat
Emendare velis: nam non me Lazarus istis
  Confecit mendis Bibliopola tuus.
Sed turbata magis pressoris inertia quando
  Sera dedit lassas artibus hora manus.

Finis.

¶ Laus summo regi dicatur vocibus oris:
¶ Quod iam non cesset merces condigna laboris.

Jesu Jesus Maria [illegible]
[illegible] nomine [illegible] me [illegible]

